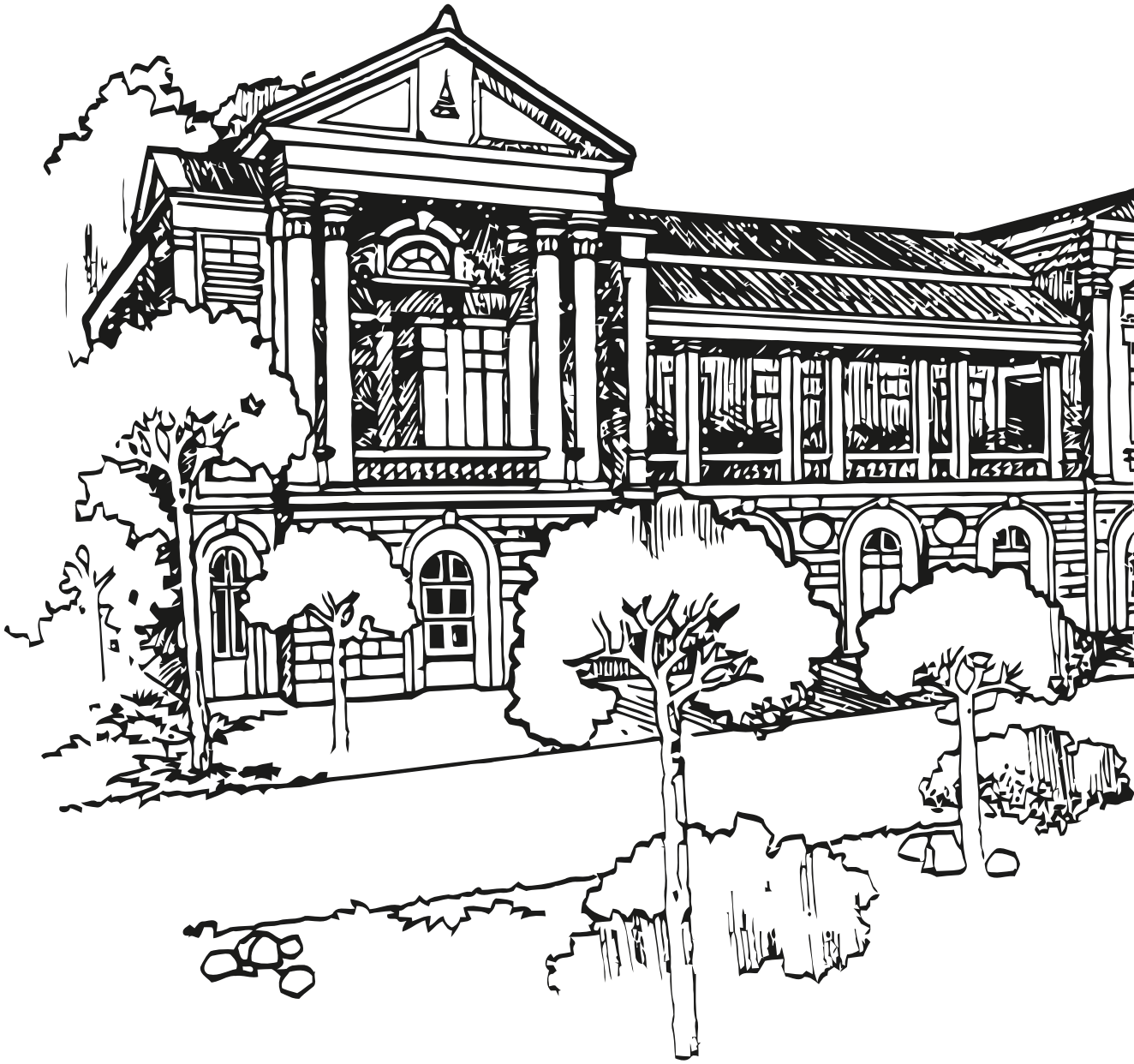
MFA 150

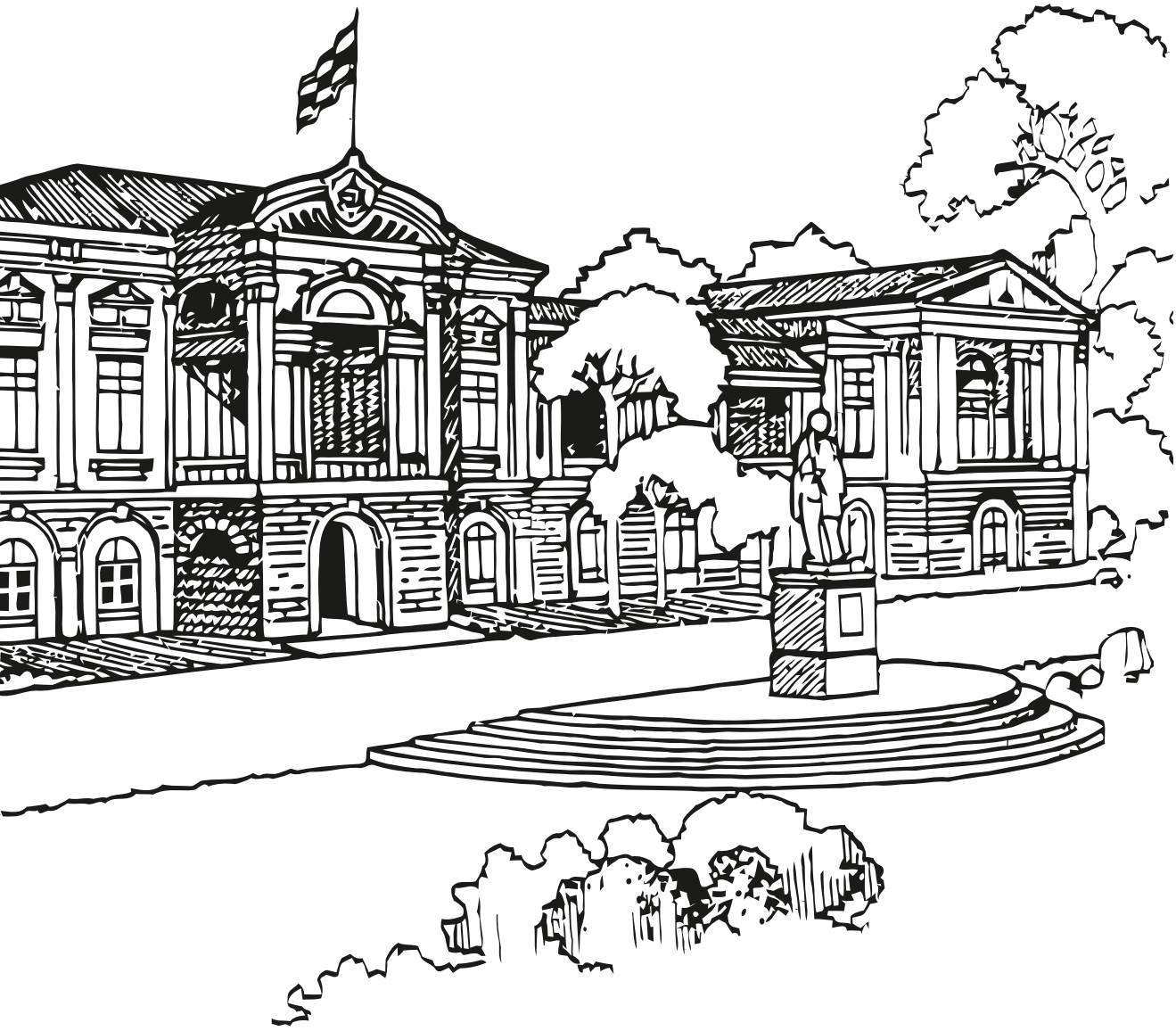
1875 - 2025
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS
THAILAND

ปีที่ ๒๘ ฉบับที่ ๙๔

MFA Channel Thailand

ฉบับพิเศษ เนื่องในโอกาสครบรอบ ๑๕๐ ปี การสถาปนากระทรวงการต่างประเทศ (พ.ศ. ๒๔๑๘ – ๒๕๖๘)

MFA Thailand Channel

ISSN ๑๕๑๓ - ๑๐๕X
ปีที่ ๒๘ ฉบับที่ ๙๔
๒๕๖๘

วารสารที่มุ่งให้ความรู้เกี่ยวกับ
การต่างประเทศในหลากหลายมิติ
ผ่านการบอกเล่าเรื่องราวและ
ประสบการณ์ตรงจากนักการทูต
และบุคคลในแวดวงต่าง ๆ
ที่มาร่วมแบ่งปันมุมมอง
เกี่ยวกับการต่างประเทศในมิติต่าง ๆ

ที่ปรึกษา
นิกรเดช พลางกูร
ปาณิดล ปัจฉิมสวัสดิ์

บรรณาธิการบริหาร
จักรสุดา จักกะพาก

บรรณาธิการ
ชลทิพา วิญญุนาวรรณ

คณะผู้จัดทำ
ภัทรสุดา วโรพัฒน์
หิรัญ สุวรรณเทศ
โยธิน บุญหล้า
ภัทรัฏฐ์ อัชชเสวิน

www.mfa.go.th
กระทรวงการต่างประเทศ
Saranrom Radio
MFA Thailand Channel
Saranrom Radio
mfa_thailand
@mfa_thailand
@MFAThai
MFATHai
MFAThai

จัดทำโดย
กองประชาสัมพันธ์การทูตสาธารณะ
กรมสารนิเทศ
กระทรวงการต่างประเทศ

ที่อยู่
๔๔๓ ถนนศรีอยุธยา
แขวงทุ่งพญาไท เขตราชเทวี
กรุงเทพมหานคร ๑๐๔๐๐

โทรศัพท์ : ๐ ๒๒๐๓ ๕๐๐๐
โทรสาร : ๐ ๒๖๔๓ ๕๐๙๓

ออกแบบ
ชาญสิริ มีเหล่าดี

พิสูจน์อักษร
กรองทอง สุขอร่าม
บุษบง รักษาทรัพย์
จุฑามาศ ยิ่งวรากร

จัดพิมพ์โดย
บริษัท ยูโทเปีย มีเดีย
อินเตอร์เนชันแนล
(ประเทศไทย) จำกัด

MFA 150

1875 - 2025

MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS

THAILAND

บทบรรณาธิการ

MFA Thailand Channel

ฉบับพิเศษ เนื่องในโอกาสครบรอบ ๑๕๐ ปี การสถาปนากระทรวงการต่างประเทศ (พ.ศ. ๒๔๑๘ – ๒๕๖๘)

MFA Thailand Channel หรือวารสารวิทยุสราญรมย์ในชื่อเดิม ได้เดินทางมาถึงฉบับที่ ๙๔ แล้ว โดยฉบับนี้เป็นการจัดทำเป็นฉบับพิเศษ ในโอกาสครบรอบ ๑๕๐ ปี การสถาปนากระทรวงการต่างประเทศ (พ.ศ. ๒๔๑๘ - ๒๕๖๘)

ตลอดปี ๒๕๖๘ กระทรวงการต่างประเทศได้จัดกิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ เริ่มตั้งแต่การจัดทำตราสัญลักษณ์ ๑๕๐ ปี และสื่อประชาสัมพันธ์ในโอกาสพิเศษนี้ ไปจนถึงนิทรรศการ งานเสวนาวิชาการ และของที่ระลึกต่างๆ วารสาร MFA Thailand Channel จึงได้รวบรวมภาพและบทความที่เกี่ยวข้อง โดยได้รับความร่วมมือร่วมใจจากกรม กอง และสำนักต่าง ๆ ในการจัดทำบทความสำหรับวารสารฉบับพิเศษนี้ ซึ่งทีมบรรณาธิการขอขอบคุณทุกฝ่ายและทุกคนที่ทำให้ภารกิจการรวบรวมและเรียบเรียงประวัติศาสตร์หน้าสำคัญของกระทรวงการต่างประเทศครั้งนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี

เราได้จัดหมวดหมู่การนำเสนอเรื่องราวและสาระประโยชน์ในห้วงเวลาสำคัญนี้ โดยเริ่มจากการนำเสนอความหมายของตราสัญลักษณ์ ๑๕๐ ปี และประมวลภาพสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินมากระทรวงการต่างประเทศในโอกาสครบรอบ ๑๕๐ ปี การสถาปนากระทรวงการต่างประเทศถึงสองครั้ง เพื่อทอดพระเนตรนิทรรศการและทรงฟังปาฐกถา ตลอดจนกิจกรรมการเชิญผ้าพระกฐินพระราชทานไปทอดถวายยังวัดในต่างประเทศ ประจำปี ๒๕๖๘ และประมวลภาพปลัดทูลฉลองและปลัดกระทรวงการต่างประเทศตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน

ส่วนที่สองและสาม เป็นการนำเสนอบทความเกี่ยวกับกิจกรรมหลากหลายมากมาย ที่กระทรวงการต่างประเทศจัดขึ้นตลอดปี ๒๕๖๘ และประมวลบทความจากงานสัปดาห์เสวนาวิชาการด้านการทูตและการต่างประเทศที่หลากกรม กอง และสำนัก หมุนเวียนกันมาเสวนากันในหัวข้อที่น่าสนใจต่าง ๆ โดยมีผู้ลงทะเบียนเข้าร่วมรับฟังกันอย่างคับคั่ง

ส่วนที่สี่และห้า เป็นการประมวลสื่อประชาสัมพันธ์และของที่ระลึกที่กระทรวงการต่างประเทศจัดทำขึ้นในโอกาสครบรอบ ๑๕๐ ปี การสถาปนากระทรวงการต่างประเทศ ตั้งแต่สมุดภาพที่ระลึก วีดิทัศน์ สารคดีประวัติศาสตร์การทูตไทย ประติมากรรมช้าง ไปจนถึงเหรียญกษาปณ์ แก้วกาแฟ กระบอกน้ำ เสื้อ สมุดโน้ต ร่ม กระเป๋า และปกิณกะหลากหลายเรื่องราวที่นำเสนอทั้งสาระและบันเทิงที่น่าติดตาม

ปิดท้ายด้วยประมวลภาพปกวารสารวิทยุสราญรมย์ตั้งแต่ฉบับแรก เมื่อเดือนธันวาคม ๒๕๔๑ ถึงปัจจุบัน รวม ๙๔ ฉบับ ในห้วงเวลา ๒๗ ปี

เราหวังว่า ผู้อ่านจะได้รับสาระความรู้ไปพร้อมกับความเพลิดเพลินจากเรื่องราวที่เราคัดสรรและรวบรวมมาฝากในวารสารฉบับพิเศษนี้ เพื่อมุ่งให้ความรู้ความเข้าใจและเป็นประโยชน์ทางประวัติศาสตร์การทูตและการต่างประเทศในวันข้างหน้า เพราะการทูตเพื่อทุกคน ประชาชนเป็นศูนย์กลาง และการต่างประเทศไม่ใช่เรื่องไกลตัวเราอีกต่อไป

จักรสุดา จักกะพาก
บรรณาธิการบริหาร

๑๕๐ ปี สู่หลักชัยการทูตไทย

ครบ ๑๕๐ ปี สถาปนา
กระทรวงการต่างประเทศอันเพริศแพร้ว
แผ่นดินทองของไทยในวันนี้
ทั้งสุขทุกข์ภัยพาลเราผ่านได้
การทูตไทยคือหัวใจหมายรักษ์ชาติ
สร้างสัมพันธ์เชื่อมั่นไทยภัยบรรเทา
การทูตไทยแท้ไม่ใช่เรื่องไกลตัว
คอยดูแลประโยชน์ชาติไทยทุกคน
การทูตไทยเปิดประตูสู่โลกกว้าง
มวย อาหาร เทศกาล หนัง แฟชั่น
การทูตไทยใช้ขับเคลื่อนการพัฒนา
สร้างสังคมที่เท่าเทียมให้น่าอยู่
การทูตไทยช่วยเปิดโลกการศึกษา
เสาะแสวงเพื่อเรียนรู้นำสู่ไทย
การทูตไทยเพื่อชาวไทยกินอยู่ดี
ขีดแข่งขันความเชื่อมั่นเพิ่มมูลค่า
การทูตไทยได้เผยแผ่แก่นแท้ธรรม
ทุกชนชาติศาสนาสามัคคี
การทูตไทยหมายปลูกฝังหยั่งรากไม้
สำนึกดีมีความรู้คู่ปัญญา
ถึงหลักชัยการทูตไทยในวันนี้
ชาติมั่นคงเทียมสากลคนมั่งคั่ง

แยกพระคลังจากกรมท่าสู่บัวแก้ว
ภารกิจแน่แน่วเพื่อผองไทย
คือถิ่นที่หลอมรวมร่วมอาศัย
ธำรงไทยภูมิใจในชาติเรา
ด้วยศิลป์ศาสตร์เจรจาเทียมหน้าเขา
ชูบทบาทไทยเทียบเท่าเหล่าสากล
เป็นด่านหน้าต่างแดนทั่วทุกแห่งหน
ประชาชนแม้ไกลใกล้อุ่นใจพลัน
ความเป็นไทยใช้นำทางอย่างสร้างสรรค์
วัฒนธรรมนำรายได้ไทยเฟื่องฟู
ลดปัญหาความเหลื่อมล้ำด้วยความรู้
โลกเชิดชูบทบาทนำปัญญาไทย
เทคโนโลยีที่ล้ำหน้าทันสมัย
เยาวชนเก่งก้าวไกลพัฒนา
เปิดตลาดโอกาสทวีลงทุนค้า
เศรษฐกิจไทยก้าวหน้าค้าเสรี
สัจธรรมเมตตาธรรมนำวิถี
ยิ่นไมตรีสันติธรรมนำสุขมา
เยาวชนต้นกล้าไทยใฝ่คุณค่า
ทุกสาขามีส่วนร่วมรวมพลัง
คือประชาชนอยู่ดีมีความหวัง
มีศักดิ์ศรีมีพลังสุขยั่งยืน

ชลทิพา วิญญนาวรรณ ร้อยกรอง

สารบัญ

Contents

๑. ใต้ร่มพระมหากรุณาธิคุณ

ประมวลภาพนิทรรศกาลครั้งหนึ่ง ๑๕๐ ปี กระทรวงการต่างประเทศ ๘

การแสดงปาฐกถา “สมเด็จเจ้าฟ้ามหาจักรีสิรินธร” เกี่ยวกับกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ ครั้งที่ ๑๑ ๑๐

โครงการเชิญผ้าพระกฐินพระราชทานไปทอดถวาย ณ วัดพุทธศาสนาในต่างประเทศ ๒๐

ปลัดทูลฉลอง และปลัดกระทรวงการต่างประเทศ ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน ๒๖

๒. กิจกรรม ๑๕๐ ปี กระทรวงการต่างประเทศ

ตราสัญลักษณ์ ๑๕๐ ปี การสถาปนากระทรวงการต่างประเทศ (พ.ศ. ๒๔๑๘ - ๒๕๖๘) ๓๒

กิจกรรมจิตอาสาของกระทรวงการต่างประเทศเนื่องในโอกาสครบรอบ ๑๕๐ ปี การสถาปนากระทรวงการต่างประเทศ ๓๔

๑๑๘

กิจกรรมนำคณะทูตและสื่อต่างประเทศประจำประเทศไทย เยือนจังหวัดลพบุรีและพระนครศรีอยุธยา ๓๘

โครงการเทวะวงศ์ฯ สัญจร: การอบรมเพื่อส่งเสริมศักยภาพด้านภาษาอังกฤษให้แก่ข้าราชการไทย ๔๒

การสัมมนาการต่างประเทศไทย: มุมมองภาคประชาชน ๔๔

โครงการประกวดสุนทรพจน์ภาษาอังกฤษ ๔๘

๓. เสวนาวิชาการ ๑๕๐ ปี กระทรวงการต่างประเทศ

๑๕๐ ปี กระทรวงการต่างประเทศ: การวางรากฐานความสัมพันธ์ทางการทูตสู่อนาคต (150 Years of the Ministry of Foreign Affairs : Building on Heritage, Shaping the Future) ๕๒

อินเดีย: จากวรรณะ...สู่วันนี้ ๕๘

การทูตเศรษฐกิจ: จากยุค “Changing Constants” สู่ยุค “Constant Changes” ๖๒

MFA Thailand Channel

งานกงสุลยุคใหม่ พร้อมบริการคนไทย มั่นใจเมื่อไปต่างประเทศ ๖๖

วัฒนธรรมเชื่อมใจไทย-ลาตินฯ ๗๐

Decoding the World on Stage: ไทยกับบริบทโลกใหม่ การทูตควรรุกอย่างไร ๗๔

บทบาทความร่วมมือเพื่อการพัฒนาของไทยต่อการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนเป้าหมายที่ ๑๗ – “หุ้นส่วนเพื่อการพัฒนา” (Partnerships for the Goals) ๗๘

จากยุโรปสู่สยาม: ร้อยสายใยเชื่อมสัมพันธ์ ๘๒

Building a Better World: Thailand’s Legacy and Contributions ๘๖

สนธิสัญญา = อดีต ปัจจุบันและอนาคตของไทย (Treaty = Thailand’s Past, Present, and Future) ๙๐

พันธมิตรไทย-สหรัฐฯ: มองย้อนอดีต มุ่งสู่อนาคต ๙๔

โอกาสไทยในระเบียบใหม่ของตะวันออกกลาง ๑๐๐

ASEAN 2045: วิสัยทัศน์ โอกาสและความ(คาด)หวัง ๑๐๔

มอง ๑๕๐ ปี กระทรวงการต่างประเทศ ผ่านการจัดตั้งสำนักงานในต่างประเทศ ๑๑๐

สู่การเป็นประชาคมที่มีอนาคตร่วมกัน: อดีต ปัจจุบัน และอนาคตของความสัมพันธ์ไทย–จีน ๑๑๔

๔. ประติมากรรมช้าง สมุดภาพที่ระลึก สารคดีประวัติศาสตร์การทูตไทย และของที่ระลึก

ประติมากรรมช้าง เนื่องในโอกาสครบรอบ ๑๕๐ ปี กระทรวงการต่างประเทศ ๑๑๘

สมุดภาพที่ระลึก เนื่องในโอกาสครบรอบ ๑๕๐ ปี กระทรวงการต่างประเทศ (พ.ศ. ๒๔๑๘ – ๒๕๖๘) ๑๒๒

สารคดีประวัติศาสตร์การทูตไทย เนื่องในโอกาสครบรอบ ๑๕๐ ปี การสถาปนากระทรวงการต่างประเทศ (พ.ศ. ๒๔๑๘ – ๒๕๖๘) ๑๒๔

สารคดี The Making of Thai Diplomacy เนื่องในโอกาสครบรอบ ๑๕๐ ปี การสถาปนากระทรวงการต่างประเทศ (พ.ศ. ๒๕๑๘ – ๒๕๖๘) ๑๒๘

ประมวลภาพของที่ระลึกเนื่องในโอกาสครบรอบ ๑๕๐ ปี ๑๓๐

๕. ปกิณกะต่างแดน

ภาพประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างราชอาณาจักรสยามกับจักรวรรดิออตโตมัน ๑๓๒

เชื่อมต่อสัมพันธ์ สร้างสรรค์ เข้าใจ เปิดวิถีความสัมพันธ์คนไทย-อิหร่าน ๑๓๘

ย้อนรอยอดีตเพื่อก้าวย่างสู่อนาคตในความสัมพันธ์ไทย-อิหร่าน ๑๔๒

การเปลี่ยนแปลงการปกครองของญี่ปุ่น: จากยุคสงครามกลางเมืองสู่ความทันสมัย ๑๔๖

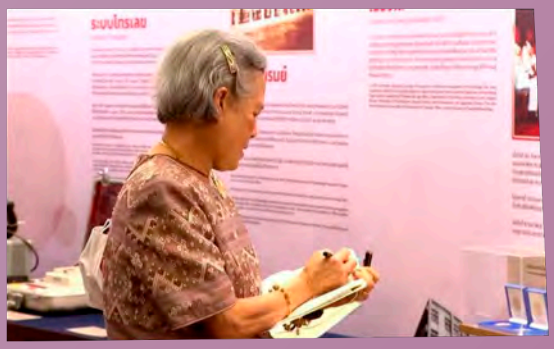
จากวิทยุ...สู่วารสารวิทยุสราญรมย์และ MFA Thailand Channel ๑๕๐

โดย สำนักนโยบายและแผน

ประมวลภาพ นิทรรศกาลครั้งหนึ่ง ๑๕๐ ปี กระทรวงการต่างประเทศ

สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปทอดพระเนตร “นิทรรศกาลครั้งหนึ่ง ๑๕๐ ปี กระทรวงการต่างประเทศ : การวางรากฐานความสัมพันธ์ทางการทูตสู่อนาคต” เมื่อวันที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๖๘ ณ วิเทศสโมสร กระทรวงการต่างประเทศ

นิทรรศกาลครั้งหนึ่ง
150 กระทรวงการต่างประเทศ: การวางรากฐานความสัมพันธ์ทางการทูตสู่อนาคต
Once Upon a Time Exhibition
150 Years of the Ministry of Foreign Affairs: Building on Heritage, Shaping the Future
MFA 150
1875 - 2025
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS
THAILAND

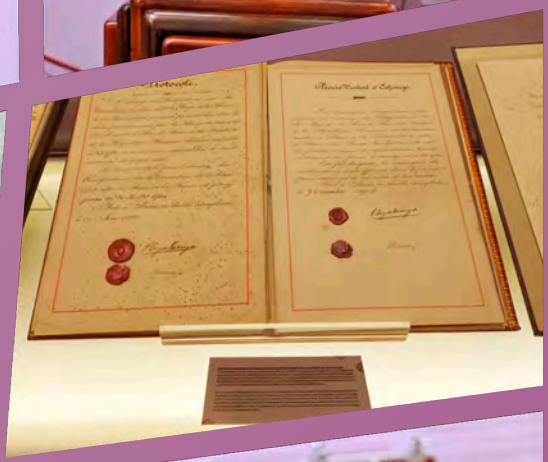

150

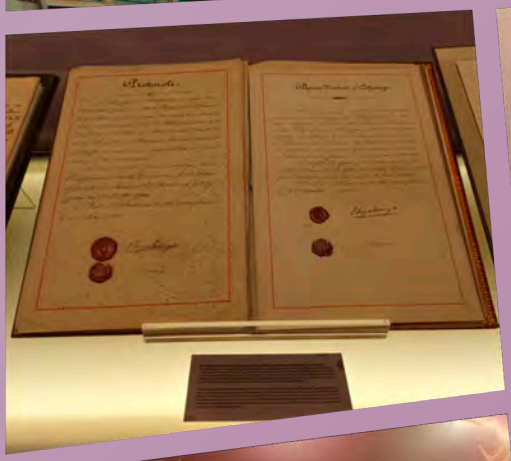

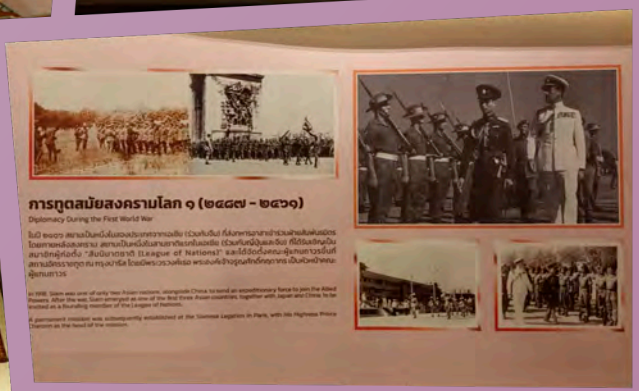

TRACÉ
DE LA FRONTIÈRE
FRANCO-SIAMOISE
DU MEKONG

กงสุล กระทรวงการต่างประเทศ ถนนแจ้งวัฒนะ
เหรียญตราบัวแก้ว
Bua Kaew medallions

การทูตสมัยสงครามโลก ๑ (๒๔๘๗ – ๒๕๖๑)
Diplomacy During the First World War

วิวัฒนาการ
หนังสือเดินทางไทย

การทูต
เพื่อประชาชน
Diplomacy for the People

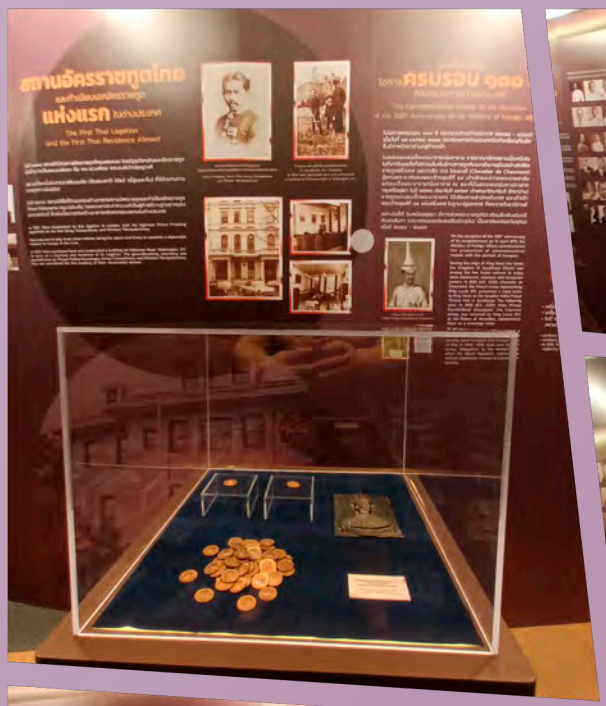

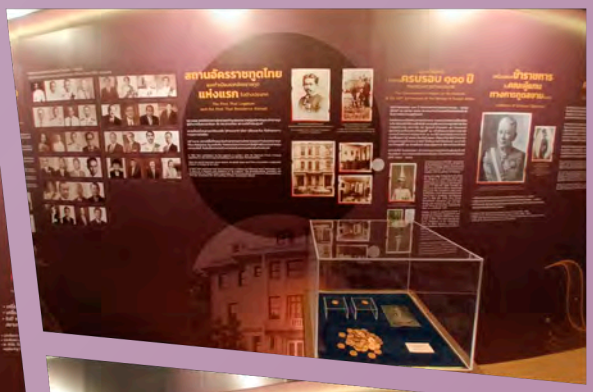

วันสถาปนากระทรวงการต่างประเทศ
14 เมษายน 2418
150 ปี
กระทรวงการต่างประเทศ

สถานอัครราชทูตไทย
และที่ทำเนียบเอกอัครราชทูต
แห่งแรก ในต่างประเทศ
The First Thai Legation
and the First Thai Residence Abroad

สถานอัครราชทูตไทย
แห่งแรก
ครบรอบ ๑๐๐ ปี

ปลัดทูลฉลอง
ปลัดกระทรวง
การต่างประเทศ
แห่งแรก

วิวัฒนาการ
หนังสือเดินทางไทย
ระหว่างประเทศ

สถานอัครราชทูตไทย
และที่ทำเนียบเอกอัครราชทูต
แห่งแรก ในต่างประเทศ
The First Thai Legation
and the First Thai Residence Abroad

ครบรอบ ๑๐๐ ปี

ภาพเก่าเล่าเรื่อง
Reflections Through Time

สแกนเพื่อรับชมภาพเพิ่มเติม

การแสดงปาฐกถา “สมเด็จเจ้าฟ้ามหาจักรีสิรินธร” เกี่ยวกับกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ ครั้งที่ ๑๑

ถ่ายทอดมุมมองร่วมสมัยต่อกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ พร้อมย้ำความสำคัญของกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศท่ามกลางเทคโนโลยีการทหารยุคใหม่

กระทรวงการต่างประเทศร่วมกับสภากาชาดไทย จัดงานปาฐกถา “สมเด็จเจ้าฟ้ามหาจักรีสิรินธร” เกี่ยวกับกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ ครั้งที่ ๑๑ เมื่อวันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๖๘ โดยสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารีองค์อุปนายิกาผู้อำนวยการสภากาชาดไทย ได้เสด็จพระราชดำเนินเป็นการส่วนพระองค์มาทรงฟังปาฐกถา ณ วิเทศสโมสร ซึ่งมีนางมีรยานา สปอลยาริช เอ็กเกอร์ (Ms. Mirjana Spoljaric Egger) ประธานคณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศ (International Committee of the Red Cross: ICRC) เป็นผู้แสดงปาฐกถาในหัวข้อ “การธำรงไว้ซึ่งความเป็นมนุษย์ในสงครามร่วมสมัย”(Upholding Humanity in Contemporary Warfare)

ปาฐกถาเป็นกิจกรรมทางวิชาการมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ (International Humanitarian Law: IHL) แก่ส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดขึ้นเป็นประจำทุก ๒ ปี โดยเชิญผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญมาถ่ายทอดองค์ความรู้และประสบการณ์ โดยสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ได้เสด็จพระราชดำเนินมาทรงฟังปาฐกถาทุกครั้ง

งานปาฐกถาครั้งที่ ๑๑ นี้ เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและสมพระเกียรติ มีผู้เข้าร่วมจำนวน ๓๑๕ คน ประกอบด้วยข้าราชการกระทรวงการต่างประเทศ ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของสภากาชาดไทย ICRC และ สหพันธ์สภากาชาดและสภาเสี้ยววงเดือนแดงระหว่างประเทศ (International Federation of Red Cross and Red Crescent Societies: IFRC) แขกกิตติมศักดิ์ อดีตข้าราชการกระทรวงการต่างประเทศ ผู้แทนส่วนราชการต่าง ๆ ผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมของไทยและ IHL คณะทูตานุทูต ผู้แทนองค์การระหว่างประเทศ นักวิชาการ คณาจารย์ นักเรียนและนักศึกษา

การจัดงานปาฐกถายังเป็นไปเพื่อยืนยันพันธกิจร่วมกันในการธำรงไว้ซึ่ง IHL โดยเชื่อมโยงกับ “มรดก” สำคัญ ๒ ประการ ได้แก่ การครบรอบ ๑๕๐ ปี การสถาปนากระทรวงการต่างประเทศ และการครบรอบ ๗๖ ปีของอนุสัญญาเจนีวาฯ

นอกจากเพื่อเทิดพระเกียรติสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีแล้ว การจัดงานปาฐกถายังเป็นไปเพื่อยืนยันพันธกิจร่วมกันในการธำรงไว้ซึ่ง IHL โดยเชื่อมโยงกับ “มรดก” สำคัญ ๒ ประการ ได้แก่ การครบรอบ ๑๕๐ ปี การสถาปนากระทรวงการต่างประเทศ ซึ่งเป็นโอกาสรำลึกถึงบทบาทและเจตนารมณ์ของกระทรวงการต่างประเทศในการธำรงสันติภาพผ่านการทูต และการครบรอบ ๗๖ ปีของอนุสัญญาเจนีวาฯ ที่มุ่งคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ในยามสงคราม โดยมีสาระสำคัญเกี่ยวกับกฎเกณฑ์และการจำกัดขอบเขตความรุนแรงของสงครามและเป็นพื้นฐานของกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ

นางมีรยานาฯ ได้แสดงปาฐกถาเป็นเวลาประมาณ ๔๐ นาที โดยกล่าวถึงความท้าทายด้านมนุษยธรรมที่เกิดจากการพัฒนาเทคโนโลยีการทหารรูปแบบใหม่ เช่น โดรน ระบบอาวุธอัตโนมัติ การใช้ปฏิบัติการไซเบอร์เพื่อโจมตีโครงสร้างพื้นฐานของพลเรือน ตลอดจนการใช้ข้อมูลข่าวสารเป็นอาวุธ (Weaponisation of Information) โดยการบิดเบือนข้อเท็จจริงและสร้างวาทกรรมยั่วยุเพื่อปลุกปั่นความเกลียดชัง พร้อมทั้งย้ำว่า การเคารพ IHL ยังคงเป็นหลักการสำคัญที่จะช่วยคุ้มครองพลเรือนและลดทอนความสูญเสียในยามสงคราม นอกจากนี้ ยังได้ยกตัวอย่างสถานการณ์ด้านมนุษยธรรมในหลายภูมิภาค และได้กล่าวถึงสถานการณ์ไทย-กัมพูชา โดยชื่นชมบทบาทของอาเซียน

ในการอำนวยให้เกิดมาตรการด้านมนุษยธรรม อาทิ การส่งศพผู้เสียชีวิตกลับประเทศ ซึ่งถือเป็นตัวอย่างที่ดีของการใช้กลไกระดับภูมิภาคเพื่อแก้ไขปัญหาความขัดแย้งโดยสันติวิธี

ในงานมีการจัดแสดงนิทรรศการ “อาคารที่ทำการของกระทรวงการต่างประเทศ” ตั้งแต่ยุคแรกจากวังของเจ้าพระยาภาณุวงษ์มหาโกษาธิบดี เสนาบดีต่างประเทศคนแรก จนถึงปัจจุบัน นอกจากนี้ ยังมีการจัดแสดงอนุสัญญาเจนีวา (จำลอง) ที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงลงพระปรมาภิไธย และนิทรรศการกิจการความร่วมมือระหว่างสภากาชาดไทยกับคณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศ ทำให้ได้รับความรู้และช่วยสร้างแรงบันดาลใจในการสนับสนุนให้ประเทศไทยปฏิบัติตามกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศอย่างแข็งขันต่อไป

โครงการเชิญผ้าพระกฐินพระราชทาน ไปทอดถวาย ณ วัดพุทธศาสนาในต่างประเทศ

โครงการพระกฐินพระราชทานในต่างประเทศสะท้อนทั้งพระมหากรุณาธิคุณและพลังการทูตวัฒนธรรม ที่เชื่อมไทยกับนานาชาติผ่านศรัทธาและวัฒนธรรมร่วมกัน

โครงการเชิญผ้าพระกฐินพระราชทานไปทอดถวาย ณ วัดพุทธศาสนาในต่างประเทศ เป็นโครงการที่ริเริ่มขึ้นเมื่อปี ๒๕๓๘ ตามดำริของนายสุรินทร์ พิศสุวรรณ อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ที่ประสงค์จะใช้รากฐานร่วมกันทางวัฒนธรรมระหว่างไทยกับมิตรประเทศเป็นเครื่องมือในการกระชับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ อันเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินนโยบายการทูตระดับประชาชนสู่ประชาชน ซึ่งการจัดโครงการดังกล่าวอย่างต่อเนื่องยาวนานกว่า 30 ปี สะท้อนให้เห็นว่าเครื่องมือทางวัฒนธรรมมีประสิทธิภาพเป็นอย่างยิ่งในการส่งเสริมความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านและประเทศในภูมิภาค

กระทรวงการต่างประเทศจัดโครงการเชิญผ้าพระกฐินพระราชทานไปทอดถวาย ณ วัดพุทธศาสนาในต่างประเทศต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญ ๒ ประการด้วยกัน

ประการแรก เพื่อเชิดชูบทบาทของสถาบันพระมหากษัตริย์ในการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา โดยการอัญเชิญผ้าพระกฐินไปทอดถวายยังวัดไทยและวัดที่มีความสัมพันธ์กับประเทศไทยในต่างประเทศ ซึ่งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พระมหากษัตริย์ทรงเป็นองค์เอกอัครศาสนูปถัมภก

ประการที่สอง เพื่อใช้เครื่องมือด้านการทูตวัฒนธรรมเป็นสื่อกระชับความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้านและประเทศในภูมิภาค ทั้งนี้ พิธีการเชิญผ้าพระกฐินพระราชทานไปทอดถวาย ณ วัดพุทธศาสนาในต่างประเทศ จะจัดขึ้นอย่างสมพระเกียรติและสวยงาม เป็นโอกาสให้ประเทศเจ้าบ้านเห็นถึงความงดงามของวัฒนธรรมไทยที่มีพื้นฐานมาจากพระพุทธศาสนานิกายเถรวาท อีกทั้งยังเป็นการดำเนินการทางการทูตที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมและมิตรไมตรีระหว่างประชาชน (People-to-People Diplomacy) และถือเป็นรูปแบบหนึ่งของ “การทูตเชิงศาสนา” (Religious Diplomacy) หรือ “การทูตวัฒนธรรม” (Cultural Diplomacy)

เมื่อครั้งแรกดำเนินโครงการ กระทรวงการต่างประเทศได้เชิญผ้าพระกฐินพระราชทานไปทอดถวาย ณ วัดพุทธศาสนาในประเทศเพื่อนบ้าน ๓ ประเทศที่มีพื้นฐานทางศาสนาและความเชื่อเหมือนกัน ได้แก่ กัมพูชา

กระทรวงการต่างประเทศจึงดำเนินโครงการเชิญผ้าพระกฐินพระราชทานอย่างต่อเนื่อง โดยขยายจากประเทศเพื่อนบ้านไปยังประเทศในกลุ่มอาเซียนและประเทศในภูมิภาคเอเชียใต้ ตลอดจนประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออก

เมียนมา และ สปป.ลาว ความสำเร็จของโครงการเห็นได้จากการที่ชุมชนชาวพุทธในประเทศผู้รับได้ต้อนรับคณะผู้เชิญผ้าพระกฐินพระราชทานอย่างอบอุ่น และให้ความร่วมมือสนับสนุนการจัดพิธีทอดถวายผ้าพระกฐินพระราชทานให้เป็นไปอย่างสมพระเกียรติ สิ่งนี้แสดงถึงความเชื่อมโยงทางวัฒนธรรมที่มีร่วมกันในหมู่ประชาชนชาวไทยและประชาชนในประเทศผู้รับ ด้วยความสำเร็จดังกล่าว กระทรวงการต่างประเทศจึงดำเนินโครงการเชิญผ้าพระกฐินพระราชทานอย่างต่อเนื่อง โดยขยายจากประเทศเพื่อนบ้านไปยังประเทศในกลุ่มอาเซียน และประเทศในภูมิภาคเอเชียใต้ ตลอดจนประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกที่มีประชาชนนับถือพระพุทธศาสนาด้วย

การจัดโครงการในแต่ละปี กระทรวงการต่างประเทศได้อาศัยการร่วมแรงร่วมใจกันของหลายภาคส่วน โดยบทบาทและหน้าที่ของกระทรวงการต่างประเทศในการดำเนินโครงการมีตั้งแต่การมอบหมายให้สถานเอกอัครราชทูตและสถานกงสุลใหญ่ของไทยคัดสรรวัดที่จะเชิญผ้าพระกฐินพระราชทานไปทอดถวาย โดยเลือกพื้นที่และวัดที่มีความเหมาะสม รวมทั้งพิจารณาประวัติความเป็นมาของแต่ละวัด นอกจากนี้ ยังต้องเชิญแขกเกียรติยศจากประเทศเจ้าบ้าน ตลอดจนชุมชนไทยและสื่อมวลชนไทยเข้าร่วมในพิธีด้วย

ในปี ๒๕๖๘ ซึ่งเป็นปีที่กระทรวงการต่างประเทศครบรอบ ๑๕๐ ปีของการสถาปนา กระทรวงการต่างประเทศได้เชิญผ้าพระกฐินพระราชทานไปทอดถวายยัง ๘ วัด ใน ๘ ประเทศ ได้แก่ ภูฏาน เวียดนาม จีน ศรีลังกา เมียนมา อินเดีย มาเลเซีย และ สปป.ลาว

นายสีหศักดิ์ พวงเกตุแก้ว
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ

ประธานในการเชิญผ้าพระกฐินพระราชทานจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวไปทอดถวาย ณ วัดคีนเรย์ ป้อมทาชิโช กรุงทิมพู ราชอาณาจักรภูฏาน โดยมีท่านโลเปน อูเกียน ดอร์จี เจ้าอาวาสวัดคีนเรย์ เป็นประธานฝ่ายสงฆ์ เมื่อวันที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๖๘

วัดคีนเรย์เป็นศูนย์กลางของพระพุทธศาสนานิกายวัชรยานในภูฏาน และพระอุโบสถแกรนด์คีนเรย์หนึ่งในสถานที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนาที่สำคัญที่สุดในภูฏาน และเป็นสถานที่จัดพิธีต้อนรับพระราชอาคันตุกะและพิธีถวายพระราชสาส์น/อักษรสาส์นตราตั้งเอกอัครราชทูตต่างประเทศ รวมทั้งเป็นสถานที่จัดพิธีรับเสด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จนางเจ้าฯ พระบรมราชินี เมื่อวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๖๘ ในระหว่างการเสด็จฯ เยือนภูฏานอย่างเป็นทางการ (State Visit) และเป็นสถานที่จัดพิธีทูลเกล้าฯ ถวายพระไตรปิฎกสากล ฉบับสัชฌายะ ชุด ภ.ป.ร. และชุด ส.ก. พ.ศ. ๒๕๕๙ แด่สมเด็จพระราชาธิบดีและสมเด็จพระราชินีแห่งภูฏาน เมื่อวันที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๖๘ ภายใต้โครงการเผยแพร่พระไตรปิฎกสากล ฉบับสัชฌายะฯ แก่นานาประเทศ เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๖ รอบ ๗๒ พรรษา ซึ่งกระทรวงการต่างประเทศดำเนินการร่วมกับมูลนิธิพระไตรปิฎกสากลด้วย

นายวิชาวัฒน์ อิศรภักดี
ผู้ช่วยรัฐมนตรีประจำกระทรวงการต่างประเทศ

ประธานในการเชิญผ้าพระกฐินพระราชทานจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวไปทอดถวาย ณ วัดแห่งชาติเวียดนาม นครโฮจิมินห์ สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม โดยมีพระสังฆราช ทิ๊ก จี๋ กว๋าง พระสังฆราชสูงสุดแห่งคณะสงฆ์เวียดนาม และเจ้าอาวาสวัดแห่งชาติเวียดนาม เป็นประธานฝ่ายสงฆ์ พร้อมพระภิกษุสงฆ์จำนวน ๒๕ รูป จากคณะสงฆ์เวียดนามร่วมประกอบพิธี เมื่อวันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๘

วัดแห่งชาติเวียดนามเป็นสำนักงานใหญ่ของคณะสงฆ์เวียดนาม ประจำนครโฮจิมินห์ รวมทั้งเป็นสำนักงานของสมเด็จพระสังฆราชเวียดนาม โดยมีพระสังฆราชสูงสุดแห่งคณะสงฆ์เวียดนามพระองค์ปัจจุบัน สมเด็จพระสังฆราช ทิ๊ก จี๋ กว๋าง เป็นเจ้าอาวาส วัดแห่งชาติเวียดนามสร้างขึ้นหลังจากการก่อตั้งองค์การสหพุทธจักรเวียดนาม เมื่อปี ๒๕๐๗ และหลังจากการประท้วงอย่างสันติของพุทธศาสนิกชนเวียดนามต่อรัฐบาลสาธารณรัฐเวียดนาม (เวียดนามใต้ ในขณะนั้น) เพื่อให้ได้มาซึ่งเสรีภาพในการนับถือศาสนา โดยวัดฯ ก่อสร้างแล้วเสร็จ เมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๐๗

นายธีรกุล นิยม
ประธานคณะที่ปรึกษาของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ

เป็นประธานในการเชิญผ้าพระกฐินพระราชทานจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวไปทอดถวาย ณ วัดป่าเชต์ เมืองจิ่งหง เขตฯ สิบสองปันนา มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน โดยมีพระสมเด็จหลวงจอมเมือง เจ้าอาวาสวัดป่าเชต์ เป็นประธานฝ่ายสงฆ์ พร้อมพระภิกษุสงฆ์จำนวน ๑๗ รูปจากทั่วเขตฯ สิบสองปันนา ร่วมประกอบพิธี เมื่อวันที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๘

วัดป่าเชต์ (Xishuangbanna Zongfo Temple) เป็นวัดเก่าแก่กว่า ๑,๐๐๐ ปี และเป็นศูนย์กลางพระพุทธศาสนานิกายเถรวาทในเขตฯ สิบสองปันนา ซึ่งถือเป็นดินแดนที่สะท้อนรากเหง้าทางภาษาและวัฒนธรรมร่วมกันของชาวไทลื้อและชาวไทย พิธีเชิญผ้าพระกฐินพระราชทานในครั้งนี้นับเป็นครั้งที่ ๒ ต่อจากปี ๒๕๕๙ และจัดขึ้นในห้วงเฉลิมฉลองครบรอบ ๕๐ ปี การสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตไทย-จีน สะท้อนความสัมพันธ์อันแน่นแฟ้นระหว่างสองประเทศโดยเฉพาะสายใยทางจิตวิญญาณผ่านพระพุทธศาสนา

นายจักร บุญ-หลง
ที่ปรึกษาของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ

พร้อมด้วยนางกมลรัตน์ บุญ-หลง ภริยา เป็นประธานในการเชิญผ้าพระกฐินพระราชทานจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ไปทอดถวาย ณ วัดมัลวัตตุมหาวิหาร เมืองแคนดี สาธารณรัฐสังคมนิยมประชาธิปไตยศรีลังกา โดยมีพระมหาเถระศรีสิทธารถะ สุมังคละ มหานายกเถระ เจ้าอาวาสวัดมัลวัตตุ เป็นประธานฝ่ายสงฆ์ เมื่อวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๘

วัดมัลวัตตุมหาวิหารเป็นหนึ่งในพระอารามสำคัญที่สุดของพุทธศาสนาสยามนิกายในศรีลังกา ก่อตั้งขึ้นราวพุทธศตวรรษที่ ๒๑ ในพื้นที่สวนหลวงของราชสำนักแคนดี ภายในวัดมีสถาปัตยกรรมเก่าแก่ และศิลปกรรมที่ทรงคุณค่า สะท้อนถึงความรุ่งเรืองของพระพุทธศาสนาในศรีลังกา ได้แก่ อุโบสถ ซึ่งก่อสร้างขึ้นเมื่อปี ๒๒๙๖ ภายหลังการฟื้นฟูการอุปสมบท โดยถือเป็นสัญลักษณ์สำคัญของพระพุทธศาสนาในลังกาทวีปจนถึงปัจจุบัน อุโบสถแห่งนี้เป็นสถานที่ที่สามเณรและพระสงฆ์จากวัดต่าง ๆ กว่า ๕,๐๐๐ แห่งทั่วเกาะศรีลังกาจะเดินทางมารับการอุปสมบทและประกอบสังฆกรรม นอกจากนี้ ยังมีโพยะเก หรืออาคารประชุมสงฆ์สำหรับประกอบพิธีกรรมและการประชุมสำคัญ รวมถึงเจดีย์และวิหารแบบศิลปะแคนดีที่เก่าแก่

นายเชษฐพันธ์ มากสัมพันธ์
รองปลัดกระทรวงการต่างประเทศ

เป็นประธานในการเชิญผ้าพระกฐินพระราชทานจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวไปทอดถวาย ณ วัดเขมาราม เชียงตุง นครย่างกุ้ง สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา โดยมี Venerable Bhaddanta Pannasami เจ้าอาวาส วัดเขมาราม เชียงตุง นครย่างกุ้ง เป็นประธานฝ่ายสงฆ์ และนาย U Thein Win อธิบดีกรมส่งเสริมและเผยแผ่พระพุทธศาสนา กระทรวงการศาสนาและวัฒนธรรม สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา เป็นแขกเกียรติยศจากฝ่ายเมียนมา เมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๖๘

วัดเขมาราม เชียงตุง ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี ๒๕๓๖ โดย U Shwe Aye อุบาสกชาวไทเขิน และประชาชนผู้มีจิตศรัทธาในกรุงย่างกุ้ง เป็นวัดที่ได้รับการบำรุงรักษาโดยการสนับสนุนจากประชาชนในท้องถิ่น ตลอดจนศิษยานุศิษย์ทั้งในและต่างประเทศ อีกทั้งดำเนินกิจกรรมการกุศลจำนวนมาก โดยเฉพาะการก่อสร้างศาสนสถานและการจัดการศึกษาแก่สามเณร โดยวัดจัดหลักสูตรการศึกษาพระปริยัติธรรมให้แก่พระสงฆ์และสามเณรที่เดินทางมาจากวัดและอารามต่าง ๆ รวมถึงให้การสนับสนุนความช่วยเหลือทางการเงินให้แก่สามเณรที่ประสงค์ศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยสงฆ์ในกรุงย่างกุ้งด้วย

นางสาวศศิริทธิ์ ตันกุลรัตน์
รองปลัดกระทรวงการต่างประเทศ

เป็นประธานในการเชิญผ้าพระกฐินพระราชทานจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวไปทอดถวาย ณ All India Bhikkhu Sangha จังหวัดคยา รัฐพิหาร สาธารณรัฐอินเดีย โดยมีพระพรหมวชิรโพธิวงศ์ เจ้าอาวาสวัดไทยพุทธคยาและหัวหน้าคณะพระธรรมทูตสายอินเดีย-เนปาล เป็นประธานฝ่ายสงฆ์ และพระภิกขุ ปรัชญาทีป (Bhikkhu Pragya Deep) เจ้าอาวาส พร้อมพระภิกษุสงฆ์องค์กรวัด All India Bhikkhu Sangha ร่วมประกอบพิธี เมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๖๘

All India Bhikkhu Sangha เป็นองค์กรวัดพระพุทธศาสนานิกายเถรวาท ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี ๒๕๑๕ เพื่อฟื้นฟูพระพุทธศาสนาในอินเดียภายใต้การอุปถัมภ์ของวัดไทยพุทธคยา ปัจจุบัน มีพระสงฆ์ในเครือข่ายกระจายอยู่ทั่วประเทศอินเดีย และมีการดำเนินกิจกรรมเผยแผ่พระพุทธศาสนามาอย่างต่อเนื่อง เช่น การสอนธรรมะ การอบรมภาษาบาลี การเจริญสมาธิวิปัสสนา การจัดสัมมนาทางวิชาการด้านพระพุทธศาสนาอย่างสม่ำเสมอ

นางศิริลักษณ์ นิยม
รองปลัดกระทรวงการต่างประเทศ

เป็นประธานในการเชิญผ้าพระกฐินพระราชทานจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวไปทอดถวาย ณ วัดไชยมังคลาราม รัฐปีนัง มาเลเซีย โดยมีพระครูวินัยธรศรีพรหม ธัมมธโช เจ้าอาวาสวัดไชยมังคลาราม เข้าร่วมในพิธี เมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๖๘

วัดไชยมังคลารามก่อตั้งขึ้นในสมัยรัชกาลที่ ๓ เมื่อปี ๒๓๘๘ โดยได้รับการสนับสนุนที่ดินจากบริษัทอินเดียตะวันออก (East India Company) เพื่อให้ชุมชนชาวสยามบนเกาะปีนังได้สร้างวัด ซึ่งเดิมมีชื่อว่าวัดปูเลาติกุส และได้เปลี่ยนชื่อเป็น วัดไชยมังคลาราม เมื่อวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๔๙๑ ต่อมา เมื่อวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๐๕ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง เสด็จฯ ทรงประกอบพิธีเบิกพระเนตรพระพุทธไสยาสน์ ซึ่งเป็นพระพุทธรูปปางไสยาสน์ที่ใหญ่ที่สุดในมาเลเซีย และพระราชทานนามว่า พระพุทธชัยมงคล

นายเกียรติคุณ ชาติประเสริฐ
นายกสมาคมไทย-ลาวเพื่อมิตรภาพ

เป็นประธานในการเชิญผ้าพระกฐินพระราชทานจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวไปทอดถวาย ณ วัดสุนันทาราม แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยมีพระอาจารย์วงสิน อะพะโย เจ้าอาวาสวัดสุนันทาราม เป็นประธานฝ่ายสงฆ์ พร้อมพระภิกษุสงฆ์จำนวน 30 รูปจากทั่วแขวงสะหวันนะเขต ร่วมประกอบพิธี เมื่อวันที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๖๘

วัดสุนันทารามเป็นวัดพุทธศาสนานิกายเถรวาทที่มีอายุมากกว่า ๗๐ ปีและเก่าแก่เป็นอันดับที่ ๒ ในนครไกสอนพมวิหาน แขวงสะหวันนะเขต รองจากวัดไชยะพูม ซึ่งเคยได้รับพระราชทานผ้าพระกฐินจากพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร เมื่อปี ๒๕๔๔

ปลัดทูลฉลอง และ ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน

ประมวลภาพปลัดทูลฉลองและปลัดกระทรวงการต่างประเทศ ที่ถักทอเรื่องราวของผู้นำด้านการทูตที่ร่วมกันวางรากฐานให้การต่างประเทศไทยก้าวหน้าอย่างยั่งยืน

จากตำแหน่งปลัดทูลฉลองอันมีบทบาทสำคัญในสมัยสมบูรณาญาสิทธิราชย์ โดยถือกำเนิดขึ้นในช่วงรัชกาลที่ ๔ เพื่อสนับสนุนการทำงานของเสนาบดีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ผู้ดำรงตำแหน่งมีหน้าที่ช่วยเหลือในการบริหารราชการและประสานงานกับข้าหลวงต่างประเทศ

ภายหลังจากที่รัชกาลที่ ๕ ทรงปฏิรูประบบราชการ ในปี ๒๔๓๕ ตำแหน่งปลัดทูลฉลองถูกยกเลิกและปรับเปลี่ยนเป็นปลัดกระทรวงการต่างประเทศ เพื่อให้สอดคล้องกับระบบราชการแบบใหม่ที่มีโครงสร้างกระทรวง กรม และกอง

ตำแหน่งปลัดกระทรวงการต่างประเทศในปัจจุบัน มีบทบาทสำคัญในการกำหนดนโยบาย และบริหารงานด้านการต่างประเทศ และเป็นผู้ช่วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศในการเชื่อมระหว่างหน่วยงานทั้งในและต่างประเทศ

ในโอกาสครบรอบ ๑๕๐ ปี การสถาปนากระทรวงการต่างประเทศ จึงได้ประมวลภาพปลัดทูลฉลอง และปลัดกระทรวงการต่างประเทศ ในช่วงปี ๒๔๑๘ – ๒๕๖๘ ดังนี้

รายนามปลัดกระทรวงการต่างประเทศ ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน

ปลัดทูลฉลองกรมท่าและปลัดทูลฉลองกระทรวงการต่างประเทศ ปี พ.ศ. ๒๔๑๘ – ๒๔๗๕

พระยาพิพัฒโกษา (อ้น)	พระยาพิพัฒโกษา (เมฆ)	พระยาพิพัฒโกษา (ทับ จาติกรัตน์)	
๑	๒	๓	๔
พระยาพิพัฒโกษา (อ้น)	พระยาพิพัฒโกษา (เมฆ)	พระยาพิพัฒโกษา (ทับ จาติกรัตน์)	พระยาพิพัฒโกษา (สุดใจ บุนนาค)
๒๔๑๒ – ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ – ๒๔๒๒	๒๔๒๒ - ๑๗ กรกฎาคม ๒๔๒๖	๑๑ ตุลาคม ๒๔๒๖ - ๑๓ กันยายน ๒๔๒๙

พระยาพิพัฒโกษา
(สิงโต ศกุนสิงห์)

๕

พระยาพิพัฒโกษา
(สิงโต ศกุนสิงห์)
๒๔ กันยายน ๒๔๒๙ - ๒๑ มิถุนายน ๒๔๓๑

๖

พระยาพิพัฒโกษา
(สุ่น สาสตราภัย)
๒๑ มิถุนายน ๒๔๓๑ - ๑๒ กรกฎาคม ๒๔๔๒

๗

พระยาพิพัฒโกษา
(เซเลสติโน ซาเวียร์)
๑๒ กรกฎาคม ๒๔๔๒ - ๑๒ มิถุนายน ๒๔๕๗

๘

พระยาบริรักษ์จตุรงค์
(พุ่ม บุนนาค) (รั้งตำแหน่ง)
๑๓ มิถุนายน ๒๔๕๗ - ๒๓ ตุลาคม ๒๔๖๑

๙

หม่อมเจ้าไตรทศประพันธ์ เทวกุล
(พระวรวงศ์เธอ
กรมหมื่นเทวงศ์วโรทัย)
๒๓ ตุลาคม ๒๔๖๑ - ๑ เมษายน ๒๔๖๗

๑๐

หม่อมเจ้าวรรณไวทยากร
(พระวรวงศ์เธอ กรมหมื่นนราธิป
พงศ์ประพันธ์)
๑ เมษายน ๒๔๖๗ - ๒๓ กันยายน ๒๔๖๙

๑๑

พระยาไมตรีวิรัชกฤตย์
(พุ่ม บุนนาค) (รั้งตำแหน่ง)
๒๓ กันยายน ๒๔๖๙ - ๑ เมษายน ๒๔๗๑

๑๒

พระยาศรีวิศาลวาจา
(เทียนเลี้ยง ฮุนตระกูล)
๑ เมษายน ๒๔๗๑ - ๑ เมษายน ๒๔๗๒

๑๓

พระยาศรีวิศาลวาจา
(เทียนเลี้ยง ฮุนตระกูล)
๑ เมษายน ๒๔๗๒ - ๒๙ มิถุนายน ๒๔๗๕

ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๗๕ – ปัจจุบัน

๑

พระยาอภิบาลราชไมตรี (ต่อม บุนนาค)

๒๙ มิถุนายน ๒๔๗๕ - ๑ กันยายน ๒๔๗๖

ฝ่ายบรรณสาร/ภาพถ่ายกล่อง ๖๒ (รหัสภาพ ภ.๑๕๗๘๗)

๒

"พระยาไมตรีวิรัชกฤตย์ (พุ่ม บุนนาค) (รักษาราชการแทน)"

๑ กันยายน ๒๔๗๖ - ๑ กรกฎาคม ๒๔๗๗

ฝ่ายบรรณสาร/ภาพถ่ายกล่อง ๖๒ (รหัสภาพ ภ.๑๕๗๗๗)

๓

หม่อมเจ้านิกรเทวัญ เทวกุล

๑ กรกฎาคม ๒๔๗๗ - ๑ พฤศจิกายน ๒๔๘๑

วารสารราญรมย์ ปีที่ ๖๙ (ฉบับพิเศษ) พ.ศ. ๒๕๕๘

๔

หลวงสิทธิสยามการ (เทียนฮอก ฮุนตระกูล)

๑ พฤศจิกายน ๒๔๘๑ - ๑ พฤศจิกายน ๒๔๙๐

หนังสือบัวบาน ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ ในช่วงเวลา ๓๐๐ ปี จากยุคครมท่าจนถึงสมัยปัจจุบัน

๕

นายวิสูตร อรรถยุกติ

๑ พฤศจิกายน ๒๔๙๐ - ๑๔ พฤษภาคม ๒๔๙๑

๖

หม่อมเจ้าวงศานุวัตร เทวกุล

๑๔ พฤษภาคม ๒๔๙๑ - ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๔๙๖

๗

พระพหิทธานุกร (ส่วน นวราช)

๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๔๙๖ - ๑๘ มกราคม ๒๔๙๘

๘

หลวงภัทรวาที (ศุภวาร วารศิริ)

๑๘ มกราคม ๒๔๙๘ - ๑๘ มีนาคม ๒๔๙๘

๙

หม่อมเจ้าดิลกฤทธิ์ กฤดากร

๑๘ มีนาคม ๒๔๙๘ - ๑๘ มิถุนายน ๒๕๐๐

๑๐

หม่อมหลวงปีกทิพย์ มาลากุล

๒๗ สิงหาคม ๒๕๐๐ - ๒๙ พฤษภาคม ๒๕๐๑

๑๑

หม่อมเจ้าวงศานุวัตร เทวกุล

๑ มิถุนายน ๒๕๐๑ - ๒๖ มิถุนายน ๒๕๐๔

๑๒

นายไพโรจน์ ชัยนาม

๒๖ มิถุนายน ๒๕๐๔ - ๑๔ กันยายน ๒๕๑๐

๑๓

นายจิตติ สุจริตกุล

๑๕ กันยายน ๒๕๑๐ - ๓๐ กันยายน ๒๕๑๑

๑๔

พล.ต.ต. ปราโมทย์ จงเจริญ

๑๓ มกราคม ๒๕๑๒ - ๓๐ กันยายน ๒๕๑๒

๑๕

นายเศวต โกมลภูติ (รักษาราชการ)

๑ ตุลาคม ๒๕๑๒ - ๑๖ มีนาคม ๒๕๑๓

๑๖

นายสมบูรณ์ ปาลเสถียร

๑๖ มีนาคม ๒๕๑๓ - ๘ ตุลาคม ๒๕๑๔

๑๗

นายจรูญพันธุ์ อิศรางกูร ณ อยุธยา

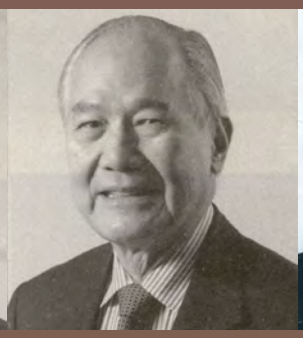
๘ ตุลาคม ๒๕๑๔ - ๑๕ ตุลาคม ๒๕๑๖

๑๘

นายแผน วรรณเมธี

๑ พฤศจิกายน ๒๕๑๖ - ๓๐ กันยายน ๒๕๑๘

๑๙

นายอานันท์ ปันยารชุน

๒๓ ตุลาคม ๒๕๑๘ - ๒๑ ตุลาคม ๒๕๑๙

๒๐

นายวงศ์ พลนิกร

๒ พฤศจิกายน ๒๕๑๙ - ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๒๐

๒๑

นายอรุณ ภาณุพงศ์

๑๖ มกราคม ๒๕๒๑ - ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๒๒

๒๒

นายโอวาท สุทธิวาตนฤพุฒิ

๖ มิถุนายน ๒๕๒๒ - ๖ พฤษภาคม ๒๕๒๓

๒๓

หม่อมราชวงศ์เกษมสโมสร เกษมศรี

๑๙ พฤษภาคม ๒๕๒๓ - ๑๗ กันยายน ๒๕๒๕

๒๔

นายอาสา สารสิน

๓ พฤศจิกายน ๒๕๒๕ - ๑๙ กันยายน ๒๕๒๙

๒๕

หม่อมราชวงศ์เกษมสโมสร เกษมศรี

๑๙ กันยายน ๒๕๒๙ - ๖ มีนาคม ๒๕๓๔

วารสารสราญรมย์ ปีที่ ๖๙ (ฉบับพิเศษ) พ.ศ. ๒๕๕๘

๒๖

นายวิทยา เวชชาชีวะ

๒๒ มีนาคม ๒๕๓๔ - ๒๙ ตุลาคม ๒๕๓๕

๒๗

นายประชา คุณะเกษม

๓๑ ตุลาคม ๒๕๓๕ -๑๙ พฤษภาคม ๒๕๓๘

๒๘

หม่อมราชวงศ์เทพ เทวกุล

๑๙ พฤษภาคม ๒๕๓๘ - ๒๗ กันยายน ๒๕๓๙

๒๙

นายสาโรจน์ ชวนะวิรัช

๑ ตุลาคม ๒๕๓๙ -๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๓

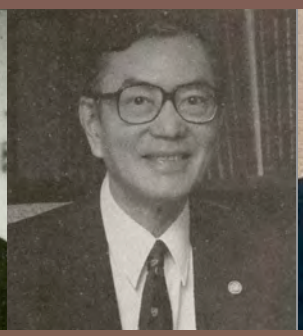
Peotal MFA Connect

๓๐

นายนิตย์ พิบูลสงคราม

๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๓ - ๓๐ กันยายน ๒๕๔๔

๓๑

นายเตช บุนนาค

๑ ตุลาคม ๒๕๔๔ - ๑ มีนาคม ๒๕๔๗

๓๒

นายกฤษณ์ กาญจนกุญชร

๑ มีนาคม ๒๕๔๗ - ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐

๓๓

นายวีระศักดิ์ ฟูตระกูล

๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ - ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๒

วารสารสราญรมย์ ปีที่ ๖๙ (ฉบับพิเศษ) พ.ศ. ๒๕๕๘

๓๔

นายธีรกุล นิยม

๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ - ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๔

๓๕

นายลีหศักดิ์ พวงเกตุแก้ว

๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๔ - ๒๙ มกราคม ๒๕๕๘

๓๖

นายนรชิต สิงหเสนี

๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ - ๓๐ กันยายน ๒๕๕๘

๓๗

นายอภิชาติ ชินวรรโณ

๑ ตุลาคม ๒๕๕๔ - ๓๐ กันยายน ๒๕๕๙

๓๘

นางบุษยา มาทแล็ง

๑ ตุลาคม ๒๕๕๙ - ๓๐ กันยายน ๒๕๖๓

๓๙

นายธานี ทองภักดี

๑ ตุลาคม ๒๕๖๓ - ๓๐ กันยายน ๒๕๖๕

๔๐

นายศรัณย์ เจริญสุวรรณ

๑ ตุลาคม ๒๕๖๕ - ๒๓ มกราคม ๒๕๖๗

๔๑

นางเอกสิริ ปิณฑะรุจิ

๒๔ มกราคม ๒๕๖๗ – ปัจจุบัน

เรื่อง นางสาวชลทิพา วิญญุนาวรรณ
นักการทูตชำนาญการ (ที่ปรึกษา) กองประชาสัมพันธ์การทูตสาธารณะ กรมสารนิเทศ

ตราสัญลักษณ์ ๑๕๐ ปี การสถาปนากระทรวงการต่างประเทศ (พ.ศ. ๒๔๑๘ – ๒๕๖๘)

การเดินทางหนึ่งศตวรรษครึ่งแห่งการทูตไทย ที่สะท้อนเกียรติภูมิบนเวทีโลก และความภาคภูมิใจสู่ก้าวต่อไปของกระทรวงการต่างประเทศ

เนื่องในโอกาสครบรอบ ๑๕๐ ปี การสถาปนากระทรวงการต่างประเทศ เมื่อวันที่ ๑๔ เมษายน ๒๕๖๘ กระทรวงการต่างประเทศ โดยกรมสารนิเทศได้เปิดตัวตราสัญลักษณ์ ๑๕๐ ปี การสถาปนากระทรวงการต่างประเทศ (พ.ศ. ๒๔๑๘ - ๒๕๖๘) ที่ออกแบบ โดยนายกิตติศักดิ์ ไร่ดี เจ้าหน้าที่บริหารโครงการประชาสัมพันธ์ กองประชาสัมพันธ์การทูตสาธารณะ กรมสารนิเทศ เพื่อใช้จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่าง ๆ ในโอกาสดังกล่าวตลอดปี ๒๕๖๘

แนวคิดหลักในการออกแบบตราสัญลักษณ์ ๑๕๐ ปี การสถาปนากระทรวงการต่างประเทศ คือ การสะท้อนถึงบทบาทและภารกิจของกระทรวงการต่างประเทศที่เน้นความถูกต้อง ฉับไว ทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์ และสถานการณ์ต่าง ๆ ของโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

แนวคิดหลักในการออกแบบตราสัญลักษณ์ ๑๕๐ ปี การสถาปนากระทรวงการต่างประเทศ คือ การสะท้อนถึงบทบาทและภารกิจของกระทรวงการต่างประเทศที่เน้นความถูกต้อง ฉับไว ทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์ และสถานการณ์ต่าง ๆ ของโลก

ตัวอักษรย่อภาษาอังกฤษ “MFA” มาจากคำว่า Ministry of Foreign Affairs ที่อยู่ตรงเลข 1 ของตัวเลข “150” ปี สื่อถึงความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันในการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการและเจ้าหน้าที่กระทรวงการต่างประเทศ และการเป็นส่วนราชการที่มีบทบาทนำด้านการทูตและการต่างประเทศของประเทศไทย

“ภาพหน้าจั่วอาคารประดับด้วยตราบัวแก้วและวิเทศสโมสร” คือ สถานที่สำคัญในการจัดงานเลี้ยงรับรองคณะทูตานุทูตและต้อนรับแขกสำคัญของกระทรวงการต่างประเทศ ณ ที่ทำการกระทรวงการต่างประเทศ ถนนศรีอยุธยา ซึ่งก่อสร้างขึ้นใหม่แทนอาคารที่เคยเป็นที่ตั้งสำนักงานองค์การสนธิสัญญาป้องกันภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และพระบาทสมเด็จพระชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ขณะยังทรงดำรงพระอิสริยยศเป็นสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมารทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมเสด็จพระราชดำเนินมาทรงเปิดวิเทศสโมสร เมื่อวันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๔๒

“๑๘๗๕ – ๒๐๒๕” คือ ปีคริสต์ศักราช ซึ่งตรงกับปีพุทธศักราช ๒๔๑๘ – ๒๕๖๘ แห่งการสถาปนากระทรวงการต่างประเทศของประเทศไทย หรือ Ministry of Foreign Affairs โดยใช้ตัวอักษรหนา ตรงคำว่า “Thailand” เพื่อสื่อถึงหลักการสำคัญในการมุ่งปฏิบัติหน้าที่ โดยมีผลประโยชน์ของประเทศไทยและคนไทยเป็นที่ตั้ง และใช้สีประจำกระทรวง คือ สี “กรมท่า” หรือสีน้ำเงินเข้มเป็นพื้นหลังตราสัญลักษณ์ เพื่อเป็นอนุสรณ์ถึงประวัติของกระทรวงการต่างประเทศที่สืบมาตั้งแต่กรมท่าในสมัยจตุสดมภ์

เรื่อง นายไกร มหาสันทนะ
เอกอัครราชทูตประจำกระทรวง

กิจกรรมจิตอาสาของกระทรวงการต่างประเทศเนื่องในโอกาสครบรอบ ๑๕๐ ปี การสถาปนากระทรวงการต่างประเทศ

กระทรวงการต่างประเทศร่วมขับเคลื่อนกิจกรรมจิตอาสาพระราชทาน เพื่อเสริมสร้างความรัก ความสามัคคี และจิตสำนึกสาธารณะ พร้อมทั้งเทิดพระเกียรติและเผยแพร่พระราชกรณียกิจของสถาบันพระมหากษัตริย์

กระทรวงการต่างประเทศได้มีการตระหนักถึงความสำคัญของกิจกรรมจิตอาสาพระราชทาน “เราทำความดี ด้วยหัวใจ” ซึ่งเป็นโครงการจิตอาสาที่ริเริ่มขึ้นเพื่อสนองพระราชปณิธานตามพระบรมราโชบายของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญในการเสริมสร้างความรักความสามัคคีในหมู่ประชาชน ส่งเสริมให้ประชาชนทุกหมู่เหล่ามีจิตสำนึกสาธารณะ รักบ้านเมือง ร่วมกันบำเพ็ญประโยชน์เพื่อสังคม บรรเทาความเดือดร้อนและแก้ไขปัญหาต่างๆ ให้แก่เพื่อนร่วมชาติ เพื่อความมั่นคงของชาติอย่างยั่งยืน

กระทรวงการต่างประเทศได้จัดกิจกรรมจิตอาสาทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยสถานเอกอัครราชทูตและสถานกงสุลใหญ่ในภูมิภาคต่าง ๆ ทั้งจิตอาสาพัฒนาในด้านการบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และจิตอาสาเฉพาะกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การต้อนรับและอำนวยความสะดวกให้แก่คณะทูตต่างประเทศประจำประเทศไทย ในการเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทรับเสด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีในพระราชพิธีต่าง ๆ เช่น พระราชพิธีจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ ปี ๒๕๖๘ เมื่อวันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๖๘ ณ มณฑลพิธีท้องสนามหลวง โดยกระทรวงการต่างประเทศได้รายงานผลการจัดกิจกรรมจิตอาสาต่างๆ ต่อศูนย์อำนวยการใหญ่จิตอาสาพระราชทาน หรือ ศอญ. และสำนักปลัดนายกรัฐมนตรี เป็นประจำเสมอตลอดจนทบทวนผลการปฏิบัติงานจิตอาสาของกระทรวงการต่างประเทศ เพื่อที่จะพัฒนางานในด้านดังกล่าวให้ดียิ่งขึ้น

กระทรวงการต่างประเทศยังได้จัดกิจกรรมจิตอาสาพระราชทาน โดยมีแนวทางสำคัญในการจัดกิจกรรม คือ กิจกรรมจิตอาสาพัฒนาในด้านการบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ การสะท้อนถึงบริบทงานด้านการต่างประเทศของกระทรวงการต่างประเทศ และที่สำคัญยิ่ง คือ การเทิดพระเกียรติและเผยแพร่พระราชกรณียกิจของสถาบันพระมหากษัตริย์ ตลอดจนจิตอาสาเฉพาะกิจในงานคณะทูตต่างประเทศกับสถาบันพระมหากษัตริย์

ในโอกาสพิเศษครบรอบ ๑๕๐ ปี การสถาปนากระทรวงการต่างประเทศในปี ๒๕๖๘ กระทรวงการต่างประเทศได้จัดกิจกรรมจิตอาสาใน ๔ ด้านสำคัญ คือ

๑) การบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ ในเดือนรอมฎอนอันประเสริฐ เมื่อวันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๖๘ กระทรวงการต่างประเทศได้มอบอินทผลัมพร้อมน้ำดื่มให้แก่ชาวมุสลิมที่มาประกอบศาสนกิจหลังการละศีลอด ณ มัสยิดดารุ้ลอะมาน พญาไท (ดวงประทีปแห่งความสามัคคี) เขตราชเทวี กรุงเทพฯ และสร้างมิตรสัมพันธ์กับชุมชนต่อมา ในเดือนเมษายน กระทรวงการต่างประเทศได้จัดกิจกรรมบริจาคโลหิตของจิตอาสาและบุคลากรกระทรวงการต่างประเทศให้แก่สภากาชาดไทย

๒) ประวัติศาสตร์พื้นที่ เพื่อรำลึกถึงคุณูปการของเจ้าพระยาโกษาธิบดี (ปาน) บุคคลสำคัญด้านการทูต เมื่อวันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๖๘ จิตอาสากระทรวงการต่างประเทศได้ร่วมกันทำกิจกรรมจิตอาสาบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ (จิตอาสาโกษาปาน) ณ วัดสมณโกฏฐาราม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งเป็นวัดที่มีความเกี่ยวเนื่องกับเจ้าพระยาโกษาธิบดี (เหล็ก) และเจ้าพระยาโกษาธิบดี (ปาน) บุคคลสำคัญในประวัติศาสตร์ด้านการทูตของไทย โดยร่วมกันทำความสะอาดพื้นที่รอบพระอุโบสถและบริเวณวัด และกระทรวงการต่างประเทศมีแผนจะทำ

กระทรวงการต่างประเทศได้จัดกิจกรรมจิตอาสาทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยสถานเอกอัครราชทูตและสถานกงสุลใหญ่ในภูมิภาคต่าง ๆ ทั้งในด้านการบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

กิจกรรมต่อเนื่อง ณ สถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการต่างประเทศของไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งศาสนสถานสำคัญในกรุงเทพฯ ต่อไป

๓) การอนุรักษ์ทรัพยากรทางธรรมชาติ เพื่อสะท้อนถึงการทำงานของกระทรวงการต่างประเทศในด้านเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) เมื่อวันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๖๘ กระทรวงการต่างประเทศได้จัดกิจกรรมจิตอาสาอนุรักษ์พันธุ์พืช ณ เกาะแสมสาร อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี และรับฟังการบรรยายสรุปถึงความสำคัญของปะการังใต้ทะเล และการอนุรักษ์ปะการัง ณ พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติวิทยา และทำกิจกรรมการเพาะเลี้ยงปะการัง รวมทั้งศึกษาการเจริญเติบโตของปะการังในระยะต่าง ๆ ก่อนนำลงสู่ทะเล และร่วมกันทำกิจกรรมจิตอาสาบำเพ็ญสาธารณประโยชน์เก็บขยะริมชายหาดลูกลม เกาะแสมสาร เพื่อสร้างภูมิทัศน์ที่สะอาดสวยงามในพื้นที่สาธารณะและแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ

๔) เพิ่มพูนองค์ความรู้และทักษะ เมื่อวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๖๘ จิตอาสากระทรวงการต่างประเทศ จำนวน ๙๑ คน เข้าอบรมหลักสูตรฝึกปฏิบัติและศึกษาดูงานเศรษฐกิจพอเพียง ณ ศูนย์ฝึกโรงเรียนจิตอาสา ๙๐๔ (บางเขน) โดยคณะได้ฝึกปฏิบัติการปฐมพยาบาลเบื้องต้น (CPR) และรับฟังบรรยายการแก้ปัญหาตามสภาพภูมิสังคม เช่น การแก้ปัญหาดินเสียน้ำเสีย การแก้ปัญหาน้ำท่วม-น้ำแล้ง โคกหนองนา การแก้ปัญหาขยะ รวมทั้งได้ฝึกปฏิบัติฐานการเอาตัวรอดในสภาวะวิกฤต โดยเป็นการจำลองเหตุการณ์สมมุติ เพื่อให้ผู้เข้าร่วมได้ฝึกปฏิบัติจริง เช่น การดำรงชีพในป่า การเอาตัวรอดจากอัคคีภัย เหตุกราดยิง ดินโคลนถล่ม การสื่อสารในภาวะวิกฤต ฐานพายเรือ การส่งกำลังแนวดิ่ง และข้ามลำน้ำด้วยเชือก

ในโอกาสนี้ กระทรวงการต่างประเทศขอเชิญชวนผู้อ่านทุกท่านมาร่วมกันสร้างสรรค์และขับเคลื่อนพลังบวกเพื่อสาธารณประโยชน์ เพราะไม่ว่าจะอยู่ในส่วนใดเราสามารถเป็นส่วนหนึ่งในการแสดงพลังที่มีคุณค่าเพื่อสร้างความแข็งแกร่งและความภาคภูมิใจร่วมกันให้ประเทศไทยของเรา

เรื่อง กองประชาสัมพันธ์การทูตสาธารณะ กรมสารนิเทศ

กิจกรรมนำคณะทูตและสื่อต่างประเทศประจำประเทศไทยเยือน จังหวัดลพบุรีและพระนครศรีอยุธยา

เดินทางย้อนรอยประวัติศาสตร์ไทยกับคณะทูตและสื่อต่างประเทศ สู่ลพบุรีและพระนครศรีอยุธยา สะท้อนบทบาททางการทูต และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่สืบเนื่องมายาวนาน

หนึ่งกิจกรรมในโอกาสครบรอบ ๑๕๐ ปี การสถาปนากระทรวงการต่างประเทศในปี ๒๕๖๘ ซึ่งเป็นกิจกรรมภายใต้กรอบการทูตสาธารณะ คือ การจัดโครงการ MFA Outreach ๑/๒๕๖๘ ภายใต้หัวข้อ “A Journey Back to Foreigners’ Footprints in Lopburi and Ayutthaya” หรือ กิจกรรมนำคณะทูตและสื่อต่างประเทศประจำประเทศไทยเยือน จังหวัดลพบุรีและพระนครศรีอยุธยา

กระทรวงการต่างประเทศ โดยกรมสารนิเทศ ได้จัดกิจกรรมดังกล่าวขึ้น ระหว่างวันที่ ๕ - ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘ โดยมีคณะทูตต่างประเทศประจำประเทศไทยที่เป็นประเทศสมาชิกและหุ้นส่วนทางการค้าในอาเซียนที่มี

ความเชื่อมโยงกับประวัติศาสตร์การทูตไทยในสมัยกรุงศรีอยุธยา ประเทศสมาชิก BIMSTEC และประเทศสมาชิกที่ร่วมก่อตั้ง ACD องค์การระหว่างประเทศ ผู้บริหารกระทรวงการต่างประเทศ และสื่อมวลชนต่างประเทศประจำประเทศไทยเข้าร่วมกว่า ๖๐ คน

การจัดกิจกรรมครั้งนี้ ได้รับเกียรติจาก ดร.ลาลีวรรณ กาญจนจารี ผู้ช่วยรัฐมนตรีประจำกระทรวงการต่างประเทศ เป็นหัวหน้าคณะ นำคณะทูตต่างประเทศ องค์การระหว่างประเทศ และสื่อมวลชนต่างประเทศประจำประเทศไทย เยี่ยมชมสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ของทั้งสองจังหวัดที่มีต่อประวัติศาสตร์การทูตและการต่างประเทศของไทย โดยเฉพาะมิติการเปิดความสัมพันธ์กับต่างประเทศและพัฒนาการทางสังคมในสมัยกรุงศรีอยุธยาในฐานะสังคมพหุวัฒนธรรม ได้แก่ พระนารายณ์ราชนิเวศน์ บ้านหลวงรับราชทูต พระที่นั่งไกรสรสีหราช วัดไชยวัฒนาราม โบสถ์เซนต์โยเซฟ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเจ้าสามพระยา โดยมี ดร.ธีรวัต ณ ป้อมเพชร ผู้เชี่ยวชาญด้านประวัติศาสตร์ เป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์การทูตไทย และฉายภาพความเชื่อมโยงระหว่างการทูตไทยกับสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์และคุณค่าทางวัฒนธรรมที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคมไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

การจัดกิจกรรมดังกล่าวถือเป็นโอกาสสำคัญในการประชาสัมพันธ์และนำเสนอศักยภาพอันโดดเด่นของจังหวัด โดยเน้นด้านการท่องเที่ยว เศรษฐกิจ และสินค้าท้องถิ่น เพื่อให้เป็นที่ประจักษ์และได้รับการยอมรับจากนักท่องเที่ยว นักลงทุน และภาคเอกชนในต่างประเทศอย่างมีประสิทธิภาพและน่าเชื่อถือ รวมทั้งยังช่วยเสริมสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์ระหว่างคณะทูตต่างประเทศและสื่อมวลชนต่างประเทศประจำประเทศไทยกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมในระดับท้องถิ่น ที่จะนำไปสู่ความร่วมมือและการพัฒนาที่ยั่งยืนในอนาคตอีกด้วย

โครงการเทวะวงศ์ฯ สัญจร: การอบรมเพื่อส่งเสริมศักยภาพด้านภาษาอังกฤษให้แก่ข้าราชการไทย

ยกระดับประสิทธิภาพการทำงาน และการสื่อสารกับนานาประเทศ ผ่านการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษ

สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ มีพันธกิจในการสนับสนุนการปฏิบัติราชการของส่วนราชการและหน่วยงานอื่นในการส่งเสริมความรู้ด้านการทูต การต่างประเทศ และให้บริการทางวิชาการด้านการทดสอบภาษาอังกฤษ ในฐานะเป็นศูนย์กลางการทดสอบภาษาอังกฤษของภาคราชการไทย และสนับสนุนการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษให้แก่บุคลากรภาครัฐในหลักสูตรฝึกอบรมต่าง ๆ เพื่อเพิ่มพูนความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษสำหรับการปฏิบัติงานและการสื่อสารระหว่างประเทศ

สถาบันการต่างประเทศฯ ได้จัดโครงการเทวะวงศ์ฯ สัญจร: การอบรมเพื่อเสริมสร้างศักยภาพด้านภาษาอังกฤษให้แก่ข้าราชการไทยขึ้น เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมฉลองวาระครบรอบ ๑๕๐ ปี กระทรวงการต่างประเทศ โดยมีวัตถุประสงค์ให้บุคลากรภาครัฐในจังหวัดศูนย์กลางของแต่ละภาคได้เข้าร่วมอบรมพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษและเพิ่มพูนความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษในการปฏิบัติงาน และมีความมั่นใจในการสื่อสารกับชาวต่างประเทศ โดยจัดขึ้น ๒ ครั้ง คือ ครั้งที่ ๑ ที่จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘ ณ คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยมีข้าราชการและบุคลากรจากหน่วยงานต่างๆ ในจังหวัดเชียงใหม่ เข้าร่วมจำนวน ๖๐ ราย แบ่งการอบรมออกเป็น ๒ กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ ๑ ในช่วงเช้า จำนวน ๓๐ ราย และกลุ่มที่ ๒ ในช่วงบ่าย จำนวน ๓๐ ราย

ครั้งที่ ๒ ที่จังหวัดขอนแก่น เมื่อวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๖๘ ณ สถาบันความร่วมมือเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจลุ่มน้ำโขง (Mekong Institute: MI) มหาวิทยาลัยขอนแก่น มีข้าราชการและบุคลากรภาครัฐจากหน่วยงานต่าง ๆ ในจังหวัดขอนแก่น เข้าร่วมจำนวน ๖๐ ราย แบ่งการอบรมออกเป็น ๒ กลุ่ม ในช่วงเช้าและช่วงบ่าย

บุคลากรภาครัฐทั้ง ๑๒๐ คน ที่เข้ารับการอบรมในครั้งนี้ ได้เรียนรู้เทคนิคการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ พร้อมฝึกปฏิบัติผ่านสถานการณ์จำลองที่ช่วยเสริมสร้างความมั่นใจในการสื่อสารมากยิ่งขึ้น รวมถึงได้รับการแนะแนวเกี่ยวกับช่องทางในการฝึกฝนภาษาอังกฤษด้วยตนเอง ซึ่งปัจจุบันสามารถทำได้โดยง่ายและหลากหลายวิธี โดยสถาบันการต่างประเทศฯ ได้เน้นย้ำว่าการฝึกฝนทักษะภาษาอังกฤษอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องจะทำให้มีพัฒนาการที่ดีและมีความมั่นใจในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารมากยิ่งขึ้น อันจะเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานตามโอกาสอันควรต่อไป

วิทยากร

รศ. ดร. จิตติภัทร พูนขำ

รองคณบดีฝ่ายวิชาการและ
วิเทศสัมพันธ์ คณะรัฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ดร. บัณฑูร เศรษฐศิโรตม์

ผู้อำนวยการสถาบันธรรมรัฐ
เพื่อการพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม
และกรรมการกำกับกิจการพลังงาน

ดร. อาจารี ถาวรมาศ

ที่ปรึกษาด้านยุทธศาสตร์
และการค้าระหว่างประเทศ
บริษัท ACCESS-EUROPE

ดร. แบ๊งค์ งามอรุณโชติ

ผู้อำนวยการสถาบันนโยบายวิทยาศาสตร์
เทคโนโลยี และนวัตกรรม (STIPI)
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

ผู้ดำเนินรายการ

ดร. ครองขวัญ ไตรทองอยู่

นักวิเคราะห์อาวุโส
ศูนย์ศึกษาการต่างประเทศ

09.00 - 12.00 น.

วันพฤหัสบดีที่
27 มีนาคม 2568

ห้องพญาไท 4
โรงแรมอีสติน แกรนด์ พญาไท

สแกนเพื่อดูกำหนดการ

สแกนเพื่อลงทะเบียน

การสัมมนาการต่างประเทศไทย: มุมมองภาคประชาชน

การเชื่อมโยงมุมมองของภาคประชาชนกับนโยบายระหว่างประเทศ สะท้อนความต่อเนื่องและการเปลี่ยนแปลงของนโยบายการต่างประเทศอย่างรอบด้าน

เนื่องในโอกาสครบรอบ ๑๕๐ ปี การสถาปนากระทรวงการต่างประเทศในปี ๒๕๖๘ ศูนย์ศึกษาการต่างประเทศ (ISC) เห็นเป็นโอกาสเหมาะสมที่จะทบทวนประเด็นสำคัญในด้านการต่างประเทศในช่วงกลางทศวรรษ ๒๐๒๐ ที่มีทั้งส่วนที่เป็นความต่อเนื่องและความเปลี่ยนแปลง (Continuity and Change) เพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถของไทยในการขับเคลื่อนการต่างประเทศเชิงรุก (proactive) เพื่อมีส่วนร่วมในการกำหนดความเปลี่ยนแปลงของภูมิทัศน์ระหว่างประเทศให้เอื้อต่อการดำเนินนโยบายการต่างประเทศของไทยให้บรรลุเป้าหมาย จึงได้จัดการสัมมนาภายใต้หัวข้อ “การต่างประเทศไทย: มุมมองภาคประชาชน (Thailand’s International Affairs through the People’s Lens)” ที่จังหวัดสงขลา เชียงใหม่ ขอนแก่น และกรุงเทพมหานคร ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ - มีนาคม ๒๕๖๘ ร่วมกับสถาบันและมหาวิทยาลัยเครือข่ายในภูมิภาคเพื่อสะท้อนมุมมองและความต้องการของภาคส่วนต่าง ๆ ที่อยู่ในภูมิภาคต่าง ๆ ของไทยให้ตรงต่อประเด็นสำคัญในด้านการต่างประเทศในอนาคต ซึ่งผลของการรับฟังความเห็นจากภาคส่วนต่าง ๆ ในหลากหลายภูมิภาค ISC จะได้จัดทำเป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย (Policy Report) เพื่อเสนอต่อกระทรวงต่างประเทศใช้ประโยชน์ต่อไป

การสัมมนาที่จังหวัดสงขลา

ศูนย์ศึกษาการต่างประเทศ ร่วมกับมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตหาดใหญ่โดยศูนย์อาเซียนศึกษา ดร.ถนัด คอมันตร์ ได้จัดการสัมมนาเรื่อง “การต่างประเทศไทย: มุมมองภาคประชาชน” เมื่อวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘ ที่มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิวัติ แก้วประดับ อธิการบดีมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เป็นประธาน พร้อมด้วยคณะผู้บริหาร บุคลากร นักศึกษา ตลอดจนผู้แทนจากหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนเข้าร่วมอย่างคับคั่ง

ภายในงานมีการปาฐกถาพิเศษในหัวข้อ “Thailand’s Foreign Policy: Continuity and Change” โดย ดร.อนุสนธิ์ ชินวรรโณ ผู้อำนวยการศูนย์ศึกษาการต่างประเทศ และการเสวนาในหัวข้อ “การต่างประเทศ: มุมมองภาคประชาชน” โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เถกิง วงศ์ศิริโชติ รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการและวิเทศสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ รองศาสตราจารย์ ดร.จิตติภัทร พูนขำ รองคณบดีคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ นายชนินทร์ สาครินทร์ อุปนายกสมาคมโรงแรมหาดใหญ่-สงขลา ดร.ฮาฟีส สาและ หัวหน้าศูนย์สมุทรรัฐเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา นายทรงพล จังศิริวัฒนธำรง ประธานหอการค้าจังหวัดสงขลา ดำเนินการเสวนาโดย ดร. ครองขวัญ ไตรทองอยู่ นักวิเคราะห์อาวุโส ศูนย์ศึกษาการต่างประเทศ

กิจกรรมในครั้งนี้เป็นการสัมมนาระดมสมองเพื่อสะท้อนมุมมองและความต้องการของภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และภาควิชาการต่อประเด็นสำคัญในด้านการต่างประเทศในอนาคต และการรับฟังมุมมองของเยาวชนในรูปแบบการประกวดสุนทรพจน์ของนักศึกษาในระดับปริญญาตรีในหัวข้อที่น่าสนใจ นั่นคือ ไทยจะใช้ประโยชน์จากที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ที่ถือว่าเป็นจุดยุทธศาสตร์ของภูมิภาคในการเสริมสร้างผลประโยชน์แห่งชาติของไทยได้อย่างไร ซึ่งสอดคล้องกับพันธกิจของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ในการสร้างความเป็นผู้นำทางวิชาการและนวัตกรรม องค์ความรู้และมุมมองที่ได้รับจากการสัมมนานี้จะเป็นประโยชน์ต่อ

การกำหนดโจทย์วิจัยเพื่อการพัฒนาภาคใต้และประเทศไทย ด้วยการเชื่อมโยงกับสังคมและเครือข่ายสากล

การสัมมนาที่จังหวัดเชียงใหม่

ศูนย์ศึกษาการต่างประเทศ ร่วมกับคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จัดการสัมมนาเรื่อง “การต่างประเทศไทย: มุมมองภาคประชาชน” เมื่อวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘ ที่คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

รองศาสตราจารย์ ดร.ไพลิน ภู่จีนพันธุ์ คณบดีคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ กล่าวเปิดงาน ต่อด้วยการกล่าวปาฐกถาพิเศษในหัวข้อ “Thailand’s Foreign Policy: Continuity and Change” โดย ดร.อนุสนธิ์ ชินวรรโณ ผู้อำนวยการศูนย์ศึกษาการต่างประเทศ และการเสวนาในหัวข้อ “การต่างประเทศไทย: มุมมองภาคประชาชน” โดยมีรองศาสตราจารย์ ดร.จิตติพัฒน์ พูนคำ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณภา ลีลาศิริ หัวหน้าภาควิชาการศึกษาระหว่างประเทศ ร่วมแบ่งปันมุมมองเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงภูมิทัศน์โลกและประเด็นปัญหาใหม่ ๆ ด้านการต่างประเทศจากมุมมองระดับชาติและระดับท้องถิ่น ดำเนินรายการโดย ดร.ครองขวัญ ไตรทองอยู่ นักวิเคราะห์อาวุโส ศูนย์ศึกษาการต่างประเทศ

การสัมมนาที่จังหวัดขอนแก่น

ศูนย์ศึกษาการต่างประเทศ ร่วมกับมหาวิทยาลัยขอนแก่น และสถาบันความร่วมมือเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจลุ่มน้ำโขง (Mekong Institute) จัดกิจกรรมเสวนาในหัวข้อ “การต่างประเทศไทย: มุมมองภาคประชาชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” เมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๖ มีนาคม ๒๕๖๘ โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิร่วมบรรยายและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของประเทศไทยในเวทีระหว่างประเทศจากมุมมองของภาคประชาชน ณ สถาบันความร่วมมือเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจลุ่มน้ำโขง (Mekong Institute)

ดร.ณรงค์ชัย อัครเศรณี นายกสภามหาวิทยาลัยขอนแก่น ได้กล่าวปาฐกถาพิเศษในหัวข้อ “A Big Change is Coming” และ ดร.อนุสนธิ์ ชินวรรโณ ผู้อำนวยการ

ศูนย์ศึกษาการต่างประเทศ ได้ปาฐกถาพิเศษในหัวข้อ “Thailand’s Foreign Policy: Continuity and Change”

กิจกรรมการเสวนาแบ่งออกเป็นสองช่วงสำคัญ คือ การเสวนาช่วงเช้าในหัวข้อ “การต่างประเทศไทย: มุมมองภาคประชาชน โดยวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิประกอบด้วย นายสุริยัน วิจิตรเลขการ ผู้อำนวยการบริหารสถาบันความร่วมมือเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจลุ่มน้ำโขง นายเข็มชาติ สมใจวงษ์ ประธานกิตติมศักดิ์หอการค้าจังหวัดขอนแก่น รศ.ดร.จิตติภัทร พูนขำ รองคณบดีคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ผศ.ประเสริฐ วิจิตรนพรัตน์ รองคณบดีฝ่ายวิจัย นวัตกรรม บริการวิชาการ และสื่อสารองค์กร ดำเนินรายการโดย ดร.ครองขวัญ ไตรทองอยู่ นักวิเคราะห์อาวุโส ศูนย์การศึกษาต่างประเทศ

การเสวนาช่วงบ่ายในหัวข้อ “การต่างประเทศไทยในอนาคต: บทบาทของภาคตะวันออกเฉียงเหนือในเชิงยุทธศาสตร์ไปสู่ความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน” โดยมีผู้ร่วมเสวนาประกอบด้วยนางสาววรรณนิภา พิภพไชยาสิทธิ์ ผู้อำนวยการศูนย์เศรษฐกิจการลงทุนภาคที่ ๓ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ผศ.ดร.อัจฉราวรรณ โตภาคงาม ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายการต่างประเทศ มหาวิทยาลัยขอนแก่น นายธวัชชัย โคตรวงษ์ สำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รศ.นพ.ภัทรพงษ์ มกรเวส คณบดีคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ผศ.ดร.อัจฉราวรรณ โตภาคงาม ในฐานะผู้แทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยขอนแก่น กล่าวถึงการทำงานด้านการต่างประเทศของมหาวิทยาลัยที่เป็นแกนหลักสำคัญในการนำการพัฒนางานด้านการต่างประเทศเพื่อพัฒนาลงไปสู่ภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือและในกลุ่มประเทศในอนุภาคลุ่มแม่น้ำโขง

การจัดเสวนาครั้งนี้ เปิดเวทีให้ภาคประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของไทยในเวทีระหว่างประเทศ พร้อมทั้งระดมแนวคิดเพื่อขับเคลื่อนความร่วมมือระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้านในพื้นที่ในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อภูมิภาคและประเทศชาติ ซึ่งถือเป็นกิจกรรมที่ประสบความสำเร็จเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากตัวแทนจากหลากหลายภาคส่วนได้เข้าร่วมหารือและแลกเปลี่ยนแนวทางด้านการต่างประเทศในแต่ละมุมมองของหน่วยงาน รวมถึงได้ผนึกกำลังร่วมกันพัฒนาการต่างประเทศไทยต่อไป

การสัมมนาที่กรุงเทพมหานคร

ศูนย์ศึกษาการต่างประเทศได้จัดการสัมมนาในหัวข้อ “การต่างประเทศไทย: มุมมองภาคประชาชน” เมื่อวันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๖๘ ที่โรงแรมอีสติน แกรนด์ พญาไท โดยมีวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิประกอบด้วย รศ.ดร.จิตติภัทร พูนขำ รองคณบดีฝ่ายวิชาการและวิเทศสัมพันธ์ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ดร. บัณฑูร เศรษฐศิโรตม์ ผู้อำนวยการสถาบันธรรมรัฐเพื่อการพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม และกรรมการกำกับกิจการพลังงาน ดร. อาจารี ถาวรมาศ ที่ปรึกษาด้านยุทธศาสตร์และการค้าระหว่างประเทศ บริษัท Access-Europe ดร. แบ๊งค์ งามอรุณโชติ ผู้อำนวยการสถาบันนโยบายวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม (STIPI) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี และดำเนินรายการโดย ดร. ครองขวัญ ไตรทองอยู่ นักวิเคราะห์อาวุโส ศูนย์ศึกษาการต่างประเทศ

การจัดเสวนาในครั้งนี้มีการแลกเปลี่ยนมุมมองด้านการต่างประเทศที่ต้องเผชิญกับความท้าทายที่สำคัญ เช่น การเปลี่ยนแปลงด้านภูมิรัฐศาสตร์และภูมิเศรษฐศาสตร์ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี เพื่อร่วมกันหาแนวทางในการขับเคลื่อนการต่างประเทศในปัจจุบันและอนาคต

การต่างประเทศของไทยนับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันมีทั้ง “ความต่อเนื่อง” และ “ความเปลี่ยนแปลง” ทั้งในด้านนโยบายและผลประโยชน์ของประเทศ การรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในภูมิภาคจึงเป็นสิ่งสำคัญ เพราะช่วยสะท้อนเรื่องราว ประสบการณ์ และปัญหาที่แต่ละพื้นที่ต้องเผชิญ ซึ่งมักแตกต่างกันไปตามบริบท เช่น การค้าชายแดน ปัญหาสิ่งแวดล้อม หรือแรงงาน แม้จะเป็นประเด็นเดียวกัน แต่รายละเอียดเชิงพื้นที่กลับมีความซับซ้อนและความท้าทายเฉพาะตัวที่แตกต่างกัน

ดังนั้น “การต่างประเทศไทย: มุมมองภาคประชาชน” จะเป็นส่วนสำคัญในการเติมเต็มนโยบายการต่างประเทศของไทยให้มีความรอบด้าน ครอบคลุม และเชื่อมโยงผลประโยชน์ระดับประเทศให้กลับมาสู่ประชาชนได้อย่างแท้จริง ทั้งยังช่วยสะท้อนจุดยืนและคุณค่าของการต่างประเทศไทยในเวทีโลก

ที่สำคัญ การต่างประเทศต้องเริ่มที่ “บ้าน” การออกแบบนโยบายการต่างประเทศที่มีความครอบคลุม (inclusive foreign policy) จำเป็นต้องเปิดพื้นที่ให้เสียงจากภาคส่วนและภูมิภาคต่าง ๆ ได้รับการรับฟัง เพราะแต่ละพื้นที่มีประสบการณ์ ปัญหา และความต้องการที่ไม่เหมือนกัน การฟังเสียงจากฐานรากจึงเป็นกุญแจสำคัญในการเชื่อมนโยบายกับชีวิตจริงของประชาชน และทำให้การต่างประเทศของไทยสะท้อนประโยชน์ร่วมของคนทั้งประเทศอย่างแท้จริง

เรื่อง สำนักนโยบายและแผน

โครงการประกวดสุนทรพจน์ภาษาอังกฤษ

เนื่องในโอกาสครบรอบ ๑๕๐ ปี การสถาปนากระทรวงการต่างประเทศ

จากเวทีสุนทรพจน์ภาษาอังกฤษ
สู่พื้นที่แห่งการมีส่วนร่วม เยาวชนไทย
ได้สะท้อนมุมมองต่อการต่างประเทศ
ที่เชื่อมโยงอนาคตของชาติกับพลวัตโลก
ที่ซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

กระทรวงการต่างประเทศได้จัดโครงการประกวดสุนทรพจน์ภาษาอังกฤษ เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมและเปิดพื้นที่รับฟังความคิดเห็นของเยาวชนในด้านการต่างประเทศ จัดขึ้นในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนเมษายน ๒๕๖๘ รวมทั้งสิ้น ๔ รอบ ใน ๔ พื้นที่ ได้แก่ จังหวัดสงขลา ร่วมกับมหาวิทยาลัย

สงขลานครินทร์ จังหวัดเชียงใหม่ ร่วมกับคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จังหวัดขอนแก่น ร่วมกับคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่นและกรุงเทพฯ ที่กระทรวงการต่างประเทศ

การต่างประเทศไม่ใช่เรื่องไกลตัว

ในอดีต การต่างประเทศมักถูกมองว่า เป็นเรื่องไกลตัวประชาชน อย่างไรก็ดี ปัจจุบันประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลและข่าวสารได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว โดยเฉพาะกลุ่มคนรุ่นใหม่ที่เติบโตมาในยุคดิจิทัลไร้พรมแดนจึงมีความสนใจ ความตระหนักรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับประเด็นความสัมพันธ์ระหว่างประเทศมากขึ้น ขณะเดียวกันในบริบทที่ไทยกำลังเผชิญกับความท้าทายหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นการแข่งขันระหว่างมหาอำนาจ ความขัดแย้งระหว่างประเทศ การพัฒนาอย่างก้าวกระโดดของเทคโนโลยี การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ตลอดจนวิกฤตโครงสร้างประชากร การกำหนดนโยบายต่างประเทศจึงจำเป็นต้องอาศัยองค์ความรู้ มุมมองและประสบการณ์จากหลากหลายภาคส่วนของสังคมและประชาชน รวมทั้งกลุ่มเยาวชน เพื่อให้การกำหนดนโยบายต่างประเทศ

กระทรวงการต่างประเทศจะนำข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ที่ได้รับผ่านเวทีการประกวดสุนทรพจน์ภาษาอังกฤษไปประกอบการพัฒนานโยบายต่างประเทศให้มีความทันสมัย และสอดรับกับบริบทโลกที่มีความผันผวนซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

มีความครอบคลุมและรอบด้าน รับมือกับความท้าทายได้อย่างมีประสิทธิภาพ สะท้อนความต้องการและตอบสนองผลประโยชน์ของประชาชนอย่างเป็นรูปธรรม

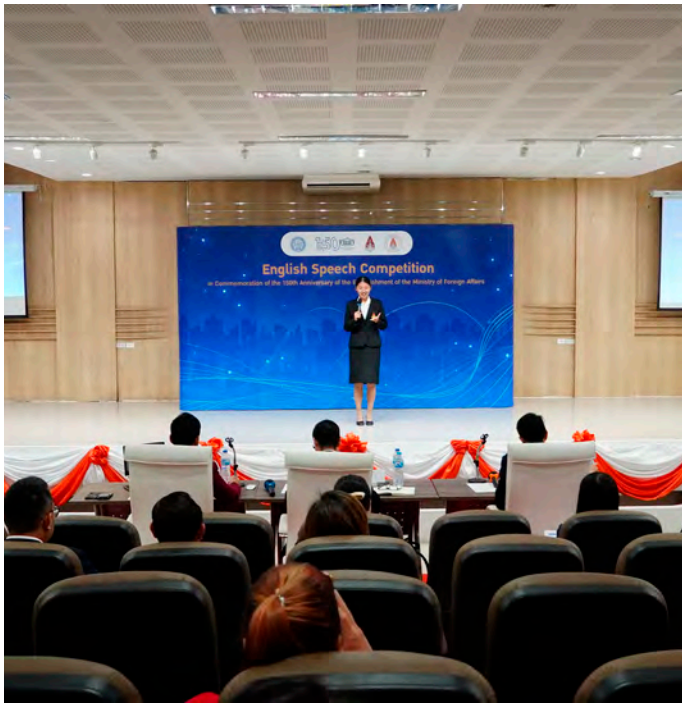
ในโอกาสครบรอบ ๑๕๐ ปี การสถาปนากระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศได้จัดโครงการประกวดสุนทรพจน์ภาษาอังกฤษ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเยาวชนและเปิดพื้นที่ให้เยาวชนได้แสดงความคิดเห็นและมุมมองต่อทิศทางการดำเนินนโยบายต่างประเทศของไทย โดยกระทรวงการต่างประเทศจะนำข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ที่ได้รับ ผ่านเวทีการประกวดดังกล่าวไปประกอบการพัฒนานโยบายต่างประเทศให้มีความทันสมัย และ

สอดรับกับบริบทโลกที่มีความผันผวน ซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

เสียงสะท้อนจากเยาวชนใน ๔ พื้นที่ ๔ ภูมิภาค

จากเวทีการประกวดทั้ง ๔ ครั้ง มีเยาวชนสนใจสมัครเข้าร่วมโครงการเป็นจำนวนมากจากทั่วประเทศ จำนวนกว่า ๓๐๐ คน ทั้งระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและปริญญาตรี โดยได้นำเสนอความคิดเห็นและมุมมองที่หลากหลายเกี่ยวกับนโยบายการต่างประเทศของไทยตามหัวข้อการประกวดที่กำหนดในประเด็นต่าง ๆ อาทิ การใช้ประโยชน์จากที่ตั้งเชิงยุทธศาสตร์ของไทยในการส่งเสริมผลประโยชน์แห่งชาติ การเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้านในการรับมือกับปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ การเพิ่มบทบาทของไทยในการส่งเสริมความร่วมมือในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง และการใช้จุดแข็งของไทยในการยกระดับบทบาทของประเทศในเวทีโลก ซึ่งเป็นที่น่ายินดีอย่างมากที่โครงการดังกล่าวได้รับเสียงตอบรับเชิงบวกจากเยาวชนในทุกภูมิภาค

เมื่อเยาวชนมีความรู้และความเข้าใจในประเด็นความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและภารกิจของกระทรวงการต่างประเทศ ตลอดจนมีส่วนร่วมในกระบวนการกำหนดนโยบาย ก็จะสามารถเป็นแรงขับเคลื่อนที่ช่วยส่งเสริมให้นโยบายต่างประเทศของไทยดำเนินไปอย่างมีเอกภาพและยั่งยืน

นโยบายต่างประเทศเปรียบได้กับนโยบายสาธารณะที่ออกแบบมาเพื่อให้ตอบโจทย์ความต้องการของประชาชน เมื่อภาคประชาชน โดยเฉพาะเยาวชน ซึ่งเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศต่อไปในอนาคต มีความรู้และความเข้าใจในประเด็นความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและภารกิจของกระทรวงการต่างประเทศ ตลอดจนมีส่วนร่วมในกระบวนการกำหนดนโยบาย ก็จะสามารถเป็นแรงขับเคลื่อนที่ช่วยส่งเสริมให้นโยบายต่างประเทศของไทยดำเนินไปอย่างมีเอกภาพและยั่งยืน

รายชื่อผู้ได้รับรางวัลชนะเลิศ

- รอบจังหวัดสงขลา ได้แก่ นางสาวปิยนุช มีดเกิด คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา
- รอบจังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่ นายเจษฎา ปรีชาวนา คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- รอบจังหวัดขอนแก่น ได้แก่ นายปัณณวิชญ์ พูลสวัสดิ์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- รอบกรุงเทพฯ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ได้แก่ นางสาวกฤตยา จิตรภัสสรา โรงเรียนวัชรวิทยา จังหวัดกำแพงเพชร
- รอบกรุงเทพฯ ระดับปริญญาตรี ได้แก่ นายชัยพิชิต บัวโอภาส คณะศิลปศาสตร์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ ศาลายา จังหวัดนครปฐม

ความคิดเห็นและมุมมองที่นำเสนอยังสะท้อนถึงศักยภาพและความสามารถของเยาวชนไทยที่ใส่ใจและให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการต่างประเทศและการพัฒนาประเทศ ทั้งนี้ กระทรวงการต่างประเทศได้รับการสนับสนุนอย่างดีจากสถาบันการศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่จนสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการฯ เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการต่างประเทศ การสร้างความตระหนักรู้ด้านการต่างประเทศในหมู่เยาวชน และการเผยแพร่ภารกิจของกระทรวงการต่างประเทศ

นโยบายต่างประเทศที่ยั่งยืนและการทูตที่ “จับต้องได้” เริ่มต้นจากการรับฟัง

การจัดโครงการประกวดสุนทรพจน์ภาษาอังกฤษตลอดระยะเวลา ๓ เดือน สะท้อนให้เห็นหัวใจของแนวคิด “นโยบายการต่างประเทศเริ่มต้นจากในบ้าน” หรือ “Foreign policy begins at home.” เนื่องจาก

MFA 150
1875 - 2025
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS THAILAND
ศาสตราจารย์พิเศษธงทอง จันทรางศุ
ขอเชิญร่วมชมและฟัง
เสวนานิทรรศการ
150 ปี กระทรวงการต่างประเทศ
อาจารย์เอนก นาวิกมูล
ศิลปินแห่งชาติ
“การวางรากฐานความสัมพันธ์ทางการทูตสู่อนาคต”
(Building on Heritage, Shaping the Future)
อาจารย์เผ่าทอง ทองเจือ
นักประวัติศาสตร์
วันที่ 19 พฤษภาคม 2568
13.10 - 16.00 น.
ณ ห้องวิเทศสโมสร ส่วนที่ 1
คุณธงชัย ลิขิตพรสวรรค์
นายกสมาคมจดหมายเหตุไทย
เจ้าของ สนพ. ต้นฉบับ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์อัครพงษ์ ค่ำคูณ
อาจารย์ประจำวิทยาลัยนานาชาติ
ปรีดี พนมยงค์ (Moderator)
8 Minute History
On Stage
ลงทะเบียน
โดย ดร.วิทย์ สิทธิเวดิน
เวลา 13.15 - 13.30 น.
ณ ห้องวิเทศสโมสร ส่วนที่ 1

๑๕๐ ปี กระทรวงการต่างประเทศ: การวางรากฐานความสัมพันธ์ทางการทูตสู่อนาคต (150 Years of the Ministry of Foreign Affairs : Building on Heritage, Shaping the Future)

จากรากฐานแห่งประวัติศาสตร์สู่ก้าวย่างอนาคตการทูตไทยตลอด ๑๕๐ ปี
คือ เรื่องราวของความท้าทาย ความหวัง และความภาคภูมิใจที่ไม่เคยเลือนหาย

ตลอด ๑๕๐ ปีแห่งการสถาปนากระทรวงการต่างประเทศที่ผ่านมา “งานการทูตและการต่างประเทศมีทั้งสีสัน วิกฤต และความหวังของประเทศ ทำให้ต้องปรับเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อดำเนินนโยบายได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์และบริบทโลกอยู่ตลอดเวลา ถือเป็นรากฐานสำคัญของการต่างประเทศไทยในปัจจุบัน และการปรับตัวให้สอดรับกับการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์โลกในอนาคต กิจกรรมนี้เพื่อให้ชาวบัวแก้วได้ร่วมกันประทับรอยและฝากความทรงจำไว้บนหน้าประวัติศาสตร์ให้เป็นอนุสรณ์แห่งการเริ่มก้าวสู่ปีที่ ๑๕๑ อย่างสง่างาม”

เนื่องในโอกาสครบรอบ ๑๕๐ ปี แห่งการสถาปนากระทรวงการต่างประเทศ กองบรรณสารและห้องสมุด สำนักงานปลัดกระทรวงการต่างประเทศ ได้จัดงานเสวนาวิชาการนิทรรศการ “๑๕๐ ปี กระทรวงการต่างประเทศ : การวางรากฐานความสัมพันธ์ทางการทูตสู่อนาคต (Building on Heritage, Shaping the Future)” เมื่อวันจันทร์ที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๖๘ ณ วิเทศสโมสร กระทรวงการต่างประเทศ โดยวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ และมากด้วยความรู้ความสามารถ นำโดย ศาสตราจารย์พิเศษ ธงทอง จันทรางศุ นักกฎหมายมหาชน ผู้เชี่ยวชาญด้านประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม นายเอนก นาวิกมูล ศิลปินแห่งชาติ นายเผ่าทอง ทองเจือ นักประวัติศาสตร์ นายธงชัย ลิขิตพรสวรรค์ นายกสมาคมจดหมายเหตุไทย และผู้ช่วยศาสตราจารย์อัครพงษ์ คำคูณ อาจารย์ประจำวิทยาลัยนานาชาติปรีดี พนมยงค์ มาให้ความรู้ทางประวัติศาสตร์และร่วมเชื่อมโยงความรู้กับการต่างประเทศของไทย ซึ่งเป็นที่สนใจและให้การตอบรับอย่างดีเยี่ยมจากบุคลากรของกระทรวงการต่างประเทศและบุคคลภายนอกจากหลากหลายหน่วยงาน

ปี ๒๕๖๘ เป็นปีสำคัญของกระทรวงการต่างประเทศในโอกาสครบรอบ ๑๕๐ ปี แห่งการสถาปนากระทรวงการต่างประเทศ เมื่อวันที่ ๑๔ เมษายน ๒๔๑๘ กระทรวงการต่างประเทศจึงจัดงานเสวนาและกิจกรรมเพื่อเฉลิมฉลองต่อเนื่องตลอดทั้งปี รวมถึงนิทรรศการ “๑๕๐ ปี กระทรวงการต่างประเทศ” ระหว่างวันที่ ๑๙ พฤษภาคม – ๙ มิถุนายน ๒๕๖๘ ณ วิเทศสโมสร อาคารกระทรวงการต่างประเทศ ถนนศรีอยุธยา

นิทรรศการนี้ เป็นการนำเสนอด้วยเอกสาร ภาพถ่าย ภาพวาด บุคคลสำคัญ และสิ่งของที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ ทั้งในรูปแบบจริงและเสมือนจริง เป็นการเปิดหน้าประวัติศาสตร์เสมือน “หน้าต่างเวลา” ให้ได้สัมผัสเรื่องราวจากวันวานของกระทรวงการต่างประเทศ เพื่อสะท้อนความภาคภูมิใจในประวัติศาสตร์การทูตไทยในอดีตถึงปัจจุบัน มีแนวคิดสำคัญ คือ “นิทรรศกาลครั้งหนึ่ง”

Once Upon a Time เมื่อ “กาลครั้งหนึ่ง” มาพบกับ “นิทรรศการ” จึงเกิดเป็น “นิทรรศกาลครั้งหนึ่ง” เพื่อนำพาผู้ชมย้อนวันวานกลับไปสู่ช่วงเวลาหนึ่งในอดีต เพื่อเรียนรู้เรื่องราวสำคัญในนิทรรศการ ซึ่งเป็นรากฐานของความสัมพันธ์ทางการทูตสู่อนาคต แบ่งเป็น ๕ โซน เริ่มตั้งแต่การก่อตั้งกระทรวงการต่างประเทศ การเปลี่ยนผ่านและพัฒนาการทางการทูตไทย บทบาทของไทยในเวทีระหว่างประเทศ การทูตวัฒนธรรม การทูตสาธารณะ การทูตเพื่อประชาชน และภาพเก่าเล่าเรื่อง

กระทรวงการต่างประเทศถือได้ว่า เป็นกระทรวงหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญต่อประเทศไทยมาตั้งแต่สมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๕) ในช่วงเวลานั้น พระองค์ทรงมีพระราชดำริให้แยกราชการด้านการต่างประเทศออกจากกรมท่า ที่รวมอยู่กับงานคลังของแผ่นดิน เพื่อให้สามารถจัดการด้านการทูตได้เป็นระบบและทันต่อการเปลี่ยนแปลง เนื่องด้วยไทยต้องเผชิญกับแรงกดดันจากชาติตะวันตก ต้องรับมือกับความเปลี่ยนแปลงของโลก พร้อมทั้งต้องรักษาเอกราชของประเทศไทยเอาไว้

“ไทยต้องเผชิญกับแรงกดดันจากชาติตะวันตก ต้องรับมือกับความเปลี่ยนแปลงของโลก พร้อมทั้งต้องรักษาเอกราชของประเทศไทยเอาไว้”

การก่อตั้งกระทรวงการต่างประเทศ

เมื่อวันที่ ๑๔ เมษายน ๒๔๑๘ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงตรา “พระราชบัญญัติกรมพระคลังมหาสมบัติ” ขึ้น ยังผลให้มีการแยกราชการด้านการคลังออกจากกรมท่า และให้กรมท่าปฏิบัติราชการด้านการต่างประเทศโดยเฉพาะ จึงถือเป็นวันสถาปนากระทรวงการต่างประเทศ และทรงโปรดเกล้าฯ ให้เจ้าพระยาภาณุวงศ์มหาโกษาธิบดี (ท้วม บุนนาค) เป็น “เสนาบดีผู้ว่าการต่างประเทศ” คนแรก (อยู่ในตำแหน่งปี พ.ศ. ๒๔๑๘ - ๒๔๒๘ โดยบัญชางานราชการที่วังหรือบ้านของเสนาบดี)

เจ้าพระยาภาณุวงศ์มหาโกษาธิบดี (ท้วม บุนนาค)

ตราประจำกระทรวงการต่างประเทศ

กรมท่า ยังคงใช้ “ตราบัวแก้ว” ซึ่งเป็นตราประจำตำแหน่งเจ้าพระยาพระคลังมาแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา และตราประจำตำแหน่งอื่น ๆ สำหรับใช้ประทับในเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการต่างประเทศ เช่น สนธิสัญญาต่าง ๆ ตราบจนปี พ.ศ. ๒๔๗๕ “ตราบัวแก้ว” จึงเป็นตราประจำกระทรวงการต่างประเทศ

การเปลี่ยนผ่านและพัฒนาการทางการทูตไทย...สู่สากล

ปี ๒๔๒๘ เสนาบดีผู้ว่าการต่างประเทศคนแรกได้ลาออกจากตำแหน่ง พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้สมเด็จพระบรมวงศ์เธอ กรมหมื่นเทวะวงศ์วโรปการ เป็นเสนาบดีผู้ว่าการต่างประเทศคนที่ ๒ ตลอดช่วงดำรงตำแหน่ง (พ.ศ. ๒๔๒๘ - ๒๔๖๖) ทรงมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาภารกิจด้านการต่างประเทศหลายประการ อาทิ ขอพระราชทานวังสราญรมย์ เป็นที่ทำการแห่งแรก นามว่า “ศาลาว่าการต่างประเทศ” จัดระเบียบงานราชการในศาลาว่าการต่างประเทศอย่างชัดเจนตามแบบสากลและทันสมัยมากขึ้น และยังเป็นผู้มีคุณูปการสำคัญยิ่ง “ด้านวิเทโศบายแห่งชาติ” ในการรักษาอธิปไตยของไทย ทรงเป็นผู้แทนสยามในการเจรจาจัดทำสนธิสัญญาสยามกับฝรั่งเศส เพื่อยุติเหตุการณ์ รศ.๑๑๒ นำไปสู่การลงนามในสนธิสัญญาสยาม-ฝรั่งเศส

บทบาทของไทยในเวทีระหว่างประเทศ

การทูตกับสงครามโลกส่งผลให้ประเทศไทยเป็นที่ยอมรับและได้รับเชิญเป็นสมาชิกผู้ก่อตั้ง “สันนิบาตชาติ” หลังสงครามโลก ครั้งที่ ๑ ได้จัดตั้งคณะผู้แทนถาวรขึ้นที่สถานอัครราชทูต ณ กรุงปารีส โดยมีพระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าจรูญศักดิ์กฤดากร เป็นหัวหน้าคณะ และใช้ยุทธศาสตร์ทางการทูตเพื่อให้ไทยไม่เป็นประเทศ

สมเด็จพระบรมวงศ์เธอ กรมหมื่นเทวะวงศ์วโรปการ เป็นเสนาบดีผู้ว่าการต่างประเทศ คนที่ ๒

สมเด็จพระบรมวงศ์เธอ
กรมพระยาเทวะวงศ์
วโรปการ พระรูปปั้น
หินอ่อนแกะสลัก
ผลงานของ
นาย R Wenig
ปฏิมากรชาวสวิสฯ

ผู้แพ้สงครามในสงครามโลก ครั้งที่ ๒ ผ่านขบวนการเสรีไทยในต่างประเทศ ถือเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญของสถานะประเทศไทยในเวทีระหว่างประเทศ ภายหลังสงครามโลก ครั้งที่ ๒ ประเทศไทยยังได้เข้าร่วมองค์การระหว่างประเทศ ในการประชุมสมัชชาสหประชาชาติ สมัยสามัญ ครั้งที่ ๑ โดยพลตรีพระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์ ที่ปรึกษากระทรวงการต่างประเทศ ได้เจรจากับประเทศที่เกี่ยวข้อง ทำให้ไทยได้เป็นสมาชิกสหประชาชาติ ลำดับที่ ๕๕ เมื่อปี ๒๔๘๙ และระหว่างปี ๒๔๙๙ – ๒๕๐๐ ทรงได้รับเลือกให้ดำรงตำแหน่งประธานสมัชชาสหประชาชาติ สมัยสามัญที่ ๑๑

ทั้งนี้ ไทยเป็นประเทศผู้ริเริ่มในการก่อตั้งสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยสมาชิกผู้ก่อตั้งจาก ๕ ประเทศ (อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทย) ได้ลงนามใน “ปฏิญญากรุงเทพ (Bangkok Declaration)” ที่วังสราญรมย์ เมื่อวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๑๐ ผู้ริเริ่ม คือ พันเอก (พิเศษ) ถนัด คอมันตร์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ

การทูตสาธารณะ การทูตวัฒนธรรม และการทูตเพื่อประชาชน

ภาพลักษณ์กับบทบาทหน้าที่ของกระทรวงการต่างประเทศในงานการทูตเพื่อประชาชนทั้งในด้านวัฒนธรรม ท่องเที่ยว การศึกษา เศรษฐกิจ และสังคม มี “การทูตสาธารณะ การทูตวัฒนธรรม และการทูต

วังสราญรมย์
“ศาลาว่าการต่างประเทศ”
ที่ทำการแห่งแรกของกระทรวงการต่างประเทศ

เพื่อประชาชน” เป็นเสมือนกุญแจสำคัญช่วยเปิดประตูสู่ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ โดยเฉพาะความสำคัญของงานด้านการกงสุล หรือการทูตเพื่อประชาชน ซึ่งกระทรวงการต่างประเทศมีนโยบายภาพรวมงานกงสุลภายใต้ “กรมการกงสุล” ในการให้บริการประชาชนทั้งในและนอกประเทศ และถือเป็นผลงานที่เป็นรูปธรรมที่สุดในการดำเนินการด้านกงสุล อย่างไรก็ดี จากกระแสเหตุการณ์ระหว่างประเทศในปัจจุบันมีความหลากหลายเกี่ยวข้องกับหลายปัจจัย ดังนั้น การกำหนดนโยบายต่างประเทศในยุคนี้จำเป็นต้องมีการวางแผนในเชิงกลยุทธ์ โดยการประสานข้อมูลจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องก่อนที่จะกำหนดทิศทางของนโยบายการทูตเพื่อความมั่นคงต่อไป

ภาพเก่าเล่าเรื่อง

ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา กระทรวงการต่างประเทศได้ทำหน้าที่เชื่อมโยงไทยกับนานาประเทศทั้งด้านการเมือง ความมั่นคง เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และสิทธิมนุษยชน เพื่อผลักดันผลประโยชน์ของชาติและสร้าง

สันติภาพร่วมกับประชาคมโลกบนเส้นทางสายมิตรภาพ ระหว่างไทยกับอาณามิตร ถือเป็นรากฐานสำคัญของการต่างประเทศไทยในปัจจุบัน เพื่อการปรับตัวรับการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์โลกในอนาคต สมุดภาพที่ระลึกเนื่องในโอกาสครบรอบ ๑๕๐ ปี กระทรวงการต่างประเทศ ยังได้บอกเล่าถึงบุคคลสำคัญ ตั้งแต่เสนาบดีผู้ว่าการต่างประเทศคนแรก กลุ่มข้าราชการคนไทยผู้มีคุณูปการ ผู้ที่ทำหน้าที่เป็นผู้แทนเจรจาและปกป้องผลประโยชน์ของชาติ ทั้งความริเริ่มมุ่งมั่นและกล้าหาญในการขับเคลื่อนงานการทูตและการต่างประเทศเพื่อนำพาให้ผ่านพ้นวิกฤตมาตั้งแต่แรกการสถาปนากระทรวงการต่างประเทศ เป็นภาพสะท้อน “ความเป็นมาของกระทรวงการต่างประเทศ” และ “ความเป็นประเทศไทย” ทั้งในแง่กายภาพและการดำเนินงาน สะท้อนถึงภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมไทย เป็นสัญลักษณ์แห่งมิตรภาพและเป็นภาพสะท้อนความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างประเทศ

มุมมองและข้อคิดจากนักประวัติศาสตร์

กระทรวงการต่างประเทศมีบุคลากรที่มีคุณภาพและมากด้วยความสามารถ ในอดีตเคยเป็นนายกรัฐมนตรีของไทยมาแล้วถึง 3 ท่าน คือ ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช พลเอก ชาติชาย ชุณหะวัณ และนายอานันท์ ปันยารชุน

การบันทึกความทรงจำจากข้าราชการระดับสูง บุคคลสำคัญ หรืออดีตข้าราชการที่มีคุณูปการให้แก่กระทรวงการต่างประเทศในยุคปัจจุบันเป็นเรื่องสำคัญ เพื่อไว้เป็นประวัติศาสตร์บอกเล่า และเป็นจดหมายเหตุให้อนุชนรุ่นหลังระลึกถึงและจดจำ รวมทั้ง “สิ่งของที่ระลึก” ถือเป็นเครื่องราชบรรณาการ การจัดนิทรรศการหรือการจัดงานแสดงสินค้าระดับโลกที่ประเทศสยามในอดีตได้ส่งไปเผยแพร่ผลงาน มีส่วนส่งเสริมภาพลักษณ์ไทยในทำนอง Soft Power อันทำให้เห็นว่า ประวัติศาสตร์การทูตไทยได้วางรากฐานที่มั่นคงระหว่างประเทศไว้อย่างดี

ปัจจุบัน หากมีสิ่งของบรรณาการที่พึงได้รับ ควรจัดเก็บไว้ให้เป็นของสำคัญเพื่อเชื่อมโยงอดีต ปัจจุบัน และอนาคต ซึ่งมีเอกสาร ภาพถ่าย หลักฐานต่าง ๆ ให้ค้นคว้าอ้างอิงได้ อย่างไรก็ดี ตามแบบแผนมีมาแต่โบราณกาลเกี่ยวกับ “ระเบียบพิธีการทูต” กับงานการต่างประเทศจะเห็นได้จากภาพเก่าเล่าเรื่องในห้วงที่ผ่านมา ทั้งภาพถ่าย ภาพวาด สิ่งของ โบราณวัตถุ เอกสาร และการบันทึกเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับภารกิจหน้าที่ของกระทรวงการต่างประเทศ คือ ภาพสะท้อนที่สำคัญทางการทูตและการต่างประเทศของไทย

ทั้งกิจกรรมเสวนาวิชาการและนิทรรศการ ๑๕๐ ปี กระทรวงการต่างประเทศในครั้งนี้ได้นำพาผู้ชมผู้ฟังร่วมสัมผัสและย้อนวันวานไปก่อนก่อตั้งกระทรวงการต่างประเทศจนเข้าสู่การก่อตั้ง และที่สำคัญคือบทบาทหน้าที่ของกระทรวงการต่างประเทศในแง่กายภาพและการดำเนินงานด้านบุคลากร สถานที่ เหตุการณ์ต่าง ๆ ซึ่งมีบุคคลสำคัญที่มีคุณูปการกลุ่มหนึ่งได้มุ่งมั่น บากบั่นฝ่าฟันให้ประเทศไทยรอดพ้นจากวิกฤตต่าง ๆ มาถึงทุกวันนี้

หลักฐานที่ดีที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ ที่คิดว่าเรื่องนั้นเรื่องนี้สำคัญ น่าสนใจ พึงเก็บไว้ เพื่อไม่ให้เรื่องราวใด ๆ ตกหล่นหายไป ในภายภาคหน้าคนรุ่นหลังอาจได้ใช้ศึกษาค้นคว้าอ้างอิงเป็นแน่แท้ บรรณารักษ์ของกระทรวงการต่างประเทศไม่ต่างจากนักประวัติศาสตร์ นักจดหมายเหตุ หรือภัณฑารักษ์ ผู้ทำหน้าที่รวบรวม จัดเก็บ อนุรักษ์เอกสาร วัตถุสิ่งของ โบราณวัตถุ และประเมินคุณค่าให้คงอยู่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมของประเทศชาติ ตลอดจนให้บริการสืบค้นข้อมูลประวัติศาสตร์ไปพร้อมกัน โดยกระทรวงการต่างประเทศมีกองบรรณสารและห้องสมุด เป็นหน่วยงานหลักในการบริหารจัดการระบบจัดเก็บตามแบบสากลมาช้านาน และยังมีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาระบบจัดเก็บและอนุรักษ์ไว้ให้ครบถ้วนเพื่อเป็นความทรงจำ เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการต่างประเทศอย่างสมบูรณ์แบบ และให้บริการข้อมูลสารสนเทศอย่างมืออาชีพทันสมัยตามมาตรฐานสากล และยังได้บูรณาการร่วมกับเครือข่ายจดหมายเหตุเพื่อให้บริการที่ดีและเข้มแข็งอย่างยั่งยืนต่อไป

150
อินเดีย
จากวรรณะ...สู่วันนี้
ร่วมสำรวจเส้นทางและเปิดมุมมองใหม่
ของประเทศที่เคยถูกจำกัดด้วยวรรณะและความยากจน
ผ่านการเปลี่ยนแปลงที่น่าทึ่งสู่การเป็นหนึ่งในผู้นำในเวทีโลก
รศ. สุรัตน์ โหราชัยกุล
ศูนย์อินเดียศึกษา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
อ. กิตติพงศ์ บุญเกิด
คณะอักษรศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ผศ.ดร.ปิยณัฐ สร้อยคำ
คณะรัฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
CHANDRAYAAN-3
วันอังคารที่ 20 พฤษภาคม 2568
เวลา 10.00 - 12.00 น
ณ ห้องนราธิป กระทรวงการต่างประเทศ
ดำเนินรายการโดย
เก้า - พงศธัช สุขพงษ์
ไทยพีบีเอส
โปรดลงทะเบียน
ที่นั่งมีจำนวนจำกัด

อินเดีย: จากวรรณะ...สู่วันนี้

อินเดียกำลังก้าวผ่านการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญที่สะท้อนพลังของความเท่าเทียมในโลกยุคใหม่ จากระบบโบราณที่แบ่งผู้คนตามกำเนิด สู่ยุคแห่งสิทธิเสรีภาพที่ทุกคนมีเสียงเท่าเทียม

หากพูดถึงคำว่า “วรรณะ” คงเป็นคำที่คนไทยหลากหลายกลุ่มคุ้นเคยกันดี ไม่ว่าจะเคยได้ยินผ่านหนังสือเรียน นิยาย ภาพยนตร์หรือเรื่องเล่าจากกลุ่มผู้ที่เคยเดินทางไปแสวงบุญ ณ แผ่นดินพุทธภูมิ หลายคนเมื่อได้ยินคำนี้ อาจนึกถึงภาพของ “วรรณะ” ในประเทศอินเดียที่เต็มไปด้วยปัญหาความล้าหลัง ความยากจน และความไม่เท่าเทียม แต่ขณะเดียวกันก็อาจยังมีความสงสัยและความไม่เข้าใจว่า คำนี้หมายความว่าอะไรกันแน่ อาจเป็นเพราะยังไม่เห็นและไม่เคยรับรู้เกี่ยวกับพัฒนาการทางสังคมของอินเดียทั้งหมดตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

ในโอกาสครบรอบ ๑๕๐ ปี การสถาปนากระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศโดยกรมเอเชียใต้ตะวันออกกลางและแอฟริกา จัดงานเสวนา “อินเดีย: จากวรรณะ...สู่วันนี้” เมื่อวันที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๖๘ เพื่อนำคำว่า “วรรณะ” มาขยายความอย่างลึกซึ้งอีกครั้งในบริบทของประเทศอินเดียในปัจจุบัน และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับคำว่า “วรรณะ” ให้คนทั่วไปเข้าใจมากขึ้น

บรรยากาศการเสวนาอบอวลไปด้วยความรู้ทางประวัติศาสตร์และข้อเท็จจริง และความคิดเห็นในแง่มุมที่หลากหลายจากวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง ๓ ท่าน ได้แก่ รองศาสตราจารย์สุรัตน์ โหราชัยกุล อาจารย์ประจำภาควิชา

ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อาจารย์กิตติพงศ์ บุญเกิด อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาเอเชียใต้ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปิยณัฐ สร้อยคำ ผู้ช่วยอธิการบดี มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี โดยมี นายพงศธัช สุขพงษ์ บรรณาธิการและผู้ดำเนินรายการทันโลกกับ Thai PBS เป็นผู้ดำเนินงานเสวนา ซึ่งช่วยพาผู้ฟังเดินทางย้อนกลับไปในประวัติศาสตร์นับพันปีของอินเดีย เพื่อให้เข้าใจถึงระบบวรรณะของอินเดียที่ฝังรากลึกในสังคมที่สืบทอดต่อกันมา และส่งผลต่อโครงสร้างการเมือง เศรษฐกิจ และวิถีชีวิตของชาวอินเดียในปัจจุบัน

รศ. สุรัตน์ เริ่มต้นอธิบายความหมายของคำว่า “วรรณะ” ว่า ระบบวรรณะเกิดขึ้นเพื่อแบ่งกลุ่มทางสังคมและกำหนดโครงสร้างหน้าที่และการแบ่งงาน (Division of Labour) ของคนในชุมชนในอดีต ซึ่งส่งผลให้กลายเป็นปัญหาความเหลื่อมล้ำในสังคมอินเดีย การมองระบบวรรณะ สังคม และวัฒนธรรมอินเดียจึงต้องมองให้กว้างและลึกซึ้ง โดยควรตระหนักถึงความซับซ้อนและความเก่าแก่ของระบบวรรณะที่แทรกอยู่ในทุกภาคส่วนของสังคม ดังนั้น การจัดการกับระบบวรรณะและสร้างความเท่าเทียมในสังคมอินเดียยุคใหม่จึงไม่ใช่เรื่องง่ายที่จะทำได้ในเวลาอันสั้น จนกระทั่งถึงยุคที่อินเดียเปลี่ยนผ่านเป็นรัฐชาติ ดร. Bhimrao Ramji (B.R.) Ambedkar ในฐานะนักปฏิรูปคนสำคัญทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างทางสังคมของอินเดีย โดยเฉพาะการร่างรัฐธรรมนูญอินเดียที่เปิดกว้างต่อการแก้ไข ซึ่งมีแนวคิดจากหลักของพระพุทธศาสนา

ที่ส่งเสริมความเสมอภาคในสังคม ปัจจุบันอินเดียยกเลิกกฎหมายระบบวรรณะแล้วส่งผลให้เกิดการเลือกปฏิบัติที่เป็นธรรม (Positive Discrimination) เช่น การให้ระบบจองสิทธิ (Reservation Quota) สำหรับกลุ่มทลิตและชนกลุ่มน้อยในสถาบันการศึกษาและการจ้างงาน ในขณะเดียวกันก็ก่อให้เกิดความไม่เท่าเทียมในรูปแบบอื่นในสังคมแทน ทำให้กลายเป็นประเด็นท้าทายที่พรรค BJP และพรรคร่วมรัฐบาลต้องพยายามหาทางแก้ไข รวมถึงการเตรียมบรรจุข้อมูลเกี่ยวกับวรรณะในการสำรวจสำมะโนประชากรครั้งแรกในรอบหลายสิบปี

อาจารย์กิตติพงศ์ อธิบายต่อโดยการเล่าถึงการตั้งคำถามหรือวิพากษ์วิจารณ์ระบบวรรณะภายในอินเดีย ทั้งจากบุคคลภายในและภายนอกของศาสนาฮินดู ที่มีมาเนิ่นนานก่อนยุคของนักคิดสมัยใหม่อย่าง B.R. Ambedkar ไม่ว่าจะเป็นพระโคตมพุทธเจ้า คุรุ นานัก (ศาสดาของศาสนาซิกข์) กะบีร์ (Kabir) มหากวีในยุคศตวรรษที่ ๑๕ ตลอดจนชาวฮินดูในวรรณะสูง ล้วนแต่มีบทบาทในการตั้งคำถามต่อระบบวรรณะทั้งสิ้น

แม้สังคมอินเดียในปัจจุบันจะเปิดกว้างมากขึ้น เช่น การยอมรับการแต่งงานข้ามวรรณะหรือข้ามศาสนา แต่ปัญหาการถูกข่มเหงรังแกหรือเลือกปฏิบัติต่อกลุ่มทลิตยังคงมีอยู่และเป็นความท้าทายสำคัญของอินเดียในยุคปัจจุบัน อาจารย์กิตติพงศ์เห็นว่า สังคมไทยควรทบทวนการใช้คำว่า “จัณฑาล” เนื่องจากเป็นคำที่รุนแรงและหยาบคายสำหรับสังคมอินเดีย แต่ควรใช้คำว่า “ทลิต” (Dalit) แทน เพราะเป็นคำที่ชาวทลิตนิยมใช้เรียกตนเองมากกว่า เช่นเดียวกับคำว่า “ทมิฬ” ซึ่งแท้จริงแล้วแปลว่า “อ่อนหวาน” แต่ไทยรับคำดังกล่าวมาจากศรีลังกาผ่าน

การเผยแผ่พระพุทธศาสนา จึงทำให้เข้าใจความหมายของคำในเชิงลบ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปิยณัฐเล่าถึงอินเดียในปัจจุบัน ที่แม้ในสังคมยังพบเห็นการแบ่งวรรณะอยู่ แต่ก็ลดลงมาก

คนอินเดียยุคใหม่จำนวนมากไม่ยอมให้วรรณะมากำหนดชีวิตและความสัมพันธ์ของตนเอง การแต่งงานข้ามวรรณะและแม้แต่ข้ามศาสนาได้รับการยอมรับมากขึ้นและได้รับการปกป้องตามกฎหมาย เมื่อมองภาพใหญ่จะเห็นได้ว่า ระดับของชนชั้นทางสังคม การเมือง และเศรษฐกิจมีความเป็นอิสระต่อกันมากขึ้น ระบบวรรณะไม่ได้นำมาผูกโยงโดยตรงกับระดับชั้นทางเศรษฐกิจอีกต่อไป มีชาวทลิตจำนวนไม่น้อยที่สามารถเข้าถึงโอกาสทางสังคมและมีบทบาทสำคัญในระบบเศรษฐกิจของประเทศ โดยการเปลี่ยนผ่านนี้มีปัจจัยสนับสนุน คือ การให้ความสำคัญต่อการพัฒนาด้านเทคโนโลยีและทรัพยากรมนุษย์ของรัฐบาลอินเดีย ความหลากหลายของชาวอินเดียทำให้มีพรรคการเมืองท้องถิ่นจากกลุ่มวรรณะและชาติพันธุ์อีกทั้งประชาชนอินเดียยังมีความกระตือรือร้นทางการเมืองและมีสิทธิอย่างเท่าเทียมในระบอบประชาธิปไตยในการเลือกผู้แทนของตนทั้งในระดับการเมืองท้องถิ่นไปจนถึงระดับประเทศ อินเดียจึงมีระบบการเมืองที่มีความเฉพาะตัวและเข้มแข็งซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของประชาธิปไตยอินเดีย

แม้คำว่า “วรรณะ” จะยังคงไม่หายไปจากสังคมอินเดีย แต่ภาพอินเดียในวันนี้มิใช่อินเดียในอดีตที่มีแต่ความเหลื่อมล้ำ หากได้กลายเป็นประเทศที่มีอำนาจทางการเมือง เศรษฐกิจ และอารยธรรมที่ก้าวขึ้นมามีบทบาทสำคัญในระดับภูมิภาคและระดับโลก อีกทั้งยังมีสถานะเป็นประเทศผู้ให้ (Donor) ที่มีการดำเนินนโยบายต่างประเทศอย่างอิสระและมีอำนาจในการต่อรองกับชาติมหาอำนาจในปัจจุบัน

การส่งเสริมความสัมพันธ์กับอินเดียในปัจจุบันจึงเต็มไปความหวังและโอกาสสำหรับประเทศต่าง ๆ โดยเฉพาะสำหรับประเทศไทยที่ได้ยกระดับความสัมพันธ์ทวิภาคีกับอินเดียสู่การเป็น “หุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์” เมื่อเดือนเมษายน ๒๕๖๘ การรู้จักและมองเห็นอินเดียในแง่มุมใหม่ ๆ จะช่วยส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนของไทยมองเห็นโอกาสของความร่วมมือไทย-อินเดียในมิติที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น

MFA 150
1875 - 2025
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS
THAILAND
กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ
ขอเชิญร่วมงานเสวนาวิชาการในหัวข้อ
การทูตเศรษฐกิจ
จากยุค 'CHANGING CONSTANTS'
สู่ยุค 'CONSTANT CHANGES'
ในโอกาสครบรอบ 150 ปี ของการสถาปนากระทรวงการต่างประเทศ
CHANGING CONSTANTS
ยุคที่ความแน่นอนถูกเขย่าให้เปลี่ยนแปลง
NEW
CONSTANT CHANGES
ยุคที่ความเปลี่ยนแปลงเป็นสรณะ
ดร.ชนินทร์ ชลิศราพงศ์
รองประธานสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย
คุณวีระพงษ์ ประภา
ผู้แทนการค้าไทย
คุณตรีชฎา โชคธนาเสริมสกุล
ผู้ดำเนินรายการ
วันศุกร์ที่ 23 พฤษภาคม 2568 เวลา 9.00 - 12.00 น.
ณ ห้องนราธิป กระทรวงการต่างประเทศ ถ.ศรีอยุธยา
SCAN ME
ลงทะเบียนเข้าร่วมงาน
ภายในวันที่ 20 พ.ค. 2568 หรือจนกว่าที่นั่งจะเต็ม

การทูตเศรษฐกิจ: จากยุค “Changing Constants” สู่ยุค “Constant Changes”

ในวันที่กติกาโลกเปลี่ยนเร็วกว่าที่เคย การทูตเศรษฐกิจอาจเป็นหมุดหมายสำคัญที่กำหนดอนาคตไทย วาระครบรอบ ๑๕๐ ปี ครั้งนี้จึงกลายเป็นจุดตั้งต้นของคำถาม ไทยจะเดินต่อไปอย่างไรในโลกยุคที่ “ทุกอย่างเปลี่ยนตลอดเวลา”

หนึ่งคำถามที่อาจวนเวียนอยู่ในใจใครหลายคน “ไทยพร้อมหรือยัง ในวันที่โลกเปลี่ยนแปลงไป” ท่ามกลางกระแสความเปลี่ยนแปลงของโลกอย่างรวดเร็วและไม่หยุดนิ่ง ด้วยเหตุนี้ ในโอกาสครบรอบ ๑๕๐ ปี การสถาปนากระทรวงการต่างประเทศ กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศในฐานะหน่วยงานหลักในการขับเคลื่อนการทูตเศรษฐกิจจึงได้จัดการเสวนาวิชาการภายใต้หัวข้อ “การทูตเศรษฐกิจ: จากยุค Changing Constants สู่ยุค Constant Changes” เมื่อวันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๖๘ ณ ห้องนราธิป กระทรวงการต่างประเทศ โดยได้รับเกียรติจากผู้รู้และผู้เชี่ยวชาญในแวดวงเศรษฐกิจจากทั้งภาครัฐและภาคเอกชนที่เต็มเปี่ยมด้วยประสบการณ์มาร่วมแสดงทัศนะ แลกเปลี่ยนมุมมอง ถอดบทเรียนว่า ๑๕๐ ปีที่ผ่านมา เศรษฐกิจไทยเดินทางมาอย่างไร และกำลังมุ่งสู่อนาคตทิศทางไหน ตลอดจนเสนอแนะแนวทางการร่วมกันขับเคลื่อนประเทศไทยผ่านกระแสการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นนายวีระพงษ์ ประภาผู้แทนการค้าไทย ดร.ชนินทร์ ชลิศราพงศ์ รองประธานกรรมการหอการค้าไทย ดร.บุรณิน รัตนสมบัติ ประธานเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการกลุ่มธุรกิจใหม่และความยั่งยืน บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) และคุณธนกฤษณ์ เสริมสุขสันผู้ก่อตั้ง SEA Bridge โดยมีนายชุตินทร คงศักดิ์ เลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศร่วมแสดงทัศนะในช่วงพิธีเปิด

เส้นทาง ๑๕๐ ปี: จากยุค “Changing Constants สู่ยุค Constant Changes”

แม้โลกจะเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา แต่ในช่วง ๑๕๐ ปีที่ผ่านมา ประเทศไทยได้พิสูจน์ให้เห็นถึงความสามารถในการใช้ "ศิลปะแห่งการทูต" เพื่อรับมือกับความไม่แน่นอนและเปลี่ยนวิกฤตให้เป็นโอกาสได้อย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่การปกปักรักษาเอกราชในยุคล่าอาณานิคมไปจนถึงความสำเร็จในการปรับใช้กลยุทธ์

“เปลี่ยนสนามรบเป็นสนามการค้า” ในช่วงสงครามเย็นอย่างไรก็ดี ในปัจจุบัน ประเทศไทยกำลังเผชิญหน้ากับความท้าทายที่มีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ไม่ว่าจะเป็นบริบทที่กติกาโลกเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อม แรงงาน และความยั่งยืนได้ก้าวขึ้นมาเป็นเงื่อนไขใหม่ที่กำหนดทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศ ขณะเดียวกัน ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพ

ภูมิอากาศได้กลายเป็นแรงผลักดันสำคัญที่ทำให้ทุกประเทศต้องเร่งปรับนโยบายและออกแบบยุทธศาสตร์ให้สอดรับกับบริบทโลกที่เปลี่ยนไปอย่างเลี่ยงไม่ได้ การกำหนดยุทธศาสตร์และแนวทางในวันนี้จึงไม่เพียงแต่สะท้อนถึงความสามารถในการแข่งขันเท่านั้น แต่ยังเป็นการวางรากฐานสำคัญต่ออนาคตทางเศรษฐกิจและความยั่งยืนของประเทศในระยะยาว

บทบาทที่น่าสนใจของประเทศไทยในโลกที่ไม่หยุดนิ่ง

นายวีระพงษ์ประภา ผู้แทนการค้าไทยเน้นย้ำว่าถึงเวลาที่ประเทศไทยจะต้องเปลี่ยนบทบาทจาก “ผู้เจรจาเชิงตั้งรับ” ไปสู่ “Proactive Middle Power” โดยใช้การทูตเศรษฐกิจเชิงรุกเป็นเครื่องมือในการสร้างจุดยืนของประเทศไทยให้ชัดเจน เพื่อเพิ่มอำนาจต่อรองและสร้างความยืดหยุ่นของประเทศไทยในระเบียบโลกที่เปลี่ยนแปลงเร็วขึ้นในทุก ๆ วัน โจทย์สำคัญคือการกระจายตลาดและห่วงโซ่อุปทานไปยังภูมิภาคใหม่ ๆ พร้อมการลงทุนเชิงคุณภาพในอุตสาหกรรมมูลค่าสูงและเทคโนโลยีสะอาด ทั้งเซมิคอนดักเตอร์ พลังงานสะอาด และเทคโนโลยีสีเขียว ในขณะเดียวกันต้องต่อยอดจุดแข็งที่ไทยมีมาช้านานและทดแทนได้ยาก อาทิ ความโดดเด่นด้านการบริการซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของไทย ควบคู่ไปกับการยกระดับทักษะแรงงานให้พร้อมรองรับแนวโน้มการจ้างงานและเศรษฐกิจในอนาคต

อย่างไรก็ดี แรงกดดันจากเวทีโลกไม่ควรถูกมองเป็น “อุปสรรค” แต่เป็น “แรงกดดันเพื่อการเปลี่ยนแปลง” ที่ผลักดันให้ประเทศไทยต้องเร่งรัดให้เกิดการปฏิรูปภายในประเทศ เพื่อยกระดับมาตรฐานแรงงาน ความโปร่งใส และการดำเนินการตามกติกาสากลให้สอดคล้องกับเงื่อนไขที่เปลี่ยนแปลงไป ก้าวสำคัญคือ การเดินหน้าเจรจาข้อตกลงการค้าเสรี (FTA) กับสหภาพยุโรป เกาหลีใต้ และตะวันออกกลางให้เกิดผลที่เป็นรูปธรรม ตลอดจนการผลักดันการเข้าเป็นสมาชิกองค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (OECD) ภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๓ ซึ่งจะเป็นสัญญาณที่ชัดเจนที่สะท้อนให้เห็นว่า ประเทศไทยพร้อมก้าวสู่มาตรฐานใหม่ที่จะช่วยสร้างความเชื่อมั่นและดึงดูดการลงทุนจากทั่วโลก

ดร.บุรณิน รัตนสมบัติ ประธานเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการกลุ่มธุรกิจใหม่และยั่งยืน บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) ได้ให้มุมมองด้านพลังงานโดยเล็งเห็นว่า ถึงแม้ประเทศไทยได้ก้าวข้ามจากการพึ่งพาพลังงานจากแหล่งเดียวไปสู่โครงสร้างพลังงานที่มีความยืดหยุ่นมากขึ้น แต่ความมั่นคงด้านพลังงานเพียงอย่างเดียวอาจไม่เพียงพออีกต่อไป ประเทศไทยต้องคำนึงถึงประเด็นด้านสิ่งแวดล้อม พลังงานสะอาด และภูมิเศรษฐศาสตร์ด้วย ซึ่งล้วนมีส่วนสำคัญ โดยเน้นย้ำความจำเป็นในการเปลี่ยนผ่านจาก Economy of Scale ไปสู่ Economy of Skill ที่มุ่งเพิ่มพูนทักษะและมูลค่าเพื่อให้ประเทศไทยก้าวข้ามจากการเป็นเพียงหนึ่งในฟันเฟืองห่วงโซ่อุปทานไปสู่การเป็นผู้กำหนดมูลค่าผ่านการส่งเสริมนวัตกรรมอย่างยั่งยืน

คำกล่าวที่ว่า “โลกเปลี่ยน ไทยต้องเปลี่ยนเร็วกว่า” สะท้อนมุมมองของภาคเอกชนที่นำเสนอโดย ดร.ชนินท์ ชลิศราพงศ์ รองประธานกรรมการหอการค้าไทย ที่เห็นว่าประเทศไทยต้องวิ่งให้ทันความเปลี่ยนแปลงโลกและเน้นย้ำถึงความจำเป็นเร่งด่วนในการปฏิรูประบบราชการและการศึกษาของไทยให้มีประสิทธิภาพและคุณภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อให้สามารถปรับตัวตามการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจโลกได้ทันท่วงที ตลอดจนต้องยกระดับการศึกษาทั้งสายวิชาการและอาชีพเพื่อเพิ่มพูนโอกาสสำหรับตลาดแรงงาน การเปิดเสรีบริการดิจิทัลเพิ่มมากขึ้น และการส่งเสริมให้ภาคเอกชนเข้าถึงนวัตกรรมได้อย่างเป็นรูปธรรม หากประเทศไทยไม่ปรับตัว อาจสูญเสียโอกาสให้กับคู่แข่งในภูมิภาคที่ปรับตัวได้เร็วกว่า

ในทำนองเดียวกัน คุณธนกฤษณ์ เสริมสุขสัน ผู้ก่อตั้งบริษัท SEA Bridge เห็นว่า สตาร์ตอัปไทยมีศักยภาพพอสมควร แต่ยังขาดการสนับสนุนจากภาครัฐในการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อให้คนรุ่นใหม่ได้มีโอกาสลงมือทำและต่อยอดสินค้าและบริการสู่ตลาดต่างประเทศอย่างเป็นระบบ และเสนอให้สถานเอกอัครราชทูตไทยในต่างประเทศเป็น “Co-working Space และ Launchpad” สำหรับธุรกิจไทย ซึ่งจะช่วยเชื่อมผู้ประกอบการไทยเข้ากับระบบนิเวศน์ของตลาดเป้าหมาย และเป็นสะพานเชื่อมธุรกิจไทยสู่ตลาดโลกได้อย่างเป็นรูปธรรม

เข็มทิศ ๓ ประการของการทูตเศรษฐกิจไทย

ผลการเสวนาทำให้ได้ข้อสรุปว่า ประเทศไทยจำเป็นต้องมี “เข็มทิศ” ในการขับเคลื่อนการทูตเศรษฐกิจท่ามกลางความผันผวนของโลก โดยมีเป้าหมายให้ประเทศสามารถแข่งขันในตลาดโลกและเติบโตอย่างยั่งยืน ซึ่งประกอบด้วยกลยุทธ์หลัก ๓ ประการได้แก่

ประการที่ ๑ การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ (Competitiveness) ด้วยการเปลี่ยนกลยุทธ์ในการแข่งขันจากเดิมที่เน้นความพยายามในการลดราคาสินค้าและบริการ ไปสู่การเป็นผู้นำด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม ตลอดจนพัฒนาและต่อยอดโครงการ “Local to Global” ที่จะช่วยให้ผู้ประกอบการไทยก้าวไปสู่เวทีโลก ปัจจัยสำคัญที่สุด คือ การลงทุนด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อเสริมสร้างศักยภาพและเตรียมความพร้อมในการรับมือกับความท้าทายจากการเปลี่ยนผ่านทางเศรษฐกิจและการก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ

ประการที่ ๒ การส่งเสริมบทบาทและภาพลักษณ์ของไทยในเวทีโลก (Visibility) ด้วยการเพิ่มบทบาทและสร้างภาพลักษณ์ที่ชัดเจนในเวทีโลกผ่านการเข้าร่วมกรอบความร่วมมือสำคัญต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นกรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก (APEC) ยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจอิรวดี-เจ้าพระยา-แม่โขง (ACMECS) หรือกรอบความร่วมมือเอเชีย (ACD) ที่ประเทศไทยเป็นประธานในปี ๒๕๖๘ ควบคู่ไปกับการให้ความสำคัญกับการสร้างความเชื่อมโยงกับประเทศกำลังพัฒนาผ่านความร่วมมือใต้-ใต้ (South–South Cooperation)

ประการที่ ๓ การสร้างการเปลี่ยนแปลงในเวทีโลก (Impact) ด้วยการมุ่งเน้นการบูรณาการบทบาทของไทยเข้ากับผลประโยชน์ร่วมของประชาคมโลกอย่างสร้างสรรค์และยั่งยืน โดยไม่เพียงแต่ปฏิบัติตามแนวทางด้าน Climate Action และ Sustainability เท่านั้น แต่ต้องมุ่งสู่การเป็นผู้นำและผู้ริเริ่มในการกำหนดทิศทางของประเด็นสำคัญเหล่านี้ในเวทีระหว่างประเทศ ความสำเร็จดังกล่าวสะท้อนให้เห็นจากการที่ประเทศไทยในฐานะประธานเอเปคปี ๒๕๖๕ ได้ผลักดันและประกาศใช้ Bangkok Goals on BCG Economy ซึ่งได้รับการตอบรับเป็นอย่างดีจากประเทศสมาชิกและกลายเป็นกรอบแนวทางสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจแบบยั่งยืนในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก

อนาคตของไทยไม่ได้อยู่ที่การ “อยู่รอด” อีกต่อไป แต่อยู่ที่การ “เติบโต” ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วและซับซ้อนกว่าที่เคยเผชิญมา การทูตเศรษฐกิจจึงไม่ได้เป็นแค่เครื่องมือในการเจรจาผลประโยชน์ แต่เป็นเข็มทิศเชิงยุทธศาสตร์ที่จะนำทางให้ประเทศไทยปรับใบเรือและมุ่งสู่เป้าหมายได้อย่างมั่นคงในโลกแห่ง Constant Changes ที่เต็มไปด้วยความไม่แน่นอน ความสำเร็จในการเปลี่ยนผ่านครั้งนี้ไม่ใช่ภารกิจของใครคนใดคนหนึ่งหรือหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งเท่านั้น แต่ต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ และประชาชนในการวางแผนอนาคตและลงมือทำอย่างจริงจังเพื่อเสริมสร้างบทบาทของไทยในเวทีโลกให้เป็นที่ประจักษ์และยั่งยืนต่อไป ความสำเร็จจะเป็นของผู้ที่กล้าเปลี่ยนแปลงตัวเองให้ทันจังหวะของโลกและมีความพร้อมปรับตัวอยู่ตลอดเวลา

MFA 150
1875 2025
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS
THAILAND
เนื่องในโอกาสครบรอบ 150 ปี ของการสถาปนากระทรวงการต่างประเทศ
ขอเชิญเข้าร่วมรับฟังการเสวนาในหัวข้อ
งานกงสุลยุคใหม่
พร้อมบริการคนไทย มั่นใจเมื่อไปต่างประเทศ
แพนเค้ก
นางสาวเขมนิจ จามิกรณ์
นายมังกร ประทุมแก้ว
อธิบดีกรมการกงสุล
นายฤชัย นินนาท
รองอธิบดีกรมการกงสุล
นางสาวเชาวนี ตังวงศ์ประเสริฐ
ผู้อำนวยการกองสัญชาติและนิติกรณ์
นายวรฉัตร ธำรงวรางกูร
เพจ เฉียง ไปอยู่ไหนมา
นางสาวกาญจนา หงษ์ทอง
ช่อง TikTok กาญเดินทาง
นายอำนาจ พละพลีวัลย์
ผู้อำนวยการกองคุ้มครองและดูแลผลประโยชน์คนไทยในต่างประเทศ
นางสาววิชญา สินธุเสน
ผู้อำนวยการกองหนังสือเดินทาง
นายมณฑล จันทร์ศิริ
นักการทูตชำนาญการ (ที่ปรึกษา)
กองคุ้มครองและดูแลผลประโยชน์คนไทยในต่างประเทศ
23 พ.ค. 2568
13.00 น. ถึง 16.30 น.
ห้องนราธิป
กระทรวงการต่างประเทศ
(ถนนศรีอยุธยา)
SCAN
ลงทะเบียนเข้าร่วมกิจกรรม
ภายในวันที่ 16 พ.ค. 2568
หรือจนกว่าที่นั่งจะเต็ม
*สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับการเสวนา ติดต่อคุณธารากร โทร. 06 5528 1499
Call Center 02-572-8442
consular.mfa.go.th
กรมการกงสุล
@Thaiconsular
@MFAThaiConsular

งานกงสุลยุคใหม่ พร้อมบริการคนไทย มั่นใจเมื่อไปต่างประเทศ

กรมการกงสุลเปิดเวทีแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ เพื่อยกระดับบริการสู่ยุคดิจิทัล และเสริมความปลอดภัยให้ผู้เดินทางไทย

เมื่อวันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๖๘ กรมการกงสุลได้จัดเสวนาเรื่อง “งานกงสุลยุคใหม่ พร้อมบริการคนไทย มั่นใจเมื่อไปต่างประเทศ” ในช่วงแรกของการเสวนาเป็นการบรรยายเพื่อให้ความรู้ในหลากหลายประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการด้านกงสุลยุคใหม่แก่ประชาชน โดยวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิจากกรมการกงสุล ดังนี้

นางสาวเชาวนี ตังวงศ์ประเสริฐ ผู้อำนวยการกองสัญชาติและนิติกรณ์ ได้บรรยายเกี่ยวกับกระบวนการด้านนิติกรณ์เอกสาร ซึ่งเป็นบริการสำคัญสำหรับประชาชนที่ต้องใช้เอกสารราชการในต่างประเทศ รวมถึงแผนการเข้าร่วมภาคี Apostille ในอนาคต ซึ่งจะช่วยลดขั้นตอนการรับรองเอกสารระหว่างประเทศให้มีความรวดเร็วและเป็นสากลมากยิ่งขึ้น

นายอำนาจ พละพลีวัลย์ ผู้อำนวยการกองคุ้มครองและดูแลผลประโยชน์คนไทยในต่างประเทศ ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมก่อนเดินทางไปท่องเที่ยวในต่างประเทศ โดยเน้นย้ำถึงแนวทางปฏิบัติเมื่อประสบเหตุการณ์ไม่คาดฝันหรือตกทุกข์ได้ยากในต่างแดน

นางสาววิชญา สินธุเสน ผู้อำนวยการกองหนังสือเดินทาง ได้บรรยายถึงแผนการพัฒนาเล่มหนังสือเดินทางของไทยในอนาคต โดยมีการนำภาพถ่ายสีมาใช้ในเล่มเพื่อเพิ่มความปลอดภัยและความทันสมัย พร้อมทั้งแนะนำบริการใหม่ เช่น ตู้ kiosk สำหรับการทำหนังสือเดินทางแบบ self-service ระบบจองคิวออนไลน์เพื่อขอทำหนังสือเดินทาง นอกจากนี้ ยังได้กล่าวถึงแอปพลิเคชัน Thai Consular ซึ่งมีฟังก์ชันหลากหลายที่ตอบโจทย์การใช้งานของประชาชน

ในช่วงที่สองของการเสวนา กรมการกงศุลได้รับเกียรติจาก content creator สายท่องเที่ยว ได้แก่ นางสาวกาญจนา หงษ์ทอง (คุณกาญฯ) จากช่อง TikTok กาญเดินทาง และนายวรฉัตร ธำรงวรางกูร (คุณเฉียงฯ) จากเพจและช่อง YouTube เฉียง ไปอยู่ไหนมา มาร่วมพูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์

คุณกาญฯ เป็นอดีตผู้สื่อข่าวสายเศรษฐกิจ ซึ่งอาชีพนักข่าวทำให้เธอมีโอกาสเดินทางไปยังหลายประเทศทั่วโลก และได้ถ่ายทอดเรื่องราวผ่านหนังสือกว่า ๖๐ เล่ม คุณกาญฯ เดินทางมาแล้ว ๑๔๓ ประเทศ โดยประเทศล่าสุดคือเนปาล คุณกาญฯ ได้เล่าถึงประสบการณ์การตกทุกข์ได้ยากในต่างประเทศ เหตุการณ์หนึ่งเกิดขึ้นในช่วงที่เธอเริ่มต้นการเดินทางเมื่อประมาณ ๒๐ ปีก่อน ในประเทศปากีสถาน เธอติดอยู่ในหมู่บ้านเล็ก ๆ แถบเทือกเขาหิมาลัย เนื่องจากเกิดพายุหิมะครั้งใหญ่ที่ไม่สามารถคาดการณ์ได้ ถนนถูกตัดขาด รถไม่สามารถสัญจรได้ ต้องใช้เวลาถึง ๔ วัน เพื่อเดินเท้าออกจากหมู่บ้านเป็นระยะทางกว่า ๑๐๐ กิโลเมตร โดยระหว่างทางต้องเรียนรู้การกินหิมะแทนน้ำดื่ม และนอนพักตามจุดต่าง ๆ แม้แต่ในเล้าแกะ

อีกเหตุการณ์หนึ่งเกิดขึ้นที่เมืองกีโต ประเทศเอกวาดอร์ ซึ่งในช่วงที่เธออยู่ในเมือง ได้เกิดการประท้วงขับไล่ประธานาธิบดีอย่างรุนแรง มีการปะทะและขว้างระเบิดเกิดขึ้นใกล้โรงแรมที่เธอพักอาศัย นอกจากนี้ เธอยังเคยเกือบตกเป็นเหยื่อโจรล้วงกระเป๋าในเมืองนีซ ประเทศฝรั่งเศส

คุณกาญฯ เน้นย้ำถึงความสำคัญของการเตรียมตัวก่อนเดินทาง โดยแนะนำให้ตรวจสอบสถานการณ์ทางการเมือง ภัยธรรมชาติ และความเสี่ยงเฉพาะของแต่ละประเทศ เช่น ประเทศชิลีที่เกิดแผ่นดินไหวบ่อย จึงควรแจ้งสถานเอกอัครราชทูตไทยทุกครั้งที่เดินทางไปส่วนในประเทศที่มีอัตราอาชญากรรมสูง เช่น ฝรั่งเศส หรือบราซิล ควรแต่งกายเรียบง่าย ไม่ล่อตาโจร และควรทำประกันการเดินทางทุกครั้ง โดยเลือกประเภทที่เหมาะสมกับลักษณะของการเดินทาง เนื่องจากค่ารักษาพยาบาลในต่างประเทศมีราคาสูง คุณกาญฯ ยังแนะนำเทคนิคการสังเกตมิจฉาชีพ เช่น ผู้ที่สะพายกระเป๋าใบใหญ่สวมผ้าคาดมือเพื่อพรางการล้วงกระเป๋า หรือแต่งกายเลียนแบบนักท่องเที่ยวเพื่อกลมกลืนกับกลุ่มเป้าหมาย

อีกหนึ่งเสียงจากเวทีเสวนาในครั้งนี้คือ **คุณเฉียงฯ** ยูทูปเบอร์สายท่องเที่ยวที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวในการเล่าเรื่องการเดินทางผ่านมุมมองของคนธรรมดาที่กล้าก้าวออกจาก Safe Zone เพื่อเรียนรู้โลกกว้างและค้นหาตัวเองไปพร้อม ๆ กัน

คุณเฉียงฯ เล่าถึงจุดเริ่มต้นของการเป็นนักเดินทางว่า ในอดีตไม่ชอบการท่องเที่ยวเท่าใดนัก แต่ต่อมาได้มีโอกาสทำงานเป็นพิธีกรรายการท่องเที่ยวและเป็นพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน จึงมีโอกาสได้เดินทางบ่อยขึ้นและเริ่มซึมซับเสน่ห์ของการท่องเที่ยว ในช่วงการแพร่ระบาดของโควิด-19 คุณเฉียงฯ ตัดสินใจลาออกจากงาน ทำให้มีเวลาทบทวนชีวิตและความฝันของตนเอง เมื่อสถานการณ์คลี่คลายจึงเริ่มต้นเดินทางอีกครั้ง หนึ่งในแรงบันดาลใจสำคัญของคุณเฉียงฯ คือ การได้รับแรงบันดาลใจจากเพื่อนในการเดินทางท่องเที่ยวทวีปอเมริกาใต้ (ประเทศบราซิล อาร์เจนตินา ชิลี โบลิเวีย และเปรู) คุณเฉียงฯ จึงตัดสินใจออกเดินทางอย่างจริงจัง และได้ทดลองทำกิจกรรมใหม่ ๆ เช่น ปีนเขา พักในโฮสเทล ทำความรู้จักกับเพื่อนใหม่จากหลากหลายประเทศ ส่งผลให้ปีนั้นกลายเป็นปีที่คุณเฉียงฯ เดินทางมากถึง ๑๐ ประเทศ และเป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างช่อง YouTube เฉียงไปอยู่ไหนมา ที่มุ่งนำเสนอเนื้อหาการท่องเที่ยวที่แปลกใหม่ไม่ซ้ำใคร

คุณเฉียงฯ เล่าถึงเหตุการณ์ตกทุกข์ได้ยากที่เคยประสบครั้งหนึ่ง เขาเคยถูกขโมยกระเป๋าในประเทศเกาหลีใต้ การแจ้งความกับตำรวจต้องใช้เอกสารภาษาเกาหลีทั้งหมด และใช้เวลานานถึงครึ่งปีในการจัดการเรื่องเอกสาร โดยต้องเดินทางไปกลับเกาหลีใต้ถึง ๓ ครั้ง อีกเหตุการณ์หนึ่งเกิดขึ้นที่สถานเอกอัครราชทูตอาร์เจนตินา ขณะที่คุณเฉียงฯ พยายามขอวีซ่าเพื่อเดินทางไปประเทศโบลิเวีย แต่เนื่องจากไม่สามารถสื่อสารภาษาสเปนได้ จึงถูกปฏิเสธการให้บริการ และเมื่อสามารถติดต่อผู้รู้ภาษาได้ก็ไม่สามารถ

รับคิวได้ทันเวลา จึงต้องเปลี่ยนไปดำเนินการที่ประเทศชิลีแทน ซึ่งคุณเฉียงฯ ยอมรับว่า ปัญหาหลักเกิดจากการไม่เตรียมตัวล่วงหน้า และไม่อยากให้ใครต้องเผชิญกับสถานการณ์เช่นเดียวกับตน

คุณเฉียงฯ กล่าวสรุปว่า ในอดีตเคยมองว่าสถานเอกอัครราชทูตไทยเป็นเรื่องที่ไกลตัว แต่จากประสบการณ์ที่ได้เรียนรู้ ทำให้เข้าใจถึงบทบาทสำคัญของสถานเอกอัครราชทูตมากขึ้น และจะนึกถึงสถานเอกอัครราชทูตเป็นอันดับแรกเมื่อเกิดปัญหาในต่างประเทศในอนาคต

ต่อจากนั้น**นายนฤชัยนินนาท**กงสุลใหญ่ณนครซิดนีย์ และ**นายมณฑล จันทร์ศิริ** นักการทูตชำนาญการ (ที่ปรึกษา) จากกองคุ้มครองและดูแลผลประโยชน์คนไทยในต่างประเทศ ได้ร่วมให้ข้อมูลและข้อคิดเห็นเพิ่มเติมจากเรื่องเล่าของวิทยากรรับเชิญ โดยเน้นย้ำถึงภารกิจในการดูแลคนไทยในต่างแดน พร้อมแนะนำช่องทางการรับความช่วยเหลือจากสถานเอกอัครราชทูตและสถานกงสุลไทยในกรณีฉุกเฉิน รวมถึงการส่งเสริมให้ประชาชนทำประกันสุขภาพและประกันการเดินทางก่อนออกเดินทาง เพื่อเป็นหลักประกันความปลอดภัยและลดความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น นอกจากนี้ ยังได้ให้แนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องสำหรับนักท่องเที่ยวไทย เช่น การเคารพกฎหมายและวัฒนธรรมท้องถิ่น การเก็บรักษาเอกสารสำคัญ การแจ้งข้อมูลการเดินทางแก่บุคคลใกล้ชิด และการใช้แอปพลิเคชัน Thai Consular ในการติดตามข่าวสารและขอความช่วยเหลือ

โดยภาพรวมแล้ว การเสวนาในครั้งนี้สะท้อนถึงเจตนารมณ์ของกรมการกงสุลในการยกระดับการบริการด้านกงสุลให้มีความทันสมัย เข้าถึงง่าย และตอบสนองต่อบริบทในยุคดิจิทัล รวมถึงเป็นพื้นที่ที่เปิดโอกาสให้เกิดการแลกเปลี่ยนมุมมองระหว่างผู้มีประสบการณ์ตรงในการเดินทางอย่างสร้างสรรค์ อีกทั้งยังเป็นการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ และการเตรียมความพร้อมให้แก่ประชาชนไทยให้เดินทางไปต่างประเทศอย่างปลอดภัยและมั่นใจ

วัฒนธรรมเชื่อมใจไทย-ลาตินฯ

วันจันทร์ที่ 26 พฤษภาคม 2568
เวลา 09.00 - 12.00 น.
ที่ห้องนราธิป กระทรวงการต่างประเทศ

ร่วมย้อนรอยประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ไทย-ลาตินอเมริกา จากอดีต - ร่วมสมัย - สู่อนาคต ผ่านวงสนทนาของผู้เชี่ยวชาญด้านลาตินอเมริกา

สแกนเพื่อลงทะเบียน
(ที่นั่งมีจำนวนจำกัด)

ผู้ร่วมเสวนา

คุณไพศาล หรูพาณิชย์กิจ รองปลัดกระทรวงการต่างประเทศ
คุณพิชยพันธุ์ ชาญภูมิดล อดีตเอกอัครราชทูต ณ กรุงบราซิเลีย
คุณพัชรี พุ่มพชาติ อดีตเอกอัครราชทูต ณ กรุงบัวโนสไอเรส
รศ. ดร. ภาสุรี ลือสกุล คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รศ. นุชธิดา ราศีวิสุทธิ์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
อ. พิชญ์ดา โชติพันธุ์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
คุณจิดาภา วรเจริญ International Project Manager บริษัท คิดลึก จำกัด

ดำเนินรายการโดย อ. ฐิติพงษ์ ด้วงคง วิทยาลัยนานาชาติปรีดีพนมยงค์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

วัฒนธรรมเชื่อมใจไทย-ลาตินฯ

แม้ไทยและลาตินอเมริกาจะอยู่ห่างไกลคนละซีกโลก แต่ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมอาหาร และพลัง Soft Power ต่างสะท้อนให้เห็นว่า สองภูมิภาคนี้ “ใกล้กัน” มานานกว่าที่เรารับรู้

เนื่องในปี ๒๕๖๘ นี้ ถือเป็นวาระสำคัญยิ่งในหน้าประวัติศาสตร์การทูตไทย นอกจากจะเป็นปีที่ครบรอบ ๑๕๐ ปี ของการสถาปนากระทรวงการต่างประเทศแล้ว ยังเป็นวาระครบรอบความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างไทยกับมิตรประเทศในภูมิภาคลาตินอเมริกา ได้แก่ การครบรอบ ๕๐ ปีความสัมพันธ์กับเม็กซิโก ครบรอบ ๖๐ ปีกับเปรู และครบรอบ ๗๐ ปีกับอาร์เจนตินา ซึ่งถือเป็นประเทศแรกในภูมิภาคที่ไทยได้สถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตอย่างเป็นทางการ

อย่างไรก็ตาม เราคงปฏิเสธไม่ได้ว่า เมื่อพูดถึงทวีปลาตินอเมริกา หลายๆ ท่านอาจจะนึกถึงดินแดนที่ห่างไกลออกไปอีกฟากหนึ่งของโลก ความห่างไกลทางระยะทางระหว่างไทยกับลาตินอเมริกาได้สร้าง “ความไม่คุ้นเคย” ให้กับผู้คนที่ถูกคั่นออกจากกันด้วยทวีปและมหาสมุทรอันกว้างใหญ่ แต่กระนั้น ภายใต้ “ความไม่คุ้นเคย” เหล่านี้กลับเต็มไปด้วยความเชื่อมโยงและสายสัมพันธ์ที่ผูกโยงร้อยเรียงกันและหยั่งรากลึกในระดับอัตลักษณ์ทางสังคมวัฒนธรรม และวิถีชีวิตของผู้คน งานเสวนา “วัฒนธรรมเชื่อมใจไทย-ลาตินฯ” ครั้งนี้ จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อย้อนรอยประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ที่มีมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา โดยผ่านมุมมองมิติต่าง ๆ ตั้งแต่ประวัติศาสตร์ เศรษฐกิจ เงินตรา วัฒนธรรมอาหาร มาจนถึงบทบาทของการทูตวัฒนธรรม (Cultural Diplomacy) ที่ทำหน้าที่เชื่อมใจไทย-ลาตินฯ มาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งทำให้เราเห็นว่า แท้จริงแล้วไทยและลาตินอเมริกาอยู่ “ใกล้” กันกว่าที่คิด

ภูมิภาคลาตินอเมริกามีรากฐานทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมที่ยาวนาน และสืบเนื่องมาจากอารยธรรมโบราณสำคัญสามอารยธรรม ได้แก่ อารยธรรมแอซเท็กและมายาในแถบอเมริกากลาง และอารยธรรมอินคาในเทือกเขาแอนดีส ซึ่งอารยธรรมเหล่านี้วางพื้นฐาน

ให้แก่การพัฒนาทางสังคม การเมือง และวัฒนธรรมของภูมิภาค ก่อนที่จะผสานเข้ากับอิทธิพลจากยุโรปภายหลังการเข้ามาของจักรวรรดิสเปน

การเดินทางสู่ซีกโลกตะวันตกของคริสโตเฟอร์โคลัมบัสนำไปสู่ปรากฏการณ์ “การแลกเปลี่ยนโคลัมเบียน” (Columbian Exchange) ซึ่งก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนทรัพยากร พืชพรรณ สัตว์ แรงงาน และประชากร รวมถึงการแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่เข้าสู่ทวีปอเมริกา โรคเหล่านี้สร้างความสูญเสียร้ายแรงแก่ชนพื้นเมืองที่ไม่มีภูมิคุ้มกันมาก่อน พร้อมกันนั้นยังเกิดการหลอมรวมความเชื่อทางศาสนาและวัฒนธรรม จนเกิดเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวของลาตินอเมริกาที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ภาษา และประเพณี ทำให้ลาตินอเมริกามีเสน่ห์ที่โดดเด่นไม่เหมือนภูมิภาคใดในโลก

ภายใต้การปกครองของสเปน ทรัพยากรอันมหาศาลของลาตินอเมริกาถูกนำมาใช้โดยเฉพาะทองคำและแร่เงินจากเหมืองโปโตซีในโบลิเวียปัจจุบัน แร่เงินจำนวนมากถูกถลุงและตีขึ้นเป็นเหรียญ ซึ่งต่อมาได้แพร่กระจายไปทั่วยุโรปและเอเชียผ่านเส้นทางการค้าใหญ่ของโลก ดังนั้นหนึ่งในสกุลเงินสากลที่ใช้แพร่หลายก่อนการเกิดขึ้นของปอนด์สเตอร์ลิงและดอลลาร์สหรัฐ ก็คือเงินเปโซเม็กซิกัน

ที่จักรวรรดิสเปนผลิตจากแร่ในทวีปอเมริกา เหรียญเปโซเม็กซิกันแพร่หลายถึงเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ รวมทั้งสยาม โดยเฉพาะในช่วงวิกฤต ร.ศ. ๑๑๒ เมื่อไทยต้องชำระเงินจำนวนมากแก่ฝรั่งเศส โดยที่พดด้วงในประเทศมีไม่เพียงพออันเป็นผลจากปริมาณการค้าเพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็วภายหลังสนธิสัญญาเบาว์ริง ไทยจึงต้องนำเข้าเหรียญเงินต่างประเทศ หนึ่งในนั้นคือ เงินเปโซเม็กซิกัน มาจ่ายให้กับฝรั่งเศส ซึ่งคนไทยในขณะนั้นเรียกว่า “เหรียญนก” ตามสัญลักษณ์ที่มีภาพนกอินทรีย์บนเหรียญ ลักษณะเดียวกับตรารัฐและธงชาติเม็กซิโกในปัจจุบัน โดยสัญลักษณ์ดังกล่าวมีที่มาจากตำนานการก่อตั้งเมืองหลวงของชาวแอซเท็ก ที่กล่าวถึงนกอินทรีย์เกาะบนต้นกระบองเพชร ซึ่งเชื่อมโยงกับสถานที่ตั้งของกรุงเม็กซิโกซิตีในปัจจุบัน

พืชลาตินอเมริกันในครัวไทย: วัฒนธรรมที่เชื่อมใจไทย-ลาตินมาตั้งแต่ศตวรรษที่ ๑๖ โดยศาสตราจารย์ ดร. ภาสุรี ลือสกุล คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นอกจากความสัมพันธ์ด้านเงินตราแล้ว Columbian Exchange ยังส่งผลให้พืชพรรณจากลาตินอเมริกาไหลบ่าเข้าสู่ครัวไทยและกลายเป็นวัตถุดิบสำคัญในตำราอาหารไทยมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เช่น มะเขือเทศ พริก มันฝรั่ง ฯลฯ ผ่านเครือข่ายการค้าของสเปนและโปรตุเกส โดยเฉพาะเส้นทาง Galeón de Manila ที่เชื่อมเม็กซิโก–มะนิลา–จีน–ญี่ปุ่น และกระจายเข้าสู่ดินแดนเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มาจนถึงสยาม โดยหลักฐานทางวรรณคดีและจดหมายเหตุของลาลูแบร์ช่วงปลายกรุงศรีอยุธยา รวมถึงตำราโอสถสมัยสมเด็จพระนารายณ์ บ่งชี้ว่า พืชจากลาตินอเมริกาได้เข้ามาในสยามอย่างแพร่หลายแล้ว แม้ว่าพงศาวดารจะไม่ได้บันทึกไว้ชัดเจนก็ตาม

หนึ่งในพืชที่สร้างการเปลี่ยนแปลงต่อวัฒนธรรมอาหารของไทยอย่างมีนัยสำคัญคือ พริก (chile) ซึ่งชาวลาตินอเมริกาบริโภคมานานกว่า ๖,๐๐๐ ปีก่อนคริสตกาล และถูกนำเข้าสู่เอเชียในศตวรรษที่ ๑๖ ผ่านอินเดียและมะละกา สยามรับพริกไปผสมเข้ากับวัฒนธรรมการกินเผ็ดดั้งเดิมจากขิง ข่า ตะไคร้ จนกลายเป็นส่วนสำคัญของอาหารไทยในเวลาต่อมา (คำว่า “พริก” ในเอกสารโบราณเดิมหมายถึง “พริกไทย” ก่อนจะมีการใช้คำว่า “พริกเทศ” เพื่อแยกให้รู้ว่าเป็นพริกลักษณะเรียวยาวที่นำเข้ามาโดยชาวต่างชาติ ซึ่งต่อมา “พริกเทศ” สั้นลงกลายเป็นความว่า “พริก” แทนความหมายเดิมที่อ้างถึงพริกไทยในปัจจุบัน) นอกจากนี้ พืชสำคัญอื่น ๆ จากลาตินอเมริกาก็กลายมาเป็นส่วนหนึ่งของครัวไทยอย่างกลมกลืน เช่น มะละกอ โดยโปรตุเกสนำมาปลูกที่มะละกา ปัตตานี และอยุธยา (“มะละกอ” หมายถึง “พืชที่มาจากมะละกา” แม้จริง ๆ แล้วจะเป็นพืชพื้นถิ่นของอเมริกา) นอกจากนี้ยังมีสับปะรด หรือ ananas ที่มาจากภาษา Tupi–Guarani ในอเมริกาใต้ ซึ่งทิ้งร่องรอยชื่อเดิมไว้ในภาษาถิ่นของไทย เช่นคำว่า ยานัดและบักนัด ส่วนเมนูอาหารที่ไม่พูดถึงไม่ได้ คือ “ส้มตำ” ที่ใช้ทั้งมะละกอ พริก มะเขือเทศ และถั่วลิสง ทั้งหมดล้วนเดินทางมาจากลาตินอเมริกา ทำให้เห็นว่า ขนาดเมนูที่เราคิดกันว่า “ไทยแท้” กลับสะท้อนให้เห็นถึงสายสัมพันธ์และการเดินทางของความสัมพันธ์ไทย-ลาตินอเมริกา และยังเป็นส่วนหนึ่งของอัตลักษณ์อาหารไทยอย่างแนบแน่น

จากความไม่คุ้นเคยสู่ความเข้าใจ ผ่านพลัง Soft Power

เราได้เห็นถึงความเชื่อมโยงระหว่างไทยกับลาตินอเมริกาที่ดำเนินมายาวนานกว่าหลายศตวรรษ อย่างไรก็ตาม ปัจจุบัน หน้าที่ของวัฒนธรรมยังคงดำเนินเชื่อมความสัมพันธ์และเปลี่ยน “ความไม่คุ้นเคย” ให้เป็น “ความเข้าใจ” และ “ความชื่นชม” ระหว่างกันและกันต่อไป ผ่านกลไกการทูตวัฒนธรรม (Cultural Diplomacy) นี่จึงเป็นภารกิจสำคัญของกระทรวง

การต่างประเทศและสถานเอกอัครราชทูตไทยในลาตินอเมริกา ที่หยิบเอาการทูตวัฒนธรรมมาเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมวัฒนธรรมไทยในลาตินอเมริกาให้เป็นที่รู้จักของผู้คนมากขึ้น หนึ่งในนั้นคือ การใช้การทูตผ่านอาหาร หรือ Gastrodiplomacy โดยอาจารย์พิชญ์ดา โชติพันธุ์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการที่ไทยใช้ “อาหาร” เป็นเครื่องมือสร้างภาพลักษณ์และอิทธิพลทางวัฒนธรรม โดยไทยริเริ่มแนวคิดเชิงนโยบายตั้งแต่ปี ค.ศ. ๒๐๐๒ ผ่านโครงการ Global Thai ที่ผลักดันร้านอาหารไทยในต่างประเทศให้เป็นเหมือน “บ้านทางการทูต” ที่เน้นรสชาติ นวัตกรรม และความสร้างสรรค์ของไทย รวมไปถึงการมอบตราสัญลักษณ์ “Thai Select” เพื่อยืนยันถึงคุณภาพของการนำเสนอรสชาติความเป็นไทย ในขณะเดียวกัน เปรูก็ได้นำ Gastrodiplomacy นี้เป็นเครื่องมือทางการทูตในการชูเอกลักษณ์ของประเทศเช่นกัน นอกจากนี้ ในงานเสวนายังได้รับเกียรติจากท่านทูตพิชยพันธุ์ ชาญภูมิดล อดีตเอกอัครราชทูตไทยประจำบราซิล และท่านทูตพัชรี พุ่มพชาติ อดีตเอกอัครราชทูตไทยประจำอาร์เจนตินา มาร่วมเล่าถึงประสบการณ์ในฐานะผู้ถักร้อยความสัมพันธ์ไทย-ลาตินอเมริกา ผ่านการจัดงานเทศกาลและกิจกรรมวัฒนธรรม เช่น สงกรานต์ Thai Bazaar ลอยกระทง การแสดงนาฏศิลป์ไทย และการแกะสลักผลไม้ พร้อมการจัดเลี้ยงอาหารไทยที่ดัดแปลงเข้ากับรสนิยมท้องถิ่น สร้างความประทับใจและดึงดูดให้คนลาตินอเมริกาสนใจประเทศไทยมากยิ่งขึ้น ขณะเดียวกัน ภาคเอกชนก็มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมวัฒนธรรมไทยให้เป็นที่รู้จักในลาตินอเมริกา โดยคุณจิดาภา วรเจริญ จากบริษัท คิดลึก จำกัด ได้เล่าถึงประสบการณ์ในการผลักดัน T-Pop ไปสู่ลาตินอเมริกา โดยการนำศิลปินไทยอย่าง Four Mix ไปจัดคอนเสิร์ตที่เม็กซิโกและบราซิล พร้อมจัด Fan Meeting และ Flashmob ซึ่งดึงดูดแฟนคลับชาวลาตินเข้าร่วมอย่างหนาแน่น แสดงให้เห็นถึงความนิยมไทยรูปแบบหนึ่งที่กำลังเป็นกระแสอย่างมากในลาตินอเมริกา ทั้งหมดนี้ถือเป็นพื้นฐานสำคัญในการต่อยอดและส่งเสริม Soft Power ของไทย ที่เต็มไปด้วยอัตลักษณ์ ความสร้างสรรค์ และความหลากหลาย เพื่อสร้างสายสัมพันธ์อันยาวนานและแน่นแฟ้นระหว่างประเทศไทยกับประเทศในภูมิภาคลาตินให้ยั่งยืนสืบไป

26 พฤษภาคม 2568
เวลา 13.30-15.30 น.
ณ ห้องนราธิป
กระทรวงการต่างประเทศ
THE STANDARD
150
ลงทะเบียน
DECODING
THE WORLD
ON STAGE
ไทยกับบริบทโลกใหม่
การทูตควรรุกอย่างไร
Speaker:
ดร.ศุภวุฒิ สายเชื้อ
ประธานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจ
และสังคมแห่งชาติ และที่ปรึกษา
กลุ่มธุรกิจการเงินเกียรตินาคินภัทร
ดำเนินการเสวนาโดย:
ณัฏฐา โกมลวาทิน
วีณารัตน์ เลาหกุลกุล
Speaker:
ศ.กิตติคุณ ดร.สุรชาติ บำรุงสุข
คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
และกรรมการสภามหาวิทยาลัย
ผู้ทรงคุณวุฒิ มหาวิทยาลัยนเรศวร

Decoding the World on Stage:
ไทยกับบริบทโลกใหม่ การทูตควรรุกอย่างไร

ท่ามกลางภูมิทัศน์โลกที่ผันผวนรุนแรงและเต็มไปด้วยความไม่แน่นอน คำถามสำคัญจึงไม่ใช่เพียงว่า “โลกกำลังเปลี่ยนไปอย่างไร” แต่คือ “ไทยควรเดินเกมการทูตอย่างไรท่ามกลางระเบียบโลกใหม่”

กระทรวงการต่างประเทศ โดยกรมสารนิเทศ ร่วมกับสำนักข่าว The Standard ได้จัดงานเสวนาวิชาการ ภายใต้ชื่อรายการ Decoding the World on Stage ในหัวข้อ “ไทยกับบริบทโลกใหม่: การทูตควรรุกอย่างไร” เมื่อวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๖๘ เนื่องในโอกาสครบรอบ ๑๕๐ ปี การสถาปนากระทรวงการต่างประเทศ โดยมี ดร. ศุภวุฒิ สายเชื้อ ประธานสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ หรือ สศช. และศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.สุรชาติ บำรุงสุข คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นวิทยากร

ดร.สุรชาติฯ เห็นว่า ปัจจุบัน โลกมีความไม่แน่นอนและความไม่มั่นคงโดยหลายกรณีอาจเป็นวิกฤตต่อเนื่องระยะยาว (permacrisis) โดยภูมิทัศน์การเมืองระหว่างประเทศมีความคล้ายคลึงกับช่วงก่อนจะเกิดสงครามโลกครั้งที่ ๑ โดยสิ่งที่โลกกำลังเผชิญ เช่น การเติบโตขึ้นของแนวคิดขวาประชานิยม เป็นอุดมการณ์ทางการเมืองใหม่ในโลกศตวรรษที่ ๒๑ โดยเฉพาะในยุค Trump 2.0 ที่เน้นแนวคิดชาตินิยม แนวคิด Protectionism ที่ไม่เห็นด้วยกับการค้าเสรี และแนวคิด Isolationism และเริ่มหันหลังให้กับระบบพหุภาคี

นโยบายของประธานาธิบดีทรัมป์ขณะนี้แตกต่างจากยุค Trump 1.0 อย่างมาก โดย Trump 1.0 จะเน้นการต่างประเทศที่เห็นจีนเป็นภัยคุกคามหลัก แต่ขณะนี้ประธานาธิบดีทรัมป์สร้างความตึงเครียดให้แม้แต่กับพันธมิตรหลักของสหรัฐอเมริกา และทิศทางที่เกิดขึ้น คือ การมองจีนเป็นภัยคุกคามหลัก ส่วนรัสเซียเป็นมิตรที่คุยได้ ไม่ได้ถือเป็นภัยคุกคาม และมองว่า ทุกประเทศที่ได้ดุลการค้ากับสหรัฐอเมริกาเป็นผู้เอาเปรียบ สหรัฐอเมริกาจะไม่เป็นผู้แบกค่าใช้จ่ายในการรักษาเสถียรภาพโลกเพียงประเทศเดียว และสหรัฐอเมริกาต้องได้รับผลตอบแทนจากการเสียค่าใช้จ่ายในการรักษาเสถียรภาพโลก

การเสื่อมถอยของระเบียบโลกเสรีนิยม และระเบียบโลกที่ค้ำประกันโดยสหรัฐอเมริกา ตลอดจนแนวคิดเสรีนิยมที่กำลังเสื่อมถอย ทำให้สหรัฐอเมริกาต้องดำเนินนโยบายการทูตที่ไม่อิงกับระบบพันธมิตรแบบเดิม ทำให้โลกเข้าสู่ระเบียบโลกแบบใหม่ โดย ดร.ศุภวุฒิฯ ให้ทัศนะว่า ในทศวรรษที่ผ่านมา สหรัฐอเมริกามีสถานะเป็นผู้บริโภครายใหญ่ของโลก ในขณะที่จีนเป็นผู้ลงทุนรายใหญ่ โดยเฉพาะหลังจากที่จีนเป็นสมาชิกองค์การการค้าโลก (World Trade Organization: WTO) ทำให้จีนได้รับผลประโยชน์จากการค้าเสรี เศรษฐกิจจีนเติบโตอย่างก้าวกระโดดและชนชั้นกลางของจีนร่ำรวยมากขึ้น ในขณะที่ชนชั้นกลางและชนชั้นล่างของสหรัฐอเมริกาไม่ได้รับประโยชน์ เว้นแต่กลุ่มที่เชี่ยวชาญในเทคโนโลยีและสามารถปรับตัวขึ้นสู่ระดับร่ำรวยได้ ซึ่งมีเพียงส่วนน้อย

ปรากฏการณ์นี้หนุนนำนโยบายประชานิยมฝ่ายขวาและผลักดันท่าทีนโยบายของ Trump 2.0

โดยการประกาศภาษีการค้ากับประเทศที่ได้ดุลการค้าจากสหรัฐอเมริกา ทำให้นโยบายการแยกออกจากกัน (Decoupling) และนโยบายการย้ายการผลิตมายังประเทศพันธมิตร (Friendshoring) เหมือนในยุค Trump 1.0 ไม่เพียงพอ จึงเกิดนโยบาย การย้ายการดำเนินงานของธุรกิจกลับเข้าประเทศ (Onshoring) เพื่อมุ่งเน้นการสร้างอุตสาหกรรมและการสร้างงานในประเทศ แต่การทิ้งระเบียบโลกทางเศรษฐกิจแบบเดิมได้เปิดช่องว่างให้จีนเข้ามามีบทบาทในเศรษฐกิจระหว่างประเทศมากขึ้น และอาจลดความจำเป็นในการพึ่งพิงดอลลาร์สหรัฐ

ดร.สุรชาติฯ ได้ให้ความเห็นเรื่องการดำเนินนโยบายการต่างประเทศของไทยกับบริบทโลกที่เปลี่ยนแปลงว่า ไทยควรทบทวนยุทธศาสตร์ใหญ่ของไทย ตลอดจนเป้าหมายของนโยบายต่างประเทศของไทย เพื่อกำหนดทิศทางของนโยบายของไทยให้ชัดเจนขึ้น แม้ไทยไม่สามารถเลือกข้างได้ในบริบทโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว แต่การเป็นกลางอาจจะไม่สามารถปฏิบัติได้จริง สิ่งที่ไทยทำได้อาจเป็นการเริ่มตั้งคำถามและหาคำตอบของทิศทางนโยบายไว้ก่อน เช่น หากจีนบุกยึดไต้หวัน ไทยจะดำเนินนโยบายอย่างไร

ปัจจุบัน ไทยประสบปัญหาความมั่นคงจาก ‘จีนเทา’ ซึ่งขณะนี้ได้เปลี่ยนเป็น ‘จีนดำ’ แล้ว เนื่องจากกลุ่มจีนที่กำลังดำเนินธุรกิจที่ผิดกฎหมายในไทยมีจำนวนเพิ่มขึ้น จนทำให้คนไทยได้รับผลกระทบอย่างต่อเนื่อง นอกเหนือไปจากปัญหาจีนศูนย์เหรียญและมหาวิทยาลัยศูนย์เหรียญ ดังนั้น รัฐบาลไทยต้องทบทวนนโยบายบางประการ เช่น วีซาฟรี ว่าได้ประโยชน์มากน้อยเพียงใด

ไทยยังมีศักยภาพในการสร้างสันติภาพในเมียนมามากที่สุดในบรรดาประเทศเพื่อนบ้านโดยควรมีการถอดบทเรียนความสำเร็จของไทยสมัยเขมรสามฝ่าย และเสนอ

ไทยต้องเร่งสร้างความสำคัญและความเชื่อมโยงในเวทีโลก โดยการเร่งพัฒนาอุตสาหกรรมที่ไทยมีความเชี่ยวชาญและได้รับการยอมรับ ได้แก่ ความมั่นคงทางอาหาร การท่องเที่ยว และสุขภาพ และส่งเสริมการนำเข้าสินค้าเกษตร

ให้ไทยดำเนินนโยบายการทูต Track II มากยิ่งขึ้น รวมทั้งดำเนินการเปิดโต๊ะเจรจาคล้ายคลึงกับ Budapest Memorandum ที่ดึงรัฐใหญ่ที่เมียนมาไว้ใจมาเป็นผู้รับประกันความมั่นคงภายในประเทศ

ดร.ศุภวุฒิฯ เห็นว่า ไทยควรเร่งสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลที่มีอิทธิพลต่อนโยบาย Trump 2.0 โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นผู้ที่มีความสำคัญมาก ไทยต้องเร่งสร้างความสำคัญและความเชื่อมโยงในเวทีโลก โดยการเร่งพัฒนาอุตสาหกรรมที่ไทยมีความเชี่ยวชาญและได้รับการยอมรับ ได้แก่ ความมั่นคงทางอาหาร การท่องเที่ยว และสุขภาพ และส่งเสริมการนำเข้าสินค้าเกษตรจากมลรัฐที่เป็นฐานเสียงของประธานาธิบดีทรัมป์ แล้วนำมาแปรรูป เพื่อส่งออกให้กับตลาดจีน ซึ่งยังมีความต้องการนำเข้าอาหาร

ข้าราชการกระทรวงการต่างประเทศรุ่นใหม่ควรมีความรู้ความเชี่ยวชาญในประเทศและภูมิภาคที่ต้องออกประจำการ รวมถึงความรู้ในการใช้เทคโนโลยีและ AI และมีความฉลาดรู้ทางข้อมูล (Data literacy) ตลอดจนสามารถสร้างความน่าเชื่อถือ ความเชื่อใจ ความเข้าใจผลประโยชน์ของไทยในต่างประเทศ และกำหนดทิศทางของนโยบายต่างประเทศได้อย่างชัดเจน

บทบาทความร่วมมือเพื่อการพัฒนาของไทย
ต่อการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน
เป้าหมายที่ 17 – หุ้นส่วนเพื่อการพัฒนา

Partnerships for the Goals

28 พฤษภาคม 2568

09.00 – 12.00 น. | ห้องนราธิป กระทรวงการต่างประเทศ ถนนศรีอยุธยา

ดร. วันฉัตร สุวรรณกิตติ
รองเลขาธิการสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

นางอรุณี ไฮม์ม
รองอธิบดีกรมความร่วมมือระหว่างประเทศ

พันเอก ดร. ศรัณยู วิริยเวชกุล
รองผู้อำนวยการสำนักงานความร่วมมือพัฒนาเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน

17 PARTNERSHIPS FOR THE GOALS

ลงทะเบียนเข้าร่วมงาน

Scan Me !

สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติม
02 203 5000 ต่อ 41010
chuthidap@gmail.com

บทบาทความร่วมมือเพื่อการพัฒนาของไทยต่อการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เป้าหมายที่ ๑๗ – “หุ้นส่วนเพื่อการพัฒนา” (Partnerships for the Goals)

ไทยร่วมสร้างอนาคตผ่านความร่วมมือทั้งในและนอกประเทศ ต่อยอดเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในทุกมิติ

เนื่องในโอกาสครบรอบ๑๕๐ปีกระทรวงการต่างประเทศ กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ (TICA) ได้จัดการเสวนาวิชาการหัวข้อ “บทบาทความร่วมมือเพื่อการพัฒนาของไทยต่อการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน – เป้าหมายที่ ๑๗ หุ้นส่วนเพื่อการพัฒนา” เมื่อวันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๖๘ โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิจาก ๓ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมแลกเปลี่ยนแนวทางเพื่อเสริมสร้างความร่วมมือทั้งภายในและระหว่างประเทศเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของไทยอย่างเป็นรูปธรรม ได้แก่ ดร. วันฉัตร สุวรรณกิตติ รองเลขาธิการสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) นางอรุณี ไฮม์ม รองอธิบดี กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ และ พันเอก ดร. ศรัณยู วิริยเวชกุล รองผู้อำนวยการ สำนักงานความร่วมมือพัฒนาเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน (สพพ.)

สศช. : กำหนดทิศทางเชิงยุทธศาสตร์ของ SDGs ในประเทศ

สศช. ในฐานะหน่วยงานหลักด้านการวางแผนพัฒนาระดับชาติ มีบทบาทในการบูรณาการเป้าหมาย SDGs เข้ากับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี แผนแม่บททั้ง ๑๓ แผน และแผนการปฏิรูปประเทศ ทำให้ทุกภาคส่วนของไทยมีแนวทางการพัฒนาที่สอดคล้องกัน และมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ภายใต้แนวคิดว่า "หุ้นส่วนเพื่อการพัฒนา" ต้องเริ่มต้นจากความร่วมมือภายในประเทศที่เข้มแข็ง โดย สศช. ยังผลักดันให้ไทยเปลี่ยนบทบาทจาก “ประเทศผู้รับความช่วยเหลือ” มาเป็น “ประเทศผู้ให้” ซึ่งเป็นตัวอย่างความสำเร็จที่ได้รับการยอมรับในระดับนานาชาติ

กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ : เสริมสร้างและขับเคลื่อนความร่วมมือหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนาในระดับโลกเพื่อการบรรลุเป้าหมายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

กรมความร่วมมือระหว่างประเทศมีบทบาทสำคัญในการบริหารงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาของไทยเพื่อแสดงบทบาทของไทยตามเป้าหมายเพื่อการพัฒนา

การใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (SEP) และโมเดลเศรษฐกิจ BCG (ชีวภาพ-หมุนเวียน-สีเขียว) เป็นแนวทางหลักในการถ่ายทอดองค์ความรู้ เพื่อการพัฒนาตามสาขาที่ไทยมีแนวปฏิบัติที่ดีในด้านเศรษฐกิจ

ที่ยั่งยืนที่ ๑๗ (Partnerships for Goals) รูปแบบการดำเนินงาน อาทิ โครงการด้านการพัฒนา การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ทั้งระยะสั้นและระยะยาว การส่งผู้เชี่ยวชาญและอาสาสมัครไทยปฏิบัติงานในต่างประเทศ โดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (SEP) และโมเดลเศรษฐกิจ BCG (ชีวภาพ-หมุนเวียน-สีเขียว) เป็นแนวทางหลักในการถ่ายทอดองค์ความรู้ โดยกรมความร่วมมือระหว่างประเทศได้จัดโครงการและกิจกรรมความร่วมมือเพื่อการพัฒนาจัดตามสาขาที่ไทยมีแนวปฏิบัติที่ดี ในด้านเศรษฐกิจ เช่น การเกษตร ความมั่นคงทางอาหาร การค้าการลงทุนและอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และการพัฒนาฝีมือแรงงาน ด้านสังคม เช่น สาธารณสุข และการศึกษา ด้านสิ่งแวดล้อมและพลังงาน เช่น การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การลดมลพิษและPM2.5 การบริหารจัดการน้ำ การจัดการขยะ และด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรม โครงการสำคัญ เช่น โครงการอาสาสมัครเพื่อนไทย (FFT) และโครงการไทย-เยอรมนี (GIZ) ในมองโกเลีย ได้รับการยอมรับจาก UN DESA ว่า เป็นแนวปฏิบัติที่ดี นอกจากนี้ ยังมุ่งส่งเสริมความมั่นคงของมนุษย์ในด้านอาหาร การจ้างงาน พลังงานและสิ่งแวดล้อม

สพพ. : เสริมสร้างหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน

สพพ. มีบทบาทเฉพาะในการสนับสนุนประเทศเพื่อนบ้าน เช่น สปป.ลาว เมียนมา เวียดนาม ภูฏาน ศรีลังกา และติมอร์-เลสเต ผ่านเงินกู้ เงินช่วยเหลือ การร่วมลงทุน และการสนับสนุนด้านวิชาการในหลายสาขา เช่น คมนาคม เกษตร การค้า สาธารณสุข และการศึกษา ทั้งยังร่วมมือกับกรมความร่วมมือระหว่างประเทศ และพันธมิตรระหว่างประเทศ เช่น ADB, World Bank, JICA เพื่อยกระดับขีดความสามารถของประเทศคู่ร่วมมืออย่างยั่งยืน โดยเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจควบคู่กับการลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมข้ามพรมแดน

ความท้าทายและแนวทางสู่อนาคต

แม้ไทยจะมีความก้าวหน้าในการบรรลุ SDG ๑๗ แต่ยังมีความท้าทายหลายประการ เช่น การขาดตัวชี้วัดที่เหมาะสมกับบริบทไทย ระบบข้อมูลที่ยังไม่ครบถ้วน การบูรณาการงานระหว่างหน่วยงาน และข้อจำกัดด้านงบประมาณ ในอนาคตควรเร่งพัฒนาเทคโนโลยี AI เพื่อการจัดเก็บข้อมูลที่แม่นยำ การประเมินผลที่สะท้อนบริบทจริง รวมถึงสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับ SDGs ให้ครอบคลุมทุกภาคส่วน

แนวทางการดำเนินงานในอนาคตจะเสริมสร้างความร่วมมือใต้-ใต้ (South-South) และไตรภาคี (Triangular Cooperation) อย่างเป็นระบบ และใช้โอกาสจากการเข้าสู่สมาชิกภาพ OECD เพื่อยกระดับมาตรฐานความร่วมมือของไทยสู่ระดับโลก

บทสรุปจากการเสวนา

ประเทศไทยก้าวสู่การเป็น “ประเทศผู้ให้รายใหม่” อย่างเต็มภาคภูมิ ผ่านความร่วมมือทั้งในระดับชาติและนานาชาติ เป้าหมายที่ ๑๗ จึงไม่ใช่แค่ปลายทางของการพัฒนา แต่เป็นเครื่องมือสำคัญที่แสดงความมุ่งมั่นของไทยในเวทีระหว่างประเทศต่อความสำเร็จของเป้าหมายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง

๑๕๐
๒๔๑๘ - ๒๕๖๘
กระทรวงการต่างประเทศ
ประภาคลากรมยุโรป
สยาม-ยุโรป
๒๘ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๘
เนื่องในโอกาสครบรอบ ๑๕๐ ปี การก่อตั้งกระทรวงการต่างประเทศ
ขอเชิญชวนเข้าร่วมการเสวนาในหัวข้อ
จากยุโรปสู่สยาม
ร้อยสายใยแห่งมิตรภาพ
สถานที่ร่วมเสวนา
ห้องนราธิป กระทรวงการต่างประเทศ
(ถนนศรีอยุธยา)
วันที่จัดกิจกรรม
วันพุธที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๖๘
เวลา
เวลา ๑๓.๐๐ – ๑๖.๐๐ น.
รศ. ดร. ภาวรรณ เรืองศิลป์
คณะอักษรศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ดร. ประโลม บุญรัศมี
คณะอักษรศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รศ. ดร. ปริตี พิศภูมิวิถี
คณะศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหิดล
สแกนเพื่อลงทะเบียนเข้าร่วมกิจกรรม

จากยุโรปสู่สยาม: ร้อยสายใยเชื่อมสัมพันธ์

ความสัมพันธ์ไทย–ยุโรปก้าวข้ามกาลเวลา จากรากฐานแห่งการค้าและวัฒนธรรมในอดีต สู่ความร่วมมือเชิงการทูตและมิตรภาพที่มั่นคงในปัจจุบัน

เมื่อวันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๖๘ กระทรวงการต่างประเทศ โดยกรมยุโรป ได้จัดเสวนาวิชาการในหัวข้อ “จากยุโรปสู่สยาม : ร้อยสายใยเชื่อมสัมพันธ์” ณ ห้องนราธิป กระทรวงการต่างประเทศ โดยได้รับเกียรติจากวิทยากร ๓ ท่าน ได้แก่ ๑) รศ. ดร. ภาวรรณ เรืองศิลป์ อาจารย์ประจำภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ๒) รศ. ดร. ปรีดี พิศภูมิวิถี อาจารย์ประจำคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล และ ๓) ดร. ประโลม บุญรัศมี อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาโปรตุเกส ภาควิชาภาษาตะวันตก คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย การเสวนาครั้งนี้มีผู้เข้าร่วมจากทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ตลอดจนบุคคลทั่วไป รวมกว่า ๑๓๐ คน

การเสวนาจัดขึ้นในโอกาสครบรอบ ๑๕๐ ปี การสถาปนากระทรวงการต่างประเทศ จึงมุ่งเน้นประเด็นเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ การทูต และวัฒนธรรมเป็นหลัก มีการหยิบยกตัวอย่างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศในภูมิภาคยุโรป ๓ ประเทศ ได้แก่ เนเธอร์แลนด์ ฝรั่งเศส และโปรตุเกส ตามความเชี่ยวชาญของวิทยากรแต่ละท่าน ทั้งสามประเทศล้วนมีความสัมพันธ์

แม้ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับเนเธอร์แลนด์จะชะงักงันในช่วงปลายสมัยอยุธยา แต่มีการรื้อฟื้นความสัมพันธ์ขึ้นในคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ และพัฒนาอย่างต่อเนื่องในด้านการค้า การทูต และวัฒนธรรม

อันดีกับประเทศไทยมาอย่างยาวนาน นับตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา โดยเฉพาะด้านการค้า เนื่องจากกรุงศรีอยุธยาเป็นหนึ่งในศูนย์กลางการค้าและรัฐเมืองท่าที่มีความสำคัญในภูมิภาค ปัจจุบัน ความสัมพันธ์ได้พัฒนาจนครอบคลุมทุกมิติ

เนเธอร์แลนด์ (ฮอลันดา) เป็นหนึ่งในประเทศแรก ๆ ที่มีความสัมพันธ์ทางการทูตกับประเทศไทยเป็นเวลายาวนานกว่า ๔๒๐ ปี แรงจูงใจสำคัญของเนเธอร์แลนด์ในการเริ่มเข้ามาในกรุงศรีอยุธยา คือ ความต้องการเข้าถึงแหล่งสินค้าในภูมิภาคเอเชีย และการขยายอิทธิพลทางศาสนา เนเธอร์แลนด์ได้เข้ามาทำการค้ากับกรุงศรีอยุธยาในหลายรูปแบบ ทั้งในนามของราชสำนัก พ่อค้าเอกชน และที่สำคัญเป็นการดำเนินการผ่านบริษัทอินเดียตะวันออก (Verenigde Oostindische Compagnie : VOC) โดยมีระบบการจัดการแบบบริษัทจำกัดในสมัยใหม่ ซึ่งนับเป็นนวัตกรรมทางเศรษฐกิจในยุคดังกล่าว โดยเป็นการร่วมหุ้นของบริษัทเอกชน และได้รับสัมปทานจากรัฐบาลเนเธอร์แลนด์ในการทำการค้า การทำสนธิสัญญา รวมถึงการดำเนินการต่าง ๆ

โดยเนเธอร์แลนด์มองว่า กรุงศรีอยุธยาเป็นหนึ่งในศูนย์กลางสำคัญสำหรับการค้าขายและขนส่งสินค้าระหว่างจีน ญี่ปุ่น รวมถึงปัตตาเวีย ซึ่งเนเธอร์แลนด์เป็นผู้ปกครอง แม้ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับเนเธอร์แลนด์จะชะงักงันในช่วงปลายสมัยอยุธยา แต่มีการรื้อฟื้นความสัมพันธ์ขึ้นในคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ และพัฒนาอย่างต่อเนื่องในด้านการค้า การทูต และวัฒนธรรม โดยเฉพาะหลังสงครามโลก ครั้งที่ ๒ ต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน

เมื่อกล่าวถึงประวัติศาสตร์แล้ว ย่อมต้องกล่าวถึงวัฒนธรรมด้วย ความสัมพันธ์กับโปรตุเกส ซึ่งเป็นประเทศที่มีความสัมพันธ์กับประเทศไทยยาวนานที่สุดนับเป็นตัวอย่างที่ดี เนื่องจากสะท้อนอิทธิพลและความสัมพันธ์ระหว่างทั้งสองฝ่ายที่หยั่งรากลึกมานานกว่า ๕๐๐ ปี ผ่านบทบาทของอาหารและขนมในฐานะอำนาจละมุน (soft power) และเครื่องมือด้านการทูตเชิงวัฒนธรรม เห็นได้ชัดจากฝอยทองและขนมตระกูลทอง ซึ่งได้รับความนิยมและปรากฏในสื่อต่าง ๆ ทั้งในประเทศไทยและโปรตุเกส แม้ว่าผู้คิดค้นขนมสูตรดังกล่าวอาจจะยังไม่เป็นที่ประจักษ์ชัด หากแต่ย่อมเกิดจากชุมชนโปรตุเกส

ในประเทศไทยที่ตั้งรกรากมาตั้งแต่สมัยอยุธยา และยังคงมีชาวไทยเชื้อสายโปรตุเกสสืบเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน สะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ในระดับประชาชนที่เสริมสร้างอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมร่วมกัน

ขณะเดียวกัน หากกล่าวถึงประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับฝรั่งเศส ชาวไทยส่วนมากอาจนึกถึงช่วงสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช เนื่องจากเป็นจุดเริ่มต้นความสัมพันธ์ระหว่างกันและเป็นยุคที่การทูตไทยโดดเด่น อย่างไรก็ดี อีกหนึ่งยุคที่น่าสนใจ ได้แก่ ช่วงคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ หรือสมัยรัชกาลที่ ๔ และนโปเลียนที่ ๓ เนื่องจากพลวัตในความสัมพันธ์ที่เพิ่มมากขึ้น อาทิ การแลกเปลี่ยนคณะทูตคล้ายคลึงกับสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช การตั้งกงสุลสยามประจำกรุงปารีส การตั้งสถานกงสุลฝรั่งเศส ซึ่งต่อมายกระดับเป็นสถานเอกอัครราชทูตฝรั่งเศสประจำประเทศไทย รวมถึงด้านวัฒนธรรม เช่น จิตรกรรมฝาผนังแบบตะวันตก

ประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์อันยาวนานระหว่างประเทศไทยกับประเทศในภูมิภาคยุโรป สะท้อนให้เห็นถึงพลวัตในความสัมพันธ์ที่เพิ่มมากขึ้นเรื่อยมาในทุกมิติ ไม่ว่าจะเป็นด้านการทูต การค้า วัฒนธรรม รวมถึงการเมือง จนกระทั่งถึงช่วงสมัยปลายรัชกาลที่ ๔ ถึงต้นรัชกาลที่ ๕ ซึ่งเป็นยุคล่าอาณานิคม ความสำคัญในการดำเนินความสัมพันธ์กับประเทศต่าง ๆ อย่างรอบด้านและรักษาอธิปไตยของประเทศไทยไว้ในเวลาเดียวกัน ทำให้ประเทศไทยเล็งเห็นถึงความจำเป็นในการก่อตั้งกระทรวงการต่างประเทศขึ้นในปี ๒๔๑๘ เพื่อรับผิดชอบนโยบายการต่างประเทศของประเทศไทยให้มีประสิทธิภาพและสามารถรับมือกับสถานการณ์ในโลกที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาได้อย่างทันท่วงที เพื่อให้ประเทศไทยและประชาชนชาวไทยอยู่ดีมีสุข ซึ่งยังคงเป็นสิ่งสำคัญที่กระทรวงการต่างประเทศยึดถือและปฏิบัติตามเรื่อยมาจวบจนถึงปัจจุบัน

Building A
MFA 150
1875 2025
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS THAILAND
BETTER WORLD
Thailand's Legacy & Contributions
จัดโดย กรมองค์การระหว่างประเทศ
29 พฤษภาคม 2568
เวลา 09.00 - 12.00 น.
ห้องนราธิป กระทรวงการต่างประเทศ
(ถนนศรีอยุธยา)
"การทูตเพื่อการพัฒนา
สานอดีต สร้างปัจจุบัน สู่อนาคตที่ยั่งยืน"
นางจุฬามณี ชาติสุวรรณ
อดีตรองปลัดกระทรวงการต่างประเทศ
นายวิสุทธิ์ ตันติมันท์
ผู้เชี่ยวชาญการขยายความร่วมมือและพันธกิจ
โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP)
นางสาววิสิษฐ์อร รัชตะนาวิน
ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนา
และเผยแพร่องค์ความรู้
มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงในพระบรมราชูปถัมภ์
นางสาวรัญชิดา รจนากิจ
UNGA Youth Delegate 2024
"เหลียวหลัง แลหน้า
สถานการณ์มนุษยธรรมในไทยและภูมิภาค"
นายกฤษฎา บุญราช
ผู้ช่วยเลขาธิการสภากาชาดไทย
ผอ. สำนักงานบริหารกิจการเหล่ากาชาด
สภากาชาดไทย (อดีตปลัดกระทรวงมหาดไทย)
นายกิตติพงษ์ ณ ระนอง
อดีตเอกอัครราชทูต ณ กรุงเบิร์น
นายรพี โล่ชัยยะกูล
ผู้อำนวยการกองความมั่นคงภายในประเทศ
สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ
ดร. อนุสนธิ์ ชินวรรโณ
ผู้อำนวยการศูนย์ศึกษาการต่างประเทศ
ดำเนินรายการ
ผศ.ดร. ภาณุภัทร จิตเที่ยง
รองคณบดี คณะรัฐศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Mr. Darren Hertz
Country Director
International Rescue Committee
ลงทะเบียน
สอบถาม โทร. 02 203 5000 ต่อ 12114
อีเมล : saraban1000@mfa.go.th

Building a Better World : Thailand's Legacy and Contributions

การทูตไทยกับบทบาทสำคัญของประเทศในการส่งเสริมการพัฒนาและมนุษยธรรม พร้อมสร้างมิติใหม่ของความร่วมมือระหว่างประเทศที่สอดคล้องกับโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

หลายทศวรรษที่ผ่านมา ไทยได้รับการยอมรับจากประชาคมระหว่างประเทศในด้านการทูตเพื่อการพัฒนาและการทูตเพื่อมนุษยธรรม จากการที่ไทยส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนา ซึ่งรวมถึงการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) และการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมจากเหตุการณ์ความไม่สงบในประเทศเพื่อนบ้านและพื้นที่ต่าง ๆ ของโลก ซึ่งเป็นภาพลักษณ์ที่ดีและได้รับความชื่นชมอย่างกว้างขวาง ซึ่งไทยสามารถใช้ต่อยอดการขับเคลื่อนนโยบายต่างประเทศในมิติอื่น ๆ ได้ต่อไป

ในโอกาสครบรอบ ๑๕๐ ปี การสถาปนากระทรวงการต่างประเทศ กรมองค์การระหว่างประเทศได้จัดงานเสวนาในหัวข้อ "Building a Better World : Thailand's Legacy and Contributions" เพื่อถอดบทเรียนการดำเนินการทางการทูตเพื่อการพัฒนาและการทูตเพื่อมนุษยธรรมของไทยในอดีต ประเมินความท้าทายในปัจจุบัน และร่วมกันกำหนดทิศทางนโยบายในอนาคตให้สอดคล้องกับบริบทโลกที่ซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง เพื่อตอบสนองผลประโยชน์แห่งชาติ และแสดงบทบาทของประเทศที่มีความรับผิดชอบ รวมทั้งส่งเสริมภาพลักษณ์ที่ดีของไทยในเวทีโลกต่อไป

การทูตเพื่อการพัฒนา : สานอดีต สร้างปัจจุบัน สู่อนาคตที่ยั่งยืน

ไทยให้ความสำคัญต่อการบรรลุ SDGs ทั้งในระดับชาติ ภูมิภาค และระดับสากล และการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy Philosophy : SEP) มาประยุกต์ใช้ในการขับเคลื่อนการพัฒนาตามบริบทของแต่ละพื้นที่แตกต่างกัน ทั้งในด้านเอกลักษณ์ เศรษฐกิจและสังคม การทำงานร่วมกันอย่างหนักและแข็งขันของทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ และภาคประชาสังคม ส่งผลให้ไทยประสบความสำเร็จในการบรรลุ SDGs สูงที่สุดในอาเซียน และเป็นที่ยอมรับในระดับโลกเกี่ยวกับบทบาทและความสำเร็จในด้านการพัฒนาที่ยั่งยืน

ที่ผ่านมา ไทยได้นำองค์ความรู้ ประสบการณ์ และแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practices) ภายในประเทศแลกเปลี่ยนแบ่งปันให้กับประเทศต่าง ๆ ผ่านการส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนาร่วมกัน ซึ่งการดำเนิน "การทูตเพื่อการพัฒนา" ของไทยมีหลายรูปแบบ ทั้งความร่วมมือแบบใต้-ใต้ (South-South cooperation) ระหว่างไทยกับประเทศกำลังพัฒนาด้วยกัน และความร่วมมือไตรภาคี (Trilateral Cooperation) ผ่านการสร้างความเป็นหุ้นส่วนกับผู้บริจาคต่าง ๆ ในขณะเดียวกัน ไทยยังได้เผยแพร่แนวทางการพัฒนาที่เริ่มจากภายในประเทศ (Homegrown) ของไทยอีกด้วย โดยแนวคิด SEP for SDGs ถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการขับเคลื่อนการทูตเพื่อการพัฒนาของไทย ซึ่งมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงในพระบรมราชูปถัมภ์ถือเป็นหนึ่งในหุ้นส่วนสำคัญของกระทรวงการต่างประเทศที่มีส่วนช่วยนำ SEP ไปเผยแพร่และปรับใช้ในการทำโครงการในประเทศต่าง ๆ อีกด้วย

แม้ว่าบทบาทของไทยในการส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืนในเวทีระหว่างประเทศจะได้รับคำชื่นชมและการยอมรับจากหลายประเทศ แต่เรื่องนี้ยังไม่เป็นที่รับรู้ในวงกว้างในสังคมไทย โดยเฉพาะในคนรุ่นใหม่ การเสวนาในครั้งนี้จึงเป็นโอกาสอันดีที่รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ร่วมกันแสวงหาแนวทางที่เหมาะสมเพื่อเสริมสร้างการตระหนักรู้ภายในประเทศ โดยเฉพาะการสนับสนุนให้เยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมเพิ่มมากขึ้นในการพัฒนาประเทศและการดำเนินการทูตเพื่อการพัฒนา โดยเยาวชนจะทำหน้าที่เป็น “ตัวแทนของความเปลี่ยนแปลง” (Agents of Change) ที่จะช่วยต่อยอดการทูตเพื่อการพัฒนา ซึ่งเป็นหนึ่งในเครื่องมือสำคัญในการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับประเทศต่าง ๆ และยกระดับสถานะของไทยในเวทีระหว่างประเทศ รวมถึงสนับสนุนการรับมือและแก้ไขความท้าทายด้านการพัฒนาที่ไทยกำลังเผชิญอยู่ได้อีกด้วย

การสนับสนุนให้เยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมเพิ่มมากขึ้นในการพัฒนาประเทศและการดำเนินการทูตเพื่อการพัฒนา โดยเยาวชนจะทำหน้าที่เป็น “ตัวแทนของความเปลี่ยนแปลง” ที่จะช่วยต่อยอดการทูตเพื่อการพัฒนา

เหลียวหลัง แลหน้า : สถานการณ์ด้านมนุษยธรรมในไทยและภูมิภาค

การให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมถือเป็นธรรมเนียมปฏิบัติ (Tradition) ในการดำเนินนโยบายต่างประเทศของไทย โดยนับตั้งแต่สงครามอินโดจีน ไทยได้ให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมแก่ผู้หนีภัยสงครามและความขัดแย้งจากประเทศเพื่อนบ้านอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะประชาชนจาก สปป.ลาว กัมพูชา และ

เมียนมา ซึ่งทำให้ไทยได้รับการยอมรับและชื่นชมจากประชาคมระหว่างประเทศในฐานะประเทศมีการดำเนินการด้านมนุษยธรรมที่โดดเด่น และเป็นหนึ่งในเสาหลักด้านการต่างประเทศที่ไทยนำไปใช้ประโยชน์ในการแบ่งปันประสบการณ์ และขยายความร่วมมือกับประเทศต่าง ๆ ในมิติอื่น ๆ ได้ต่อไป

ที่ผ่านมา ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทำงานร่วมกันเป็นทีมในการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมแก่ผู้ได้รับผลกระทบกลุ่มต่าง ๆ ทั้งหน่วยงานภาครัฐและองค์กรภาคประชาสังคม เช่น สภากาชาดไทย ในขณะเดียวกันไทยยังให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างความเป็นหุ้นส่วนกับประชาคมระหว่างประเทศ ทั้งประเทศผู้บริจาค องค์การระหว่างประเทศ และองค์กรไม่แสวงหาผลกำไรระหว่างประเทศต่าง ๆ เช่น สำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ (UNHCR) และ International Rescue Committee (IRC) โดยตลอด ๔ ทศวรรษที่ผ่านมา รัฐบาลไทยร่วมมือกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งในและต่างประเทศในการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้หนีภัยการสู้รบจากเมียนมา (ผภร.) ในพื้นที่พักพิงชั่วคราวทั้ง ๙ แห่ง ใน ๔ จังหวัด ได้แก่ แม่ฮ่องสอน ตาก ราชบุรี และกาญจนบุรี ซึ่งเป็นที่ยอมรับและได้รับความชื่นชมอย่างมากในเวทีระหว่างประเทศ

อย่างไรก็ดี บริบทของการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมระหว่างประเทศที่เปลี่ยนแปลงไปกำลังเป็นความท้าทายของไทยและอีกหลายประเทศ จากการที่ปัจจุบัน ประเทศผู้บริจาคเริ่มลดงบประมาณสำหรับการให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศต่าง ๆ จากผลของการเปลี่ยนแปลงเชิงภูมิรัฐศาสตร์และกระแสชาตินิยมและลัทธิการอยู่โดดเดี่ยว (Isolationism) ที่เพิ่มขึ้น ในขณะที่สาธารณชนมีความวิตกกังวลเพิ่มขึ้นเกี่ยวกับการจัดสรรทรัพยากรของประเทศไปให้ประเทศอื่น ๆ เช่น กรณีกระแสต่อต้านของสาธารณชนในไทยต่อการจัดสรรวัคซีนป้องกันโรคโควิด-๑๙ ให้แก่กลุ่มเปราะบาง ซึ่งรวมถึงแรงงานต่างด้าว

ภายใต้งบประมาณและทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ไทยจำเป็นจะต้องปรับการดำเนินการด้านมนุษยธรรมบนพื้นฐานของผลประโยชน์แห่งชาติ ทั้งในด้านความมั่นคง เศรษฐกิจ และสังคม และส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องสามารถทำงานได้อย่างสอดประสานกันและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

การเสวนาในครั้งนี้จึงได้มีการนำเสนอแนวคิดที่รัฐบาลอาจปรับแนวทางการดูแลผู้หนีภัยการสู้รบจากเมียนมาไปสู่การเปิดทางให้คนกลุ่มนี้สามารถทำงานนอกพื้นที่พักพิงชั่วคราวทั้ง ๙ แห่ง เพื่อลดภาระในการดูแลของรัฐและสร้างประโยชน์ทางเศรษฐกิจต่อประเทศ โดยถือเป็นเรื่องน่ายินดีที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๖๘ เห็นชอบการดำเนินการตามแนวทางดังกล่าวแล้ว ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะได้ร่วมกันขับเคลื่อนมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวให้มีผลเป็นรูปธรรมต่อไปโดยยึดถือผลประโยชน์ของประชาชนชาวไทยและประเทศไทยเป็นที่ตั้ง

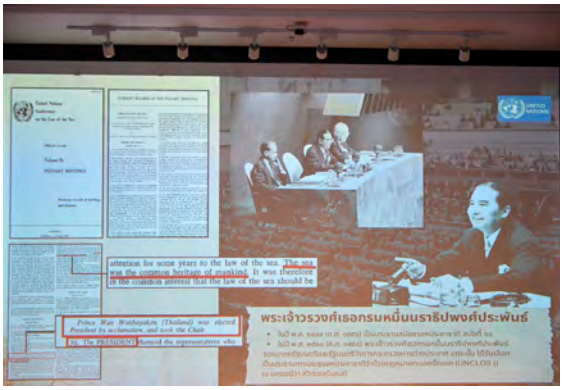

งานเสวนาวิชาการในโอกาสฉลองครบรอบ
150 ปี การสถาปนากระทรวงการต่างประเทศ
TREATY = THAILAND'S
PAST, PRESENT, AND FUTURE
สนธิสัญญา = อดีต ปัจจุบัน และอนาคตของไทย
ดร.เกรียงศักดิ์ กิตติชัยเสรี
ผู้พิพากษาศาลกฎหมายทะเลระหว่างประเทศ
นายอิทธิพร บุญประคอง
ประธานคณะกรรมการการเลือกตั้ง
ศาสตราจารย์พิเศษวิศิษฏ์ วิศิษฏ์สรอรรถ
ปลัดกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม
นายทรงชัย ชัยปฏิยุทธ
รองอธิบดีกรมสนธิสัญญาและกฎหมาย
พฤหัสบดีที่ 29 พฤษภาคม 2568 | 13.30 - 15.30 น. | ห้องนราธิป กระทรวงการต่างประเทศ
ผู้ที่สนใจสอบถามข้อมูลรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ saraban0800@mfa.go.th
และสามารถลงทะเบียนได้ที่ https://dg.th/xuzvc2la8o หรือ QR Code

สนธิสัญญา = อดีต ปัจจุบัน และอนาคตของไทย

(Treaty = Thailand's Past, Present, and Future)

จากอดีตแห่งการธำรงเอกราช สู่อนาคตแห่งความร่วมมือ สนธิสัญญา คือ พลังแห่งกฎหมาย ที่ขับเคลื่อนการทูตไทยให้ยืนหยัดเคียงข้างประชาคมโลก

หากนับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เมื่อพิจารณาให้ดีจะพบว่า ในการดำรงอยู่และการพัฒนาของประเทศไทยนั้น เบื้องหลังมีสนธิสัญญาเป็นเครื่องมือที่มีบทบาทสำคัญ ในยุคการล่าอาณานิคม สนธิสัญญาธำรงไว้ซึ่งเอกราชของชาติ ในยุคการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมนานาชาติ สนธิสัญญาวางรากฐานทางกฎหมายเป็นเครื่องมือในการเจรจา จนมาถึงปัจจุบัน สนธิสัญญาก็ยังเป็นหนึ่งในเครื่องมือสำคัญเพื่อรับมือกับความท้าทายของโลกในยุคโลกาภิวัตน์

สำรวจอดีต (On the Past)

ในช่วงศตวรรษที่ ๑๙ ประเทศไทย (สยาม) เผชิญความกดดันจากมหาอำนาจตะวันตกในยุคล่าอาณานิคม ทั้งจากอังกฤษที่ควบคุมพม่าและมลายู และฝรั่งเศสที่ควบคุมอินโดจีน ซึ่งไทยต้องพยายามทำให้ประเทศมหาอำนาจตะวันตกยอมรับในประเทศไทย ตลอดจนต้องมีการทำข้อตกลงกันไว้เป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อเป็นหลักประกันว่า ไทยจะไม่ถูกคุกคามและสามารถรักษาไว้ซึ่งเอกราชของชาติ

ด้วยเงื่อนไขหลายประการ การทำสนธิสัญญาในสมัยนั้นจึงเป็นไปในลักษณะที่ไทยเสียเปรียบ เช่น สนธิสัญญาเบาว์ริง (Treaty of Friendship and Commerce) (ลงนามเมื่อวันที่ ๑๘ เมษายน ค.ศ. ๑๘๕๕) ระหว่างสยามกับอังกฤษ ซึ่งเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญในประวัติศาสตร์การทูตไทย สนธิสัญญานี้ได้ยุติระบบผูกขาดการค้าแบบดั้งเดิมของพระคลังสินค้า ทำให้ผู้ขายและผู้ซื้อสามารถทำการค้าขายกันได้โดยตรงซึ่งเป็นการเปิดประตูสู่ระบบการค้าเสรี และกำหนดให้ตรึงอัตราภาษีนำเข้าที่ร้อยละ ๓ ยกเลิกภาษีภายในซ้ำซ้อนหลังผ่านด่านศุลกากร รวมทั้งมอบสิทธิสภาพนอกอาณาเขต (extraterritoriality) ให้แก่อังกฤษ กล่าวคือ หากคนในบังคับของอังกฤษกระทำความผิดในสยาม จะต้องใช้กฎหมายอังกฤษในการลงโทษและขึ้นศาลอังกฤษเท่านั้น โดยเจ้าหน้าที่สยามไม่มีอำนาจดำเนินคดี

ประเด็นเรื่องสิทธิสภาพนอกอาณาเขตนี้ได้รับการแก้ไขในภายหลัง โดยการลงนามสนธิสัญญาแองโกล-สยาม (Anglo-Siamese Treaty) เมื่อวันที่ ๑๐ มีนาคม ค.ศ. ๑๙๐๙ โดยสยามต้องโอนสิทธิเหนือดินแดนมลายู ๔ รัฐ ได้แก่ กลันตัน ตรังกานู ไทรบุรี (เคดาห์) และปะลิส รวมทั้งเกาะใกล้เคียง ให้แก่อังกฤษ เพื่อแลกกับการยกเลิกสิทธิสภาพนอกอาณาเขตของชาวเอเชียที่อยู่ในอารักขาอังกฤษ

แม้ว่าการทำสนธิสัญญาดังกล่าวจะทำให้ไทยเสียเปรียบ แต่การยอมรับเงื่อนไขเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงวิสัยทัศน์และความเป็นรัฐสมัยใหม่ของไทย ที่ใช้นโยบายการปฏิรูป

และการสร้างสมดุลระหว่างมหาอำนาจเป็นกลยุทธ์สำคัญในการรักษาเอกราชจากความเสี่ยงที่จะสูญเสียดินแดนทั้งหมด ทำให้ไทยเป็นประเทศเดียวในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่ไม่ตกเป็นอาณานิคมตะวันตก

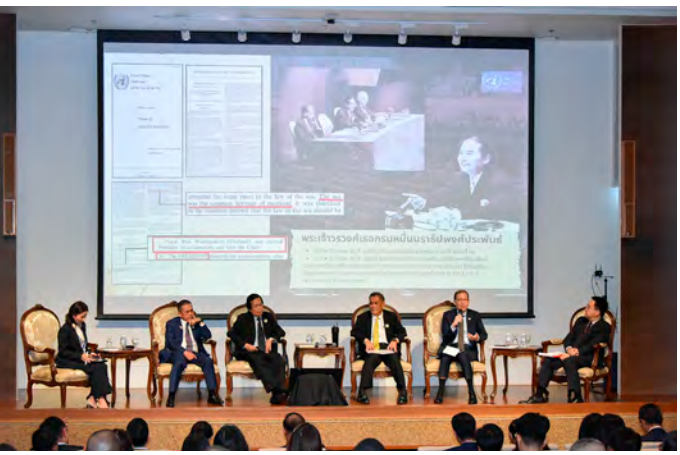
พิจารณาปัจจุบัน (On the Present)

ในปัจจุบันโลกมีพัฒนาการอย่างต่อเนื่องและซับซ้อนมากยิ่งขึ้น สังคมระหว่างประเทศจึงจำเป็นต้องมีกฎเกณฑ์ร่วมกันเพื่อสร้างหลักประกันแห่งสันติภาพ ความมั่นคง และความร่วมมือทางเศรษฐกิจและสังคมระหว่างรัฐ กฎหมายระหว่างประเทศและสนธิสัญญาจึงมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการวางกรอบกติกาสากล ตลอดจนเป็นกลไกในการแก้ไขข้อพิพาทและปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในประชาคมโลก

การสร้างพื้นฐานด้านสิทธิมนุษยชนและนิติธรรม ประเทศไทยได้แสดงความมุ่งมั่นในการยกระดับมาตรฐานสิทธิมนุษยชน โดยไทยเป็นภาคีอนุสัญญาหลักด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศจำนวน ๘ ฉบับ จาก ๙ ฉบับ ได้แก่ CRC, CEDAW, ICCPR, ICESCR, ICERD, CAT, CRPD และ ICPPED สนธิสัญญาเหล่านี้สร้างพันธกรณีแก่ไทยในการปฏิบัติตามและรายงานการดำเนินการ ตลอดจนเผยแพร่หลักการที่เกี่ยวข้อง โดยล่าสุด ในปี ๒๕๖๕ ไทยได้มีพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. ๒๕๖๕ เพื่อรองรับการให้สัตยาบันสารเข้าเป็นภาคี ICPPED (อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลทุกคนจากการบังคับให้หายสาบสูญ) ซึ่งมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๖๗ ถือเป็นก้าวสำคัญในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนและสร้างกลไกคุ้มครองประชาชนจากการถูกบังคับให้สูญหาย

การปรับตัวสู่เศรษฐกิจดิจิทัลและความร่วมมือระหว่างประเทศ ไทยเดินหน้าเข้าสู่เศรษฐกิจดิจิทัลอย่างจริงจัง ซึ่งมูลค่าเศรษฐกิจดิจิทัลของไทยในปี ๒๕๖๘ เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญกล่าวคือ เกือบ ๑๕๐ พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ในเรื่องนี้ สนธิสัญญาก้าวเข้ามามีบทบาทสำคัญในการวางกฎเกณฑ์และอำนวยความสะดวก กล่าวคือ ไทยกำลังเข้าเป็นภาคีความตกลงว่าด้วยการอำนวยความสะดวกการค้าข้ามพรมแดนแบบไร้เอกสารในเอเชียและแปซิฟิก (Framework Agreement on Facilitation of Cross-Border Paperless Trade in Asia and the Pacific - CPTA) เพื่ออำนวยความสะดวกการค้าข้ามพรมแดนผ่านระบบไร้เอกสาร ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและความโปร่งใสในการทำธุรกรรมการค้าระหว่างประเทศ ลดอุปสรรคทางเทคนิค ทำให้กระบวนการ

สนธิสัญญาไม่เพียงเป็นกรอบกฎหมายระหว่างรัฐ แต่ยังเป็นกลไกที่เชื่อมโยงอดีต ปัจจุบัน และอนาคตของประเทศ ตั้งแต่การรักษาเอกราชในอดีต การสร้างความร่วมมือในปัจจุบัน ไปจนถึงการรับมือกับความท้าทายในอนาคต

ทางการค้ามีความชัดเจน ตลอดจนส่งเสริมการปฏิบัติตามมาตรฐานและกฎระเบียบสากล

การรักษาสิ่งแวดล้อมและการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ไทยเข้าเป็นภาคีสนธิสัญญาด้านสิ่งแวดล้อมหลายฉบับ ทั้งในด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ อาทิ UNFCC, Kyoto Protocol, Paris Agreement หรือในด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ/ความหลากหลายทางชีวภาพ อาทิ UNCCD, CBD, CITES หรือสนธิสัญญาซึ่งมีวัตถุประสงค์หลักเกี่ยวกับการจัดการของเสียมลพิษ และสารเคมีอันตราย อาทิ Basel Convention, Rotterdam Convention, Minamata Convention หรือในด้านกฎหมายทะเล อาทิ UNCLOS

การเข้าร่วมเป็นภาคีสนธิสัญญาต่าง ๆ นี้ ช่วยยกระดับมาตรฐานของประเทศไทย แม้แต่ละรัฐจะมีข้อจำกัดที่แตกต่างกัน และการปฏิบัติตามพันธกรณีในทางปฏิบัติยังเป็นความท้าทาย แต่ก็ถือเป็นโอกาสในการพัฒนาศักยภาพของประเทศให้เท่าทันโลกที่เปลี่ยนแปลง

มองอนาคต (On the Future)

โลกที่เต็มไปด้วยการเปลี่ยนแปลงและความไม่แน่นอน สนธิสัญญาในฐานะผลลัพธ์ของกระบวนการพัฒนากฎหมายระหว่างประเทศ ได้กลายเป็นเครื่องมือสำคัญในการกำหนดมาตรฐานสากลและส่งเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างรัฐ เพื่อรับมือกับความท้าทายใหม่ที่เกิดขึ้นในศตวรรษที่ ๒๑ ไม่ว่าจะเป็นการต่อยอดความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อม การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ หรือการจัดการพื้นที่ส่วนรวมของมนุษยชาติในยุคใหม่ ซึ่งไทยมีบทบาทเชิงรุกในความตกลงระหว่างประเทศสมัยใหม่ ทั้งด้านทะเลหลวง อวกาศ และเทคโนโลยีดิจิทัลผ่านการเข้าร่วมความตกลง BBNJ เพื่อคุ้มครองความหลากหลายทางชีวภาพทางทะเล และลงนามในข้อตกลงอาร์ทีมิสเพื่อส่งเสริมธรรมาภิบาลอวกาศ สำหรับในด้านเทคโนโลยี ไทยกำลังพัฒนากฎหมาย AI และมีบทบาทในความร่วมมือด้านความมั่นคงไซเบอร์ระดับโลก ซึ่งสะท้อนถึงความมุ่งมั่นในการรับมือกับความท้าทายใหม่ในศตวรรษที่ ๒๑

สนธิสัญญา = อดีต ปัจจุบัน และอนาคตของไทย สนธิสัญญาไม่เพียงเป็นกรอบกฎหมายระหว่างรัฐ แต่ยังเป็นกลไกที่เชื่อมโยงอดีต ปัจจุบัน และอนาคตของประเทศ ตั้งแต่การรักษาเอกราชในอดีต การสร้างความร่วมมือในปัจจุบัน ไปจนถึงการรับมือกับความท้าทายในอนาคต กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย ในฐานะหน่วยงานหลักด้านกฎหมายระหว่างประเทศของไทย มีบทบาทสำคัญในการดำเนินงานด้านสนธิสัญญาเขตแดนและการวิเคราะห์พัฒนาการของกฎหมายระหว่างประเทศภายใต้กรอบสหประชาชาติและองค์กรระหว่างประเทศต่าง ๆ เพื่อใช้สนธิสัญญาเป็นเครื่องมือสร้างความมั่นคงของชาติ และขับเคลื่อนประเทศไทยให้ก้าวอย่างมั่นคงในเส้นทางกฎหมายระหว่างประเทศ พร้อมมีส่วนร่วมในประชาคมโลกอย่างยั่งยืน

เรื่อง นายอิทธิ์ ธีรรัฐ นักการทูตปฏิบัติการ
กองอเมริกาเหนือ กรมอเมริกาและแปซิฟิกใต้

พันธมิตรไทย-สหรัฐฯ: มองย้อนอดีต มุ่งสู่อนาคต

การเปลี่ยนแปลงทางภูมิรัฐศาสตร์และทิศทางใหม่ของสหรัฐฯ
ทำให้ความสัมพันธ์ไทย–สหรัฐฯ เผชิญทั้งความท้าทายและโอกาสใหม่อย่างพร้อมกัน

การเปลี่ยนแปลงทางภูมิรัฐศาสตร์และความท้าทายใหม่ที่เกิดขึ้นทั่วโลกในปัจจุบัน รวมถึงการเข้ารับตำแหน่งของประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกา เป็นสมัยที่ ๒ ของประธานาธิบดีโดนัลด์ เจ. ทรัมป์ เมื่อช่วงต้นปี ๒๕๖๘ ความเป็นพันธมิตรไทย-สหรัฐฯ ซึ่งดำเนินมา ๑๙๒ ปี กำลังพบความท้าทายใหม่ ๆ และโอกาสในหลายเรื่อง ซึ่งจะมีผลทั้งต่อไทยและสหรัฐฯ ตลอดจนสันติภาพและความมั่นคงในภูมิภาค

ในโอกาสที่กระทรวงการต่างประเทศครบรอบ ๑๕๐ ปี ในปี ๒๕๖๘ กรมอเมริกาและแปซิฟิกใต้ได้จัดงานเสวนาวิชาการ "พันธมิตรไทย-สหรัฐฯ: มองย้อนอดีต มุ่งสู่อนาคต" เมื่อวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๖๘ ที่กระทรวงการต่างประเทศ โดยได้รับเกียรติจากวิทยากรผู้เชี่ยวชาญชั้นแนวหน้าของไทยที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับสหรัฐฯ มาเป็นเวลายาวนาน มาร่วมเสวนาแลกเปลี่ยนมุมมองระหว่างอดีตนักการทูตอาวุโสที่เคยประจำการที่สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงวอชิงตัน นำโดย ดร. ศุภวุฒิ สายเชื้อ อดีตประธานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เอกอัครราชทูตวีระศักดิ์ ฟูตระกูล อดีตรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศ เอกอัครราชทูตพิศาล มาณวพัฒน์ อดีตเอกอัครราชทูต ณ กรุงวอชิงตัน และเอกอัครราชทูตนงนุช เพ็ชรรัตน์ อดีตอธิบดี

กรมอเมริกาและแปซิฟิกใต้ ดำเนินรายการโดยคุณกวี จงกิจถาวร สื่อมวลชนและนักวิชาการอาวุโส การเสวนามีวัตถุประสงค์เพื่อ “มองย้อนอดีต” ถึงพัฒนาการของความสัมพันธ์ไทย-สหรัฐฯ ซึ่งความเป็นพันธมิตรระหว่างกันได้เคยเป็นประโยชน์ต่อทั้งสองประเทศและภูมิภาคให้ผ่านพ้นประเด็นความท้าทายต่าง ๆ ในอดีต และ “มุ่งสู่อนาคต” เพื่อระดมความคิดในการจัดการกับความท้าทายที่ไทยเผชิญอยู่ในปัจจุบันเพื่อรักษาและผลักดันผลประโยชน์ของไทยต่อไป

ในโอกาสกล่าวเปิดงาน ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ เอกสิริ ปิณฑะรุจิ ได้เน้นย้ำถึงความสัมพันธ์ไทย-สหรัฐฯ ที่มีประวัติศาสตร์ยาวนานกว่า ๑๙๐ ปี ได้ผ่านทั้งช่วงเวลาแห่งโอกาสและความร่วมมือ และช่วงเวลาที่มีความท้าทาย ปัจจุบัน ความสัมพันธ์ไทย-สหรัฐฯ มีความร่วมมือครอบคลุมรอบด้านที่เป็นผลประโยชน์ร่วมกัน โดยเฉพาะในด้านการทหารและความมั่นคงที่ยังคงเป็นเสาหลักสำคัญ และด้านเศรษฐกิจและการค้า โดยเฉพาะในบริบทของการเจรจาทางการค้า ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญเร่งด่วนที่กระทรวงฯ ทำงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิด เพื่อผลักดันให้เกิดความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและความเป็นหุ้นส่วนที่เป็นประโยชน์ร่วมกัน โดยกระทรวงการต่างประเทศมุ่งขับเคลื่อนความสัมพันธ์ให้เดินหน้าและมีโอกาสเสริมสร้างความร่วมมือในด้านอื่น ๆ ได้อีกมาก อาทิ ด้านพลังงาน และเศรษฐกิจดิจิทัล ตลอดจนความสัมพันธ์ในระดับประชาชน ซึ่งเป็นพื้นฐานที่สำคัญของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

“มองย้อนอดีต”

ท่านทูตวีระศักดิ์ฯ เห็นว่า แม้ปัจจุบัน ไทยจะเผชิญแรงกดดันทางการค้าจากสหรัฐฯ ซึ่งอาจทำให้ประชาชนส่วนหนึ่งมีความรู้สึกไม่ดี แต่เราควรมองความสัมพันธ์ไทย-สหรัฐฯ ในระยะยาว โดยความสัมพันธ์ไทย-สหรัฐฯ มีมายาวนาน หยั่งรากลึกมีความเกื้อกูลกัน และทุก ๆ ครั้งที่ไทยประสบกับวิกฤตในประวัติศาสตร์ สหรัฐฯ ได้ยืนอยู่เคียงข้างไทย โดยได้ยกตัวอย่างเหตุการณ์สำคัญในอดีต อาทิ กรณีช่วงภายหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ ที่อังกฤษต้องการปลดอาวุธไทย ซึ่งสหรัฐฯ เข้ามาขัดขวาง กรณีสงครามกลางเมืองในลาวที่อาจลุกลามมาถึงไทย สหรัฐฯ ก็ได้เข้ามาช่วย โดยไทยและสหรัฐฯ ได้จัดทำแถลงการณ์ถนัด-รัสก์ (Thanat-Rusk Communiqué) ซึ่งได้กลายเป็นพื้นฐาน ความร่วมมือด้านความมั่นคงระหว่างกันที่ขยายมาจากพันธกรณีภายใต้สนธิสัญญาป้องกันร่วมกันเอเชีย

ตะวันออกเฉียงใต้ (Manila Pact) ต่อมา ในกรณีกองทัพเวียดนามเข้ายึดครองกัมพูชา สหรัฐฯ ได้เข้ามาช่วยกดดันให้เวียดนามถอนตัวออกจากกัมพูชา กรณีกัมพูชาต้องการนำเรื่องข้อพิพาทเขตแดนกับไทยเข้าที่ประชุมคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ (UNSC) ในช่วงที่เวียดนามทำหน้าที่ประธาน แต่สหรัฐฯ ใช้สิทธิยับยั้ง และกรณีที่สหรัฐฯ ส่งอดีตประธานาธิบดีจอร์จ บุช เป็นผู้แทนมาเข้าร่วมพระราชพิธีฉลองสิริราชสมบัติ ๖๐ ปี พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร นอกจากนี้ ในปัจจุบันที่มีความไม่แน่นอนและกฎหมายระหว่างประเทศถูกท้าทายโดยมหาอำนาจ กลไกที่สำคัญคือดุลแห่งอำนาจซึ่งจะไม่สามารถเกิดขึ้นได้หากไม่มีสหรัฐฯ โดยอาเซียนก็มีมุมมองในเรื่องนี้เช่นเดียวกัน

ในมิติเศรษฐกิจ ดร.ศุภวุฒิฯ เล่าถึงที่มาของความไม่พอใจของสหรัฐฯ ต่อระเบียบการค้าโลกในปัจจุบันว่า เกิดจากความรู้สึกของชนชั้นกลางในสหรัฐฯ ที่รู้สึกว่า ตนได้รับความสูญเสียจากโลกาภิวัตน์ การเปิดตลาด และการค้าเสรีทั้ง ๆ ที่ในความเป็นจริง การสูญเสียเกิดขึ้นจากเทคโนโลยี ระบบอัตโนมัติ และโครงสร้างการพัฒนาเศรษฐกิจทั่วโลกที่ทำให้สหรัฐฯ ขาดดุลการค้า ทั้งนี้ แรงกดดันทางการเมืองเป็นเรื่องปกติที่มาควบคู่กับความสัมพันธ์ทางการค้าและผลประโยชน์ที่ไทยได้รับจากสหรัฐฯ โดยยกตัวอย่างกรณี Textile Embargo ในช่วงทศวรรษที่ ๑๙๘๐ ซึ่งไทยสามารถแก้ไขปัญหาได้ในที่สุด โดยอาศัยความสัมพันธ์กับหน่วยงานด้านความมั่นคงเป็นน้ำหนักในการต่อรองที่สำคัญในการเจรจากับ

ปัจจุบัน ความสัมพันธ์ไทย-สหรัฐฯ มีความร่วมมือครอบคลุมรอบด้านที่เป็นผลประโยชน์ร่วมกัน โดยเฉพาะในด้านการทหารและความมั่นคงที่ยังคงเป็นเสาหลักสำคัญ และด้านเศรษฐกิจและการค้า

ฝ่ายสหรัฐฯ ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเป็นสิ่งที่ปัญญาประดิษฐ์ (AI) ทำแทนไม่ได้ นอกจากนี้ ยังได้ย้ำถึงความสัมพันธ์ไทย-สหรัฐฯ ที่มีความลึกซึ้ง และมีความหมายต่อดุลอำนาจในภูมิภาคที่มีความสำคัญสำหรับไทย

ในทำนองเดียวกัน ท่านทูตนงนุชฯ ได้ย้ำถึงความสัมพันธ์ระดับบุคคลที่ได้ช่วยให้ความสัมพันธ์ไทย-สหรัฐฯ ผ่านความท้าทายมาหลายครั้ง เช่น กรณีช่วงวิกฤตเศรษฐกิจต้มยำกุ้ง ที่สหรัฐฯ ช่วยไทยน้อยมากในช่วงต้น แต่สุดท้าย นาย Tim Geithner รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังสหรัฐฯ ในขณะนั้น ซึ่งในวัยเด็กเคยติดตามบิดามาอยู่และเรียนหนังสือที่ไทยก็ช่วยยืดโยงการสนับสนุนจากสหรัฐฯ ไว้ได้ และบริษัทเอกชนสหรัฐฯ จำนวนกว่า ๔๐๐ แห่ง ประกาศจะไม่ถอนการลงทุนออกจากไทย กรณีช่วงสงครามอัฟกานิสถานที่ไทยส่งทหารช่างไปช่วยสร้างสนามบิน กรณีช่วงสงครามอิรักที่ไทยไม่ได้เข้าร่วม Coalition of the Willing แต่สุดท้ายไทยก็ส่งหน่วยแพทย์ทหารไปช่วย ซึ่งทำให้ความสัมพันธ์กลับมาดี และกรณีที่สหรัฐฯ ยอมเจรจาร่างความตกลงเขตการค้าเสรีกับไทย (แม้สุดท้ายการเจรจาจะไม่สำเร็จ) ซึ่งปกติเป็นเรื่องยากมากที่สหรัฐฯ จะยอมเจรจากับประเทศใด ทั้งนี้ ปัจจัยสำคัญคือสายสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกับผู้มีอำนาจหรือบทบาทสำคัญในสหรัฐฯ ซึ่งไม่ได้มีเพียงแต่ประธานาธิบดีสหรัฐฯ กระทรวงการต่างประเทศสหรัฐฯ หรือสำนักงานผู้แทนการค้าสหรัฐฯ (USTR) เท่านั้น แต่รัฐสภาสหรัฐฯ ก็มีความสำคัญไม่น้อยไปกว่ากัน โดยที่ผ่านมา ไทยได้มีนโยบาย “เคาะประตู” (Door Knocking) และมีการเชิญ สส. สว. และเจ้าหน้าที่รัฐสภาสหรัฐฯ มาเยือนไทย เพื่อทำความรู้จักคุ้นเคยและสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับประเทศไทย

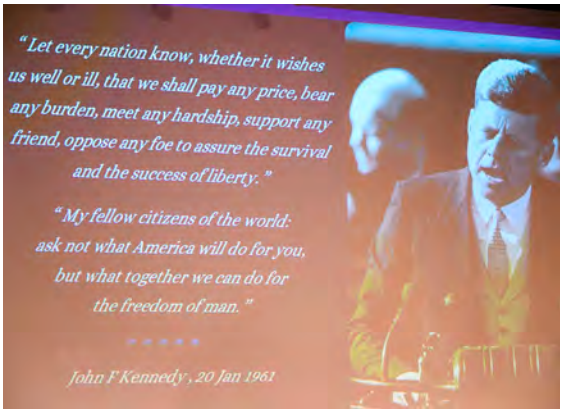
นอกจากนี้ ยังได้มีการจัดตั้งกลไกทวิภาคี โดยเฉพาะการประชุมหารือยุทธศาสตร์ไทย-สหรัฐฯ (Strategic Dialogue) ในระดับปลัดกระทรวงการต่างประเทศ และการประชุม Strategic and Defense Dialogue หรือการประชุม ๒+๒ ในระดับปลัดกระทรวงการต่างประเทศและกระทรวงกลาโหมของทั้งสองฝ่าย เพื่อหารือการขับเคลื่อนความร่วมมือด้านความมั่นคง

ท่านทูตพิศาลฯ ได้ถอดบทเรียนเกี่ยวกับการดำเนินความสัมพันธ์กับสหรัฐฯ ได้แก่ ๑. สหรัฐฯ ยึดผลประโยชน์ของตนก่อนเสมอ โดยยกตัวอย่างกรณีสหรัฐฯ มีท่าทีที่รุนแรงในประเด็นซินเจียงของจีน แต่กลับมีท่าทีที่อ่อนในประเด็นแคชเมียร์ระหว่างอินเดียกับปากีสถาน ๒. รัฐสภาสหรัฐฯ มีบทบาทสำคัญในการสร้างอำนาจต่อรองกับฝ่ายบริหาร ๓. การเมืองในกรุงวอชิงตัน คือการแลกเปลี่ยนมาโดยตลอด ไม่ได้เพิ่งเริ่มในยุคของประธานาธิบดีทรัมป์ และ ๔. ถ้าผลประโยชน์ของไทยและสหรัฐฯ สอดคล้องกัน ไทยก็พร้อมเดินไปด้วย แต่หากไม่สอดคล้องกัน ไทยต้องพร้อมที่จะแยกกันเดิน ซึ่งจะทำให้การทูตไทยสง่างามและได้รับการเคารพจากสหรัฐฯ โดยยกตัวอย่างการที่ไทยเคยลงคะแนนเสียงต่อข้อมติประณามการทิ้งระเบิดของสหรัฐฯ ในลิเบียในที่ประชุม UNSC ซึ่งไทยเป็นสมาชิกไม่ถาวรในขณะนั้น เพื่อรักษาหลักการของไทย

“มุ่งสู่อนาคต”

สำหรับการดำเนินความสัมพันธ์กับสหรัฐฯ ต่อจากนี้ ท่านทูตนงนุชฯ ขอให้มองไกล อย่ามองแค่ยุคของประธานาธิบดีทรัมป์ และอดีตสามารถเป็นบทเรียนได้ โดยตั้งข้อสังเกตว่า ปัจจุบันการเจรจาการค้าในฝั่งสหรัฐฯ มีลักษณะรวมศูนย์ และสหรัฐฯ ภายใต้ประธานาธิบดีทรัมป์ ได้มีการปรับโครงสร้างระบบราชการอย่างมาก ทำให้ไทยอาจไม่สามารถพึ่งพาสายสัมพันธ์กับผู้มีอำนาจตัดสินใจในหน่วยงานต่าง ๆ ได้เหมือนเดิม ทั้งนี้ การเจรจากับสหรัฐฯ สามารถเจรจาข้ามภาคส่วนได้ โดยยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงเป็นสิ่งที่ไทยสามารถใช้เพิ่มน้ำหนักในการเจรจากับฝ่ายสหรัฐฯ ได้ เนื่องจากสหรัฐฯ ยังต้องพึ่งพาไทย โดยเฉพาะในบริบทยุทธศาสตร์อินโด-แปซิฟิก และความร่วมมือด้านการลงทุนถือเป็นความร่วมมือ Win-Win ที่สามารถเป็นประโยชน์ นอกจากนั้น ไทยควรให้ความสำคัญกับกลุ่มประเทศอำนาจกลางมากขึ้น

อย่างจริงจัง เช่น อินเดียและซาอุดีอาระเบีย ซึ่งจะช่วยให้ไทยไม่ต้องพึ่งพาประเทศมหาอำนาจประเทศใดประเทศหนึ่งมากจนเกินไป

ในขณะที่ท่านทูตพิศาลฯ เชื่อว่า กระทรวงการต่างประเทศ เป็นหน่วยงานที่สามารถมีบทบาทนำและขับเคลื่อนความสัมพันธ์ไทย-สหรัฐฯ ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด และเสนอว่า ๑. ไทยควรเลิกพูดคุยกับสหรัฐฯ ในประเด็นเดิม ๆ ที่อ้างถึงความสัมพันธ์ที่ยาวนานกับสหรัฐฯ แต่ต้องทำให้สหรัฐฯ เห็นว่า ไทยทำอะไรที่เป็นประโยชน์แก่สหรัฐฯ บ้าง และหากสหรัฐฯ ทำให้ไทยไม่พอใจ สหรัฐฯ จะได้รับความเสียหายอย่างไร ๒. ไทยควรเดินหมากการทูตกับอาเซียนและจีนให้เอื้อประโยชน์ต่อความสัมพันธ์กับสหรัฐฯ เช่น การรวมตัวกันของอาเซียนไปหารือกับจีนว่า จะช่วยลดผลกระทบจากปัญหาสินค้าจีนที่ผลิตเกินและทะลักผ่านอาเซียนไปยังสหรัฐฯ ได้อย่างไร แล้วจึงค่อยไปหารือกับฝ่ายสหรัฐฯ ซึ่งจะช่วยสร้างภาพลักษณ์ที่ดีและทำให้ฝ่ายสหรัฐฯ เห็นว่า ไทยและอาเซียนไม่ได้อยู่ในโอวาทของจีน และ ๓. กระทรวงการต่างประเทศ ต้องมีเครือข่ายกับทุกภาคส่วนที่สำคัญ โดยเฉพาะกับภาคเอกชนของไทยที่เป็นผู้ทำประโยชน์ให้ฝ่ายสหรัฐฯ และเป็นผู้สร้างเครื่องมือในการเจรจาต่อรองให้กับไทย

ท่านทูตวีระศักดิ์ฯ เห็นว่า มรดกความสัมพันธ์ที่ดีทางประวัติศาสตร์เป็น "Reservoir of Goodwill" ที่ยังมีประโยชน์ในการช่วยนำทางการดำเนินความสัมพันธ์กับสหรัฐฯ แต่ไทยไม่สามารถพึ่งพาเครื่องมือใดเครื่องมือหนึ่งเพียงอย่างเดียว จากประสบการณ์ตรง หนึ่งในผู้ที่มีอิทธิพลที่สามารถสร้างแรงกดดันต่อรัฐบาลสหรัฐฯ คือ บริษัทเอกชนสหรัฐฯ ที่มีผลประโยชน์ในไทย ซึ่งการเลือกใช้กลยุทธ์ย่อมขึ้นอยู่กับแต่ละสถานการณ์

สุดท้าย ในมิติเศรษฐกิจ ดร.ศุภวุฒิฯ เห็นว่า ปัจจุบันไทยประสบความท้าทายจากการที่ประธานาธิบดีทรัมป์ได้ปรับโครงสร้างระบบราชการและไล่ข้าราชการออกจำนวนมาก ซึ่งได้ส่งผลกระทบต่อสายสัมพันธ์ในกรุงวอชิงตันที่ไทยเคยพึ่งพาได้ รวมถึงการที่ประธานาธิบดีทรัมป์ได้ยกเลิกการเป็นเจ้าภาพของโลกการค้าเสรี โดยรัฐบาลของประธานาธิบดีทรัมป์ในปัจจุบันต่างจากยุคทรัมป์ ๑.๐ ซึ่งขณะนี้ประเด็นเรื่องการเคลื่อนย้ายการลงทุนไปยังมิตรประเทศ (Friendshoring) ไม่เพียงพอ แต่ต้องแก้ไขการขาดดุลการค้าของสหรัฐฯ ด้วย ดังนั้น ในการวางกรอบการเจรจากับสหรัฐฯ ไทยจำเป็นต้องปรับตัวด้วยการลดการได้เปรียบดุลการค้ากับสหรัฐฯ และในขณะเดียวกัน สหรัฐฯ มองจีนว่า เป็นคู่แข่ง ไทยต้องทำตัวให้อยู่ในบทบาทสำคัญ (Relevant) ไม่ใช่แค่เป็นกลาง แต่ต้องปรับบทบาทใหม่ (Reinvent) ของตัวเอง นอกจากนี้ ได้ยกตัวอย่างการสร้างพันธมิตรกับรัฐที่ทำเกษตรกรรมในสหรัฐฯ ซึ่งเป็นฐานเสียงที่สำคัญของประธานาธิบดีทรัมป์ โดยไทยมีศักยภาพสูงในการแปรรูปอาหาร และสามารถนำเข้าสินค้าเกษตรจากสหรัฐฯ มาช่วยพัฒนาและยกระดับอุตสาหกรรมแปรรูปอาหารและอาหารคุณภาพสูงของไทยด้วย

ทั้งนี้ การเสวนาถ่ายทอดประสบการณ์จากผู้เชี่ยวชาญและนักการทูตอาวุโสที่ได้มีบทบาทสำคัญต่อความสัมพันธ์ไทย-สหรัฐฯ ได้เป็นประโยชน์สำหรับข้าราชการปัจจุบัน โดยเฉพาะข้าราชการรุ่นใหม่ ทั้งในส่วนของข้อมูลที่สำคัญเชิงประวัติศาสตร์และมุมมองเชิงยุทธศาสตร์ในมิติต่าง ๆ เพื่อพัฒนาองค์ความรู้และใช้เป็นข้อคิดที่สำคัญในการขับเคลื่อนความสัมพันธ์ไทย-สหรัฐฯ และผลักดันผลประโยชน์ของไทยอย่างรอบด้านต่อไป

เรื่อง นายพงษ์ประภัสสร์ แสงสุริยง นักการทูตปฏิบัติการ
กองตะวันออกกลาง กรมเอเชียใต้ ตะวันออกกลางและแอฟริกา

ลงทะเบียน
ที่นั่งจำนวนจำกัด

งานเสวนาวิชาการ
โอกาสไทย ในระเบียบใหม่ของตะวันออกกลาง

วันศุกร์ที่ 30 พฤษภาคม 2568

13.00 - 16.00 น.

ห้องนราธิป กระทรวงการต่างประเทศ

ช่วงที่ 1: โอกาสไทยในบริบทภูมิรัฐศาสตร์และระเบียบใหม่ตะวันออกกลาง

ดร. ศราวุฒิ อารีย์
ศูนย์มุสลิมศึกษา สถาบันเอเชียศึกษา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผศ.ดร. อาทิตย์ ทองอินทร์
สาขาวิชารัฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ช่วงที่ 2: โอกาสไทยในบริบทภูมิศาสตร์เศรษฐกิจตะวันออกกลาง

รศ.ดร. วินัย ดะห์ลัน
ศูนย์วิทยาศาสตร์ฮาลาล
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รศ.ดร. ปกรณ์ ปรียากร
ผู้ทรงคุณวุฒิจุฬาราชมนตรี

ดำเนินรายการโดย

เก้า - พงศธัช สุขพงษ์
ผู้ดำเนินรายการ
ทันโลก กับ Thai PBS

โอกาสไทยในระเบียบใหม่ของตะวันออกกลาง

ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงของภูมิรัฐศาสตร์โลก ตะวันออกกลางกำลังกลายเป็นเวทีสำคัญที่กำหนดทิศทางระเบียบโลกใหม่ และอาจเป็นจุดที่ซ่อนโอกาสทองของไทย

การเปลี่ยนแปลงของภูมิรัฐศาสตร์ทำให้ “ตะวันออกกลาง” กลายเป็น “จุดร้อน” ของโลก ซึ่งปฏิเสธไม่ได้ว่าภายใต้ระเบียบใหม่ของภูมิภาคตะวันออกกลางนี้ แฝงไปด้วยโอกาสของไทยในหลากหลายมิติ

คำถามคือ โอกาสของไทยในระเบียบใหม่ของภูมิภาคตะวันออกกลางอยู่ที่ไหน

ในโอกาสครบรอบ ๑๕๐ ปี การสถาปนากระทรวงการต่างประเทศ กรมเอเชียใต้ ตะวันออกกลางและแอฟริกาได้จัดเสวนา “โอกาสไทยในระเบียบใหม่ของตะวันออกกลาง” เมื่อวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๖๘ เพื่อสำรวจความท้าทายของภูมิภาคที่มีส่วนกำหนดทิศทางของระเบียบโลก และโอกาสที่ยังรอไทยอยู่

ภูมิรัฐศาสตร์ตะวันออกกลางที่เปลี่ยนแปลง

ท่ามกลางบริบทโลกที่เปลี่ยนแปลงไป กลุ่มประเทศความร่วมมืออ่าวอาหรับ (Gulf Cooperation Council หรือ GCC) ซึ่งประกอบด้วยซาอุดีอาระเบีย คูเวต บาห์เรน กาตาร์ สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ และโอมาน ได้กลายมาเป็นศูนย์กลางอำนาจ ดร.ศราวุฒิ อารีย์ ผู้อำนวยการศูนย์มุสลิมศึกษา สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มองว่า ชาติมหาอำนาจต่างเข้ามาแสดงบทบาท โดยเฉพาะจีน และสหรัฐอเมริกา ขณะที่กลุ่มประเทศ GCC ได้แรงบันดาลใจในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจจากภูมิภาคเอเชีย โดยเฉพาะการผงาดขึ้นมาของจีน และอินเดีย ซึ่งทำให้มองเห็นโอกาสในการขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจของตัวเองมากกว่าการพึ่งพาสหรัฐฯ และให้ความสำคัญกับภูมิภาคเอเชียมากขึ้น ซาอุดีอาระเบีย คือ หนึ่งในโอกาสที่สำคัญในฐานะมหาอำนาจในภูมิภาค ทั้งเป็นผู้นำของกลุ่มประเทศองค์การ ความร่วมมืออิสลาม (Organisation of Islamic Cooperation หรือ OIC) ซึ่งมีสมาชิก ๕๗ ประเทศ กลุ่มประเทศสันนิบาตอาหรับ (Arab League) ซึ่งมีสมาชิก ๒๒ ประเทศ และกลุ่มประเทศ GCC ซึ่งมีสมาชิก ๖ ประเทศ ในแง่นี้ การฟื้นฟูความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับซาอุดีอาระเบียถือเป็นการ “ปลดล็อก” เปิดประตูเข้าสู่โลกมุสลิม

ในทางเศรษฐกิจ ศักยภาพมหาศาลที่อาจคาดไม่ถึงคือ อุตสาหกรรมฮาลาล ซึ่งมีตลาดรองรับในหลายประเทศทั่วโลก โดยเฉพาะกลุ่มประเทศ GCC ซึ่งเป็นตลาดที่มีจุดเด่นสำคัญเนื่องจากประชากรอยู่ในวัยหนุ่มสาวและมีกำลังซื้อสูง

"จริง ๆ ผมคิดว่า นี่คือผลงานที่ดีที่สุดอย่างหนึ่งของกระทรวงการต่างประเทศในการฟื้นฟูความสัมพันธ์กับซาอุดีอาระเบีย" ดร.ศราวุฒิฯ กล่าว

หากจะกล่าวในภาพรวมแล้ว ปัจจุบันภูมิรัฐศาสตร์ของภูมิภาคตะวันออกกลางเปลี่ยนไปภายใต้ระเบียบระหว่างประเทศ "๓ หลัง (Post)" ซึ่งในมุมมองของ ผศ.ดร.อาทิตย์ ทองอินทร์ อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ประกอบด้วย

ระเบียบระหว่างประเทศหลังยุคอเมริกา (Post-American Order) ซึ่งมีลักษณะความสัมพันธ์ที่ไม่ได้สะท้อนอำนาจที่เหนือกว่าของสหรัฐฯ แต่เพียงฝ่ายเดียวอีกต่อไป และโดยที่สหรัฐฯ ไม่มีแนวทางที่ชัดเจนต่อภูมิภาคตะวันออกกลาง ทำให้ประเทศพันธมิตรต้องกระจายความเสี่ยงในการดำเนินความสัมพันธ์

ระเบียบระหว่างประเทศหลังอาหรับสปริง (Post-Arab Spring Order)[1] ซึ่งประเทศอาหรับให้ความสำคัญกับเสถียรภาพภายในประเทศและในภูมิภาคเป็นที่ตั้ง รวมถึงเปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วมและมีโอกาสต่าง ๆ มากขึ้น

ระเบียบระหว่างประเทศหลังยุคปาเลสไตน์เป็นศูนย์กลาง (Post-Palestinian Centrality) ประเทศอาหรับลดทอนปัจจัยเชิงอุดมการณ์ลง เพื่อปูทางไปสู่สถานการณ์ที่ทุกฝ่ายได้ประโยชน์ร่วมกัน

ตลาดฮาลาล ภูมิศาสตร์เศรษฐกิจ และโอกาสของไทย

ในทางเศรษฐกิจ ศักยภาพมหาศาลที่อาจคาดไม่ถึงคือ อุตสาหกรรมฮาลาล ซึ่งมีตลาดรองรับในหลายประเทศทั่วโลก โดยเฉพาะกลุ่มประเทศ GCC ซึ่งเป็นตลาดที่มีจุดเด่นสำคัญเนื่องจากเป็นสังคมที่มีชีวิตชีวา (Active Society) ประชากรอยู่ในวัยหนุ่มสาว และมีกำลังซื้อสูง

รศ.ดร.วินัย ดะห์ลัน ผู้ก่อตั้งและที่ปรึกษาผู้อำนวยการศูนย์วิทยาศาสตร์ฮาลาล จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เล่าว่า ไทยมีภาพลักษณ์ที่ดีในสายตาของโลกมุสลิม จากการอยู่ร่วมกันอย่างกลมกลืนของประชากรมุสลิมจำนวนหลายล้านคน กลายเป็น "ซอฟต์พาวเออร์" ที่ช่วยสร้างความไว้วางใจในกลุ่มประเทศ GCC ที่ต้องการมีความร่วมมือด้านวิทยาศาสตร์ฮาลาลกับไทย ทั้งนี้ ศูนย์วิทยาศาสตร์ฮาลาลของไทยก่อตั้งเมื่อปี ๒๕๔๖ และเป็นศูนย์วิทยาศาสตร์ฮาลาลแห่งแรกของโลก และได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลอย่างต่อเนื่อง

กลุ่มประเทศ GCC กำลังเดินหน้าไปสู่แนวคิดการพลิกฟื้นเศรษฐกิจใหม่ที่จะลดการพึ่งพาน้ำมัน กระจายความเสี่ยงมากขึ้น และเน้นการพัฒนาที่ยั่งยืนมากกว่าเดิม อีกทั้งยังมีผู้นำรุ่นใหม่ที่มีบทบาทมากขึ้น และติดต่อสื่อสารกันอย่างใกล้ชิด

โอกาสทางเศรษฐกิจในกลุ่มประเทศ GCC ยังมีมากไปกว่าเรื่องฮาลาล รศ.ดร.ปกรณ์ ปรียากร ผู้ทรงคุณวุฒิ จุฬาราชมนตรี อธิบายให้เห็นภาพรวมว่า ประเทศเหล่านี้กำลังเดินหน้าไปสู่แนวคิดการพลิกฟื้นเศรษฐกิจใหม่ที่จะลดการพึ่งพาน้ำมัน กระจายความเสี่ยงมากขึ้น และเน้นการพัฒนาที่ยั่งยืนมากกว่าเดิม ดังเช่นการประกาศ Saudi Vision 2030 ของซาอุดีอาระเบีย อีกทั้งยังมีผู้นำรุ่นใหม่ที่มีบทบาทมากขึ้น และติดต่อสื่อสารกันอย่างใกล้ชิดในกลุ่มประเทศเหล่านี้

ในบริบทเช่นนี้ ไทยจึงมีโอกาสขยายความร่วมมือและโอกาสด้านเศรษฐกิจในอีกหลากหลายมิติ โดยเฉพาะในสาขาศักยภาพ ได้แก่ การแพทย์และสุขภาพ การท่องเที่ยว อุตสาหกรรมป้องกันประเทศ เกษตรอัจฉริยะ การก่อสร้างแบบยั่งยืน พลังงานสะอาด การพัฒนานวัตกรรมดิจิทัล และเทคโนโลยี ซึ่งทั้งหมดนี้ กระทรวงการต่างประเทศจะเป็น “สะพานเชื่อมและผู้ช่วยอำนวยความสะดวก” เพื่อส่งเสริมการขยายโอกาสและผลักดันผลประโยชน์ของไทยในภูมิภาคตะวันออกกลาง

อ้างอิง

[1] อาหรับสปริง (Arab Spring) คือ กระแสการลุกฮือในโลกอาหรับเพื่อประท้วงต่อต้านการทุจริต วิกฤตเศรษฐกิจและสังคม และเรียกร้องเสรีภาพและประชาธิปไตย โดยเริ่มต้นจากตูนิเซียในช่วงปลายปี ค.ศ. ๒๐๑๐ ก่อนจะแพร่ขยายไปยังประเทศอื่น ๆ นำมาสู่การโค่นล้มผู้นำในหลายประเทศ ขณะเดียวกัน ก็นำมาสู่ความไร้เสถียรภาพในภูมิภาค อาทิ สงครามกลางเมืองในซีเรียและลิเบีย

MFA 150
1875 - 2025
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS
THAILAND
asean
ASEAN 2045: วิสัยทัศน์ โอกาส และความ(คาด)หวัง
4 มิถุนายน 2568 10.00-12.00 น.
ห้องนราธิป กระทรวงการต่างประเทศ
ดร. พิเศษ สอาดเย็น
ผู้อำนวยการสถาบัน เพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย (องค์การมหาชน) (TIJ)
ดร. กิริฎา เภาพิจิตร
ผู้อำนวยการวิจัย นโยบายเศรษฐกิจระหว่างประเทศและการพัฒนา และผู้อำนวยการโครงการวิเคราะห์เศรษฐกิจเชิงลึก สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI)
ผศ. ดร. ประภาภรณ์ ติวยานนท์ มงคลวนิช
คณบดีวิทยาลัยโลกคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
รศ. ดร. จิตติภัทร พูนขำ
รองคณบดีฝ่ายวิชาการและวิเทศสัมพันธ์ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ลงทะเบียนเพื่อสำรองที่นั่งล่วงหน้า
ดำเนินการเสวนาโดย
ผศ. ดร. สินีนาฏ เสริมชีพ
ผู้อำนวยการ ศูนย์อาเซียนศึกษา และอาจารย์ประจำคณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ASEAN 2045: วิสัยทัศน์ โอกาส และความ(คาด)หวัง

การเดินทางตลอด ๕๘ ปี อาเซียนกำลังก้าวสู่บทใหม่ด้วยวิสัยทัศน์ ๒๐๔๕ สู่ภูมิภาคที่แข็งแกร่ง มีนวัตกรรม มีพลวัต และยึดประชาชนเป็นหัวใจของการพัฒนา

เมื่อวันที่ ๔ มิถุนายน ๒๕๖๘ กระทรวงการต่างประเทศ โดยกรมอาเซียนได้จัดงานเสวนาวิชาการหัวข้อ “ASEAN 2045: วิสัยทัศน์โอกาส และความ(คาด)หวัง” โดยมีผู้แทนจากหน่วยงานราชการ นักวิชาการ สื่อมวลชน และประชาชนทั่วไปเข้าร่วมกว่า ๑๕๐ คน งานเสวนาดังกล่าวเป็นการเน้นย้ำความสำคัญของปี ๒๕๖๘ ซึ่งปีที่สำคัญของประวัติศาสตร์อาเซียนที่ผ่านมา ๕๘ ปี ในโอกาสที่ผู้นำอาเซียนได้ร่วมลงนามปฏิญญากรุงกัวลาลัมเปอร์ว่าด้วย “อาเซียน ๒๐๔๕: อนาคตร่วมกันของเรา” กอปรกับการครบรอบ ๑๕๐ ปี การสถาปนากระทรวงการต่างประเทศ ซึ่งงานเสวนานี้เป็นโอกาสให้ภาคส่วนต่าง ๆ มีความเข้าใจเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ประชาคมอาเซียนฉบับใหม่ และร่วมสำรวจโอกาส ความท้าทาย และความคาดหวัง สำหรับการเตรียมทิศทางการดำเนินนโยบายของไทยในอาเซียนต่อไป

ในช่วงเปิดงาน นายชุตินทร คงศักดิ์ เลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ กล่าวว่า งานเสวนาหัวข้อวิสัยทัศน์ประชาคมอาเซียนฉบับใหม่เป็นการฉายภาพทิศทางก้าวเดินของประชาคมอาเซียนในอีก ๒๐ ปีข้างหน้า โดยในการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ ๔๖ เมื่อวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๖๘ ผู้นำอาเซียนได้การลงนามปฏิญญากรุงกัวลาลัมเปอร์ว่าด้วย “อาเซียน ๒๐๔๕: อนาคตร่วมกันของเรา” เพื่อรับรองวิสัยทัศน์ประชาคมอาเซียน ค.ศ. ๒๐๔๕ และเอกสารประกอบ ซึ่งจะเริ่มปฏิบัติตั้งแต่ ๑ มกราคม ๒๕๖๙ - ๓๑ ธันวาคม ๒๕๘๘ ซึ่งทำหน้าที่เสมือนเข็มทิศให้ประเทศสมาชิกอาเซียนดำเนินการต่อไปในทุกมิติ ทั้งการเมืองความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม เทคโนโลยี ซึ่งการเสวนานี้ได้แนะนำให้รู้จักกับวิสัยทัศน์ฉบับใหม่และแลกเปลี่ยนกันว่า มีความคาดหวังอะไรบ้าง และเรียนรู้ว่า ไทยจะมีโอกาสอะไรบ้าง เพื่อสุดท้ายจะได้ย้อนกลับมาถามตนเองว่า เราจะได้รับประโยชน์อะไรบ้างจากวิสัยทัศน์นี้ พร้อมแสดงความขอบคุณต่อนายวิชาวัฒน์ อิศรภักดี และนายสุนทร ชัยยินดีภูมิ ผู้แทนของไทยในคณะทำงานระดับสูงว่าด้วยการจัดวิสัยทัศน์ประชาคมอาเซียนภายหลังปี ค.ศ. ๒๐๒๕ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุก ๆ หน่วยงานในการจัดทำวิสัยทัศน์ประชาคมอาเซียน ค.ศ. ๒๐๔๕ และแผนยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องให้สำเร็จ

ช่วงวิสัยทัศน์ทัศนา เป็นการแนะนำวิสัยทัศน์ประชาคมอาเซียน ค.ศ. ๒๐๔๕ และเอกสารที่เกี่ยวข้อง โดยนางฉัตรวดี จินดาวงษ์ รองอธิบดีกรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ นางสาวจิตติมา นาคมโน ผู้อำนวยการสำนักประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ และนายปฐมพงษ์ พงษ์บูรณกิจ ผู้อำนวยการกลุ่มความร่วมมืออาเซียน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

ความแตกต่างระหว่างวิสัยทัศน์ประชาคมอาเซียน ค.ศ. ๒๐๔๕ กับวิสัยทัศน์ประชาคมอาเซียน ค.ศ. ๒๐๒๕ ได้แก่ (๑) วิสัยทัศน์ฉบับใหม่จะมีอายุ ๒๐ ปี เพื่อมองภาพในระยะยาวที่มีความต่อเนื่องมากขึ้นกว่าวิสัยทัศน์ฉบับปัจจุบันที่มีอายุ ๑๐ ปี และสามารถทบทวนกลางรอบหรือตามคำร้องขอของประเทศสมาชิกได้ (๒) การเน้นความสามารถของอาเซียนในการปรับตัวและนวัตกรรมมากยิ่งขึ้น (๓) การมีเป้าหมายที่ชัดเจนและมีจุดมุ่งหมายที่สูงขึ้น เช่น การก้าวเป็นเศรษฐกิจขนาดใหญ่อันดับ ๔ ของโลกจากอันดับ ๕ ในปัจจุบัน ประเด็นความยั่งยืนที่ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และความครอบคลุมทางสังคม (๔) การเสริมสร้าง

ความเข้มแข็งเชิงสถาบัน (Institutional Strengthening) ของอาเซียนและแนวทางให้อาเซียนทำงานเป็นเนื้อเดียวกันมากขึ้นทั้ง ๓ เสา และความเชื่อมโยงซึ่งเป็นประเด็นคาบเกี่ยว

เอกสารประกอบหรือที่เรียกว่า “แผนยุทธศาสตร์ (Strategic Plans)” จะมาแทนที่ “แผนงาน (Blueprints)” ของทั้ง ๓ เสา วิสัยทัศน์ฉบับใหม่จะมีแผนยุทธศาสตร์ ๔ ฉบับ โดยมีความเชื่อมโยงอาเซียนเพิ่มขึ้นมาเป็นส่วนหนึ่งของแผนยุทธศาสตร์ และมีแผนงานข้อริเริ่มเพื่อการรวมตัวของอาเซียน ฉบับที่ ๕ (IAI workplan V) ซึ่งอยู่ระหว่างจัดทำ

แผนยุทธศาสตร์แต่ละฉบับจะมีโครงสร้างในลักษณะเดียวกัน ประกอบด้วยเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Goals) วัตถุประสงค์ (Objective) และมาตรการเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Measures) และจะมีการจัดทำแผนงานหรือกิจกรรมย่อยที่เกี่ยวข้องต่อไป

กระทรวงการต่างประเทศรับผิดชอบการจัดทำ ๒ แผนยุทธศาสตร์ ได้แก่ แผนยุทธศาสตร์ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (APSC Strategic Plan) และแผนยุทธศาสตร์ความเชื่อมโยงอาเซียน (ASEAN Connectivity Strategic Plan)

แผนยุทธศาสตร์ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน ประกอบด้วย ๙ เป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ ซึ่งมีประเด็นสำคัญ ดังนี้ (๑) การเน้นหลักการของอาเซียน กฎบัตรสหประชาชาติ และกฎบัตรอาเซียน (๒) ความเป็นแกนกลางของอาเซียน (ASEAN Centrality) โดยเน้นความสัมพันธ์ของอาเซียนกับมหาอำนาจและภาคีภายนอกผ่านกลไกของอาเซียน (๓) บทบาทอาเซียนในเวทีโลก (ASEAN’s profile) และการประสานท่าทีร่วมกัน (๔) การรักษาระเบียบภูมิภาคที่ตั้งอยู่บนกฎกติกา (rules-based regional order) (๕) การรักษาเสถียรภาพและความมั่นคงในภูมิภาค อาทิ ปัญหายาเสพติด การค้ามนุษย์ อาชญากรรมข้ามชาติ และการหลอกลวงออนไลน์ (๖) เขตปลอดอาวุธนิวเคลียร์และอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง (๗) การระงับข้อพิพาทโดยสันติวิธี โดยเน้นข้อพิพาททางทะเล (๘) ความร่วมมือภายใต้มุมมองอาเซียนว่าด้วยอินโด-แปซิฟิก (ASEAN Outlook on the Indo-Pacific: AOIP) (๙) หลักการสิทธิมนุษยชน ความยุติธรรม สิทธิเสรีภาพประชาธิปไตย และธรรมาภิบาล

ในส่วนของแผนยุทธศาสตร์ความเชื่อมโยงอาเซียนนั้น จัดทำผ่านคณะผู้แทนถาวรประจำอาเซียน ณ กรุงจาการ์ตา

เอกสารประกอบหรือที่เรียกว่า “แผนยุทธศาสตร์” จะมาแทนที่ “แผนงาน” ของทั้ง ๓ เสา วิสัยทัศน์ฉบับใหม่จะมีแผนยุทธศาสตร์ ๔ ฉบับ โดยมีความเชื่อมโยงอาเซียนเพิ่มขึ้นมาเป็นส่วนหนึ่งของแผนยุทธศาสตร์

ในฐานะคณะกรรมการประสานงานอาเซียนว่าด้วยความเชื่อมโยงอาเซียน (ACCC) ประกอบด้วย ๖ เป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ ซึ่งเป็นประเด็นคล้ายกับแผนแม่บทว่าด้วยความเชื่อมโยงอาเซียน ค.ศ. ๒๐๒๕ (MPAC 2025) ได้แก่ (๑) โครงสร้างพื้นฐานที่ยั่งยืน (๒) การพัฒนาเมืองอัจฉริยะและยั่งยืน ซึ่งเป็นประเด็นที่มีการเน้นย้ำมากขึ้น โดยใน MPAC 2025 ระบุประเด็นนี้อยู่ภายใต้ประเด็นโครงสร้างพื้นฐานที่ยั่งยืน (๓) นวัตกรรมดิจิทัล (๔) โลจิสติกส์และห่วงโซ่อุปทานที่ไร้รอยต่อ โดยมีการเน้นย้ำประเด็นห่วงโซ่อุปทานขึ้นมาเพิ่มเติมจากโลจิสติกส์ที่ไร้รอยต่อใน MPAC 2025 (๕) ความเป็นเลิศและความร่วมมือด้าน กฎระเบียบ และ (๖) ความเชื่อมโยงระหว่างประชาชน

กระทรวงพาณิชย์เป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ค.ศ. ๒๐๒๖ - ๒๐๓๐ (AEC Strategic Plan 2026 - 2030) โดยจะมีระยะเวลา ๕ ปี และมีการทบทวนใหม่ในทุก ๕ ปี เนื่องจากระยะเวลา ๒๐ ปี ของวิสัยทัศน์ นั้นมีพลวัตสูง และอาจมีการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว ที่ผ่านมา AEC Blueprint ได้พัฒนาให้อาเซียนได้เกิดตลาดและฐานการผลิตเดียว มีการลดภาษีระหว่างกันกว่าร้อยละ ๙๙ มีความเชื่อมโยงกันมากขึ้น และการบูรณาการของเศรษฐกิจอาเซียนกับโลก โดย AEC Strategic Plan ประกอบด้วย ๖ เป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ ได้แก่ (๑) ประชาคมที่เน้นการปฏิบัติ การบรรลุการเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียวที่ไร้รอยต่อโดยมีแหล่งความสามารถในการแข่งขันใหม่ (๒) ประชาคมที่ยั่งยืน ผ่านการพัฒนาและนำองค์ประกอบ/นโยบายที่คำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศมาใช้ในทุกมิติ การมุ่งเน้นเศรษฐกิจสีเขียว การเกษตรที่ยั่งยืน และการเข้าถึงเงินทุนเพื่อความยั่งยืน (๓) ประชาคมที่มีนวัตกรรมและประชาคมดิจิทัลที่เชื่อมโยงกันในภูมิภาคได้ (๔) มีบทบาทอาเซียนในโลก (Global ASEAN) โดยเพิ่มบทบาทของอาเซียนในห่วงโซ่มูลค่าโลกให้มากยิ่งขึ้น อาทิ การขยายและยกระดับความตกลงการค้าเสรี (๕) ประชาคมที่มีความคล่องตัวและเข้มแข็ง พร้อมรับวิกฤตทางเศรษฐกิจและปรับตัวได้อย่างรวดเร็ว เพื่อป้องกันการหยุดชะงักในภาคการผลิต โดยใช้ประโยชน์จากนำนวัตกรรมและการสร้างความหลากหลายของตลาดและห่วงโซ่อุปทาน (๖) ประชาคมที่ครอบคลุม มีส่วนร่วม และร่วมมือกัน โดยเน้นกลุ่ม SME และสตรีในเศรษฐกิจ การเป็นหุ้นส่วนภาครัฐ ภาคเอกชน สังคม วิชาการ และส่งเสริมความรู้ทางการเงินให้กลุ่มเปราะบาง

สำหรับแผนยุทธศาสตร์ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASCC Strategic Plan) จัดทำโดยกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดยจะมีระยะ ๑๐ ปี เพื่อรับมือความท้าทายด้านประชากร ภัยพิบัติ การเปลี่ยนแปลงทางสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม ผลกระทบจากเทคโนโลยีและปัญญาประดิษฐ์ ความเหลื่อมล้ำระหว่างเมืองและชนบท ซึ่งประกอบด้วย ๑๒ เป้าหมายยุทธศาสตร์ ได้แก่ (๑) มีประชาชนเป็นศูนย์กลาง โดยมองลักษณะของประชากรในการพัฒนาอาเซียนและทิศทางการพัฒนาทุนมนุษย์ (๒) เป็นประชาคมที่เอื้ออาทร สังคมที่มองเห็นและเข้าใจกันในฐานะเพื่อนมนุษย์ และเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (๓) เป็นศูนย์กลางการเติบโตและนวัตกรรม ซึ่งเน้นย้ำ

ให้ทุกคนสามารถใช้ประโยชน์และเข้าถึงเทคโนโลยีและนวัตกรรมได้อย่างเท่าเทียม (๔) ประชาชนมีสุขภาพดีทั้งด้านกายภาพและจิตใจ (๕) ประชาชนมีบทบาทในทุกมิติ (๖) มีอัตลักษณ์ร่วมกัน (๗) เสริมพลังสตรี (๘) เยาวชนมีส่วนร่วม (๙) ธำรงรักษาและสร้างมูลค่าแก่มรดกทางวัฒนธรรม (๑๐) ส่งเสริมการกีฬา (๑๑) มุ่งมั่นลดช่องว่างการพัฒนา และ (๑๒) เป็นอาเซียนสีเขียว ช่วงเสวนาโอกาสและทิศทางของอาเซียนในอนาคต

รศ. ดร. จิติภัทร พูนขำ รองคณบดีฝ่ายวิชาการและวิเทศสัมพันธ์ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ แนะนำให้มองอาเซียนในบริบทที่เปลี่ยนอย่างรวดเร็ว จาก “โลกาภิวัตน์” เป็น “การแข่งขันทางภูมิรัฐศาสตร์ ภูมิยุทธศาสตร์ และภูมิเศรษฐศาสตร์” ซึ่งส่งผลกระทบและสร้างความท้าทายต่ออาเซียนในด้านขีดความสามารถการบรรลุฉันทมติ การขับเคลื่อนวาระของประธานอาเซียน และการเป็นตัวกลาง (Bridge Builder) และรักษาระเบียบภูมิภาคที่ตั้งอยู่บนกฎกติกา โดยประเทศสมาชิกอาเซียนจะต้องเดินหน้าไปพร้อมกันเพื่อจัดการกับโลกที่ซับซ้อนหลายขั้ว (Multiplex World) และให้อาเซียนมีบทบาทในโลกในบริบทที่มีการแข่งขันทางภูมิรัฐศาสตร์ แม้ว่าอาเซียนจะไม่ได้สมบูรณ์แบบและบางครั้งอาจไม่มีประสิทธิภาพมากพอโดยเฉพาะในประเด็นที่เกี่ยวกับอำนาจอธิปไตย แต่อาเซียนเป็นตัวแสดงที่ขาดไม่ได้ โจทย์ของอาเซียนคือจะสร้างความไว้เนื้อเชื่อใจและจัดการกับความไม่ไว้ใจกันในขณะเดียวกันได้อย่างไร โดยความท้าทายใหม่ ๆ จะเป็นตัวกำหนดแนวทางความร่วมมือของอาเซียนให้จัดการกับภัยคุกคามและความไม่แน่นอนต่าง ๆ ต่อไป

ดร. พิเศษ สอาดเย็น ผู้อำนวยการสถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย วิเคราะห์ว่า อาเซียนมีแนวโน้มว่าจะมีภัยคุกคามเพิ่มขึ้น ขณะที่ความสามารถของรัฐในอาเซียนในการรับมืออาชญากรรมและมาตรวัดความมีนิติธรรมของแต่ละประเทศในภูมิภาคอาเซียนยังไม่ดีนัก นอกจากนั้น จำเป็นต้องส่งเสริมให้ธรรมาภิบาลของแต่ละประเทศในอาเซียนพัฒนาไปด้วยกัน เพื่อป้องกันเครือข่ายอาชญากรรมไปตั้งถิ่นฐานในประเทศที่มีธรรมาภิบาลต่ำเนื่องจากจะส่งผลกระทบต่อทั้งภูมิภาค อีกประเด็นที่สำคัญคือ การจัดการปัญหาอาชญากรรม

แบบองค์รวมโดยไม่ละเลยประเด็นที่ดูเหมือนว่าไม่สำคัญ เช่น รัฐบาลมักเน้นการปราบปรามยาเสพติดมากกว่าการแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัว ทั้ง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของมนุษย์ในระดับที่ไม่ต่างกัน

ดร. กิริฎา เภาพิจิตร ผู้อำนวยการวิจัยนโยบายเศรษฐกิจระหว่างประเทศและการพัฒนา สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI) เห็นว่า ภูมิภาคอาเซียนยังมีอัตราการเติบโตในระดับสูงเป็นต้น ๆ ของโลก และประเทศในอาเซียนส่วนใหญ่เป็นประเทศรายได้ปานกลาง ทั้งนี้ ระดับการพัฒนาของแต่ละประเทศอาจจะยังมีความแตกต่างกัน แต่สามารถหาความสอดประสาน (Synergy) จากความแตกต่างให้เป็นประโยชน์ได้ เช่น ความหลากหลายของตลาดและความต้องการจากประชาชนที่มีอายุต่างกัน การเคลื่อนย้ายแรงงาน เป็นต้น ทั้งนี้ การค้าระหว่างกันในอาเซียนมีแนวโน้มลดลง แม้ว่าภาษีระหว่างกันลดลงเกือบร้อยละ ๐ แล้ว แต่อุปสรรคทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษียังคงมีอยู่ โดยเฉพาะในปัจจุบันที่การค้าขายกับสหรัฐฯ อาจจะยากขึ้น จึงต้องหาแนวทางส่งเสริมการค้าในภูมิภาคให้เพิ่มขึ้น นอกจากนี้ การนำเข้าสินค้าจีนมาในอาเซียนมีระดับเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากสินค้าจากจีนมีคุณภาพสูงขึ้นแต่ราคาไม่สูง ซึ่งจะทำให้ผู้ประกอบการในอาเซียนสามารถลดต้นทุนลงได้ แต่อาจจะมาแข่งกับผู้ผลิตในอาเซียนได้เช่นกัน อาเซียนจึงต้องหาแนวทางต่อยอดในด้านบริการมากขึ้น โดยรวมแล้ว โลกจะยังคง “Deglobalise” และแบ่งเป็น ๔ กลุ่มการค้า ได้แก่ (๑) สหรัฐอเมริกา (๒) จีนและพันธมิตร เช่น รัสเซีย ซีเรีย อิหร่าน (๓) ยุโรปและพันธมิตร เช่น ญี่ปุ่น เกาหลีใต้

ออสเตรเลีย แคนาดา แอฟริกาใต้ และ (๔) กลุ่มเป็นกลาง เช่น ประเทศในอาเซียน และอินเดีย ซึ่งจะเป็นโอกาสสำหรับอาเซียนจากความพยายามเปิดกว้างในบริบทการค้าการลงทุนโลกปรับเปลี่ยนไป และการแบ่งขั้วทางเทคโนโลยี

ผศ.ดร.ประภาภรณ์ ติวยานนท์ มงคลวานิช คณบดีวิทยาลัยโลกคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กล่าวถึงผลการวิจัยการเตรียมความพร้อมของประชาชนในอาเซียนสำหรับการปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งที่ ๔ (4IR) พบว่า ประชากรในอาเซียนแท้จริงแล้วมีความคุ้นชินกับเทคโนโลยีดิจิทัลมาตั้งแต่เกิด (Digital Native) แต่เผชิญกับปัญหาความเหลื่อมล้ำทางดิจิทัล (Digital Divide) ระหว่างเมืองกับชนบท และการปกป้องคุ้มครองกลุ่มเปราะบางจากเทคโนโลยี ดังนั้น จึงควรเตรียมประชากรให้รองรับเรื่องการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ไม่ใช่เพียงด้านเทคโนโลยีหรือเศรษฐกิจ แต่ควรมีภาคส่วนที่หลากหลายมาร่วมในกระบวนการวางแผนและปฏิบัติให้พัฒนาคนเป็น “ผู้สร้างความเปลี่ยนแปลง (Change Agent)” และยกระดับให้เป็นประชากรของภูมิภาคที่ตระหนักถึงปัญหาของประเทศรอบข้างและประเด็นระดับภูมิภาค เช่น การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เทคโนโลยีดิจิทัล และควรผลักดันให้มีการเปลี่ยนจากการสร้างความตระหนักรู้เป็นการลงมือปฏิบัติเพื่อสร้างความเปลี่ยนแปลงอย่างแท้จริง โดยเฉพาะในประเด็นการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

ในตอนท้าย ผู้ดำเนินรายการ ผศ. ดร. สินีนาฏ เสริมชีพ ผู้อำนวยการศูนย์อาเซียนศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กล่าวสรุปโดยย้ำความเชื่อมโยงของมิติการเมือง ความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม และประเด็นคาบเกี่ยว เพื่อเตรียมความพร้อมของอาเซียนต่อความท้าทายในอนาคต และมองกลับที่การพัฒนาประชาชนอาเซียนและความคาดหวังของประชาชน ซึ่งจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการพัฒนาเพื่อให้มีทักษะที่จำเป็นและได้รับการคำนึงถึงในการบูรณาการและการพัฒนาภูมิภาคให้บรรลุวิสัยทัศน์ฉบับใหม่ในอีก ๒๐ ปีข้างหน้าให้เป็น“อาเซียนที่เข้มแข็ง มีนวัตกรรม มีพลวัต และมีประชาชนเป็นศูนย์กลาง” ได้อย่างแท้จริง

เรื่อง นายภาณุภัทร ชวนะนิกุล นักการทูตชำนาญการ (ที่ปรึกษา)
นายชุตินันท์ กลิ่นมาลัย นักการทูตชำนาญการ
สำนักจัดหาและบริหารทรัพย์สิน

งานเสวนา

มอง 150 ปี

กระทรวงการต่างประเทศ

ผ่านการจัดตั้งสำนักงาน
ในต่างประเทศ

4 มิถุนายน 2568
13.00-16.00 น.

ณ ห้องนราธิป กระทรวงการต่างประเทศ

ศ. นาวาโท ไตรวัฒน์ วิรยศิริ
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รศ. ดร. พีรศรี โพวาทอง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นายอิศร ปกมนตรี
อดีตเอกอัครราชทูต

นางต้องฤดี มากบุญ
รองปลัดกระทรวงการต่างประเทศ

ออท. ภูษดี ลออเจิน
เอกอัครราชทูต
ประจำกระทรวงการต่างประเทศ
(ผู้ดำเนินรายการ)

ลงทะเบียนเพื่อ
สำรองที่นั่งล่วงหน้า

443 ถนนศรีอยุธยา แขวงทุ่งพญาไท
เขตราชเทวี กรุงเทพมหานครฯ 10400

https://www.mfa.go.th/th/index

0-2203-5000

มอง ๑๕๐ ปี กระทรวงการต่างประเทศ ผ่านการจัดตั้งสำนักงานในต่างประเทศ

เพราะสถานที่ทำการของไทยในต่างแดนไม่ได้เป็นเพียงอาคารราชการ หากแต่เป็นภาพสะท้อนพัฒนาการทางการทูตและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศตลอด ๑๕๐ ปีที่ผ่านมา

กระทรวงการต่างประเทศ โดยสำนักจัดหาและบริหารทรัพย์สิน ได้จัดกิจกรรมเสวนาวิชาการในหัวข้อ “มอง ๑๕๐ ปี กระทรวงการต่างประเทศ ผ่านการจัดตั้งสำนักงานในต่างประเทศ” เมื่อวันที่ ๔ มิถุนายน ๒๕๖๘ เพื่อสะท้อนภาพพัฒนาการของการทูตไทยผ่านมิติที่หลายคนอาจไม่คุ้นเคย คือ “สถานที่ทำการในต่างประเทศ” ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของการปฏิบัติภารกิจทางการทูตตลอดระยะเวลา ๑๕๐ ปีที่ผ่านมา การเสวนาครั้งนี้ได้รับเกียรติจากผู้ทรงคุณวุฒิทั้งด้านการทูตและด้านสถาปัตยกรรม อาทิ นายอิศรา ปกมนตรี อดีตเอกอัครราชทูต นางต้องฤดี มากบุญ รองปลัดกระทรวงการต่างประเทศ ศ.น.ท. ไตรวัฒน์ วิรยศิริ และ รศ. ดร. พีรศรี โพวาทอง ที่ปรึกษากระทรวงฯ ด้านสถาปัตยกรรม โดยมีนายภูบดี ลออเงิน เอกอัครราชทูตประจำกระทรวง ทำหน้าที่ผู้ดำเนินรายการ

การเสวนาได้รับความสนใจจากผู้เข้าร่วมมากมายทั้งที่ห้องนราธิปและผ่านระบบออนไลน์ อาทิ ผู้แทนส่วนราชการ ผู้เชี่ยวชาญด้านสถาปัตยกรรม นักประวัติศาสตร์ นักศึกษา และสื่อมวลชน ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของการทำความเข้าใจประวัติศาสตร์การทูตผ่านอาคารสถานที่ราชการที่ตั้งอยู่ในต่างประเทศ อันเป็นจุดบรรจบของเรื่องราวด้านการต่างประเทศ สถาปัตยกรรม และการบริหารทรัพย์สินของรัฐ

ในเวทีเสวนา ผู้เชี่ยวชาญได้ร่วมกันถ่ายทอดเรื่องราวการก่อรูปของ “การทูตโยธา” ซึ่งมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในยุคบุกเบิกของการทูตไทย ตั้งแต่การก่อตั้งกระทรวงการต่างประเทศ เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๑๘ จนถึงการตั้งสถานที่ทำการในต่างประเทศแห่งแรกในปี พ.ศ. ๒๔๒๕ โดยการทูตในยุคแรกต้องเผชิญกับความท้าทายรอบด้าน ทั้งอุปสรรคในการเดินทางที่ใช้เวลานาน การติดต่อสื่อสาร

กับประเทศตะวันตกในยุคอาณานิคม การถวายงานพระบรมวงศานุวงศ์ที่ประทับอยู่ต่างแดน การดูแลนักเรียนทุน ตลอดจนข้อจำกัดด้านทรัพยากรและบุคลากร แต่ความท้าทายเหล่านี้เองทำให้ไทยพัฒนาระบบการจัดหาที่ทำการในต่างประเทศอย่างมีแบบแผนมากขึ้น และกลายเป็นรากฐานสำคัญของงานทูตเชิงสถาบันในปัจจุบัน

การเสวนายังได้เชื่อมโยงให้เห็นว่า การเลือกทำเลและวิธีการจัดหาที่ทำการของสถานเอกอัครราชทูตไทยในต่างประเทศสะท้อนยุทธศาสตร์การทูตในแต่ละยุค ไม่ว่าจะเป็นการตั้งอยู่ในย่านที่รัฐบาลเจ้าบ้านจัดสรรตามธรรมเนียมทางการทูต เช่น สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงอิสลามาบัด หรือการเลือกพื้นที่เองเพื่อสะท้อนอัตลักษณ์และความสัมพันธ์กับประเทศเจ้าบ้านที่มายาวนาน เช่น สถานเอกอัครราชทูต ณ สิงคโปร์ รวมทั้งวิธีการจัดหาที่ทำการซึ่งมีทั้งการเช่าอาคาร การซื้อที่ดินเพื่อก่อสร้างใหม่ และการซื้ออาคารเก่าที่มีคุณค่าทางสถาปัตยกรรม ทั้งนี้ แต่ละวิธีสะท้อนความจำเป็น

พัฒนาการของสถาปัตยกรรมสถานที่ทำการไทยในต่างประเทศ ซึ่งผสมผสานระหว่าง “ความเป็นไทย” และ “บริบทท้องถิ่น” อย่างงดงามตั้งแต่ยุคบุกเบิกจนถึงปัจจุบัน ตั้งแต่ยุคอาคารอเนกประสงค์ในรัชกาลที่ ๕ มีสัญลักษณ์ไทย เช่น ช้างสามเศียรในกรุงโรม หรือครุฑที่อาคารคาโลรามาในกรุงวอชิงตัน

ภารกิจ และความท้าทายเฉพาะของเมืองนั้น ๆ

อีกหนึ่งประเด็นที่ได้รับความสนใจ คือ พัฒนาการของสถาปัตยกรรมสถานที่ทำการไทยในต่างประเทศ ซึ่งผสมผสานระหว่าง “ความเป็นไทย” และ “บริบทท้องถิ่น” อย่างงดงามตั้งแต่ยุคบุกเบิกจนถึงปัจจุบัน ตั้งแต่ยุคอาคารอเนกประสงค์ในรัชกาลที่ ๕ ซึ่งมีสัญลักษณ์ไทย เช่น ช้างสามเศียรในกรุงโรม หรือครุฑที่อาคารคาโลรามาในกรุงวอชิงตัน ต่อเนื่องสู่ยุคหลังสงครามโลกจึงเริ่มแยกอาคารที่ทำการออกจากทำเนียบเอกอัครราชทูต และเลือกใช้สถาปัตยกรรมร่วมสมัยที่เน้นความสง่างามเรียบง่าย จนถึงยุคปัจจุบันซึ่งมีแนวทาง Team Thailand และ One-Roof Policy ทำให้อาคารที่ทำการถูกออกแบบให้ตอบโจทย์ภารกิจหลากหลาย มีความปลอดภัยสูง ใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ และคำนึงถึงความยั่งยืนเป็นสำคัญ

นอกจากแง่มุมทางประวัติศาสตร์และสถาปัตยกรรมแล้ว การเสวนายังได้เน้นย้ำภารกิจท้าทายของสำนักจัดหาและบริหารทรัพย์สินที่ต้องดูแลอาคารของรัฐในต่างประเทศเป็นจำนวนมาก ซึ่งบางแห่งมีอายุเกินกว่าศตวรรษ การบริหารจัดการจึงต้องอาศัยความรู้หลากหลายสาขา ทั้งด้านโครงสร้างอาคาร กฎหมายท้องถิ่น งานอนุรักษ์ศิลปวัตถุ การจัดการพลังงาน และ

การบริหารงบประมาณ เพื่อให้สถานที่ทำการสถานเอกอัครราชทูต/สถานกงสุลใหญ่ไทยทั่วโลกยังคงสะท้อนภาพลักษณ์ที่สง่างามและพร้อมรองรับภารกิจด้านการทูตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ช่วงท้ายของการเสวนาได้เปิดพื้นที่ให้นักวิชาการและผู้เข้าร่วมงานร่วมกันมองไปข้างหน้าว่า สำนักงานของไทยในต่างประเทศในวาระ ๒๐๐ ปี กระทรวงการต่างประเทศควรมีลักษณะอย่างไร โดยแนวโน้มส่วนใหญ่เห็นว่าควรเป็นอาคารที่ทันสมัยยิ่งขึ้น ประหยัดพลังงาน ปรับตัวตามเทคโนโลยีดิจิทัล และอาจหันไปใช้การเช่าพื้นที่มากขึ้นเพื่อลดภาระบำรุงรักษา แต่ยังคงไว้ซึ่ง “ความเป็นไทยร่วมสมัย” ผ่านงานสถาปัตยกรรมและการออกแบบภายในที่สะท้อนความเป็นมิตรและเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมไทย

กิจกรรมเสวนาครั้งนี้จึงไม่เพียงบอกเล่าเรื่องราวในอดีต แต่ยังช่วยสั่งสมองค์ความรู้ใหม่เพื่อรองรับการกำหนดนโยบาย การพัฒนาอาคารสถานที่ราชการในต่างประเทศ การอนุรักษ์อาคารเก่า และการเสริมสร้างภาพลักษณ์ของประเทศไทยในสายตาชาวต่างชาติผ่านสถาปัตยกรรมและการบริหารทรัพย์สินอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งถือเป็นก้าวสำคัญในการมองย้อนอดีตเพื่อวางรากฐานการทูตไทยในอนาคตอย่างมั่นคงและยั่งยืน

กิจกรรมเสวนาครั้งนี้ไม่เพียงบอกเล่าเรื่องราวในอดีต แต่ยังช่วยสั่งสมองค์ความรู้ใหม่เพื่อรองรับการกำหนดนโยบาย การพัฒนาอาคารสถานที่ราชการ การอนุรักษ์อาคารเก่า และการเสริมสร้างภาพลักษณ์ของประเทศไทยในต่างประเทศ

สู่การเป็นประชาคมที่มีอนาคตร่วมกัน: อดีต ปัจจุบัน และอนาคต ของความสัมพันธ์ไทย-จีน

งานเสวนาวิชาการในโอกาสครบรอบ 150 ปี การสถาปนากระทรวงการต่างประเทศ
และครบรอบ 50 ปี การสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตไทย - จีน ปี 2568

วันศุกร์ที่ 6 มิถุนายน 2568 เวลา 13.00 - 16.00 น.

ณ ห้องนราธิป กระทรวงการต่างประเทศ ถนนศรีอยุธยา

วิทยากร

ดร. เติช บุนนาค
เลขาธิการสภาภาชาติไทย

วิทยากร

นายกร ทัพพะรังสี
นายกสมาคมมิตรภาพไทย - จีน

วิทยากร

นายอิสระ ว่องกุศลกิจ
ประธานกิตติมศักดิ์ กลุ่มมิตรผล

วิทยากร

นายขนินทร์ อุดมศรีรัตน์
เจ้าของเพจลุยจีน

วิทยากร

ศ. ดร. สิทธิพล เครือรัฐติกาล
อาจารย์ประจำวิทยาลัยสหวิทยาการ
และประธานสภาอาจารย์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ผู้ดำเนินรายการ

นางสาววัชรินทร์ เศรษฐกุดั่น
ผู้อำนวยการฝ่ายข่าวต่างประเทศ
สำนักข่าวไทย

ลงทะเบียนด่วน !
ที่นั่งมีจำนวนจำกัด !

ลงทะเบียน

กำหนดการ

รับฟรี
ของที่ระลึก 50 ปี
ความสัมพันธ์ไทย-จีน

สู่การเป็นประชาคมที่มีอนาคตร่วมกัน: อดีต ปัจจุบัน และอนาคต ของความสัมพันธ์ไทย–จีน

ร่วมย้อนรอยการทูตไทยและมิตรภาพไทย–จีน พร้อมเจาะลึกอนาคตความร่วมมือจากผู้เชี่ยวชาญทุกยุคทุกสมัย

ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ประเทศไทยได้ดำเนินบทบาททางการทูตอย่างต่อเนื่องและเข้มแข็ง สำหรับปี ๒๕๖๘ นี้ ถือเป็นปีที่มีคุณค่าอย่างยิ่งต่อวงการทูตไทย เพราะเป็นโอกาสครบรอบ ๑๕๐ ปี การสถาปนากระทรวงการต่างประเทศและครบรอบ ๕๐ ปี ของการสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างประเทศไทยกับสาธารณรัฐประชาชนจีนด้วยเช่นกัน

เมื่อ ๕๐ ปีที่แล้ว ในวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๑๘ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช นายกรัฐมนตรีในขณะนั้น ได้ร่วมลงนามใน “แถลงการณ์ร่วมว่าด้วยการสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างราชอาณาจักรไทยกับสาธารณรัฐประชาชนจีน” กับนายโจว เอินไหล นายกรัฐมนตรีของจีน ที่กรุงปักกิ่ง ซึ่งนอกจากจะเป็นการเปิดความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการระหว่างไทยกับสาธารณรัฐประชาชนจีนแล้ว ยังถือเป็นการเปิดฉากมิติใหม่ที่สำคัญในการดำเนินนโยบายการต่างประเทศของไทย ที่ได้กลายเป็นตัวอย่างของการมีปฏิสัมพันธ์กับประเทศที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองแตกต่างกันในช่วงยุคสงครามเย็นอีกด้วย

เพื่อเป็นการรำลึกถึงโอกาสสำคัญทั้งสองวาระนี้ กระทรวงการต่างประเทศโดยกรมเอเชียตะวันออก จึงได้จัดการเสวนาในหัวข้อ “สู่การเป็นประชาคมที่มีอนาคตร่วมกัน: อดีต ปัจจุบัน และอนาคต ของความสัมพันธ์ไทย-จีน” เมื่อวันที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๖๘ ที่ห้องนราธิป กระทรวงการต่างประเทศ โดยเชิญบุคลากรที่มีประสบการณ์และมีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับความสัมพันธ์ไทย-จีน จากภาคส่วนต่าง ๆ มาเป็นวิทยากร โดยผู้จัดได้เฟ้นหาวิทยากรที่จะสามารถสะท้อนภาพกว้างของความสัมพันธ์ไทย-จีน ตั้งแต่ประวัติศาสตร์ความเป็นมาของการสถาปนาความสัมพันธ์จนถึงการวิเคราะห์ปัจจัยของสถานการณ์ความสัมพันธ์และการแข่งขันในภูมิภาค จนท้ายที่สุดได้ให้คนรุ่นใหม่สะท้อนแนวคิดถึงอนาคตความสัมพันธ์ไทย-จีน เพื่อคนรุ่นหลังจะได้สืบทอดคุณค่าและผลประโยชน์ของความร่วมมือไทย-จีน นี้ต่อเนื่องต่อไป ซึ่งการเสวนาดังกล่าวได้รับความสนใจอย่างยิ่งจากประชาชนที่ลงทะเบียนมารับฟังกันแน่นขนัด

ดร. เตช บุนนาค เลขาธิการสภากาชาดไทย ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งสำคัญในกระทรวงการต่างประเทศมากมาย ทั้งรัฐมนตรีว่าการ ปลัดกระทรวงการต่างประเทศและเอกอัครราชทูตในหลายประเทศ รวมทั้งสาธารณรัฐประชาชนจีน ที่สำคัญ ยังเป็นผู้ที่มีส่วนสำคัญในการเจรจาเพื่อริเริ่มให้เกิดการสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างทั้งสองประเทศเมื่อกว่า ๕๐ ปีที่แล้ว เมื่อครั้ง

ดำรงตำแหน่งหัวหน้ากองจีนของกระทรวงการต่างประเทศ ซึ่ง ดร. เตช ได้เล่าถึงประสบการณ์และเกร็ดที่น่าสนใจในช่วงเวลาดังกล่าว รวมทั้งความท้าทายสำคัญ ได้แก่ การต้องโน้มน้าวให้กลุ่มผู้นำไทยในยุคนั้นที่ยังมีความรู้สึกเชิงลบกับ “จีนแดง” และพรรคคอมมิวนิสต์จีน เห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นของการสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตกับจีน ทั้งนี้ ดร. เตช ยังได้ย้ำถึงความจำเป็นที่ไทยต้องสร้างสมดุลในการดำเนินนโยบายการต่างประเทศในสถานการณ์ภูมิรัฐศาสตร์ปัจจุบัน โดยควรใช้ประโยชน์จากกรอบความร่วมมือพหุภาคีต่าง ๆ ที่ทั้งไทยและจีนเป็นภาคี โดยเห็นว่าโลกปัจจุบันไม่ได้แบ่งเป็นเพียงสองขั้ว ดังนั้น กลุ่มประเทศไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด (Non-Aligned Movement: NAM) อาจเป็นอีกทางเลือกที่นโยบายการทูตไทยสามารถพิจารณาใช้ประโยชน์ได้มากขึ้น

ในมุมมองด้านเศรษฐกิจ คุณอิสระ ว่องกุศลกิจ ประธานกิตติมศักดิ์กลุ่มมิตรผล ซึ่งได้เข้าไปลงทุนด้านปลูกอ้อยและผลิตน้ำตาลในจีนมากว่า ๓ ทศวรรษ ได้เล่าถึงเหตุผลสำคัญเบื้องหลังการตัดสินใจลงทุนในจีนของกลุ่มมิตรผล ซึ่งเป็นตลาดที่มีประชากรเกือบ ๑,๓๐๐ ล้านคนในขณะนั้น และสิทธิประโยชน์ด้านภาษี โดยเน้นถึงความสำคัญของความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับรัฐบาลท้องถิ่นจีน เพื่อรับมือกับความท้าทายในยุคที่ยังไม่มีความเชื่อใจในการร่วมทุนหรือทำธุรกิจร่วมกัน คุณอิสระยังกล่าวถึงความประทับใจที่มีต่อนโยบายของรัฐบาลจีนที่ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาระบบและบุคลากรของประเทศ และวัฒนธรรมการทำงานที่เน้นผลลัพธ์ มีวินัย ตรงต่อเวลา และไม่สร้างเงื่อนไข โดยได้แนะนำผู้ประกอบการไทยที่สนใจตลาดจีนว่าควร “เปิดใจ” และ “ทำความเข้าใจ” รัฐบาลท้องถิ่นและผู้บริโภคจีน รวมทั้งมีความยืดหยุ่นในการทำงาน ขณะเดียวกันก็เห็นว่าประเทศไทยควรมีนโยบายและกลยุทธ์เชิงรุกมากขึ้น

คุณกร ทัพพะรังสี นายกสมาคมมิตรภาพไทย-จีน และนักการเมืองผู้คร่ำหวอดที่เคยดำรงตำแหน่งอดีตรองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการหลายกระทรวงของไทย ได้ให้มุมมองเกี่ยวกับมิติการแลกเปลี่ยนและความสัมพันธ์ในระดับประชาชน จากประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินความสัมพันธ์กับจีนตั้งแต่ก่อนการสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูต จนถึงปัจจุบัน เคยเดินทางเยือนจีนแล้วถึง ๑๖๖ ครั้ง และได้พบหารือกับผู้นำและอดีตผู้นำจีนมาแล้วหลายรุ่นในทุกยุคทุกสมัย และยังแสดงความห่วงกังวลเรื่องการบังคับใช้กฎหมายของไทยที่จะเปิดช่องให้ธุรกิจสีเทาของต่างชาติขยายตัว

นอกจากวิทยากรอาวุโสที่คร่ำหวอดกับความสัมพันธ์ไทย-จีนมาหลายทศวรรษ การเสวนาครั้งนี้ยังได้เชิญวิทยากรรุ่นใหม่ไฟแรงที่มีความเชี่ยวชาญและความสนใจเกี่ยวกับประเทศจีนและความสัมพันธ์ไทย-จีนมาร่วม

เช่นกัน โดย ศ.ดร. สิทธิพล เครือรัตติกาล อาจารย์ประจำวิทยาลัยสหวิทยาการและประธานสภาอาจารย์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับสถานการณ์ภูมิรัฐศาสตร์ว่า ความสัมพันธ์และมิตรภาพไทย-จีนในปัจจุบันเป็นผลลัพธ์จากความพยายามที่ดำเนินต่อเนื่องมาหลายรุ่นหลายสมัย ซึ่งไทยควรใช้ยุทธศาสตร์บริหารจัดการความเสี่ยง (Hedging Strategy) ในการดำเนินนโยบายการต่างประเทศท่ามกลางความขัดแย้งที่จะยิ่งทวีความรุนแรงขึ้นระหว่างจีนกับสหรัฐอเมริกา โดยไทยควรมีแผนสำรองในการสานสัมพันธ์กับประเทศมหาอำนาจอื่น ๆ และองค์กรระหว่างประเทศ โดยเฉพาะอาเซียนที่รัฐบาลไทยควรดึงมาเป็นเวทีหลักในการเจรจา ทั้งนี้ ศ.ดร. สิทธิพล เห็นว่า การสร้างทัศนคติที่ดีระหว่างกันควรเน้นกลุ่มเป้าหมายระดับประชาชนผ่านการแลกเปลี่ยนระยะยาว อาทิ การศึกษาต่อ และการเข้ามาทำงานอย่างถูกกฎหมาย มากกว่าการเน้นกลุ่มนักท่องเที่ยวระยะสั้น

ในด้านบทบาทของสื่อมวลชน คุณชนินทร์ อุดมศรีรัตน์ เจ้าของเพจ “ลุยจีน” มองว่าเนื้อหาเชิงลบจะได้รับความสนใจบนสื่อต่าง ๆ มากกว่า ภาครัฐจึงควรมีมาตรการเชิงรุกเพื่อรับมือกับข่าวเชิงลบร่วมกัน โดยอาจถอดบทเรียนจากกระแสข่าวเรื่องนักแสดงจีนที่เดินทางข้ามไปทำงานในประเทศเพื่อนบ้านในช่วงต้นปีที่ผ่านมา ทำให้เกิดกระแสความไม่ไว้วางใจเรื่องความปลอดภัยในการเดินทางมาประเทศไทยในหมู่ชาวจีน เพื่อจะได้สามารถชี้แจงข้อเท็จจริงและทำความเข้าใจกับสังคมได้ทันการณ์ รวมทั้งควรต้องมีมาตรการเชิงรุกเพื่อประชาสัมพันธ์ภาพลักษณ์เชิงบวกซึ่งเป็นข้อเท็จจริงเกี่ยวกับประเทศไทยในจีนให้มากขึ้นด้วย เพื่อลดการเข้าใจผิดจากข้อมูลที่คลาดเคลื่อนเกินจริง

ผู้ประกอบการไทยที่สนใจตลาดจีน ควร “เปิดใจ” และ “ทำความเข้าใจ” รัฐบาลท้องถิ่นและผู้บริโภคจีน ขณะเดียวกันประเทศไทยก็ควรมีนโยบายและกลยุทธ์เชิงรุกมากขึ้น

คุณวัชรินทร์ เศรษฐกุดั่น ผู้อำนวยการฝ่ายข่างต่างประเทศ สำนักข่าวไทย ที่รับหน้าที่เป็นผู้ดำเนินรายการเสวนา ได้แสดงความเห็นพ้องว่า สื่อมวลชนเป็นประตูสำคัญที่จะสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องระหว่างกันได้ โดยสามารถอาศัยข้อมูลสถิติจากแหล่งที่น่าเชื่อถือเป็นเครื่องยืนยันข้อเท็จจริง

ในช่วงสุดท้ายของการเสวนา เปิดให้มีการถามคำถามจากผู้ฟัง ซึ่งมีผู้สนใจสอบถามทั้งเกี่ยวกับเรื่องผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจจีนต่อการประกอบธุรกิจของไทยในจีน และกลยุทธ์การรับมือต่อการรุกคืบของธุรกิจจีนในประเทศไทย รวมทั้งสถานการณ์ความมั่นคงในภูมิภาค แสดงให้เห็นถึงความสนใจของผู้ฟังต่อเนื้อหาสาระของการเสวนา และที่น่าสนใจคือจากแบบสำรวจข้อมูลและความเห็นของผู้ฟัง พบว่าเกือบร้อยละ ๔๐ ของผู้ฟังเป็นคนในช่วงวัย Gen Z ลงมา และเกือบร้อยละ ๔๐ มาจากกลุ่มบุคคลทั่วไป แสดงให้เห็นว่า การสัมมนาครั้งนี้ได้รับความสนใจจากคนรุ่นใหม่ และสามารถเข้าถึงกลุ่มบุคคลทั่วไปได้มากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับเป้าประสงค์ของกิจกรรมที่ต้องการเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจ และการตระหนักรู้เกี่ยวกับความสัมพันธ์ไทย-จีนในหมู่คนรุ่นใหม่และประชาชนในวงกว้าง เพื่อให้เป็นพื้นฐานที่ดีสำหรับการต่อยอดความร่วมมือระหว่างสองประเทศต่อไปในอีก ๕๐ ปีข้างหน้า

ประติมากรรมช้าง
เนื่องในโอกาสครบรอบ ๑๕๐ ปี กระทรวงการต่างประเทศ

ช้างแก้วมิ่งมิตร

ช้างแก้ว มิ่งมิตร ไมตรี
ประติมากรรม ๑๕๐ ปี บัวแก้ว
ไอราพต พรหมพงศ์ เพริศแพร้ว
กรมท่า ผ่องแผ้ว รวมใจ

พี่น้อง บัวแก้ว เป็นหนึ่ง
ระบายสี สื่อถึง ความหมาย
มุ่งมั่น ก้าวสู่ หลักชัย
การทูต ชาติไทย มั่นคง

.....

ชลทิพา วิญญุนาวรรณ
ร้อยกรอง

เนื่องในโอกาสครบรอบ ๑๕๐ ปี การสถาปนากระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศโดยกรมสารนิเทศได้จัดทำประติมากรรมช้าง เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการเฉลิมฉลองโอกาสดังกล่าว เนื่องจากช้างเป็นสัตว์ประจำชาติไทยที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์และประเพณีของไทยมาช้านาน เป็นที่รู้จักแพร่หลายและมีอายุยืนยาว นอกจากนี้ ช้างเผือกเคยเป็นสัญลักษณ์บนธงชาติแห่งราชอาณาจักรไทยและธงราชทูตและธงกงสุล จึงถือเป็นสัญลักษณ์แห่งความเป็นสิริมงคลอย่างแท้จริง

ประติมากรรมนี้ได้แรงบันดาลใจมาจาก “ช้างไอราพต” ตระกูลพรหมพงศ์ ซึ่งเป็นช้างประจำทิศบูรพา มีสีเมฆเมื่อครึ้มฝน ตามตำราไตรภูมิพระร่วง หรือเตภูมิกถา โดยใช้สีกรมท่า ซึ่งเป็นสีประจำกระทรวงการต่างประเทศ

ข้าราชการและบุคลากรของกระทรวงการต่างประเทศทุกระดับได้เข้าร่วมกิจกรรมระบายสีช้าง เพื่อร่วมฉลองโอกาสครบรอบ ๑๕๐ ปี กระทรวงการต่างประเทศ ด้วยความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันในฐานะพี่น้องชาวบัวแก้ว และความภาคภูมิใจในบทบาทของตนในฐานะข้าราชการกระทรวงการต่างประเทศ

ประติมากรรมช้างจะติดตั้งที่กระทรวงการต่างประเทศ ฝั่งถนนพระรามที่ ๖ เป็นการชั่วคราว โดยมีสัญลักษณ์บนประติมากรรมด้านซ้ายเป็นแผนที่โลก และรายชื่อหน่วยงานภายในของกระทรวงการต่างประเทศอยู่ในแผนที่ ส่วนด้านขวาเป็นโลโก ๑๕๐ ปี สัญลักษณ์เนื่องในโอกาสครบรอบ ๑๕๐ ปี การสถาปนากระทรวงการต่างประเทศ และสัญลักษณ์ต่าง ๆ ได้แก่ ดอกบัวแก้ว ดอกราชพฤกษ์ รวงข้าว ลายประจำยาม นกพิราบขาวคาบกิ่งมะกอก ความตกลง หนังสือเดินทาง ความร่วมมือ และธงคู่เจรจา

ความเป็นมาของประติมากรรมช้าง

ช้าง เป็นสัตว์ประจำชาติไทยที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์และประเพณีของไทยมาช้านาน เป็นที่รู้จักกันแพร่หลายและมีอายุยืนยาว นอกจากนี้ ช้างเผือกเคยเป็นสัญลักษณ์บนธงชาติแห่งราชอาณาจักรไทย และบนธงราชทูตและธงกงสุล ซึ่งถือเป็นสัญลักษณ์แห่งความเป็นสิริมงคลอย่างแท้จริง

ไอราพต

ด้วยเหตุผลข้างต้น กรมสารนิเทศจึงริเริ่มโครงการจัดทำประติมากรรมช้าง เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการเฉลิมฉลองการครบรอบ 150 ปี การสถาปนากระทรวงการต่างประเทศ โดยจัดทำช้างไอราพตตระกูลพรหมพงศ์ ซึ่งเป็นช้างประจำทิศบูรพา มีสีแมงเม่าครึ้มฝน ตามตำราไตรภูมิพระร่วง หรือเตภูมิกถา โดยใช้สีกรมท่า ซึ่งเป็นสีประจำกระทรวงการต่างประเทศ

นอกจากนี้ ในการดำเนินโครงการดังกล่าว กรมสารนิเทศยังเปิดโอกาสให้ข้าราชการและบุคลากรกระทรวงการต่างประเทศทุกระดับร่วมกันระบายสีช้าง เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมครบรอบ 150 ปี กระทรวงการต่างประเทศ การเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันในฐานะพี่น้องชาวบัวแก้ว และความภูมิใจในการเป็นข้าราชการกระทรวงการต่างประเทศ ทั้งนี้ ประติมากรรมช้างดังกล่าวจะติดตั้งที่กระทรวงการต่างประเทศเป็นการชั่วคราว

สัญลักษณ์บนประติมากรรมช้าง

ด้านซ้าย

แผนที่โลก

มีรายชื่อหน่วยงานภายในกระทรวงการต่างประเทศอยู่บนแผนที่

ด้านขวา

Logo 150 ปี

สัญลักษณ์เนื่องในโอกาสครบรอบ 150 ปี การสถาปนากระทรวงการต่างประเทศ

สัญลักษณ์บนประติมากรรมช้าง

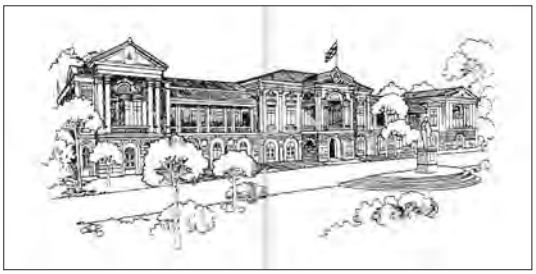

MFA
150
1875-2025
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS
THAILAND

เรื่อง นางสาวชลทิพา วิญญุนาวรรณ
นักการทูตชำนาญการ (ที่ปรึกษา) กองประชาสัมพันธ์การทูตสาธารณะ กรมสารนิเทศ

สมุดภาพที่ระลึก เนื่องในโอกาสครบรอบ ๑๕๐ ปี กระทรวงการต่างประเทศ (พ.ศ. ๒๔๑๘ - ๒๕๖๘)

เนื่องในโอกาสครบรอบ ๑๕๐ ปี การสถาปนากระทรวงการต่างประเทศ ในปี ๒๕๖๘ กรมสารนิเทศ กระทรวงการต่างประเทศ ร่วมกับกองบรรณสารและห้องสมุดได้จัดทำสมุดภาพประกอบคำบรรยายภาษาไทยและภาษาอังกฤษที่รวบรวมภาพถ่าย ภาพพิมพ์ ภาพวาด และเอกสารสำคัญที่เกี่ยวกับบุคคล สถานที่ เหตุการณ์ทางการทูตและการต่างประเทศของไทยในห้วงปี พ.ศ. ๒๔๑๘ - ๒๕๖๘ ที่ปรากฏในห้องสมุดและหอจดหมายเหตุในรูปแบบของการร้อยเรียงเรื่องราวและประเด็นทางประวัติศาสตร์ ความสำเร็จและความท้าทายในการดำเนินภารกิจด้านการต่างประเทศของกระทรวงการต่างประเทศ โดยมีเอกอัครราชทูตอิศร ปกมนตรี ผู้เชี่ยวชาญด้านประวัติศาสตร์และการสืบค้นเอกสารประวัติศาสตร์เป็นที่ปรึกษากิตติมศักดิ์

นอกจากเพื่อฉลองการครบรอบ ๑๕๐ ปี การสถาปนากระทรวงการต่างประเทศ นับตั้งแต่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงตราพระราชบัญญัติกรมพระคลังมหาสมบัติแยกราชการ

ขอเชิญติดตามอ่านได้
ทาง QR code ด้านล่างนี้

ด้านการคลังออกจากกรมท่า เมื่อวันที่ ๑๔ เมษายน ๒๔๑๘ ซึ่งถือเป็นวันสถาปนากระทรวงการต่างประเทศแล้ว การจัดทำสมุดภาพนี้ยังมุ่งเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับสาธารณชนเกี่ยวกับความเป็นมา บทบาทหน้าที่ และภารกิจด้านการทูตและการต่างประเทศของกระทรวงการต่างประเทศ ตลอดจนวิวัฒนาการด้านกายภาพและการดำเนินงาน ทั้งการสรรหาสถานที่ทำการ การจัดระบบระเบียบ งานเอกสาร การสร้างบุคลากรที่มีประสิทธิภาพ การเปิดสำนักงานในต่างประเทศ การปกป้องผลประโยชน์ของประเทศชาติและคนไทย และการขับเคลื่อนงานการทูตและการต่างประเทศนับตั้งแต่สถาปนากระทรวงการต่างประเทศ

กระทรวงการต่างประเทศได้แจกจ่ายสมุดภาพที่ระลึก ที่จัดทำขึ้นนี้ให้กับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ห้องสมุดมหาวิทยาลัยและสถานศึกษาทั่วประเทศ ตลอดจนสถานเอกอัครราชทูตต่างประเทศประจำประเทศไทย สื่อมวลชนไทยและต่างประเทศ และผู้ที่สนใจ

สารคดี ประวัติศาสตร์ การทูตไทย

เนื่องในโอกาสครบรอบ ๑๕๐ ปี การสถาปนากระทรวงการต่างประเทศ (พ.ศ. ๒๔๑๘ - ๒๕๖๘)

ถ่ายทอดเรื่องราวการทูตไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ผ่านเหตุการณ์สำคัญ บุคคลสำคัญ และบทบาทของกระทรวงในแต่ละช่วงเวลา

กระทรวงการต่างประเทศ โดยกรมสารนิเทศ ร่วมกับองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย หรือ Thai PBS จัดทำสารคดีประวัติศาสตร์การทูตไทย เพื่อเป็นหนึ่งในกิจกรรมในโอกาสครบรอบ ๑๕๐ ปี การสถาปนากระทรวงการต่างประเทศ โดยได้รับความอนุเคราะห์จากเอกอัครราชทูตอิศร ปกมนตรี ร้อยเรียงโครงร่างและเนื้อหาของสารคดี

การจัดทำสารคดีชุดนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอวิวัฒนาการประวัติศาสตร์การทูตไทย ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และมุ่งสู่อนาคต นำเสนอกระทรวงการต่างประเทศในฐานะองค์กรและการบริหารจัดการองค์กรในมิติด้านพัฒนาการขององค์กร รวมถึงการดำเนินการด้านการทูตและการดำเนินนโยบายการต่างประเทศในช่วง ๑๕๐ ปี ซึ่งครอบคลุมประเด็นความสำเร็จ ความท้าทาย และการดำเนินความสัมพันธ์ทวิภาคีกับมหาอำนาจในช่วงสำคัญของประวัติศาสตร์

นอกจากนี้ สารคดีชุดนี้ยังนำเสนอชีวประวัติและมุมมองของบุคคลสำคัญและปูชนียบุคคลของกระทรวงการต่างประเทศ โดยเน้นผลงานและการมีบทบาทสำคัญของบุคคลดังกล่าวในการดำเนินนโยบายการต่างประเทศในสถานการณ์สำคัญต่าง ๆ ในแต่ละห้วงเวลา พร้อมทั้งนำเสนอทิศทางด้านการต่างประเทศ และการดำเนินนโยบายการต่างประเทศเพื่อนำไปสู่การยกระดับและการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนและสังคม ตลอดจนเพื่อสร้างความตระหนักรู้และเตรียมความพร้อมของสาธารณชนไทยสำหรับการพัฒนาประเทศไทยสู่การเป็นประเทศแห่งความยั่งยืน

การจัดทำสารคดีชุดนี้จึงเป็นการประมวลข้อมูลและองค์ความรู้ด้านการทูตและการต่างประเทศของไทย เพื่อให้เป็นฐานข้อมูลประวัติศาสตร์ เพื่อประโยชน์ในวงกว้าง โดยแบ่งเป็น ๑๒ ตอน ตอนละ ๙ นาที ดังนี้

ตอนที่ ๑ ย้อนอดีตความสัมพันธ์ทางการทูตในสมัยสุโขทัย อยุธยา และธนบุรี

การดำเนินความสัมพันธ์กับต่างประเทศในอดีตเน้นการค้า เศรษฐกิจ สังคม การเมือง สงคราม และศาสนา ซึ่งสมัยสุโขทัยช่วงพ่อขุนรามคำแหง พระพุทธศาสนา

เจริญรุ่งเรืองมาก ส่วนสมัยอยุธยามีการติดต่อค้าขายและเผยแผ่ศาสนาของชาติตะวันตก โดยเฉพาะในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ทรงให้เสรีภาพในการนับถือศาสนาและทรงส่งทูตไปฝรั่งเศส

ตอนที่ ๒ จุดเริ่มต้นแห่งการทูตแบบสากล: การทูตไทยที่เปลี่ยนไปในรัชกาลที่ ๔

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๔ ทรงมีความรู้ด้านภาษาอังกฤษ รวมถึงข้อมูลด้านต่าง ๆ ในต่างประเทศ จึงทรงเลือกที่จะดำเนินการเพื่อรับมือกับอิทธิพลชาติตะวันตก โดยเปลี่ยนการต่อต้านมาใช้สันติวิธีผ่านการทูต เช่น สนับสนุนการศึกษาภาษาอังกฤษ การแต่งตั้งผู้แทนทางการกงสุลกิตติมศักดิ์ การส่งคณะราชทูตไปเจริญสัมพันธไมตรีกับประเทศต่าง ๆ รวมถึงการดำเนินการของกรมท่าฝ่ายพระราชวังบวร อันเป็นพื้นฐานของการพัฒนาไปสู่กระทรวงการต่างประเทศ

ตอนที่ ๓ การปฏิรูประบบราชการและการสถาปนากระทรวงฯ ในรัชกาลที่ ๕

วันสถาปนากระทรวงการต่างประเทศตรงกับวันที่ ๑๔ เมษายน ๒๔๑๘ มีการแยกราชการด้านการคลังออกจากราชการด้านการต่างประเทศ และจัดตั้งหอรัษฎากรพิพัฒน์เพื่อดำเนินการในด้านการคลัง ต่อมา พ.ศ. ๒๔๒๘ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาเทวะวงศ์วโรปการทรงดำรงตำแหน่งเสนาบดีผู้ว่าการต่างประเทศ และทรงปฏิรูประบบราชการ ทำให้งานด้านการต่างประเทศมีความเป็นระบบมากขึ้น กระทั่ง พ.ศ. ๒๔๓๑ จึงเปลี่ยนจากระบบจตุสดมภ์มาเป็นระบบกระทรวง ทบวง กรม

ตอนที่ ๔ การรับมือกับภัยคุกคามของประเทศมหาอำนาจด้วยการทูตระดับประมุข

การทูตในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ ได้สานต่อแนวคิดและการปฏิรูปจากพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๔ ควบคู่กับการทำให้การทูตไทยมีความเป็นสากล เพื่อรับมือกับประเทศมหาอำนาจ รวมถึงการเสด็จพระราชดำเนินเยือนยุโรปเพื่อไปเจริญสัมพันธไมตรีและแก้ไขปัญหา ร.ศ. ๑๑๒ ถือเป็นการดำเนินการด้านการต่างประเทศนำโดยประมุขที่ปัจจุบันเรียกว่า Summit Diplomacy โดยกระทรวงการต่างประเทศมีหน้าที่ในการสนับสนุนและประสานงานในระดับปฏิบัติ

ตอนที่ ๕ การดำเนินงานด้านการทูตในช่วงสงครามโลกครั้งที่ ๑ และครั้งที่ ๒

ในสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ วัตถุประสงค์หลักของการดำเนินการด้านการต่างประเทศของไทย คือ การแก้ไขสนธิสัญญากับประเทศต่าง ๆ เพื่อยกเลิกสิทธิสภาพนอกอาณาเขต ประเทศไทยจึงได้ใช้โอกาสในการเข้าร่วมสงครามโลกครั้งที่ ๑ ในฝ่ายสัมพันธมิตร และการประชุมเพื่อจัดทำสนธิสัญญาสันติภาพ

สมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๗ เกิดการเปลี่ยนแปลงการปกครอง กระทรวงการต่างประเทศต้องปรับเปลี่ยนโครงสร้างและบทบาท เพื่อให้สอดคล้องกับการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ ๒ กระทรวงการต่างประเทศได้สนองนโยบายรัฐบาลในการรับมือกับญี่ปุ่นและฝ่ายอักษะ แต่ในขณะเดียวกันบุคลากรทางการทูตหลายคนได้เข้าไปมีส่วนร่วมกับขบวนการเสรีไทย จนทำให้กลับมามีบทบาทเด่นชัดอีกครั้ง

ตอนที่ ๖ การเข้าร่วมเป็นสมาชิกองค์การสหประชาชาติของประเทศไทยเพื่อความมั่นคงด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม

การเข้าเป็นสมาชิกขององค์การสหประชาชาติ เมื่อวันที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๔๘๙ ทำให้ไทยมีความมั่นคงทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมมากขึ้น ซึ่งบุคคลที่มีส่วนสำคัญ คือ พลตรี พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์ ที่ใช้ทั้งความพยายาม ไหวพริบ และความสามารถ จนบรรลุผล ทำให้ไทยได้เข้าเป็นสมาชิกในสมัยประชุมครั้งแรกได้สำเร็จ

ตอนที่ ๗ บทบาทการทูตของกระทรวงการต่างประเทศ ในการส่งเสริมสันติภาพและความมั่นคงในสงครามอินโดจีน

หลังสงครามเวียดนามสิ้นสุด ฝ่ายคอมมิวนิสต์ได้รับชัยชนะในกลุ่มประเทศอินโดจีน ต่อมา เวียดนาม

สารคดี ประวัติศาสตร์

การทูตไทย

เนื่องในโอกาสครบรอบ

150 ปี

กระทรวงการต่างประเทศ

พ.ศ. 2418 - 2568

14 - 17 เมษายน 2568 เวลา 17.00 - 17.30 น. ทางไทยพีบีเอส

ได้ส่งทหารเข้ากัมพูชาประชิดชายแดนไทย ขณะที่ไทยมีภัยคุกคามคอมมิวนิสต์ในประเทศ ซึ่งกระทรวงการต่างประเทศได้ดำเนินการทางการทูตรับมือ โดยได้ปฏิบัติตามกฎระเบียบของสหประชาชาติอย่างเคร่งครัด รวมถึงส่งผู้แทนไทยไปปรับความเข้าใจกับจีน กระทั่งสามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้สำเร็จ

ตอนที่ ๘ กระทรวงการต่างประเทศกับการริเริ่มพัฒนาความร่วมมือระดับภูมิภาคอาเซียน

บทบาทของกระทรวงการต่างประเทศในภูมิภาคอาเซียนที่สำคัญ คือ การสร้างกรอบความร่วมมือในระดับภูมิภาค เป็นผู้นำสร้างความปรองดองสมานฉันท์ให้กับฟิลิปปินส์และมาเลเซีย จนนำมาสู่การก่อตั้งสมาคมอาสาและสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ รวมถึงสามารถคลี่คลายสถานการณ์ในกัมพูชา จนเกิดการลงนามความตกลงกรุงปารีส นำมาสู่การทำให้เวียดนาม ลาว กัมพูชา พม่า ได้เข้ามาเป็นสมาชิกอาเซียน

ตอนที่ ๙ การดำรงรักษาสถานเอกอัครราชทูตและทำเนียบเอกอัครราชทูตในต่างประเทศไว้อย่างสง่างาม

การทูตโยธา อีกหนึ่งความภาคภูมิใจของกระทรวงการต่างประเทศที่แสดงศักยภาพและวัฒนธรรมของไทยที่มีความทัดเทียมกับอารยประเทศให้กับนานาชาติได้รับรู้ผ่านสำนักงานต่าง ๆ ในต่างประเทศ เช่น สถานเอกอัครราชทูต ณ สิงคโปร์ กรุงโตเกียว กรุงปักกิ่ง กรุงปารีส และกรุงบรัสเซลส์ สำนักงานเหล่านี้นอกจากเป็นหน้าเป็นตาแล้ว ยังช่วยส่งเสริมผลประโยชน์ทางด้านสังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจให้กับประเทศไทยอีกด้วย

ตอนที่ ๑๐ และ ๑๑ กระทรวงการต่างประเทศในสถานการณ์ฉุกเฉิน

กล่าวถึงบทบาทของกระทรวงการต่างประเทศในบริบท “การทูตในสถานการณ์ฉุกเฉิน” การทูตของไทยไม่ใช่แค่เรื่องการเจรจาในเวลาปกติ แต่ยังรวมถึงการเตรียมพร้อมและจัดการกับ “ภาวะวิกฤต” ทั้งภายนอกและภายในประเทศ เมื่อเกิดเหตุการณ์ที่ทำให้สภาพแวดล้อมเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว บทบาทในภาวะฉุกเฉินของกระทรวงการต่างประเทศ คือ การทำหน้าที่ประสานงานระหว่างรัฐบาลไทย หน่วยงานภายในและภาคต่างประเทศ เพื่อให้ไทยรับมือกับวิกฤตต่าง ๆ ได้อย่างมีระบบ เช่น ด้านความปลอดภัย นโยบายระหว่างประเทศ และการคุ้มครองคนไทยในต่างแดน

ตอนที่ ๑๒ การต่างประเทศไทยในอนาคต

การทูตไทยต้องวางยุทธศาสตร์ระยะยาว ทั้งในเรื่องนโยบายการต่างประเทศ ภูมิรัฐศาสตร์ การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ การวางแนวทางการทูตในอนาคต และการเตรียมพร้อมรับมือเมื่อโลกเปลี่ยน เพื่อให้ไทยยืดหยุ่นและปรับตัวได้ในอนาคต ข้อมูลและการประสานงานมีความสำคัญอย่างมาก โดยเฉพาะในยามวิกฤต ถ้ามีข้อมูลถูกต้อง ชัดเจน และระบบการประสานงานที่ดี ประเทศจะมีโอกาสลดผลกระทบและจัดการกับปัญหาได้เร็วกว่า และ “การทูต” ไม่ใช่แค่เรื่องของรัฐมนตรีเจรจา แต่หมายถึงการดำเนินการเบื้องหลังที่ทำงานทั้งในและนอกประเทศ ที่มี “โครงสร้าง” และ “กลยุทธ์” ที่ต้องเตรียมพร้อมเสมอ

กระทรวงการต่างประเทศได้เผยแพร่สารคดีชุดนี้ในรูปแบบและช่องทางต่าง ๆ ได้แก่ ๑. สารคดีตอนสั้น จำนวน ๑๒ ตอน ผ่านช่องทางสื่อสังคมออนไลน์ของกระทรวงการต่างประเทศ และ Thai PBS ๒. สารคดีชุดสั้น จำนวน ๔ ชุด ชุดละ ๓ ตอน ผ่านช่องทางสื่อโทรทัศน์และรายการของ Thai PBS ระหว่างวันที่ ๑๔ - ๑๗ เมษายน ๒๕๖๘ เวลา ๑๗.๐๐ - ๑๗.๓๐ น. และ ๓. สารคดีชุดยาว จำนวน ๑ ชุด ๑๒ ตอน ผ่านช่องทางสื่อสังคมออนไลน์ของกระทรวงการต่างประเทศและ Thai PBS

สารคดีประวัติศาสตร์การทูตไทย ตอนที่ ๑

สารคดีประวัติศาสตร์การทูตไทย ตอนที่ ๒

สารคดีประวัติศาสตร์การทูตไทย ตอนที่ ๓

สารคดีประวัติศาสตร์การทูตไทย ตอนที่ ๔

เรื่อง กองประชาสัมพันธ์การทูตสาธารณะ กรมสารนิเทศ

สารคดี The Making of Thai Diplomacy เนื่องในโอกาสครบรอบ ๑๕๐ ปี การสถาปนากระทรวงการต่างประเทศ (พ.ศ. ๒๕๑๘ – ๒๕๖๘)

ร่วมถอดรหัสกลยุทธ์การทูตไทยในสารคดีชุด “The Making of Thai Diplomacy” เจาะเบื้องหลังจุดพลิกผันและการยืนหยัดบนเวทีโลกจากอดีตจนถึงศตวรรษที่ ๒๑

กระทรวงการต่างประเทศร่วมกับ 8 Minute History จัดทำสารคดีชุดพิเศษ “The Making of Thai Diplomacy” เรื่อง ประวัติศาสตร์การทูตไทย จากยุคล่าอาณานิคมสู่ยุคระเบียบโลกใหม่ โดย ดร. วิทย์ สิทธิเวคิน (เฮียวิทย์) พร้อมด้วยทีมงาน 8 Minute History ได้สัมภาษณ์บุคคลสำคัญผู้อยู่เบื้องหลังจุดพลิกผันของประวัติศาสตร์การทูตไทย เพื่อจัดทำวีดิทัศน์สารคดีชุดพิเศษนี้ โดยแบ่งเป็น ๓ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ กว่าไทยจะมีที่ยืนในเวทีโลกว่าด้วยปฐมบท

การเจริญสัมพันธไมตรีระหว่างสยามกับประเทศมหาอำนาจ ตั้งแต่ยุคของสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ยุคต้นรัตนโกสินทร์ จุดเปลี่ยนสมัยรัชกาลที่ ๕ เรื่อยมาจนถึงยุคสงครามโลกและสงครามเย็น อะไรเป็นหัวใจที่ทำให้ประเทศเล็ก ๆ อย่างสยาม มีที่ยืนในเวทีโลกได้แม้ในยามคับขัน อะไรคือ กลยุทธ์สำคัญที่เราใช้ในการดำเนินนโยบายด้านการทูต

ตอนที่ ๒ ฝ่าวิกฤตการต่างประเทศไทย กระทรวงที่พระอาทิตย์ไม่เคยตกดิน

เปิดเบื้องหลังการจัดการวิกฤตด้านการทูตครั้งสำคัญนับตั้งแต่ยุคหลังสงครามเย็น โดยเฉพาะบทบาทของไทยในอาเซียน ท่ามกลางประเทศเพื่อนบ้านที่ยังไม่สงบ และเบื้องหลังการทำงานของกระทรวงการต่างประเทศที่ช่วยให้ไทยยืนหยัดได้ในเวทีโลก

ตอนที่ ๓ การทูตไทยใต้ระเบียบโลกใหม่ เราอยู่จุดไหนในจอเรดาร์โลก?

สำรวจจุดยืนไทยในจอเรดาร์โลก ภายใต้ระเบียบโลกใหม่ในศตวรรษที่ ๒๑ ตั้งแต่ยุคแรกเริ่มของโลกาภิวัตน์ การแบ่งขั้วของอำนาจใหม่ รวมถึงความท้าทายอื่น ๆ ในแง่ภูมิรัฐศาสตร์ เบื้องหลังกลยุทธ์แบบรักษาสมดุลทางอำนาจ มีที่มาที่ไปอย่างไร เกมการทูตแบบไผ่ลู่ลมยังใช้การได้อยู่หรือไม่ในบริบทโลกปัจจุบัน นัยสำคัญของการรวมกลุ่มรูปแบบใหม่ ไม่ว่าจะเป็น BRICS, OECD, BIMSTEC คืออะไร

กระทรวงการต่างประเทศได้เผยแพร่สารคดีชุดนี้ผ่านช่องทางสื่อสังคมออนไลน์ของกระทรวงการต่างประเทศ และ THE STANDARD PODCAST ระหว่างวันที่ ๖ - ๒๐ มิถุนายน ๒๕๖๘

The Making of Thai Diplomacy Part 1

The Making of Thai Diplomacy Part 2

The Making of Thai Diplomacy Part 3

ประมวลภาพของที่ระลึกเนื่องในโอกาสครบรอบ ๑๕๐ ปี กระทรวงการต่างประเทศ (พ.ศ. ๒๔๑๘ – ๒๕๖๘)

สโมสรสราญรมย์ กระทรวงการต่างประเทศ ได้จัดทำของที่ระลึกขึ้นเพื่อเฉลิมฉลองการครบรอบ ๑๕๐ ปี แห่งการสถาปนากระทรวงการต่างประเทศ ซึ่งเป็นเครื่องหมายแห่งประวัติศาสตร์อันยาวนานการทูตของไทย

แบบสำหรับชาวไทย
แบบสำหรับต่างชาติ

150

of the Ministry of Foreign Affairs
14 April 2025

INFO
150

of the Ministry of Foreign Affairs
14 April 2025

150

ครบรอบ ๑๕๐ ปี

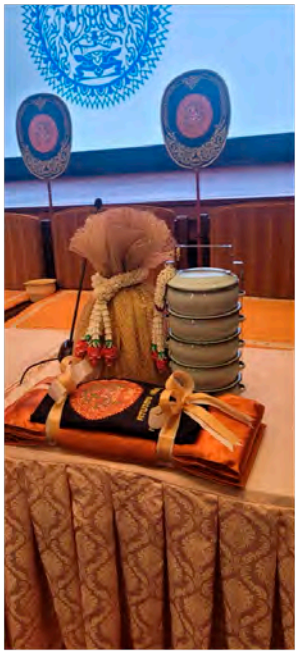

150

MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS
OF THE KINGDOM OF THAILAND
150

150
1875 2025
THAILAND

150
INFO

150

150

เรื่อง นายไพศาล หรูพาณิชย์กิจ
รองปลัดกระทรวงการต่างประเทศ

ภาพประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างราชอาณาจักรสยามกับจักรวรรดิออตโตมัน

ก้าวแรกของมิตรภาพที่เกิดขึ้นระหว่างสยามกับจักรวรรดิออตโตมันมิได้หยุดอยู่เพียงการแลกเปลี่ยนไมตรี หากแต่เป็นการวางรากฐานแห่งสายสัมพันธ์ที่ยังคงดำรงอยู่จนถึงปัจจุบัน

การติดต่อค้าขายระหว่างราชอาณาจักรสยามกับจักรวรรดิออตโตมัน แม้จะมีมายาวนานตั้งแต่สมัยอยุธยา แต่ไม่เคยมีการติดต่อสัมพันธ์กันอย่างเป็นทางการ จนกระทั่งถึงสมัยรัชกาลที่ ๕ สยามต้องเผชิญกับภัยคุกคามจากการล่าอาณานิคมซึ่งนำไปสู่การเผชิญหน้ากับชาติมหาอำนาจนักล่าอาณานิคมและการสูญเสียดินแดน ดังนั้น การติดต่อเพื่อสร้างสัมพันธ์กับชาติตะวันตก จึงเป็นภารกิจเร่งด่วนที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความอยู่รอดของสยามประเทศ

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ เสด็จพระราชดำเนินเยือนยุโรปถึง ๒ ครั้ง ในปี ค.ศ. ๑๘๙๗ และ

ปี ค.ศ. ๑๙๐๗ ก่อนการเสด็จเยือนดังกล่าว ทรงโปรดให้คณะราชทูตไทยนำโดยพระเจ้าน้องยาเธอ กรมหมื่นดำรงราชานุภาพ (พระอิสริยยศในขณะนั้น) เดินทางเยือนยุโรปเพื่อเจริญความสัมพันธ์ในปี ค.ศ ๑๘๙๑ การเยือนยุโรปครั้งนี้เป็นการเยือนยุโรปครั้งแรกของพระเจ้าน้องยาเธอ กรมหมื่นดำรงราชานุภาพ ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากการเสด็จเยือนไทยของมกุฎราชกุมารแห่งรัสเซียในปี ค.ศ. ๑๘๙๐ ตามการกราบทูลเชิญของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

สยามซึ่งกำลังเผชิญกับภัยคุกคามจากการล่าอาณานิคมจำเป็นต้องแสวงหาพันธมิตรในยุโรป ได้ให้การต้อนรับมกุฎราชกุมารของรัสเซียอย่างยิ่งใหญ่สมพระเกียรติ มกุฎราชกุมารของรัสเซียได้ทูลเกล้าฯ ถวายเครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นสูงสุดของรัสเซีย (The Grand Cross of St. Andrew) แด่ล้นเกล้าฯ รัชกาลที่ ๕ ดังนั้น เพื่อเป็นการตอบแทน รัชกาลที่ ๕ จึงโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้พระเจ้าน้องยาเธอ กรมหมื่นดำรงราชานุภาพ เป็นราชทูตพิเศษเดินทางไปเยือนรัสเซีย เพื่อทูลเกล้าถวายเครื่องราช

พระเจ้าน้องยาเธอ
กรมหมื่นดำรงราชานุภาพ

การเยือนยุโรปครั้งนี้เป็นการเยือนยุโรปครั้งแรกของพระเจ้าน้องยาเธอ กรมหมื่นดำรงราชานุภาพ เป็นผลสืบเนื่องมาจากการเสด็จเยือนไทยในปี ค.ศ. ๑๘๙๐ ของมกุฎราชกุมารแห่งรัสเซีย

อิสริยาภรณ์ชั้นสูงสุดของไทย (มหาจักรีบรมราชวงศ์) แด่พระเจ้าซาร์ นิโคลัสที่ ๒ ซึ่งเพิ่งเสด็จขึ้นครองราชย์หลังจากกลับจากการเสด็จเยือนประเทศไทย

คณะราชทูตไทย นำโดยพระเจ้าน้องยาเธอ กรมหมื่นดำรงราชานุภาพ ออกเดินทางจากประเทศไทยในวันที่ ๑๗ กรกฎาคม ค.ศ ๑๘๙๑ โดยเรือชื่อ “อุบลบุรพทิศ” มุ่งหน้าสู่สิงคโปร์เพื่อต่อเรือเดินทางไปยังยุโรป ในระหว่างการเยือนยุโรป พระเจ้าน้องยาเธอ กรมหมื่นดำรงราชานุภาพ ได้เสด็จเยือนชาติต่าง ๆ ในยุโรปหลายชาติ ได้แก่ อังกฤษ ฝรั่งเศส เดนมาร์ก เยอรมนี รัสเซีย ตุรกี กรีซ และอิตาลี เพื่อนำเครื่องราชอิสริยาภรณ์มหาจักรีบรมราชวงศ์ไปทูลเกล้าถวายแด่ประมุขของชาติยุโรปบางประเทศ และเสด็จเยือนบางประเทศเพื่อเจริญสัมพันธไมตรี ตุรกีเป็นประเทศหนึ่งที่คณะราชทูตไทยได้เดินทางไปเยือน โดยในช่วงเวลาดังกล่าวจักรวรรดิออตโตมันซึ่งครั้งหนึ่งเคยยิ่งใหญ่เกรียงไกรกำลังอยู่ในช่วงขาลงจนได้รับสมญาว่า “เป็นคนป่วยแห่งยุโรป” แม้ว่าจักรวรรดิออตโตมันจะมิใช่มหาอำนาจที่สยามหวังจะผูกมิตรเพื่อคานอำนาจกับชาติล่าอาณานิคม แต่ก็เป็นชาติที่มีความสำคัญชาติหนึ่งในยุโรป

วันที่ ๑๙ สิงหาคม ค.ศ. ๑๘๙๑ คณะราชทูตไทยเดินทางถึงเมืองบรินดีซี (Brindisi) เมืองท่าทางตอนใต้ของอิตาลี เมื่อเดินทางไปถึง คณะราชทูตไทยได้ออกเดินทางทางบกมุ่งหน้าสู่ประเทศอังกฤษ ณ ที่นั้น พระเจ้าน้องยาเธอ กรมหมื่นดำรงราชานุภาพ ได้พบกับพระราชโอรสของรัชกาลที่ ๕ ทั้ง ๔ พระองค์ ซึ่งเป็นพระราชโอรสรุ่นแรกที่ถูกส่งไปศึกษาในยุโรปเมื่อปี ค.ศ ๑๘๘๕ ได้แก่ (๑) พระเจ้าลูกยาเธอ พระองค์เจ้ากิติยากรวรลักษณ์ (๒) พระเจ้าลูกยาเธอ พระองค์เจ้ารพีพัฒนศักดิ์ (๓) พระเจ้าลูกยาเธอ พระองค์เจ้าประวิตรวัฒโนดม

และ (๔) พระเจ้าลูกยาเธอ พระองค์เจ้าจิรประวัติวรวรเดช ทั้ง ๔ พระองค์ทรงเริ่มโตเป็นหนุ่มแล้ว พระเจ้าลูกยาเธอ พระองค์เจ้าจิรประวัติวรเดชซึ่งในขณะนั้นพระชนมายุได้ ๑๕ พรรษา กำลังจะย้ายไปศึกษาวิชาการทหารที่เดนมาร์กตามที่พระเจ้ากรุงเดนมาร์กได้เชิญชวนให้ รัชกาลที่ ๕ ส่งพระราชโอรสไปศึกษาวิชาการทหารที่เดนมาร์ก พระเจ้าลูกเธอยาเธอ พระองค์เจ้าจิรประวัติวรเดช ได้ทรงติดตาม พระเจ้าน้องยาเธอ กรมหมื่นดำรงราชานุภาพ เสด็จเยือนเดนมาร์กด้วย และหลังจากนั้นได้ติดตามคณะราชทูตไทยเยือนรัสเซียและตุรกี

ภายหลังเสร็จสิ้นการเยือนรัสเซีย คณะราชทูตไทย ซึ่งประกอบด้วย (๑) พระเจ้าน้องยาเธอ กรมหมื่นดำรงราชานุภาพ (๒) พระเจ้าลูกยาเธอ พระองค์เจ้าจิรประวัติวรวรเดช (๓) หม่อมเจ้าพร้อม สนิทวงศ์ (ต่อมาได้รับการสถาปนาเป็น พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าพร้อมพงศ์อธิราช) (๔) พระยาเทเวศร์วงศ์วิวัฒน์ (ม.ร.ว. หลาน กุญชร) (ต่อมาได้เป็นเจ้าพระยาเทเวศร์วงศ์วิวัฒน์) (๕) พระยาชลยุทธโยธินทร์ (อองเดร ดูว์ เปล ซี เดอ รีเชอลีเยอ Andre du Plessis de Richelieu) (๖) พระสุริยานุวัติ (๗) พระวิจิตรวรสาสน์ และ (๘) หลวงสุนทรโกษา ได้เดินทางออกจากรัสเซียโดยเรือยอช์ตชื่อ “Orel” ซึ่งทางฝ่ายรัสเซียจัดให้เพื่อนำคณะราชทูตไทยเดินทางต่อไปยังตุรกี โดยมีเจ้าชาย Obolensky ราชองครักษ์ในพระเจ้าซาร์แห่งรัสเซีย ติดตามคณะราชทูตไทยเยือนตุรกีด้วย

วันที่ ๑๙ พฤศจิกายน ค.ศ. ๑๘๙๑ คณะราชทูตไทยเดินทางเข้าเขตน่านน้ำของตุรกีบริเวณช่องแคบบอสฟอรัส เจ้าหน้าที่ตุรกี ๓ นาย ได้ขึ้นไปบนเรือเพื่อต้อนรับและนำคณะเดินทางขึ้นฝั่ง เพื่อตรวจแถวกองทหารเกียรติยศก่อนที่จะนำคณะเดินทางเข้าที่พักที่ทางราชสำนักออตโตมันได้จัดไว้ให้ (พระตำหนักมรัสซิมในพระราชวังยิลดิศ)

คณะราชทูตได้เข้าเฝ้าสุลต่านอับดุลฮามิดที่ ๒ ทรงพระราชทานเลี้ยงอาหารค่ำและทรงนำคณะชมการแสดงที่โรงละครหลวง ในโอกาสนี้ได้ทรงพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์แก่คณะราชทูตไทยทุกคน รวมทั้งเจ้าหน้าที่ฝ่ายรัสเซียที่ติดตามไปกับคณะราชทูตไทยด้วย

ตลอดระยะเวลาเกือบหนึ่งสัปดาห์ที่คณะราชทูตพำนักอยู่ในกรุงคอนสแตนติโนเบิล (หรือที่ตุรกีเรียกว่า กรุงอิสตันบูล) เมืองหลวงของจักรวรรดิออตโตมัน คณะราชทูตไทยได้รับการดูแลเป็นอย่างดีจากสุลต่านอับดุลฮามิดที่ ๒ โดยทรงโปรดเข้าเฝ้าและพระราชทานเลี้ยงหลายครั้ง ทุกครั้งที่ทรงพระราชทานเลี้ยงจะโปรดให้มีการบรรเลงดนตรีด้วย บางครั้งก็โปรดให้คณะเข้าชมละครโอเปราในโรงละครหลวงของพระราชวังยิลดิซ เมื่อได้รู้จักและคุ้นเคยกันมากขึ้น สุลต่านอับดุลฮามิดที่ ๒ ทรงมีพระราชปฏิสันฐานสอบถามเรื่องราวต่าง ๆ เกี่ยวกับประเทศไทยมากมายด้วยความสนพระทัย

นอกจากนี้ ยังทรงมีพระราชดำรัสแสดงความปรารถนาที่จะเจริญความสัมพันธ์กับราชอาณาจักรสยาม โดยมี

ตุรกีเป็นประเทศหนึ่งที่คณะราชทูตไทยเดินทางไปเยือน โดยในช่วงเวลาดังกล่าวจักรวรรดิออตโตมันซึ่งครั้งหนึ่งเคยยิ่งใหญ่เกรียงไกรกำลังอยู่ในช่วงขาลง แม้ว่าจะมิใช่มหาอำนาจ แต่ก็เป็นชาติที่มีความสำคัญชาติหนึ่งในยุโรป

รับสั่งถามพระเจ้าน้องยาเธอ กรมหมื่นดำรงราชานุภาพ เกี่ยวกับราชทูตไทยที่ประจำอยู่ในยุโรปว่า มีที่ประเทศใดบ้าง พระเจ้าน้องยาเธอ กรมหมื่นดำรงราชานุภาพ กราบทูลว่า มี ๓ แห่ง ได้แก่ อังกฤษ ฝรั่งเศส และเยอรมนี โดยทั้ง ๓ แห่งมีเขตอาณาครอบคลุมประเทศอื่น ๆ ด้วย

สุลต่านอับดุลฮามิดที่ ๒ ทรงรับสั่งว่า หากสยามและออตโตมันมีการสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างกัน ฝ่ายไทยจะมอบหมายให้ราชทูตคนใดในยุโรปมีหน้าที่ประจำราชสำนักออตโตมันด้วยก็ได้ โดยพระองค์ไม่ทรงมีข้อขัดข้องแต่อย่างใด และยังได้กราบทูลเชิญให้รัชกาลที่ ๕ เสด็จเยือนตุรกี หากทรงมีโอกาสเสด็จเยือนยุโรป

ในเรื่องนี้เป็นที่น่าเสียดายว่า รัชกาลที่ ๕ เสด็จเยือนยุโรปถึง ๒ ครั้ง ในปี ค.ศ. ๑๘๙๗ และปี ค.ศ. ๑๙๐๗ ซึ่งตรงกับช่วงรัชสมัยของสุลต่านอับดุลฮามิดที่ ๒ ซึ่งครองราชย์ระหว่างปี ค.ศ. ๑๘๗๖ – ๑๙๐๙ แต่มิได้เสด็จเยือนตุรกี เกี่ยวกับเรื่องนี้ทรงมีพระราชหัตถเลขาไว้ว่า พระองค์เองก็สนพระทัยที่จะเสด็จเยือนตุรกี แต่ทรงเกรงพระทัยพระราชวงศ์ของกรีซซึ่งทรงสนิทสนมเหมือนพระญาติ ทำให้ตัดสินพระทัยที่จะไม่เสด็จเยือนตุรกี ซึ่งมีความบาดหมางกับกรีซที่เคยเป็นส่วนหนึ่งของจักรวรรดิออตโตมัน

วันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ค.ศ. ๑๘๙๑ สุลต่านอับดุลฮามิดที่ ๒ โปรดให้นาย Abdullah Freres ช่างภาพหลวงมาถ่ายภาพคณะราชทูตไทยไว้เป็นที่ระลึกจำนวน ๒ รูป (เป็นรูปในชุดเครื่องแบบที่เป็นทางการ ๑ รูป และรูปในชุดแบบออตโตมัน ๑ รูป) พระเจ้าน้องยาเธอ กรมหมื่นดำรงราชานุภาพ ทรงลงพระนาม “ดำรงราชานุภาพ ร.ศ.๑๑๐ Damrong Prince of Siam Constantinople ๒๖th November ๑๘๙๑” ด้านล่างของรูปภาพที่แต่งกายในชุดเครื่องแบบที่เป็นทางการ ซึ่งถูกบรรจุอยู่ในกรอบที่มีตราพระราชลัญจกรของสุลต่านอับดุลฮามิดที่ ๒ อยู่ตรงกลางด้านบนของรูปภาพ ซึ่งมีความสูง ๔๐ ซม. กว้าง ๔๔ ซม.

พระเจ้าน้องยาเธอ กรมหมื่นดำรงราชานุภาพ ทรงเล่าเกี่ยวกับการถ่ายภาพดังกล่าวไว้อย่างน่าสนใจว่า “วันที่ ๒๓ (พฤศจิกายน ค.ศ. ๑๘๙๑) เวลาเช้าโปรดให้ช่างหลวงขึ้นมาถ่ายรูป ได้แต่งตัวเต็มยศติดตราเตอรกี ถ่ายเปนรูปหมู่พร้อมกันแล้วลองแต่งตัวอย่างเตอรกีถ่ายเปนที่ระลึกพร้อมกันด้วยอีกรูป ๑ การที่แต่งตัวอย่างเตอรกีนี้ ไม่ใช่ยากลำบากอันใด ด้วยแต่งตัวอย่างพลเรือนเตอรกี ก็คือแต่งฝรั่งนั้นเอง ผิดกันแต่สวมหมวกเตี้กแดงเข้าอีกใบหนึ่ง เมื่อไปเที่ยวตลาดได้ซื้อหมวกอย่างนี้มาคนละใบ เอาหมวกครอบเข้ากับเครื่องแต่งตัวที่แต่งอยู่ทุกวันก็กลายเป็นเตี้กไปเท่านั้น

หมวกกลม ๆ ที่เราเรียกว่า หมวกเตี้ก เปนของเคยเห็นอยู่ด้วยกัน แต่ใครได้เคยคิดบ้างหรือไม่ว่าเหตุใด เขาจึงติดภู่ไว้ข้างบน? ความข้อนี้ข้าพเจ้าได้ฟังคำเขาอธิบายให้ทราบในเมืองเตอรกีว่า ภู่หมวกนั้นสำหรับปัดแมลงวัน แต่โบราณมักทำใด ๆ เวลาแมลงวันตอม สบัดหน้าเข้าภู่หมวกก็กวัดไกว ช่วยไล่แมลงไม่ให้ตอมหน้าตอมตา เหมือนอย่างปัดด้วยแซ่ แต่ไม่ต้องถือให้ลำบาก ครั้งต่อมาจะเปนด้วยแมลงวันน้อยไป หรือคนรำคานน้อยลงประการใด ภู่หมวกก็เรียวเล็กลงทุกที จึงมีแต่พอเปนธรรมเนียมเท่าทุกวันนี้

รูปที่ถ่ายเมื่อแล้วมาได้ลงชื่อส่งไปถวายสุลต่าน เพื่อเปนที่ระลึกแลแสดงความเคารพของพวกไทย ซึ่งได้รับพระมหากรุณาในครั้งนี้อย่างละรูป เมื่อวันข้าพเจ้าไปเฝ้ากราบถวายบังคมลา มีรับสั่งว่าเปนที่พอพระราชหฤไทยในรูปเหล่านั้น เฉพาะรูปที่แต่งเปนเตอรกีนั้นเปนอันมาก และโปรดให้เก็บรักษาไว้เปนที่ระลึก มิให้สูญหายได้”

ก่อนเดินทางกลับในวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ค.ศ. ๑๘๙๑ คณะราชทูตไทยได้เข้าเฝ้าเพื่อกราบถวายบังคมลา สุลต่านอับดุลฮามิดที่ ๒ ทรงกล่าวแสดงความยินดีที่ได้มีโอกาสต้อนรับเจ้านายในราชตระกูลสยาม ทรงแสดงความหวังว่าทั้งสองประเทศจะมีพระราชไมตรีต่อกันต่อไป และได้ทูลเชิญพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จเยือน

ตุรกี ทรงอำนวยพรให้คณะเดินทางโดยสวัสดิภาพ โปรดให้จัดเรือยอช์ตพระที่นั่งชื่อดาเลีย นำคณะราชทูตไทยไปส่งยังเมืองคริส ประเทศกรีซ เพื่อเดินทางเยือนต่อไป

สุลต่านอับดุลฮามิดที่ ๒ ได้ทรงพระราชทานสิ่งของให้แก่คณะราชทูตไทยและยังได้ทรงฝากสิ่งของสำหรับนำไปทูลเกล้าฯ ถวายรัชกาลที่ ๕ ได้แก่ บุหรี่และหนังสือกฎหมาย และทูลเกล้าฯเครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นสูงสุดแด่รัชกาลที่ ๕ ด้วย พระเจ้าน้องยาเธอ กรมหมื่นดำรงราชานุภาพได้มีโทรเลขกราบบังคมทูลรัชกาลที่ ๕ เกี่ยวกับสิ่งของที่สุลต่านฯ ฝากทูลเกล้าฯ ถวาย รัชกาลที่ ๕ จึงโปรดให้จัดงาช้างสองกิ่งซึ่งตั้งอยู่ที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติและเครื่องราชอิสริยาภรณ์มหาจักรีบรมราชวงศ์ไปทูลเกล้าฯถวายสุลต่านอับดุลฮามิดที่๒เป็นการตอบแทน (เครื่องราชอิสริยาภรณ์นี้เคยตั้งแสดงอยู่ในพิพิธภัณฑ์ในพระราชวังทอปกาปี)

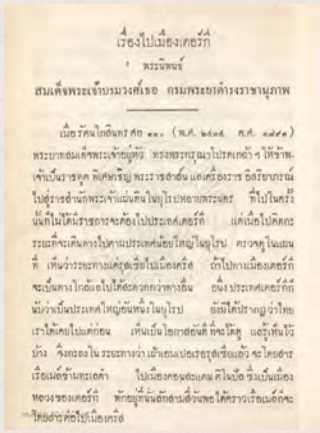
กรมหมื่นดำรงราชานุภาพ ทรงบรรยายถึงความซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณและพระราชไมตรีจิตของสุลต่านอับดุลฮามิดที่ ๒ ดังนี้

“ข้าพเจ้ากราบทูลขอบพระเดชพระคุณโดยส่วนตัวของข้าพเจ้าเอง ทั้งในนามของบรรดาพวกที่ไปด้วยกัน ซึ่งได้รับพระราชทานความอุปถัมภ์บำรุงแลพระกรุณาเปนอเนกประการ อันพ้นวิไสยที่จะพึงพรรณาให้สิ้นสุด ฤๅจะพึงละลึมเสียได้”

“....การที่ข้าพเจ้าไปเมืองเตอร์กีในครั้งนั้น จะได้มีราชการอันใดซึ่งจำเปนที่สุลต่านจะต้องทรงรับรองแต่อย่างใดนั้นหามิได้ แม้ที่สุดจะโปรดให้เฝ้าตามธรรมเนียมแขกเมืองมาสู่พระนคร แต่หนเดียวก็ไม่มีเหตุอันใดที่จะควรติเตียนฤๅเสียใจได้สักอย่างหนึ่ง นี่หากสุลต่านพอพระราชหฤไทยที่จะแสดงพระกรุณา จึงได้รับเกียรติยศ

สุลต่านอับดุลฮามิดที่ ๒ ทรงพระราชทานได้ทรงฝากสิ่งของสำหรับนำไปทูลเกล้าฯ ถวายรัชกาลที่ ๕ ได้แก่ บุหรี่และหนังสือกฎหมาย และทูลเกล้าฯ เครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นสูงสุดแด่รัชกาลที่ ๕ ด้วย

สุลต่านอับดุลฮามิดที่ ๒
ครองราชย์ระหว่าง
ปี ค.ศ ๑๘๗๖ – ๑๙๐๙

เรื่องไปเมืองเตอร์กี
พระนิพนธ์
สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ

แลความศุขสำราญถึงเพียงนั้น อันใดเล่าที่เปนเหตุให้ทรงยินดีมีพระราชหฤไทยรับรองใช่ว่าจะได้ทรงรู้จักคุ้นเคยกับตัวข้าพเจ้าฤๅผู้หนึ่งผู้ใดซึ่งได้ไปด้วยกันในครั้งนั้น จะได้ว่าเปนการที่ทรงยินดีในเฉภาะตัวบุคคลคนหนึ่งคนใด การทั้งนี้เมื่อคิดดูแล้วก็จะต้องแลเห็นว่าเปนโดยมีพระราชหฤไทยไมตรีต่อกรุงสยาม จึงได้ทรงรับรองเจ้านายในราชตระกูล ซึ่งได้มิโอกาศไปถึงพระนครให้สมควรแก่เกียรติยศ ตัวข้าพเจ้าแลผู้ที่ไปด้วยกันเหมือนแต่เปนคนทรง พเอิญไปประสบพบโอกาศเข้าจึงได้เปนองคพยานจดจำข้อความมาเล่าให้ท่านทั้งหลายฟัง”

ตามบทความ “ไปเมืองเตอร์กี” ซึ่งลงพิมพ์ในวารสารวชิรญาณ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ (พระอิสริยายศท้ายสุด) ทรงเล่าไว้ว่า หลังเสร็จสิ้นการเยือนรัสเซีย ทรงมีกำหนดการเสด็จเยือนประเทศกรีซต่อ เมื่อพิจารณาตามแผนที่แล้ว การเดินทางผ่านตุรกีจะเป็นเส้นทางที่สะดวกและสั้นที่สุด เดิมพระองค์ตั้งพระทัยว่า จากแวะพักที่กรุงคอนสแตนติโนเบิล สัก ๓ - ๔ วัน ก่อนที่จะเดินทางต่อไปยังประเทศกรีซ อย่างไรก็ดี เนื่องจากตามแผนการเยือนยุโรปในครั้งนี้ มิได้มีราชการใดที่จะต้องไปเยือนตุรกี แต่ทรงเห็นว่าหากทรงเดินทางไปตุรกี ทางการตุรกีก็น่าจะทราบ ดังนั้นจึงควรแจ้งรัฐบาลตุรกีให้ทราบ จึงทรงมอบให้พระสุริยานุวัติ อุปทูต ณ กรุงเบอร์ลิน ไปหารือกับราชทูตตุรกีว่าถึงแม้ว่าสยามและออตโตมันจะมิได้มีพระราชไมตรีต่อกันและการเสด็จฯ เยือนตุรกีของพระองค์ก็มิได้มีเรื่องราชการอันใด แต่ทรงเห็นว่า เป็นการสมควรที่จะต้องขอเข้าเฝ้าสุลต่านฯ เพื่อเป็นการแสดงความเคารพต่อ

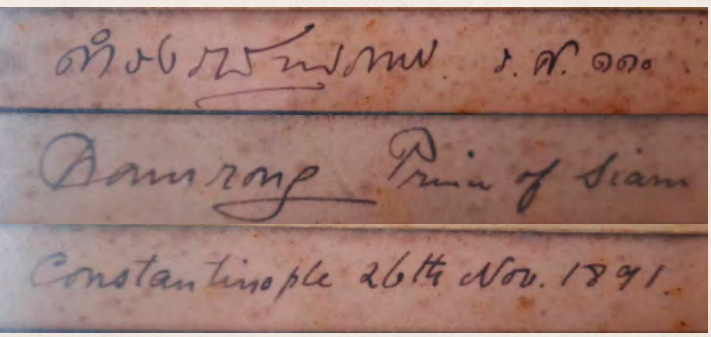
พระองค์ ราชทูตตุรกีจึงได้มีโทรเลขไปถามเมืองหลวงและได้รับแจ้งว่า สุลต่านฯ ทรงยินดีต้อนรับคณะราชทูตไทย พระเจ้าน้องยาเธอ กรมหมื่นดำรงราชานุภาพจึงตัดสินพระทัยเสด็จเยือนตุรกี

เป็นที่น่าเสียดายว่า ภายหลังการเยือนตุรกีของคณะราชทูตไทย ในปี ค.ศ. ๑๘๙๑ ตุรกีประสบกับความวุ่นวายทางการเมืองภายใน สุลต่านอับดุลฮามิดที่ ๒ ถูกรัฐประหารโดยกลุ่มเติร์กหนุ่ม (Young Turks) ในปี ค.ศ. ๑๙๐๙ (รัชกาลที่ ๕ เสด็จสวรรคตในปี ค.ศ. ๑๙๑๐) และถูกเนรเทศไปเมืองเซโลนิกา ก่อนที่จะถูกนำตัวกลับมาประทับที่พระราชวังแบย์แลร์เบยีในนครอิสตันบูลในปี ค.ศ. ๑๙๑๒ ภายหลังที่เมืองเซโลนิกาตกเป็นส่วนหนึ่งของประเทศกรีซ พระองค์ทรงสิ้นพระชนม์ในปี ค.ศ. ๑๙๑๘ สิริรวมพระชนมายุได้ ๗๖ พรรษา (สิ้นพระชนม์ก่อนที่จักรวรรดิออตโตมันจะล่มสลายเพียง ๔ ปี)

แม้ว่าการเยือนตุรกีของคณะราชทูตไทยจะเกิดขึ้นในเวลาสั้น ๆ ในช่วงปลายของจักรวรรดิออตโตมัน แต่ก็เป็นเหตุการณ์ที่มีความสำคัญในหน้าประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ไทย-ตุรกี เหตุการณ์ประวัติศาสตร์นี้ได้ถูกบันทึกลงในภาพถ่ายประวัติศาสตร์ รูปภาพดังกล่าวมีนักสะสมภาพเก่าได้ซื้อมาในงานประมูลเมื่อปี ค.ศ. ๒๐๐๐ ต่อมา ในปี ค.ศ. ๒๐๐๒ ได้ถูกนำมาเสนอขายให้กับสถานเอกอัครราชทูตไทยประจำตุรกี สถานเอกอัครราชทูตฯ ไม่มีงบประมาณที่จะจัดซื้อภาพดังกล่าวไว้ จึงเสนอให้กระทรวงการต่างประเทศพิจารณาจัดหางบประมาณเพื่อจัดซื้อไว้ แต่ไม่ได้รับคำตอบด้วยความกังวลว่า หากไม่รับซื้อไว้อาจจะไม่มีโอกาสได้พบเห็นภาพประวัติศาสตร์นี้อีกต่อไป ผู้เขียนจึงตัดสินใจซื้อภาพดังกล่าวไว้ทั้งสองภาพเมื่อวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ค.ศ. ๒๐๐๒ และได้นำกลับมาพร้อมกับการเดินทางกลับประจำการ ณ สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงอังการา ในปลายเดือนธันวาคมปีเดียวกัน

สภาพของรูปภาพในตอนที่ซื้อมา รูปในชุดเครื่องแบบที่เป็นทางการได้ถูกบรรจุในกรอบกระจกใสที่ทำขึ้นใหม่ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะรูปภาพถูกบรรจุอยู่ในกรอบกระดาษแข็งที่มีตราพระราชลัญจกรของสุลต่านฯ (ภาพถ่ายในยุคออตโตมันเป็นที่นิยมสะสม) สำหรับรูปภาพในชุดแต่งกายแบบตุรกียังคงบรรจุอยู่ในกรอบรูปดั้งเดิม ซึ่งชำรุดเสื่อมไปตามกาลเวลา รูปภาพดังกล่าวมีการถกเถียงกันอย่างมากว่า เป็นภาพของคณะราชทูตประเทศใด (ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะคนทั่วไปไม่เคยเห็นรูปถ่ายต้นฉบับที่มีลายพระหัตถ์ของพระเจ้าน้องยาเธอ กรมหมื่นดำรงราชานุภาพ) ผู้ขายแจ้งว่า ตนเห็นคำว่า Siam ในลายเซ็นใต้รูปภาพ จึงได้ทำการค้นคว้า ทำให้ทราบว่าคณะราชทูตไทยเคยมาเยือนตุรกี จึงได้นำภาพดังกล่าวมาเสนอขายให้แก่สถานเอกอัครราชทูตไทย

สำหรับผู้เขียนเป็นเรื่องที่ค่อนข้างจะบังเอิญอย่างยิ่งที่มีคนเอาภาพประวัติศาสตร์ดังกล่าวมาเสนอขายเพียงประมาณ ๑ เดือน ก่อนที่ผู้เขียนจะเดินทางกลับจากการประจำการที่ตุรกี และยังเป็นช่วงเวลาที่ผู้เขียนกำลังแสวงหารูปภาพเพื่อนำมาลงในหนังสือ “ตุรกี: อดีตถึงปัจจุบัน” ซึ่งผู้เขียนได้เขียนขึ้นก่อนจะกลับประจำการและกำลังจะจัดพิมพ์ภายหลังกลับประจำการ ภาพถ่ายประวัติศาสตร์นี้ผู้เขียนได้ดูแลรักษาเป็นอย่างดี เหมือนกับที่สุลต่านอับดุลฮามิดที่ ๒ ได้ทรงมีรับสั่งไว้ให้ดูแลรักษาเป็นอย่างดีมิให้สูญหาย

อ้างอิง

- ไพศาล หรูพาณิชย์กิจ ตุรกีอดีตถึงปัจจุบัน โรงพิมพ์ภาพพิมพ์ กรุงเทพฯ ๒๕๔๖
- สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ เที่ยวเมืองเตอร์กี วารสารวชิรญาณ
- สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ เสด็จเยือนยุโรป พ.ศ. ๒๔๓๔ พิมพ์ในงานพระราชเพลิงศพ หม่อมเจ้าดิศศานุวัติ ดิศกุล พ.ศ. ๒๕๑๑

เรื่อง ดร.ประเสริฐ สุขศาสน์กวิน
คณบดีคณะรัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม ผู้อำนวยการศูนย์อิหร่านศึกษาและภาษาเปอร์เซีย

เชื่อมต่อสัมพันธ์ สร้างสรรค์เข้าใจ เปิดวิถีความสัมพันธ์คนไทย-อิหร่าน

สายสัมพันธ์ที่หยั่งรากลึกกว่า ๔๐๐ ปี ไทยและอิหร่านได้สานต่อความใกล้ชิดจากระดับประชาชนสู่ความร่วมมือทางการทูตที่แน่นแฟ้น และก้าวเข้าสู่วาระ ๗๐ ปี แห่งมิตรภาพทางการทูต

ประเทศไทยและอิหร่านมีการติดต่อสัมพันธ์กันมายาวนานมากกว่า ๔๐๐ ปี โดยจุดเริ่มต้นมาจากการเดินทางไปทำการค้าที่กรุงศรีอยุธยาราชธานีเก่าของไทยโดยเฉกอะหมัด กุมี พ่อค้าชาวเปอร์เซียเมื่อปี ค.ศ. ๑๖๐๕ ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ ส่ง-รับ ปรับใช้วิธีคิดและวัฒนธรรมอย่างกว้างขวางระหว่างประชาชนของทั้งสองประเทศ โดยเฉพาะความเป็นเปอร์เซียที่มีอิทธิพลต่อสังคมไทยในหลายมิติทั้งด้านศิลปะ วัฒนธรรม องค์ความรู้ อาหาร ภาษา และเครื่องแต่งกายที่ปรากฏอยู่ในประเทศไทยจนถึงทุกวันนี้ ถือได้ว่าความสัมพันธ์ในระดับประชาชนต่อประชาชน (People-to-People Connectivity) เป็นรากฐานอันสำคัญยิ่งของความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศไทยและอิหร่านตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน

ในแง่ของความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างไทยกับอิหร่าน ทั้งสองประเทศได้สถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างกันอย่างเป็นทางการ เมื่อปี ค.ศ. ๑๙๕๕ ทำให้ในปี ค.ศ. ๒๐๒๕ นี้เป็นโอกาสครบรอบ ๗๐ ปี ที่ทั้งสองประเทศมีความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างกัน โดยไทยและอิหร่านได้จัดตั้งสถานเอกอัครราชทูตขึ้นในแต่ละประเทศเพื่อทำหน้าที่เป็นตัวแทนทางทูตและส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างกันในด้านต่างๆ ให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น และนับจากการเปลี่ยนแปลงการปกครองอิหร่านเมื่อปี ค.ศ. ๑๙๗๙ มาเป็นสาธารณรัฐอิสลาม เรายังได้เห็นภาครัฐของทั้งสองประเทศมีการเยือนและการพบปะในระดับสูงเพื่อกระชับความสัมพันธ์ ซึ่งล่าสุดได้แก่ การพบหารือระหว่างนางสาวแพทองธาร ชินวัตร นายกรัฐมนตรีไทย กับนายมัสอูด เปเซชกียาน ประธานาธิบดีอิหร่าน ในห้วงการประชุมผู้นำกรอบความร่วมมือเอเชีย ครั้งที่ ๓ (3rd Asia Cooperation Dialogue Summit) เมื่อวันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๖๗ ที่กรุงโดฮา รัฐกาตาร์ รวมถึงความร่วมมือในกรอบสหประชาชาติและเวทีระหว่างประเทศต่าง ๆ

ถึงอยู่ห่างไกล แต่ก็ใกล้ชิดกัน (So far, yet so close)

เมื่อย้อนกลับมาดูความสัมพันธ์ในระดับประชาชนต่อประชาชนระหว่างไทยกับอิหร่านที่ผ่านมา พบว่า คนไทยและอิหร่านได้เดินทางไปมาหาสู่กันอย่างต่อเนื่อง ยิ่งในยุคปัจจุบันที่สามารถเดินทางระหว่างประเทศได้ง่ายและบ่อยครั้ง ทำให้มีคนอิหร่านเดินทางไปเที่ยว

ประตูต้อนรับนักเดินทางสู่มหานครเตหะราน "หอคอยอาซาดี (Azadi Tower)" ณ กรุงเตหะราน อิหร่าน สัญลักษณ์แห่งอิสรภาพและความภาคภูมิใจของชาวอิหร่าน

ไทยและอิหร่าน ได้สถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างกันอย่างเป็นทางการเมื่อปี ค.ศ. ๑๙๕๕ ทำให้ในปี ค.ศ. ๒๐๒๕ นี้เป็นโอกาสครบรอบ ๗๐ ปีที่ทั้งสองประเทศมีความสัมพันธ์ทางการทูต

ประเทศไทยจำนวนมากในแต่ละปี เฉพาะปี ๒๕๖๗ ที่ผ่านมา พบว่า มีคนอิหร่านเดินทางมาท่องเที่ยวประเทศไทยจำนวน ๖๔,๐๐๐ คน และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอีกในปี ๒๕๖๘ หลังจากรัฐบาลไทยเริ่มใช้ระบบ e-Visa เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ประสงค์เดินทางเข้าประเทศไทย ในขณะที่คนไทยก็ให้ความสนใจและประสงค์จะเดินทางมาสัมผัสกับมรดกทางวัฒนธรรมและสถานที่ท่องเที่ยวอันสวยงามในเมืองต่าง ๆ ของอิหร่าน รวมทั้งมีนักศึกษาไทยได้รับทุนการศึกษาให้ไปศึกษาระดับปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรีที่อิหร่านอีกจำนวนหนึ่ง ซึ่งการเดินทางไปเยี่ยมเยือนซึ่งกันและกันและในกรณีของการมีนักศึกษาไทยไปศึกษาต่อและสัมผัสกับชีวิตที่อิหร่านโดยตรงนี้เป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างประชาชนของทั้งสองประเทศ ก่อให้เกิดการยอมรับในความแตกต่างและการเคารพในอัตลักษณ์ของกันและกัน ในขณะเดียวกันความก้าวหน้าด้านการสื่อสารระหว่างประเทศ ทำให้คนไทยและอิหร่านมีโอกาสแลกเปลี่ยนด้านวัฒนธรรม ภาษา การศึกษา และประเพณีผ่านช่องทางต่าง ๆ อีกหลายช่องทาง ประชาชนของทั้งสองประเทศสามารถสร้างความสัมพันธ์อย่างไม่เป็นทางการ แต่ส่งผลลึกซึ้งต่อความเข้าใจและความสัมพันธ์อันใกล้ชิดในระยะยาว ระหว่างไทยกับอิหร่านอย่างมีนัยสำคัญ โดยเฉพาะในโลกยุคปัจจุบันที่ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไม่ได้พึ่งพาเพียงรัฐบาลเท่านั้น แต่ยังขึ้นอยู่กับการสนับสนุนและการยอมรับจากภาคประชาชนยกตัวอย่างในบางมิติของความสัมพันธ์ในระดับประชาชนต่อประชาชนระหว่างไทยกับอิหร่านที่น่าสนใจและช่วยสร้างความใกล้ชิดระหว่างทั้งสองประเทศ เช่น

เทศกาลสำคัญ (Famous festivals)

อิหร่านจะเข้าสู่ปีใหม่ (Nowruz) ตามปีปฏิทินอิหร่าน ในวันที่ ๒๑ มีนาคม โดยชาวอิหร่านทั่วประเทศจะเฉลิมฉลองในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งน่าสนใจว่า หลังจากนั้นไม่นานไทยก็จะเข้าสู่ปีใหม่ (Songkran) ตามวัฒนธรรมไทยเช่นเดียวกัน คือวันที่ ๑๓ เมษายน ซึ่งเทศกาลทั้งสองถือเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่โดดเด่นที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาใกล้เคียงกันและมีส่วนเชื่อมโยงชาวอิหร่านกับชาวไทยได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในโอกาสดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นชาวอิหร่านที่พำนักในประเทศไทยเข้าร่วมเทศกาลสงกรานต์หรือชาวไทยที่พำนักในอิหร่านเข้าร่วมเทศกาล Nowruz ในส่วนของงานสงกรานต์ของไทยถือได้ว่า มีชื่อเสียงระดับโลกจนได้รับการรับรองจากองค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) ให้อยู่ในบัญชีรายการตัวแทนมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของมนุษยชาติ (Representative List of the Intangible Cultural Heritage of Humanity) และในปี ๒๕๖๘ รัฐบาลไทยได้จัดงานสงกรานต์อย่างยิ่งใหญ่ประกอบด้วยกิจกรรมต่างๆ ทั้งในพื้นที่กรุงเทพฯ และต่างจังหวัดเป็นเวลาหลายวัน

อาหารขึ้นชื่อ (Fabulous food)

ไทยและอิหร่านต่างมีวัฒนธรรมทางอาหารที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเองอาหารไทยถือได้ว่า เป็นสื่อในการกระชับความสัมพันธ์ในระดับประชาชนต่อประชาชนระหว่างไทยกับอิหร่านอย่างดียิ่ง คนอิหร่านส่วนใหญ่รู้จักอาหารไทยทั้งจากการจัดอันดับผ่านสื่อระดับโลกต่าง ๆ และการได้สัมผัสลิ้มลองอาหารไทยด้วยตนเอง ซึ่งเมื่อรู้จักอาหารไทยก็จะนำไปสู่ความต้องการรู้จักประเทศไทยในแง่มุมต่าง ๆ เพิ่มขึ้นด้วย อาหารไทยที่มีชื่อเสียงและคนอิหร่านรู้จักกันดี คือ ผัดไทยและต้มยำกุ้ง ทั้งนี้เมื่อวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๖๗ สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงเตหะราน ได้จัดกิจกรรม "A Taste of Thai Cuisine" ที่ทำเนียบเอกอัครราชทูต เพื่อสาธิตวิธีทำอาหารไทยอันเป็นที่นิยมแก่ชาวอิหร่านและร่วมรับประทานอาหารไทยด้วยกัน โดยมีผู้เข้าร่วมงานจำนวนมาก รวมถึงนักธุรกิจและ influencer ด้านอาหารของอิหร่าน และแน่นอนว่า อาหารชื่อดังของไทยอย่างผัดไทยและต้มยำกุ้งก็ไม่พลาดที่จะถูกนำมาเป็นเมนูในงานด้วย นอกจากนี้ต้มยำกุ้งยังได้รับการบรรจุชื่อโดย UNESCO ให้อยู่ในบัญชีรายการตัวแทนมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของมนุษยชาติอีกรายการหนึ่งตั้งแต่เดือนธันวาคม ๒๕๖๗ ขณะเดียวกันคนไทยก็รู้จักอาหารที่มีชื่อเสียงหลายอย่างของอิหร่าน และนิยมหารับประทานเมื่อได้เดินทางไปเยือน เช่น Chelo Kebab, Khoresh-e Ghormeh Sabzi รวมทั้งเสาะแสวงหาเพื่อนำไปเป็นของฝากอันทรงคุณค่า เช่น หญ้าฝรั่น ถั่วพิสตาชิโอ และคาเวียร์

ครอบครัวเปี่ยมสุข (Finest family)

เชื่อหรือไม่ว่า คนไทยและคนอิหร่านที่ได้รู้จักกัน โดยเริ่มจากสถานที่ใดสถานที่หนึ่งหรือโอกาสใดโอกาสหนึ่ง ต่อมาหลายคู่ได้ตัดสินใจแต่งงานและสร้างครอบครัว

ต้มยำกุ้ง อาหารประเภทแกงประจำชาติไทย และเป็นสัญลักษณ์แห่งภูมิปัญญาไทย

ด้วยกันแม้สองฝ่ายจะรู้ว่า ต้องปรับตัวเข้าหากันไม่น้อย เนื่องจากมีความแตกต่างทางด้านศาสนาและวิถีการดำรงชีวิต แต่ด้วยความรักที่มีต่อกันและความปรารถนาที่จะอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขทำให้ทั้งสองฝ่ายพยายามปรับตัวเข้าหากันและเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ส่งผลให้เกิดการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมและการยอมรับ ตลอดจนความเข้าใจประเทศบ้านเกิดของคู่สมรสตนเองมากขึ้น หากเรามองอิหร่านเป็นประเทศที่มีศาสนาอิสลามเป็นศาสนาหลักและมีนิกายชีอะฮ์เป็นคนส่วนใหญ่ในขณะที่ประเทศไทยมีศาสนาพุทธเป็นหลัก ก็ชัดเจนว่า ทั้งสองฝ่ายย่อมต้องเผชิญกับความท้าทายอย่างสำคัญในด้านความเชื่อและวิถีการดำรงชีวิตจากการร่วมเป็นครอบครัวเดียวกัน แต่ที่ผ่านมา เราก็เห็นได้ว่า คนไทยที่แต่งงานกับคนอิหร่านและเข้ามาพำนักในอิหร่านสามารถปรับตัวเข้ากับวัฒนธรรมอิหร่านได้ค่อนข้างดี ส่วนคนอิหร่านที่แต่งงานกับคนไทยและเข้าไปอยู่ในประเทศไทยก็สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมไทยได้อย่างมีความสุข ถือเป็นกระบวนการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมตลอดชีวิต(lifelong cross-cultural exchange through marriage) ที่ได้ช่วยสร้างความใกล้ชิดระหว่างประเทศไทยกับอิหร่านไปพร้อมกัน

รากฐานอันแข็งแกร่งสู่อนาคตอันยั่งยืน (A solid foundation for a sustainable future)

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า ความสัมพันธ์ในระดับประชาชนต่อประชาชนระหว่างไทยกับอิหร่านเป็นรากฐานสำคัญที่ได้ช่วยนำพาประเทศทั้งสองให้มีความสัมพันธ์อันยืนยาวและฉันมิตรมาได้ถึงมากกว่าสี่ศตวรรษแล้ว และถือได้ว่า คนไทยและคนอิหร่านที่มีปฏิสัมพันธ์กันและเข้าใจ ตลอดจนยอมรับในความแตกต่างทางอัตลักษณ์ของแต่ละประเทศเป็นผู้มีบทบาทสำคัญไม่น้อยกว่าภาครัฐในการสื่อสารและสร้างเสริมให้ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับอิหร่านก้าวข้ามอุปสรรคและความท้าทายต่าง ๆ มา โดยตลอดซึ่งจำเป็นที่ภาครัฐจะต้องสนับสนุนและอำนวยความสะดวกให้เกิดการติดต่อและมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างประชาชนไทยกับอิหร่านมากขึ้น ทั้งตัวแทนทางทูตของไทยกับอิหร่านในแต่ละประเทศต่างพยายามทำหน้าที่ดังกล่าวอยู่ในปัจจุบัน ปี ๒๕๖๘ เป็นโอกาสครบรอบ ๗๐ ปี การสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างไทยกับอิหร่าน สถานเอกอัครราชทูตไทยในอิหร่าน และสถานเอกอัครราชทูตอิหร่านในประเทศไทยต่างจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเฉลิมฉลองโอกาสดังกล่าวตลอดทั้งปี รวมถึงการสร้างการรับรู้ในภาคประชาชนของแต่ละประเทศเกี่ยวกับบทบาทอันทรงพลังที่ภาคประชาชนสามารถช่วยกระชับความสัมพันธ์ระหว่างทั้งสองประเทศให้มีความแข็งแกร่งสำหรับอนาคตได้อย่างน่าพิศวง

ตราสัญลักษณ์เฉลิมฉลอง ๗๐ ปี ความสัมพันธ์ทางการทูตไทย-อิหร่าน เป็นตัวแทนของมิตรภาพและความร่วมมืออันยาวนานของทั้งสองประเทศ ผ่านการออกแบบที่นำธงชาติของทั้งสองประเทศมาวางไว้เคียงคู่กันในรูปทรงของใบไม้สองใบ ลักษณะเปรียบเสมือนมือสองข้างที่ประคองเลข ๗๐ ซึ่งหมายถึงการครบรอบ ๗๐ ปีแห่งความสัมพันธ์ทางการทูต การทำลักษณะธงให้มีรูปแบบเสมือนใบไม้ชี้ขึ้นมุ่งแสดงถึงการเติบโตของความสัมพันธ์ทวิภาคีในทุกมิติและความหวังในอนาคตที่สดใสร่วมกัน ตำแหน่งของใบไม้ทั้งสองใบที่อยู่ใกล้กันและทำหน้าที่เป็นฐานรองรับเลข ๗๐ มีนัยถึงรากฐานอันมั่นคงที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเชื่อใจซึ่งกันและกัน อันเป็นหัวใจของความสัมพันธ์ทางการทูตตลอด ๗๐ ปีที่ผ่านมา ในขณะที่รูปแบบที่สมมาตรของทั้งธงและเลข ๗๐ ยังสื่อถึงความเคารพซึ่งกันและกันระหว่างประเทศไทยกับอิหร่านที่มีมาโดยตลอด

เรื่อง ดร.อารีฝีน ยามา
สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ร่วมกับสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงเตหะราน

ย้อนรอยอดีต เพื่อก้าวย่างสู่อนาคต ในความสัมพันธ์ไทย-อิหร่าน

จากอดีตของการแลกเปลี่ยนทางการค้าและวัฒนธรรม สู่อนาคตของความร่วมมือและมิตรภาพระหว่างไทยกับอิหร่าน

ประเทศไทยมีพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ที่เต็มไปด้วยเรื่องราวของการอพยพ การค้าระหว่างประเทศ และการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมกับหลายชนชาติ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ได้หล่อหลอมให้สังคมไทยมีความหลากหลายทางวัฒนธรรม เศรษฐกิจ และโครงสร้างทางสังคมมาจนปัจจุบัน หนึ่งในชนชาติที่มีบทบาทสำคัญยิ่งในการแลกเปลี่ยนกับประเทศไทยนับแต่อดีตก็คือ อิหร่าน (หรือที่เรียกกันในสมัยนั้นว่าเปอร์เซีย) โดยชาวเปอร์เซียเริ่มเข้ามามีบทบาทนับตั้งแต่ช่วงกว่า ๔๐๐ ปีก่อน ในยุคที่กรุงศรีอยุธยายังเป็นราชธานีของประเทศไทยทั้งในฐานะพ่อค้า นักการทูต นักวิชาการ และขุนนางที่ทำงานใกล้ชิดกับราชสำนัก บุคคลเหล่านี้ได้มีบทบาทสำคัญในการถ่ายทอดองค์ความรู้และศิลปวัฒนธรรม อาทิ สถาปัตยกรรม อาหาร ภาษา หรือพิธีกรรมบางประการให้กับประเทศไทย ดังนั้นในโอกาสที่ประเทศไทยและอิหร่านครบรอบ ๗๐ ปี

ของการสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างกัน ในปี ค.ศ. ๒๐๒๕ และได้มีการติดต่อกันมายาวนานกว่าสี่ศตวรรษ จึงเป็นเวลาที่จะตระหนักถึงคุณค่าของการอยู่ร่วมกันบนพื้นฐานของความหลากหลายและการยอมรับในความแตกต่างที่ได้นำมาซึ่งความสงบสุขและความรุ่งเรืองร่วมกันของทุกชนชาติในสังคม

จุดเริ่มต้นของมิตรภาพ

เป็นที่รู้กันว่า ชาวเปอร์เซียเป็นพ่อค้าที่มีความสามารถและเดินทางไปค้าขายยังดินแดนต่าง ๆ ไม่ว่าใกล้หรือไกล เมื่อประกอบกับที่ประเทศไทย (หรือที่รู้จักกันในชื่อเดิมว่าสยาม) เป็นศูนย์กลางการค้าและคมนาคมที่สำคัญของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในยุคก่อน สืบเนื่องจากที่ตั้งที่เอื้อต่อการเชื่อมโยงเส้นทางการค้าระหว่างอินเดีย จีน ตะวันออกกลาง และยุโรป ทำให้พ่อค้าจากนานาประเทศเดินทางเข้ามาแสวงหาโอกาสทางเศรษฐกิจและสังคม หนึ่งในกลุ่มที่มีบทบาทอย่างยิ่งคือ ชาวเปอร์เซียจากจักรวรรดิซาฟาวิด (Safavid Empire) ที่เลือกเดินทางมายังสยามด้วยแรงจูงใจทั้งในด้านการค้า ความมั่นคง และการตั้งหลักแหล่งในดินแดนที่เปิดรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม

บทบาทของเฉกอะหมัด กุมี

หากกล่าวถึงพ่อค้าชาวเปอร์เซียที่มีบทบาทโดดเด่นในยุคนั้นคงหนีไม่พ้นชื่อของเฉกอะหมัดกุมี (Sheikh Ahmad Qomi) ซึ่งมีชื่อเสียงในฐานะนักการค้า นักวิชาการศาสนา และนักการทูตจากเมืองกุม (Qom) เฉกอะหมัดเป็นบุคคลสำคัญที่มีส่วนช่วยกระชับความสัมพันธ์ระหว่างเปอร์เซียกับกรุงศรีอยุธยาในช่วง

หนึ่งในกลุ่มที่มีบทบาทอย่างยิ่งคือ ชาวเปอร์เซียจากจักรวรรดิซาฟาวิด ซึ่งเลือกเดินทางยังมาสยาม ด้วยแรงจูงใจทั้งด้านการค้า ความมั่นคง และการตั้งหลักแหล่งในดินแดนที่ เปิดรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม

เริ่มแรก สืบเนื่องจากความรู้ความสามารถด้านภาษา การเจรจาการค้าและความเข้าใจในระบบการทูตกับโลกอิสลามและการที่พระมหากษัตริย์แห่งกรุงศรีอยุธยาทรงมีพระมหากรุณาธิคุณและความเปิดกว้างต่อการเข้ามาของคนต่างชาติ ตลอดจนต่อบุคคลที่นับถือศาสนาต่าง ๆ ทำให้เฉกอะหมัดได้รับพระบรมราชานุญาตให้ตั้งถิ่นฐานประกอบกิจการค้า และเผยแผ่ศาสนาอิสลามนิกายชีอะฮ์ในดินแดนสยาม รวมทั้งได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งสำคัญ ๆ ของราชสำนักในการติดต่อการค้ากับต่างประเทศ โดยถือเป็นการเริ่มเปิดพื้นที่ให้ชาวเปอร์เซียได้มีบทบาทอย่างเสรีและเป็นทางการในสังคมไทย เฉกอะหมัดใช้ชีวิตอย่างมั่นคงในกรุงศรีอยุธยาเรื่อยมาจนถึงวาระสุดท้ายของชีวิตในปี ค.ศ. ๑๖๓๑ สุสานของท่านตั้งอยู่ในมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้รับยกย่องให้เป็นหนึ่งในสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ของชาวมุสลิมในประเทศไทย ซึ่งชาวอิหร่านที่เดินทางไปประเทศไทยสามารถเดินทางไปเยี่ยมชมและระลึกถึงประวัติศาสตร์ที่นำมาสู่ความสัมพันธ์ฉันมิตรและยืนยาวระหว่างไทยกับอิหร่านในปัจจุบัน รวมทั้งสามารถแวะชมสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์อื่น ๆ ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยเดินทางไปกลับจากกรุงเทพฯ ภายในวันเดียวกัน

มรดกทางเศรษฐกิจการค้าที่ชาวเปอร์เซียฝากไว้

เมื่อย้อนกลับไปดูสิ่งที่พ่อค้าชาวเปอร์เซียทิ้งเป็นมรดกไว้ให้กับประเทศไทยจะพบว่า พวกเขาไม่เพียงแต่เป็นพ่อค้าที่นำเข้าสินค้าหรูหราจากตะวันออกกลาง

การเข้าสู่สังคมไทยของชาวเปอร์เซีย ได้ทิ้งร่องรอยทางสังคมและวัฒนธรรม ไว้ในหลากหลายมิติ ทั้งศิลปะ สถาปัตยกรรม ภาษา อาหาร เครื่องแต่งกาย และประเพณี ร่องรอยของศิลปะแบบเปอร์เซีย สามารถพบเห็นได้ตามมัสยิด หลายแห่งในประเทศไทย

อินเดีย และยุโรป เช่น พรมเปอร์เซีย เครื่องเทศ น้ำหอม และอัญมณี เข้าไปในกรุงศรีอยุธยาเท่านั้น แต่ยังมีส่วนช่วยพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอและการแปรรูปสินค้าในไทย โดยเฉพาะการนำเทคนิคการทอผ้าไหมขั้นสูงมาเผยแพร่และช่วยส่งออกผ้าไหมไทยไปยังตลาดต่างประเทศ ส่งผลให้ผ้าไหมไทยเป็นสินค้าที่ได้รับความนิยมในตลาดโลก นอกจากนี้ ชาวเปอร์เซียยังใช้ความเชี่ยวชาญด้านการค้าช่วยส่งออกสินค้าของไทย เช่น ข้าว ไม้ฝาง งาช้าง และผ้าไหม ไปยังตลาดต่างประเทศ ทำให้ไทยสามารถขยายเครือข่ายการค้าระหว่างประเทศและมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ

ร่องรอยทางสังคมและวัฒนธรรมจากชาวเปอร์เซีย

การเข้าสู่สังคมไทยของชาวเปอร์เซียได้ทิ้งร่องรอยทางสังคมและวัฒนธรรมไว้ในหลากหลายมิติ ทั้งศิลปะ สถาปัตยกรรม ภาษา อาหาร เครื่องแต่งกาย และประเพณี ร่องรอยของศิลปะแบบเปอร์เซียสามารถพบเห็นได้ตามมัสยิดหลายแห่งในประเทศไทย โดยเฉพาะลวดลายเรขาคณิตแบบเปอร์เซีย การใช้กระเบื้องเคลือบสี และโครงสร้างสถาปัตยกรรมแบบเปอร์เซียในรูปโดมกับซุ้มโค้งที่ปรากฏทั้งในวัดและพระราชวังบางแห่งอย่างเด่นชัด โดยเฉพาะพระนารายณ์ราชนิเวศน์ จังหวัดลพบุรี ซึ่งตั้งอยู่ห่างจากกรุงเทพฯ เพียงประมาณ ๑๓๐ กิโลเมตร

ศิลปะการประกอบอาหารนับเป็นอีกหนึ่งมรดกทางวัฒนธรรมที่ชาวเปอร์เซียได้ถ่ายทอดไว้ในสังคมไทย อาหารไทยหลากหลายรายการไม่ว่าจะเป็นมัสมั่น แกงกะหรี่ ข้าวหมกข้าวเปียกนม ข้าวแขก ขนมอาลัว หรือแม้แต่ขนมไส้ไก่ ล้วนสะท้อนร่องรอยของอิทธิพลจากตำรับอาหารเปอร์เซียดั้งเดิมที่มีการปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับวัตถุดิบและรสนิยมของคนไทยอย่างประณีตลงตัว

ในด้านภาษาและวรรณคดี ชาวเปอร์เซียยังทิ้งร่องรอยไว้ผ่านคำยืมในภาษาไทยหลายคำ โดยเฉพาะคำที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางเศรษฐกิจ การแต่งกาย และตำแหน่งในราชสำนัก ซึ่งสะท้อนถึงการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ไม่เพียงเท่านั้นวรรณคดีไทยบางส่วนยังได้รับแรงบันดาลใจจากวรรณกรรมเปอร์เซียที่ถูกถ่ายทอดผ่านนักปราชญ์และพ่อค้าที่เข้ามาพำนักในสยาม

การแต่งกายเป็นอีกมิติหนึ่งที่ปรากฏร่องรอยของชาวเปอร์เซีย ขุนนางและชนชั้นสูงของไทยในอดีตบางกลุ่มนิยมเครื่องแต่งกายที่ได้รับอิทธิพลจากเปอร์เซีย เช่น การใช้ผ้าไหมปักลวดลายประณีตและเครื่องประดับที่มีการออกแบบอย่างซับซ้อน อันเป็นการแสดงออกถึงรสนิยมแบบตะวันออกกลางที่ถูกผสมผสานอย่างกลมกลืนกับวัฒนธรรมไทยในยุคนั้น

สุดท้าย ด้านศาสนา คนไทยเชื้อสายเปอร์เซียมีบทบาทอย่างต่อเนื่องในการธำรงและเผยแพร่ศาสนาอิสลามในประเทศไทย มัสยิดหลายแห่ง เช่น มัสยิดกุฎีหลวง

และมัสยิดกุฎีเจริญพาศน์ ในกรุงเทพฯ ยังคงเป็นศูนย์รวมจิตใจของชุมชนมุสลิมเชื้อสายเปอร์เซียมาจนทุกวันนี้

คุณค่าของความหลากหลายและการยอมรับในความแตกต่าง

สี่ศตวรรษแห่งความสัมพันธ์อันยืนนานระหว่างไทยกับอิหร่านคงไม่สามารถก้าวมาสู่จุดนี้ได้หากไม่ใช่เพราะการตระหนักถึงคุณค่าของความหลากหลายและการยอมรับในความแตกต่าง ประเทศไทยและคนไทยมีธรรมชาติของการเปิดกว้างและปรับเปลี่ยน จึงเป็นแผ่นดินที่ดำรงไว้ซึ่งความสงบสุขจากการอยู่ร่วมกันอย่างสันติของคนหลายชนชาติ เมื่อใดที่คนต่างชาติได้มาเยือนแม้เพียงชั่วคราวก็จะได้รับการต้อนรับอย่างดีและด้วยความยิ้มแย้มแจ่มใสจนเป็นที่มาของคำว่า Thai hospitality และ Land of Smile ที่ยังคงเต็มเปี่ยมไปด้วยทุกนัยแห่งความหมายอย่างไม่เสื่อมคลาย

ในประเทศไทยปัจจุบัน สถาบันการศึกษาหลายแห่งให้ความสำคัญกับการศึกษาเกี่ยวกับอารยธรรมเปอร์เซียและความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับโลกมุสลิม อาทิ ศูนย์มุสลิมศึกษาแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และวิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม ในขณะที่นักศึกษาไทยจำนวนหนึ่งได้เดินทางไปศึกษาในสถาบันการศึกษาของอิหร่าน ทำให้การแลกเปลี่ยนระหว่างไทยกับอิหร่านยังคงดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง การที่คนรุ่นใหม่ได้มีโอกาสเข้าไปเรียนรู้วิถีชีวิตความเป็นอยู่ วิทยาการ และศิลปวัฒนธรรมที่ต่างไปจากบ้านเกิดย่อมส่งผลให้เกิดความคุ้นเคยและส่งเสริมความเข้าใจอันดีต่อกัน ถือเป็นรากฐานอันมั่นคงสำหรับอนาคตแห่งความสัมพันธ์ไทย-อิหร่าน

บันไดสู่ความสัมพันธ์ที่ยั่งยืนและมั่นคง

อามีน สุขศาสน์กวิน หนึ่งในนักศึกษาไทยที่เดินทางไปศึกษาในอิหร่านขณะนี้เล่าถึงประสบการณ์การใช้ชีวิตในอิหร่านว่า “อิหร่านเป็นประเทศที่มีเสน่ห์ ผู้คนเป็นกันเองและมีวัฒนธรรมที่แตกต่างจากประเทศไทย ซึ่งเป็นสิ่งที่ผมชอบมาก”

การที่ประเทศใดประเทศหนึ่งจะมีความสัมพันธ์ฉันมิตรอันยาวนานมากกว่า ๔๐๐ ปีด้วยความเคารพซึ่งกันและกันเช่นไทยและอิหร่านเป็นเรื่องที่ไม่สามารถมองข้ามได้ นายพิชิต บุญสุด เอกอัครราชทูต ณ กรุงเตหะราน ฝากไว้ว่า “ประวัติศาสตร์ได้ชี้ให้เห็นแล้วว่า ความแตกต่างทางวัฒนธรรมไม่จำเป็นต้องก่อให้เกิดปัญหาและความขัดแย้งหากเพียงเราสามารถเปิดใจยอมรับและปรับตัวเข้าหากันเหมือนดังเช่นที่ราชสำนักไทยได้เปิดรับพ่อค้าชาวเปอร์เซียให้เข้ามาตั้งถิ่นฐานและมีบทบาทในประเทศ ในขณะที่ชาวเปอร์เซียที่เข้ามาก็ยอมรับและปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม ตลอดจนวัฒนธรรมที่แตกต่างของประเทศไทย ทำให้ทั้งสองฝ่ายสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข การที่ไทยและอิหร่านสามารถดำรงความสัมพันธ์ในฐานะมิตรประเทศมาได้จนถึงขณะนี้แม้จะอยู่ห่างไกลกัน มีพื้นฐานสำคัญมาจากความสำเร็จของกระบวนการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมระหว่างกันจากรุ่นสู่รุ่นนับตั้งแต่ที่เฉกอะหมัดได้เดินทางไปยังกรุงศรีอยุธยาเมื่อราว ๔๐๐ ปีก่อน จึงเป็นเรื่องที่คนรุ่นต่อ ๆ ไปควรสืบสานเพื่อให้ประเทศทั้งสองสามารถก้าวไปสู่อนาคตที่มั่นคงร่วมกัน”

เอกอัครราชทูตฯ กล่าวทิ้งท้ายว่า “พวกเราคนไทยและคนอิหร่านสามารถใช้ช่วงเวลาแห่งการครบรอบ ๗๐ ปีความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างไทยกับอิหร่านในปี ๒๕๖๘ เฉลิมฉลองโอกาสดังกล่าวด้วยการตระหนักถึงสิ่งที่ไทยและอิหร่านมีร่วมกัน (commonality) และใช้เป็นบันไดเพื่อกระชับความสัมพันธ์ระหว่างทั้งสองประเทศให้ใกล้ชิดยิ่งขึ้น การมีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดบนพื้นฐานของการเคารพซึ่งกันและกันและผลประโยชน์ร่วมกันของประชาชนของทั้งสองประเทศเท่านั้นที่จะพิสูจน์ถึงคุณค่าและความหมายของความสัมพันธ์ดังกล่าวอย่างแท้จริง”

สี่ศตวรรษแห่งความสัมพันธ์อันยืนนานระหว่างไทยกับอิหร่านคงไม่สามารถก้าวมาสู่จุดนี้ได้หากไม่ใช่เพราะการตระหนักถึงคุณค่าของความหลากหลายและการยอมรับในความแตกต่างที่ดำรงไว้ซึ่งความสงบสุขจากการอยู่ร่วมกัน

เรื่อง นางสาวปทิตตา พระรักษา
นักการทูตปฏิบัติการ กรมสารนิเทศ

การเปลี่ยนแปลงการปกครองของญี่ปุ่น: จากยุคสงครามกลางเมืองสู่ความทันสมัย

ประวัติศาสตร์ญี่ปุ่นสะท้อนการเปลี่ยนผ่านจากความขัดแย้งภายใน
สู่การก่อรูปของรัฐสมัยใหม่อย่างมีเอกลักษณ์

ประเทศญี่ปุ่นถือเป็นหนึ่งในประเทศสำคัญของทวีปเอเชียที่สามารถก้าวเข้าสู่ความทันสมัยได้อย่างรวดเร็วเมื่อเทียบกับประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาคเดียวกัน การเปลี่ยนแปลงได้เริ่มต้นขึ้นตั้งแต่ช่วงศตวรรษที่ ๑๕ ต่อเนื่องจนถึงศตวรรษที่ ๑๗ ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ญี่ปุ่นเผชิญกับความวุ่นวายทางการเมืองภายในทั้งความขัดแย้งและการแย่งชิงอำนาจจากตระกูลต่าง ๆ

ท่ามกลางความขัดแย้งนั้น ญี่ปุ่นได้มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการปกครองครั้งสำคัญ จากการกระจายอำนาจในหมู่โชกุนหรือขุนศึก สู่การปกครองภายใต้รัฐบาลโชกุนต่อเนื่องไปจนถึงยุคที่จักรพรรดิกลับมามีบทบาทในการปกครองประเทศอีกครั้ง การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ไม่เพียงแต่สะท้อนถึงความสามารถในการจัดการกับความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายในประเทศ แต่ยังสะท้อนถึง

การปรับตัวต่อโลกที่เปลี่ยนแปลง ทำให้ญี่ปุ่นเตรียมพร้อมเข้าสู่ความเป็น “รัฐชาติสมัยใหม่” ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ยุคมุโรมะจิ

จุดเริ่มต้นก่อนเข้าสู่สงครามกลางเมือง หรือที่รู้จักกันในชื่อ “ยุคเซ็นโงคุ” จำเป็นต้องย้อนกลับไปในยุคสมัยมุโรมะจิ (๑๓๓๓ - ๑๕๖๘) ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ญี่ปุ่นอยู่ภายใต้การปกครองของโชกุน นำโดยตระกูลอาชิคางะ (Ashikaga) ผู้บัญชาการทหารสูงสุดในระบบศักดินาของญี่ปุ่น โดยในช่วงต้นของยุคนี้ ญี่ปุ่นมีจุดศูนย์กลางด้านการปกครองและเศรษฐกิจอยู่ในเมืองเกียวโต มีการค้าขายระหว่างญี่ปุ่นกับจีนที่เติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่อง และมีเศรษฐกิจที่กระจายออกมาอย่างกว้างขวาง ทำให้กลุ่มคนชนชั้นต่าง ๆ ในสังคมเริ่มมีบทบาททางเศรษฐกิจและการเมืองเพิ่มขึ้น จนนำไปสู่ความต้องการอยากเป็นอิสระของบรรดาแว่นแคว้นจากอำนาจส่วนกลางในเกียวโต

เมื่อเข้าสู่ช่วงต้นศตวรรษที่ ๑๕ ญี่ปุ่นเริ่มประสบปัญหาอย่างหนัก ทั้งภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ และการเก็บภาษีที่หนักขึ้น ทำให้บรรดาชาวนาต่างก็ประสบปัญหากับการติดหนี้และความจำเป็นในการจ่ายภาษีให้กับรัฐเป็นจำนวนมาก ผู้ปกครองญี่ปุ่นและผู้นำประเทศในขณะนั้นอย่างโชกุนอาชิคางะ โยชิมิตสึ (Ashikaga Yoshimitsu) ถูกวิจารณ์ว่าให้ความสำคัญและแสวงหาความสำราญมากเกินไปจนละเลยหน้าที่และกิจการบ้านเมืองของตนเอง สถานการณ์ยิ่งเลวร้ายขึ้นเมื่อเกิดความขัดแย้งเรื่องการสืบทอดอำนาจในตำแหน่งโชกุนของตระกูลอาชิคางะเอง บวกกับการปกครองที่เสื่อมถอย และไม่ได้รับการยอมรับจากบรรดาไดเมียวจากแคว้นต่าง ๆ จุดชนวนและนำไปสู่สงครามโอนิน (Onin Civil War ๑๔๖๗ - ๑๔๗๗) ที่เปิดฉากสงครามเซ็นโงคุหรือยุคสงครามกลางเมืองอย่างเป็นทางการ ซึ่งกินระยะเวลายาวนานกว่าเกือบหนึ่งร้อยปี

ยุคเซ็นโงกุและบุคคลสำคัญ

ท่ามกลางความปั่นป่วนของศตวรรษที่ ๑๖ ซึ่งเป็นยุคที่แคว้นหรือตระกูลต่าง ๆ พากันแตกแยกและตั้งตนเป็นอิสระโดยมีไดเมียวหรือเจ้าเมืองเป็นผู้นำกองกำลังในแต่ละพื้นที่ มีการทำสงครามอย่างต่อเนื่องเพื่อแย่งชิงดินแดนและอำนาจ ทำให้ญี่ปุ่นตกอยู่ในสภาพไร้เสถียรภาพทางการปกครองเป็นเวลานาน อย่างไรก็ตาม ได้ปรากฏบุคคลสำคัญ ๓ คน ที่สร้างประวัติศาสตร์และมีบทบาทในการรวมชาติของญี่ปุ่น ได้แก่ โอดะ โนบุนางะ (Oda Nobunaga) โทโยโทมิ ฮิเดโยชิ (Toyotomi Hideyoshi) และ โทกุงาวะ อิเอยาสุ (Tokugawa Ieyasu)

ภาพวาด โอดะ โนบุนากะ (Oda Nobunaga) โดย Kanō Motohide ช่วงศตวรรษที่ ๑๖

โอดะ โนบุนางะ (Oda Nobunaga) เป็นผู้นำคนแรกที่ริเริ่มกระบวนการรวมแผ่นดินเข้าเป็นหนึ่งเดียวภายใต้รัฐบาลใหม่ และมีบทบาทสำคัญในการใช้กำลังทหารที่ทันสมัยโดยการนำปืนไฟที่ได้รับจากชาวโปรตุเกสมาใช้ในการรบอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งปรากฏให้เห็นได้ชัดในยุทธการนากาชิโนะ ค.ศ. ๑๕๗๕ นับเป็นการเปลี่ยนแปลงแนวคิดการทำสงครามแบบดั้งเดิมอย่างสิ้นเชิง และสะท้อนให้เห็นถึงความก้าวหน้าทางการทหารภายใต้การนำของโนบุนางะอย่างเด่นชัด นอกจากนี้ โนบุนางะยังได้ดำเนินการ ปฏิรูปทางเศรษฐกิจ เช่น การส่งเสริมตลาดเสรี เพื่อกระตุ้นการค้าและการเติบโตของเมืองในยุคสมัยนั้นอีกด้วย

ระหว่างเส้นทางของการรวมแผ่นดินญี่ปุ่นเป็นหนึ่งเดียว โนบุนางะได้ถูกลอบสังหารก่อนบรรลุเป้าประสงค์ที่หวังไว้ ซึ่งเปิดโอกาสให้ โทโยโทมิ ฮิเดโยชิ (Toyotomi Hideyoshi) ขุนพลคนสำคัญของโอดะ โนบุนางะ ด้วยความสามารถของตนเองได้ก้าวขึ้นมาสืบทอดเจตนารมณ์และยึดอำนาจได้สำเร็จ มีบทบาทสำคัญในการยุติสงครามภายในประเทศด้วยการควบรวมดินแดนจากแคว้นต่าง ๆ เข้าด้วยกันภายในเวลาอันรวดเร็ว อีกทั้งวางรากฐานสำคัญทางสังคม รวมถึงการควบคุมเกษตรกร

ภาพวาด โทโยโทมิ ฮิเดโยชิ
โดย Kanō Mitsunobu

ในการใช้อาวุธ และด้านการค้าและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ โดยการสนับสนุนการค้าและการติดต่อกับต่างชาติผ่านเส้นทางการค้าทางทะเล

แนวทางของโทโยโทมิได้ถูกส่งต่อไปยัง โทกุงาวะ อิเอยาสุ (Tokugawa Ieyasu) ซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้เป็นผู้สำเร็จราชการแทนลูกชายของโทโยโทมิ มีอำนาจทางทหารที่เข้มแข็งและมั่นคง รวมถึงทักษะที่โดดเด่นด้านการวางยุทธศาสตร์และพันธมิตรด้านการเมือง เพราะความสามารถนี้จึงทำให้อิเอยาสุสามารถรักษาเสถียรภาพของประเทศท่ามกลางความขัดแย้งได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการระดมกำลังเข้าร่วมศึกครั้งใหญ่ร่วมรบในสงครามใหญ่ที่เซะกิงะฮะระ (Battle

ภาพวาด โทกุงาวะ อิเอยาสุ
ในช่วงต้นยุคเอโดะ
วาดโดย Kanō Tannyū

ภาพวาด Sekigahara Kassen
Byōbu (『関ケ原合戦屏風』)
โดย Sadanobu Kanō

of Sekigahara) ในปี ค.ศ. ๑๖๐๐ ซึ่งเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญที่สุดในประวัติศาสตร์ญี่ปุ่น ภายหลังชัยชนะในครั้งนั้นจึงทำให้เขากลายเป็นผู้มีอำนาจสูงสุดเหนือไดเมียวทั่วประเทศ ก่อนจะได้รับการแต่งตั้งให้เป็นโชกุนโดยจักรพรรดิ และสถาปนาระบอบโชกุนโทกุงาวะ ณ เมืองเอโดะ (ปัจจุบันคือโตเกียว) นั่นเอง

ยุคเอโดะ–ปลายยุคเอโดะ

ในยุคที่อยู่ภายใต้การปกครองของโชกุนโทกุงาวะ หรือที่เรียกว่า ยุคเอโดะ (๑๖๐๓ - ๑๘๖๘) ญี่ปุ่นเข้าสู่ช่วงเวลาที่มีเสถียรภาพและความมั่นคงทางการเมืองสูงที่สุดในประวัติศาสตร์ เป็นยุคที่มีโชกุนอยู่จุดสูงสุดของลำดับชั้นสังคมและมีอำนาจในกิจการทางทหารและการเมือง มีการแบ่งระบบชนชั้นเป็น ๔ กลุ่มตามลำดับความสำคัญ คือ ซามูไร ชาวนา ช่างฝีมือ และพ่อค้า มีระบบการปกครองแบบ บาคุฮัง (Bakuhan system) ซึ่งเป็นการผสมผสานอำนาจของรัฐบาลโชกุนและอำนาจท้องถิ่นของไดเมียวเข้าด้วยกัน มีการจำกัดการติดต่อกับต่างประเทศอย่างเข้มงวดด้วยนโยบายซาโกกุ (Sakoku) หรือนโยบายปิดประเทศ ทำให้ญี่ปุ่นกลายเป็นประเทศที่ถูกปิดมานานกว่า ๒๐๐ ปี เพื่อควบคุมอิทธิพลจากต่างชาติและเพื่อให้ญี่ปุ่นสามารถพึ่งพาตนเองในการดูแลทรัพยากรและปกป้องค่านิยมดั้งเดิมของตนได้

นอกจากด้านการเมืองแล้ว วัฒนธรรมในยุคเอโดะมีความเฟื่องฟูเป็นอย่างมากเช่นกัน โดยเฉพาะในหมู่ชนชั้นกลาง เช่น ละครคาบุกิ ภาพพิมพ์อุคิโยเอะ วรรณกรรม รวมถึงการศึกษาที่กว้างขวางมากขึ้น ถึงแม้ว่ายุคเอโดะจะมีความมั่นคงมาอย่างยาวนาน ทว่ายังมีความสั่นคลอนเกิดขึ้นในศตวรรษที่ ๑๙ เนื่องจากความไม่พอใจของชนชั้นพ่อค้าและชาวนาเรื่องระบบชนชั้นที่ไม่มีความยืดหยุ่น การล่มสลายของเศรษฐกิจภายในเนื่องจากรัฐบาลไม่ปรับตัวต่อโลกภายนอก รวมถึงการเข้ามาของเรือดำน้ำของสหรัฐอเมริกาที่เข้ามาเคาะประตูและบีบบังคับให้ญี่ปุ่นนั้นเปิดประเทศ

เหตุการณ์เหล่านี้จุดชนวนให้เกิดความไม่พอใจในหมู่ชนชั้นต่าง ๆ และก่อให้เกิดแนวคิด “โชนโน โจอิ” หรือการเทิดทูนจักรพรรดิและขับไล่ต่างชาติ ซึ่งเรียกร้องให้ฟื้นฟูอำนาจของจักรพรรดิและยุติระบอบโชกุน อันนำไปสู่การโค่นล้มอำนาจของตระกูลโทกุงาวะ และเปิดทางสู่การปฏิรูปเมจิ โดยจักรพรรดิเมจิได้กลับมามีอำนาจปกครอง กลายและเป็นจุนสิ้นสุดของของเอโดะและระบบโชกุนอย่างสมบูรณ์แบบ

การเข้าสู่ยุคเมจิ

ยุคเมจิและความทันสมัยในยุคนั้นไม่ได้เกิดจากสุญญากาศทางความรู้ แต่มีต้นทุนความรู้ที่สั่งสมมาจากสมัยเอโดะผ่านการศึกษาที่เรียกว่า “ดัตช์ศึกษา” หรือ “Rangaku” ซึ่งเป็นการเรียนรู้เรื่องราวตะวันตกผ่านดัตช์ ถึงแม้ว่าจะอยู่ภายใต้นโยบายปิดประเทศ แต่ญี่ปุ่นยังคงรักษาช่องทางการเรียนรู้ผ่านเกาะเดจิมะ เมืองนางาซากิ และการส่งคนไปศึกษาต่อที่ต่างประเทศ การเปลี่ยนแปลงในยุคเมจิไม่ใช่เพียงการรับวัฒนธรรมจากตะวันตก แต่เป็นการปรับโครงสร้างสังคมและรัฐใหม่ให้เป็นระบบมากยิ่งขึ้น ส่งผลให้ญี่ปุ่นสามารถเคลื่อนตัวจากประเทศศักดินาไปสู่รัฐสมัยใหม่และตามทันต่อสถานการณ์โลก กลายเป็นประเทศอุตสาหกรรมที่เข้มแข็งและเป็นมหาอำนาจในภูมิภาคเอเชียภายในเวลาเพียงไม่กี่ทศวรรษ สร้างรากฐานสำคัญที่ยังคงใช้ในปัจจุบัน และทำให้ญี่ปุ่นมีลักษณะพิเศษต่างจากประเทศอื่น ๆ ในทวีปเอเชีย กล่าวคือ สามารถหลุดพ้นจากการตกเป็นอาณานิคม และก้าวเข้าสู่ความเป็นรัฐอธิปไตยที่พัฒนาแล้วอย่างเต็มรูปแบบ ให้กลายเป็นประเทศที่ก้าวหน้าได้อย่างรวดเร็วอย่างที่เห็นในปัจจุบันนั่นเอง

จากยุคมุโรมะจิที่อำนาจทางการเมืองเริ่มกระจายไปสู่มือของเหล่าไดเมียว นำไปสู่ยุคเซ็นโงกุที่เต็มไปด้วยความวุ่นวายและสงครามกลางเมือง ญี่ปุ่นได้ผ่านการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางการเมืองและสังคมอย่างต่อเนื่อง ความพยายามของผู้นำสามคนสำคัญ โอดะ โนบุนางะ โทโยโทมิ ฮิเดโยชิ และโทกุงาวะ อิเอยาวุ ได้นำพาญี่ปุ่นเข้าสู่ยุคเอโดะอย่างมีเสถียรภาพและความสงบยาวนานกว่า ๒๐๐ ปี ภายใต้ระบบการปกครองของโชกุน

แม้ยุคเอโดะจะเป็นช่วงเวลาแห่งความมั่นคง แต่การใช้นโยบายปิดประเทศทำให้ญี่ปุ่นถูกทิ้งห่างจากความเปลี่ยนแปลงของโลกภายนอก การมาของเรือดำน้ำจากสหรัฐอเมริกากลายเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญที่นำไปสู่การสิ้นสุดของระบอบโชกุน และการเข้าสู่ยุคปฏิรูปเมจิ ซึ่งไม่เพียงแค่เปลี่ยนโครงสร้างทางการเมืองเท่านั้น แต่ยังปรับวิธีคิดและวิถีชีวิตของประชาชน ด้วยนโยบายที่เน้นการเรียนรู้จากตะวันตก ผสมผสานกับการรักษาอัตลักษณ์ของตนเอง เพราะเหตุนี้ทำให้ญี่ปุ่นสามารถพัฒนาเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมของตนเอง รวมถึงการศึกษาได้อย่างรวดเร็ว จนกลายมาเป็นหนึ่งในมหาอำนาจในทวีปเอเชียภายในเวลาเพียงไม่กี่ทศวรรษ

อ้างอิง

- Henshall, Kenneth G. (๒๐๐๔). A History of Japan: From Stone Age to Superpower (2nd ed.). Palgrave Macmillan.
- Niki, H. (๒๐๑๒). Nobunaga’s Kano Free-Market Decrees. Urbanscope, Vol.3, Osaka University. https://urbanscope.lit.osaka-cu.ac.jp/journal/pdf/vol003/02-niki.pdf
- Walker, Brett L. (๒๐๑๕). A Concise History of Japan. Cambridge University Press.
- ลิ้มศิริ น. (๒๕๖๕). การสร้างความทันสมัยในวิถีญี่ปุ่น “ก่อนเข้าสู่สมัยเมจิ”. วารสารปัญญาภิวัฒน์, ๑๔(๓), ๓๕๒-๓๖๗. สืบค้นจาก https://so05.tci-thaijo.org/index.php/pimjournal/article/view/260682
- กองบรรณาธิการศิลปวัฒนธรรม. (๒๕๖๖, ๓ มิถุนายน). ขุนศึกสายอาร์ต โอดะ โนบุนากะ ร้องเพลงและเต้นขณะรู้ข่าวโดนข้าศึกบุก สภาพล่อแหลม. Silpa Mag. https://www.silpa-mag.com/history/article_65139
- กองบรรณาธิการศิลปวัฒนธรรม. (๒๕๖๘, ๓๑ มกราคม). ๓๑ ม.ค. กำเนิด “โทกุงาวะ อิเอยาสุ” ขุนพลชนะสงครามชามุไรที่ยิ่งใหญ่นำญี่ปุ่นสู่ยุคเอโดะ. Silpa Mag. https://www.silpa-mag.com/this-day-in-history/article_26921

เรื่อง นางสาวชลทิพา วิญญุนาวรรณ
นักการทูตชำนาญการ (ที่ปรึกษา) กองประชาสัมพันธ์การทูตสาธารณะ กรมสารนิเทศ

จากวิทยุ... สู่วารสารวิทยุสราญรมย์ และ MFA Thailand Channel

เรื่องราวของสถานีวิทยุสราญรมย์สะท้อนบทบาทของกระทรวงการต่างประเทศในการสื่อสารกับประชาคมโลกอย่างต่อเนื่องตลอดหลายทศวรรษ

กระทรวงการต่างประเทศเปิด "สถานีวิทยุสราญรมย์" คลื่น AM ๑๕๗๕ kHz อย่างเป็นทางการ เมื่อวันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๔๑ ซึ่งเดิมเป็นการออกอากาศในนามวิทยุเอเชียเสรี ตั้งแต่ปี ๒๕๑๑ โดยกรมสารนิเทศได้ปรับเปลี่ยนรายการกระจายเสียงให้สอดคล้องกับยุคสมัยและสถานการณ์โลกหลังสิ้นสุดยุคสงครามเย็น และนโยบายของกระทรวงการต่างประเทศที่มุ่งเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับประเทศเพื่อนบ้านเพื่อนำไปสู่ความร่วมมือและความเจริญร่วมกันในภูมิภาค ควบคู่ไปกับการนำเสนอข่าวสารข้อมูลและสาระประโยชน์ในด้านต่าง ๆ ให้กับประชาชนทั้งในประเทศและประเทศต่าง ๆ ทุกภูมิภาคทั่วโลก โดยเฉพาะประเทศในแหลมอินโดจีนและประเทศ เพื่อนบ้านในยุคข่าวสารไร้พรมแดน

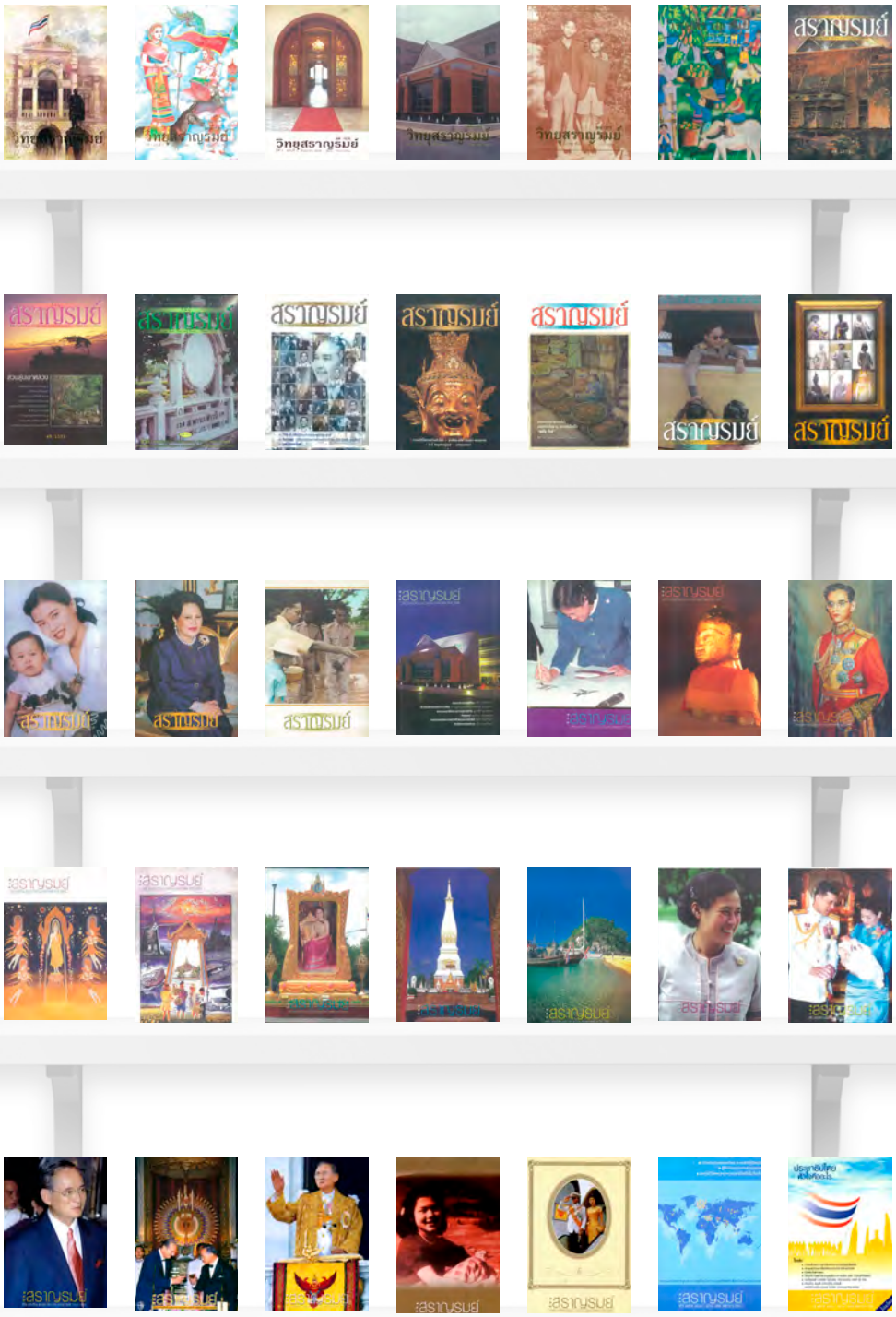
การส่งกระจายเสียงรายการต่าง ๆ ของสถานีวิทยุสราญรมย์ในยุคนั้น ได้รับความสนใจติดตามและการตอบรับจากผู้ฟังทั่วประเทศไทยและต่างประเทศมีจดหมายและไปรษณียบัตรแจ้งผลการรับฟังและแนะนำรายการเข้ามาที่กระทรวงการต่างประเทศเป็นจำนวนมาก โดยผู้จัดรายการทั้งหมด คือ ข้าราชการและเจ้าหน้าที่กระทรวงการต่างประเทศ ที่หมุนเวียนกันมาจัดทำบทความสำหรับออกอากาศรายการต่าง ๆ

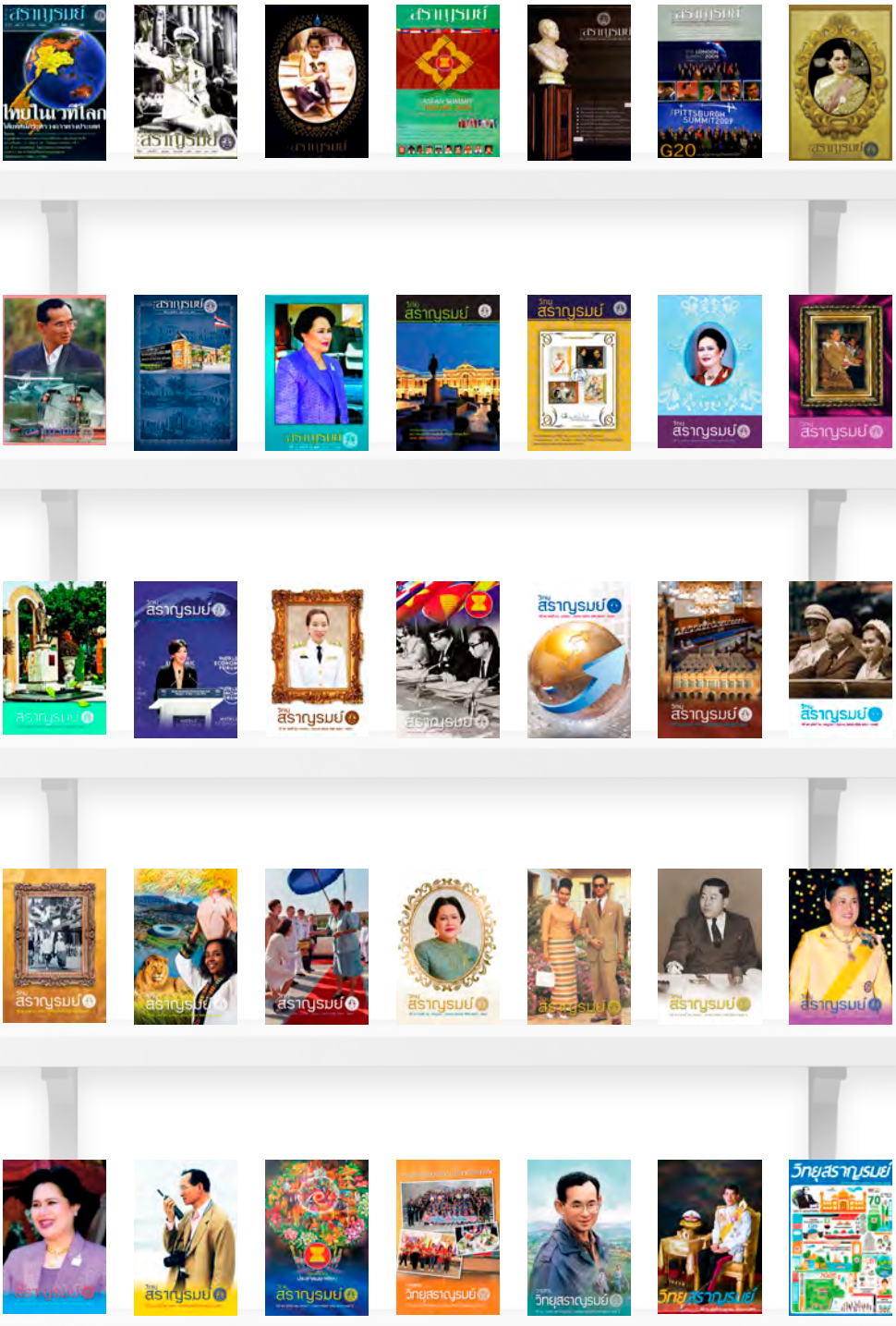
หลังจากกระจายเสียงออกอากาศรายการได้ประมาณ ๖ เดือน ทำให้มีบทความ ข้อเขียน และบทสัมภาษณ์ที่มีคุณค่าและสาระประโยชน์ที่น่าสนใจเป็นจำนวนมาก จึงเกิดแนวคิดในการรวบรวมและจัดพิมพ์เป็นรูปเล่มเพื่อการเก็บรักษาและให้ความรู้ด้านการต่างประเทศในหลากหลายมิติ รวมทั้งใช้เป็นของที่ระลึกสำหรับมอบให้ผู้ฟังและผู้มาเยือนกระทรวงการต่างประเทศในวาระต่าง ๆ อันเป็นที่มาของ "วารสารวิทยุสราญรมย์" ฉบับแรก เมื่อเดือนธันวาคม ๒๕๔๑ โดยมีคุณประภัสสร เสวิกุล อดีตข้าราชการบำนาญ ศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ ปี ๒๕๕๔ ให้เกียรติเป็นบรรณาธิการคนแรก

ต่อมา ในโอกาสครบรอบ ๒๕ ปี สถานีวิทยุสราญรมย์ เมื่อปี ๒๕๖๕ มีการเปลี่ยนชื่อสถานีเป็น MFA Thailand Channel เพื่อให้สอดคล้องกับยุคสมัย ที่กระทรวงการต่างประเทศมีช่องทางออนไลน์ต่าง ๆ วารสารวิทยุสราญรมย์ ฉบับที่ ๘๙ จึงเพิ่มรูปแบบ e-book และเปลี่ยนชื่อเป็น "วารสาร MFA Thailand Channel" ไปพร้อมกัน

ในโอกาสครบรอบ ๑๕๐ ปี การสถาปนากระทรวงการต่างประเทศ ในปี ๒๕๖๘ จึงได้ประมวลภาพหน้าปกวารสารวิทยุสราญรมย์ หรือ MFA Thailand Channel ตั้งแต่ฉบับที่ ๑ - ๙๓ ไว้ในวารสารฉบับนี้

สราญรมย์
วิทยุสราญรมย์

สราญรมย์
ไทยในเวทีโลก
PITTSBURGH SUMMIT2009
G20
วิทยุสราญรมย์

สแกนเพื่ออ่านเพิ่มเติม

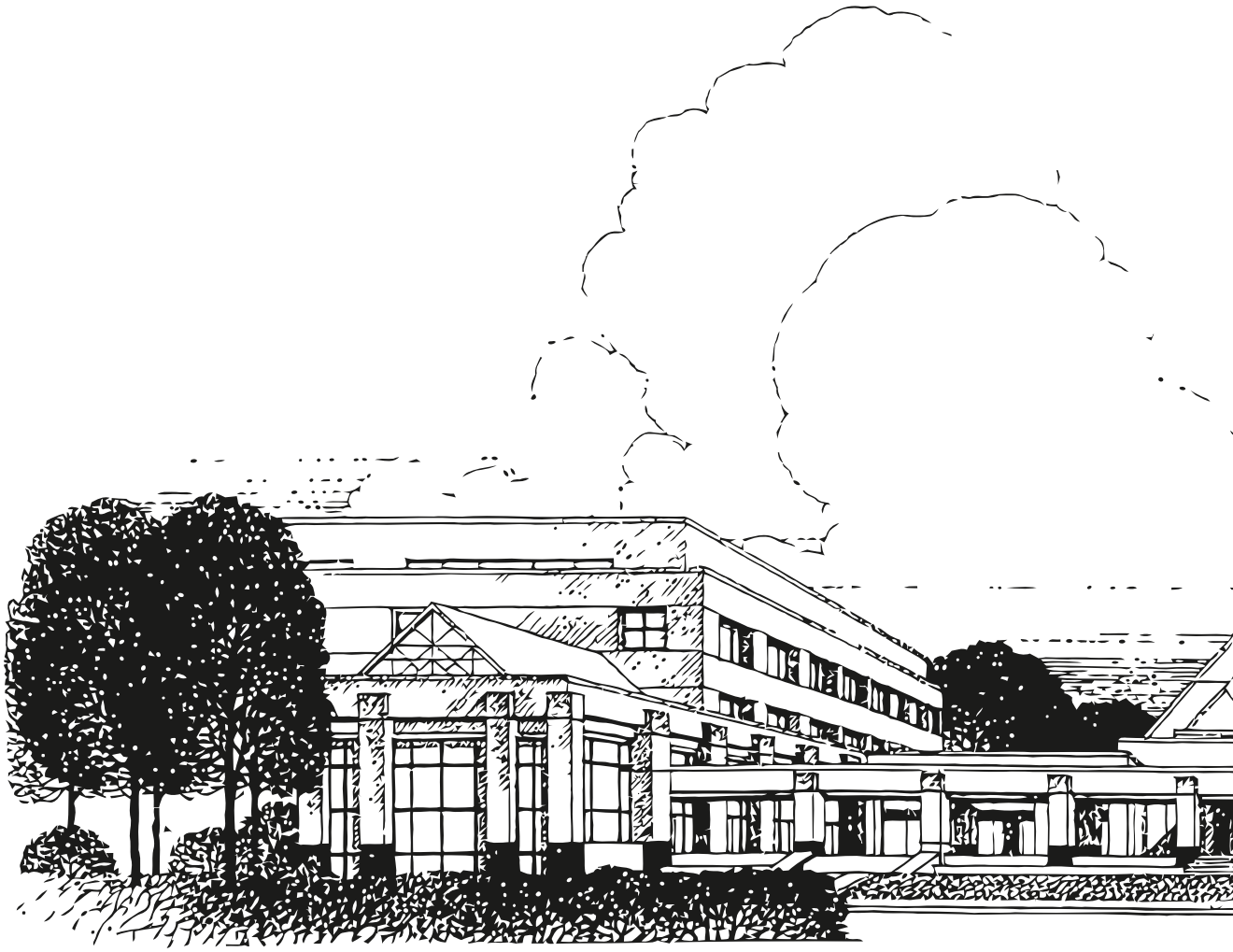
MFA 150

1875 - 2025

MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS

THAILAND

กระทรวงการต่างประเทศ
Ministry of Foreign Affairs
of the Kingdom of Thailand